

samuel richardson

1288

samuel richardson

pamela

★★

«Romanul lui Richardson nu constituie o inovație, ci dezvoltarea de către un geniu artistic a unei tradiții minore stabilite de scriitori de istorisiri de dragoste povestite de o voce feminină. În mâinile sale, acest tip de ficțiune devine mult mai robust. Nu numai povestea Pamelei, ci folosirea limbii și a formei epistolare au inspirat interesul său creator. (...)»

Romanul *Pamela* se aseamănă cu o fabulă, avînd un caracter instructiv, dealtfel toate romanele secolului al XVIII-lea sînt didactice. Asemenea unei fabule, povestirea are implicații politice și sociale. Viclenia celui puternic este învinsă de prudența și virtutea celui slab, iar victima de la început devine la sfîrșit victorioasă. *Pamela* este o fabulă extinsă, cu personaje umane. [...]

Sînt împreunate elementele tradiționale pastorale, ale fabulei, comediei și dramei. Folosirea imaginii de către Richardson reprezintă una dintre cele mai mari manifestări ale viziunii sale creatoare. Dacă asemenea imagini se mai găsesc poate în literatură și în artele plastice, felul personal în care le folosește Richardson emoționează cititorul și stîrnește admirația criticului.»

MARGARET ANNE DOODY

samuel richardson

Vol. I—II, Lei 16

editura minerva

Ilustrația copertei : *Vasile Socolluc*

samuel richardson

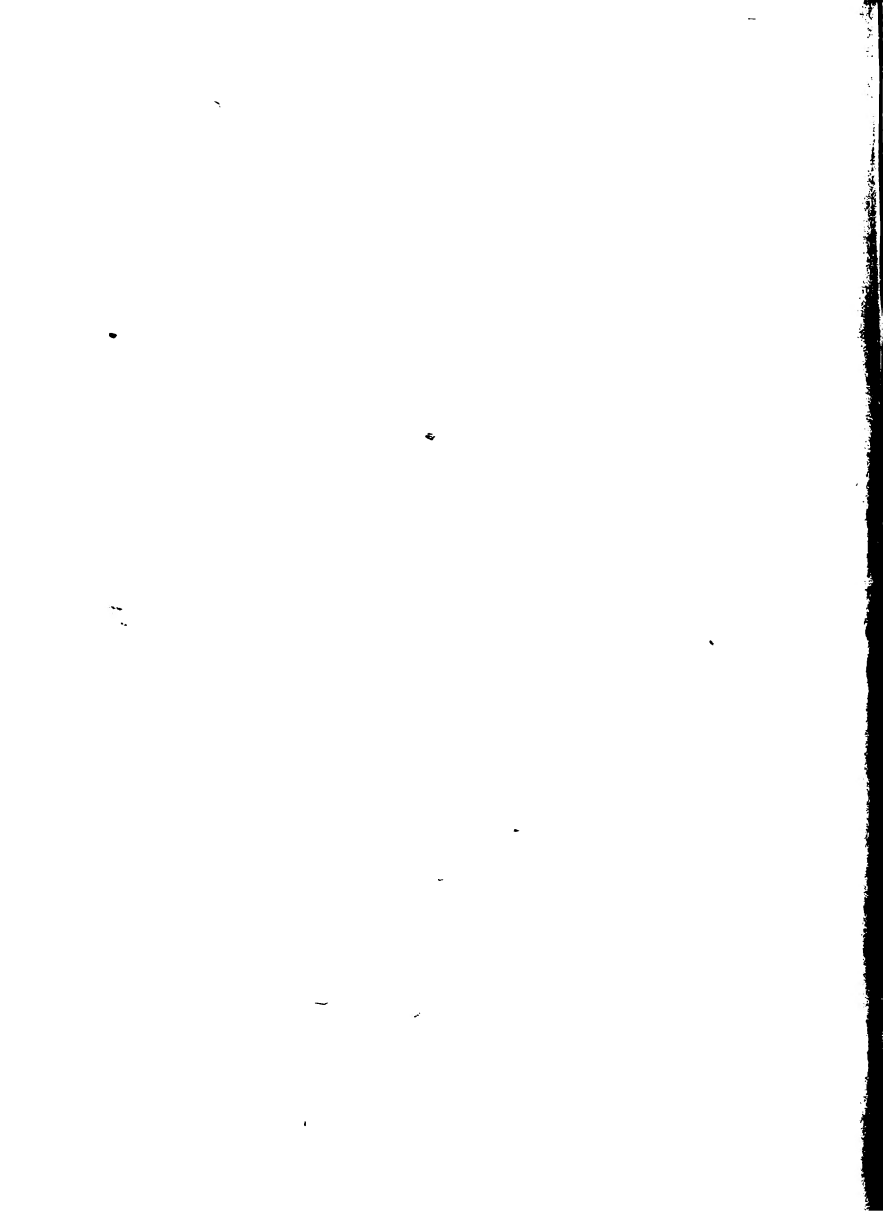
pamela sau virtutea răsplătită

★ ★

TRADUCERE DE ADINA M. ARSENESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1987

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

DUMINICĂ NOAPTEA APROAPE DE ORA NOUĂ

Ei, bine, dragii mei părinți, iată-mă (veți crede oare ?) - la un han într-un biet sat, unul asemănător cu al vostru. O să aflu imediat cum se numește. Robin mă asigură că are ordin să mă ducă la voi. Fie acesta adevărul și să nu mă trădeze din nou ! Dar cum nu am nimic de făcut (și sînt sigură că nu voi închide ochii nici o clipă, dacă m-aș culca) ca să-mi omor timpul, voi scrie și îmi reiau povestirea unde am lăsat-o, azi, la ora trei.

Doamna Jewkes a venit să-mi aducă acest răspuns privind hîrtille mele :

— Stăpînul spune că nu le va citi încă, pentru ca nu cumva lectura să-l emoționeze și să-și schimbe hotărîrea. Dar, dacă le va considera vrednice de a fi citite, ți le va trimite la tatăl tău, și adăugă, uite și banii pe care i-am împrumutat de la tine, întrucît acum totul s-a terminat cu persoana ta, după cum se vede.

Cum plîngeam, mă întrebă :

— Te căiești ?

— De ce ?

— Nu pot să spun, dar desigur s-a săturat să fie bătaia ta de joc, căci altfel nu ar fi atît de furios. Ai curaj ! exclamă ea, ridicînd mîna. Parcă ai avea pe dracu în tine, dar o să te potolești acum, sper.

— Așa am și eu nădejde. Sînt gata, doamnă Jewkes.

A deschis fereastra și a zis :

— Îl chem pe Robin să-ți ia cufărul cu tot calabalicul, mă bucur că pleci.

— La ce bun să-mi răcesc gura să-ți mai spun ceva, doamnă Jewkes, dar i-am făcut o reverență și am continuat : mulțumesc din adâncul inimii pentru amabilitățile dumitale *virtuoase*. Și cu asta, *Adio* și am plecat, te asigur, nu posed nici un cufăr și nimic altceva decât ce am pe mine, cu excepția doar a acestor câteva lucruri din legătură ; cît am stat aici, nu am purtat decât straie pe care mi le-am cumpărat, deși, de mai multe ori, stăpînul ar fi vrut altfel. Totuși, mi-am luat hîrtia, cerneala și tocurile.

Așa că am coborît, iar cînd am trecut pe lingă ușa salonului, ea a pășit înăuntru și a întrebat :

— Domnule, nu aveți să-i spuneți nimic fetei, înainte de a pleca ? I-am auzit răspunsul, deși nu l-am văzut.

— Cine ți-a cerut să spui fetei, doamnă Jewkes, în felul acesta ? Nu m-a ofensat decât pe mine.

— Vă rog să mă iertați, zise nemernica, dar dacă aș fi în locul domniei-voastre, nu aș fi lăsat-o să plece așa nepedepsită, ținînd seama de toată bătaia de cap care v-a dat-o.

— Nu vreau să mai aud nimic despre asta, așa cum ți-am mai spus ; ce, crezi, cînd am o asemenea dovadă că virtutea constituie pentru ea întreaga-i mîndrie, o s-o pîngăresc ? Nu, adăugă el, las-o să plece așa încăpățînată și prostănacă cum e, dar merită să plece cu virtutea neîntinată și așa trebuie să fie !

Am fost atît de copleșită de bucurie la bunătatea sa neașteptată, încît am deschis ușa, mai înainte de a ști bine ce fac, și, căzînd în genunchi, cu mîinile împreunate și ridicate în sus, am exclamat :

— Domnul să vă binecuvînteze ! Domnul să vă binecuvînteze pentru această dovadă de bunătate ! Voi înălța

rugi pentru dumneavoastră cît voi trăi și tot așa vor face și părinții mei !

Mi-a întors spatele, a intrat în cabinetul său și a închis ușa. Nu ar fi trebuit să plece, căci nu m-aș fi apropiat de el.

Sigur că nu am spus ceva nepotrivit ca să fie așa de supărat. Cred că-mi părea rău că plec. Puteți să vă imaginați așa ceva ? Mă întreb ce o fi cu mine ! Încercam un sentiment atît de ciudat și inima-mi era grea. Oare ce mă întrista ? Dar asemenea dovadă de bunătate din partea lui a fost atît de *neasteptată* ! Bănuiesc că aceasta e pricina. Și totuși se petrece ceva ciudat cu mine. Nu cred că sînt ca poporul lui Israel care tinjea după ceapa și usturoiul din Egipt, unde au suferit o captivitate atît de grea.¹ Te iau la rost, inimă nestăpînită, plină de contradicții, pentru aceste emoții ciudate, cînd voi ajunge la tata, acasă și dacă voi găsi ceva în tine care nu se cuvine vei fi umilită prin abstenență, rugăciune și mortificare.

Dar această *ultimă* bunătate a lui m-a emoționat foarte tare. Aș fi dorit parcă mai bine să nu fi auzit ce-a spus și, totuși, parcă mi-a făcut plăcere că am auzit, căci mă voi bucura să am cea mai bună părere despre el, așa de hatîrul lui.

Și cu aceste gînduri, m-am îndreptat spre trăsura, aceeași care m-a adus aici, și am glăsuț :

— Iată-mă, domnule. Robert, din nou, o jucărie în mîinile celor mari, o minge de tenis a soartei, aruncată de colo-colo ! Ai primit ordine, fără îndoială.

— Da, doamnă, spuse el.

— Nu-mi spune doamnă, am replicat eu, și nici nu sta eu pălăria în mîină, în fața mea.

— Chiar dacă stăpînul nu mi-ar fi poruncit să fiu respectuos cu dumneavoastră, tot așa aș fi fost.

¹ Vechiul Testament, Numerii 11, 5.

— Ești foarte bun, domnule Robert, am grăit eu, cu inima plină.

Domnul Colbrand (călare, cu pistoale la cingătoare) a venit la mine, de îndată ce m-am urcat, fiind și el cu pălăria în mână.

— Cum, *Monsieur*, veți merge cu mine ?

— O bucată din drum, să vă știu în siguranță, spuse el.

— Sper că e o dovadă de bunătate din partea dumneavoastră, domnule Colbrand.

Nu aveam cui să fac semne cu batista, nici să-mi iau rămas bun, așa că m-am mulțumit să rămân cu gândurile mele, cu această inimă capricioasă a mea, pe care n-am găsit-o niciodată atît de ciudată ca acum. Trăsura a pornit și după ce am trecut de aleea cu ulmi și am ajuns pe drumul mare, mi se părea că visez tot timpul. Doar cu cîteva ore mai devreme eram atît de prețuită de stăpîn, mă bucuram de favorurile lui, îmi spunea lucruri plăcute și manifesta o adîncă preocupare pentru nenorocirile pricinuite, iar acum doar pentru un cuvînt mai aspru, dată afară cît ai bate din palme, întreaga lui bunătate transformată în ură. De la ora trei, la cinci străbătusem mai multe mile de drum. Dar dacă mă duc la dragii mei părinți, sper că mă voi simți din nou bine.

Ce fapte ciudate sînt bărbații ! Sau mai curînd ar trebui să spun *Gentlemenii*. Căci tu, bună mea mamă, deși ai avut parte doar de sărăcie, te-ai bucurat de mai mult noroc ; tu și cu tata v-ați înțeles atît de bine. Faptul că s-a dovedit atît de bun îmi face plăcere, nu i-a îngăduit doamnei Jewkes să mă vorbească de rău și a disprețuit sfatul ei atît de nepotrivit pentru o femeie. O, ce inimă veninoasă are această nenorocită nemernică, nu trebuie să mă plîng atît de mult de bărbați, căci stăpînul, așa de rău cum l-am considerat, nu este nici pe jumătate cît această viperă, care nu dovedește nici o urmă de milă în ea.

Nu am putut ajunge mai departe decît pînă la mizerul han, căci a început să se întunece curînd, iar Robin nu s-a grăbit, așa cum s-ar fi cerut. Trebuie să aibă cît mai multă grijă de cai.

Domnul Colbrand și Robert, de asemenea, sînt foarte politicoși. Am văzut că legase totuși cufărul meu la spațele trăsorii. Nu am vrut să-l iau, dar astfel înseamnă că vin acasă cu ceva, nu chiar eu mîinile goale. Au vrut să scape de mine total, văd, să dispar cu tot calabalicul, așa cum s-a exprimat doamna Jewkes. Ei, bine, cred că povestea mea ar putea furniza material surprinzător pentru un roman, dacă ar fi bine istorisită

ORA ZECE

Domnul Robert a venit acum la mine să mă roage să mănînc ceva. I-am mulțumit, dar i-am spus că nu pot înghiți nimic. L-am rugat să-l cheme pe domnul Colbrand sus. A venit, dar nici unul dintre ei nu s-au așezat jos și nici nu și-au pus pălăriile pe cap. Ce glumă mai este și asta, față de o biată făptură ca mine, l-am întrebat, dacă aveau voie să-mi spună adevărul, unde urma să mă ducă? Amîndoi au declarat că Robin pîmise dispoziție să mă conducă la tatăl meu, iar domnul Colbrand trebuia, după zece mile, să mă părăsească și să se îndrepte spre cîălaltă casă a stăpînului și să-l aștepte pînă sosea acolo. Vorbeau cu atîta seriozitate, încît i-am crezut.

Cînd Robin a plecat, celălalt mi-a spus că avea o scrisoare pentru mine pe care urma să mi-o dea în ziua următoare la amiază, cînd trebuia să poposim, așa după cum era stabilit, la rudele doamnei Jewkes.

— Nu aş putea să vă rog să-mi faceți favoarea să o văd în seara aceasta? Părea că, într-adevăr, ar regreta să

nu răspundă rugăminții mele, așa că am speranțe s-o căpăt curînd.

Ei, bine, dragă tată și mamă, am primit scrisoarea cu mari promisiuni de a păstra secretul și a nu difuza conținutul. Am deschis-o, fără a rupe sigiliul. Iată copia acestei scrisori :

Cînd îți vor fi înmîinate aceste rînduri vei fi departe, pe drumul tău spre părinți, la care dorești de atîta timp să te duci, și nădăjduiesc că voi fi în stare să nu mă mai gîndesc la tine nici cu cea mai slabă rămășiță din dragostea pe care inima mea nebună ți-a nutrit-o. Nu-ți port nici o urmă de pică, dar perioada deținerii tale de către mine luînd sfîrșit, nu vreau să mai rămii nici măcar o oră în plus decît este necesar, după comportarea ta atît de lipsită de generozitate față de mine, tocmai într-un timp cînd eram înclinat să nu mai țin seama de nici un considerent și să-ți fac o propunere onorabilă.

Voi recunoaște încă un alt adevăr : că dacă nu m-aș fi despărțit de tine așa cum am făcut, ci ți-aș fi îngăduit să stai pînă citeam jurnalul și auzeam propriile tale pledoarii fascinante, m-am temut că nu aș fi putut să-mi păstrez hotărîrea. Mărturisesc că acesta a fost motivul care m-a determinat să nu te văd, nici să nu te aud vorbind, căci îmi cunosc prea bine slăbiciunea în fața ta.

Dar de vreme ce nebunia mea amoroasă avea, probabil, să mă coste foarte scump, sînt hotărît să obțin ce-i mai bun din ea. Și totuși, nu pot decît să spun că aș dori să nu te căsătorești în grabă, și în special, să nu te gîndești la blestematul acela de Williams. Dar, de fapt, ce mai reprezintă aceasta pentru mine acum ? Sînt prea slab, de aceea o doresc, deoarece te-am considerat ca a mea, și te-ai eliberat atît de repede de primul tău soț, nu vei refuza amintirii mele respectul păstrat de orice femeie cumsecade bărbatului pe care l-a pierdut. Adică, să aduci un omagiu de douăsprezece luni amintirii mele.

Hîrtille tale îți vor fi trimise înapoi. Am plătit foarte scump curiozitatea mea, încît te vei putea considera pe deplin răzbunată, dacă a-i ști cît mă costă.

Mă gîndisem să scriu doar cîteva rînduri, dar am așternut multe. Voi încerca acum să-mi adun gîndurile împrăstiate și să-mi reiau firul rațiunii și îmi va fi destul de greu, pentru a acoperi fisurile pe care le-ai produs în rîndul oamenilor mei, deoarece, dă-mi voie să-ți spun, că deși pot să te iert, nu o pot ierta pe sora mea, nici personalul de serviciu, și trebuie să-mi revărs mînia asupra lor.

Nu mă îndoiesc că vei avea prudența necesară să te abții de a mă expune mai mult decît e necesar pentru propria ta justificare și, în acest sens, voi suporta să fiu acuzat de tine și mă voi acuza și eu singur, dacă va fi cazul. Căci sînt și voi rămîne întotdeauna

*prietenul tău afectuos care îți dorește
numai binele.*

Accastă scrisoare, în care mă așteptam să descopăr noi uneltiri, m-a afectat profund. Căci, în rîndurile de față își mărturisește deschis dragostea și comportarea aspră față de mine. După cum se vede, acea poveste cu țiganka a fost o plăsmuire și m-a ruinat. Căci, dragii mei părinți, să-mi fie cu iertare, dar am descoperit spre durerea mea, mai înainte, că inima mea avea o oarecare slăbiciune față de el, dar acum cînd îl văd capabil de a fi atît de deschis, de a dovedi atîta afecțiune și onoare în același timp, sînt total depășită. O întorsătură favorabilă a soartei la care nu aveam nici un motiv să mă aștept. Dar, puteți fi siguri, trebuie să vă mărturisesc acum, că nu voi fi în stare să mă gîndesc la nimeni altcineva decît la el. Prezumție ! veți spune, adevărat, dar dragostea, bănuiesc, nu este un lucru voluntar — am zis *Dragostea* ? Dar sper că nu-i chiar așa, cel puțin, nu a mers prea departe ca să ajung să mă simt

slinjenită, nu știu cum a venit și nici cînd a început, dar s-a strecurat, s-a strecurat asemenea unui tilhar pe furiș și mai înainte de a ști ce se petrecea cu mine, era chiar dragoste.

Parcă aș fi dorit să nu fi primit scrisoarea și nici să nu-l fi auzit cum a fost de partea mea în fața acelei femei oribile. Dar este prea târziu acum, iar situația mea, absolut și irevocabil hotărîtă. M-aș fi bucurat că am scăpat într-un mod atît de fericit uneltirilor lui abile, dar acum în biata mea minte domnește o nemaipomenită confuzie și eliberată din închisoarea mea am devenit încă și mai prizonieră.

Dar sper că, de vreme ce lucrurile stau astfel, totul va fi spre bine și ajutată de sfatul vostru prudent, voi fi în stare să depășesc această slăbiciune. Puteți fi sigur, dragul meu domn voi ține doliu un timp mai îndelungat ca douăsprezece luni, asemenea unei adevărate văduve, pentru a vă aduce un omagiu și mai mult decît amintirii voastre. O cerere scumpă, cît de bună și plină de afecțiune ! O parcă aș fi fost cea mai mare ducesă din țară ! Aș fi putut atunci să-mi dovedesc grațitudinea față de el și nu ca acum să trudesc sub povara obligației care mă amenință cu pedeapsa cu moartea și dacă aș fi fost o ducesă, nu aș fi răsplătit decît printr-o viață întreagă de dragoste credincioasă, obligații și ascultare.

— Iartă, dragă tată, iartă pe fiica ta, sărmana de ea. Cît sînt de amărîtă să suport acum o asemenea încercare atît de grea. O, tinerețea mea imprudentă, anii mei fragezi, acestea nu pot fi, în oarecare măsură, scuze ? Nu am știut niciodată pînă acum, nu puteam să am nici o noțiune despre ceea ce înseamnă să fii atît de îndurerat. Dar cu resemnare, cu ajutorul bunelor voastre lecții și exemple, nădăjduiesc că voi reuși să depășesc greaua încercare.

Inima mea, o inima mea trădătoare ! Cum de ești în stare să te porți astfel ? Nu-mi dai nici un semn despre ne-

ajunsurile pe care mi le faci. Cum de poți să capitulezi în fața invadatorului mîndru, fără a consulta pe biata ta stăpînă. Dar tu, vei primi, *prima*, pedeapsă și cea *mai mare*. Ei, bine, perfidă trădătoare, meriți să suferi pentru că ești atît de slabă și cedezi — dăruindu-te în întregime, mai înainte de a auzi chemarea — și cui, încă ? unuia care m-a trădat cu atîta asprime și cînd ai știut să te menții atît de bine în fața atacurilor violente, periculoase.

Dar la drept vorbind, nu trebuie să-ți arăt această mărturisire a slăbiciunii mele sau să o zmulg din cele scrise. (Cînd ajung acasă, să nu uit să reflectez asupra acestui aspect.)

LUNI DIMINEAȚĂ, ORA UNSPREZECE .

Chiar acum am sosit aici, la acest han ținut de rube-deniile doamnei Jewkes. De cum am ajuns, primul compliment pe care l-am primit a fost de o manieră foarte im-pertinentă. „Cum mi-a plăcut boierul ?“ Nu am putut să mă abțin să nu-i spun : „Femeie îndrăzneată, obraznică, dumneata care ții un han, așa te porți cu pasagerii, cu atîta libertate ?“ A cerut iertare, afirmînd că doar a glumit și a mai venit din nou și s-a mai scuzat, foarte supusă, după ce Robin și domnul Colbrand au vorbit puțin cu ea.

Acesta din urmă mi-a dat cu toate onorurile, în fața lui Robin, scrisoarea pe care i-o restituisem în mod special. M-am retras ca s-o citesc, și chiar așa am făcut, căci cred aș putea să o citesc mereu, deși pentru liniștea mea, ar fi mai bine s-o uit. Îmi pare rău, nu pot să vă aduc acasă o inimă sănătoasă. Dar, este una cinstită, căci oricît ar fi de ti-căloasă, nu a decepționat pe nimeni altcineva.

Alte și alte lucruri surprinzătoare !

Abia mă așezasem și încercam să înghiț o bucatică, mai înainte de a-mi continua călătoria, și iată, a intrat dintr-o dată Colbrand, în goană.

— O, doamnă, doamnă, exclamă el, a venit argatul trimis de stăpîn, om și cal, un lac de apă. Cum mi-a zvîcnit inima ! Ce-o mai fi, m-am gîndit în sinea mea ? Ce se va mai întîmpla ? A ieșit și apoi a revenit cu o scrisoare pentru mine și o alta anexată pentru el. Am închis ușa. (Sigur că niciodată nu s-a văzut așa ceva.) Iată ce cuprindea scrisoarea adresată mie :

Mă lupt în zădar, Pamela mea, împotriva afecțiunii pe care ți-o port. După ce ai plecat, m-am apucat să mă uit în jurnalul tău. Comportarea atît de rea a doamnei Jewkes, după îngrozitoarele tale încercări și lovituri, m-a afectat foarte mult. Dar într-un loc, am citit mărturisirea neașteptată a preocupării tale generoase pentru mine, cînd ai aflat că am fost pe punctul de-a mă îneca (deși moartea mea ar fi însemnat libertatea ta și felul cum mă purtam cu tine trebuia să te faci să o dorești), iar în alt loc, unde declari că în ciuda atitudinii mele atît de rele față de tine, nu mă poți urî și aceasta exprimată de o manieră dulce, inocentă. M-am simțit autoflatat gîndindu-mă că ai putea ajunge să mă iubești, am început să regret că m-am despărțit de tine, dar Dumnezeu îmi este martor, nu din motive dezonorabile, ci contrariul. Mai mult încă, cînd mă gîndesc la felul cum te-ai manifestat în momentul părăsirii casei mele, vocea ta melodioasă înălțînd rugă pentru mine la plecare și mulțumindu-mi pentru că am muștrat-o pe doamna Jewkes, îmi răsună în urechi și îmi încîntă amintirea. Și deși m-am dus să mă culc, nu am putut dormi ; pe la două m-am trezit și i-am poruncit lui Thomas să se pregătească, luînd un cal iute și să te ajungă din urmă cu această scrisoare, pe care am scris-o imediat.

Acum, draga mea Pamela, îngădui-mi să te rog, ca la primirea rîndurilor mele să-i dai poruncă lui Robin să te aducă înapoi, la mine acasă. Aş fi plecat la drum chiar eu, pentru plăcerea de a-ţi ţine companie la întoarcere, dar sînt cu adevărat indispus, bănuiesc că din pricina supărării că a trebuit să mă despart astfel de încîntarea sufletului meu, după cum am descoperit acum că eşti tu şi trebuie să fii, în ciuda mîndriei inimii mele. Nu poţi să-ţi imaginezi, cît de mult întoarcerea ta mă va face să-ţi apreciez bunătatea, iar dacă nu vrei să-mi împlineşti această favoare, nu-ţi impun nici o constrîngere, aşa după cum vei vedea din scrisoarea mea către Colbrand, anexată la a ta. Dar, rogu-te, prea draga mea fată, scuteşte-mi emoţia de a te urma la tatăl tău, ceea ce voi fi constrîns să fac, dacă nu te întorci, căci îmi dau seama că nu pot trăi fără tine.

De eşti acea generoasă Pamela, aşa cum mi te închipui eu (pînă acum ai dovedit o bunătate nemeritată faţă de mine), lasă-mă să-ţi văd prin cedarea ta, trăsăturile de excepţie ale firii. Arată-mi că poţi uita încercările repetate ale unui bărbat care te iubeşte mai mult decît pe sine. Îngăduie-mi să văd prin comportarea ta că nu eşti preocupată de altcineva. Mai vreau să te rog să-mi dai o dovadă a consideraţiei tale faţă de mine şi atunci voi fi numai gratitурine ; expediază-l pe Colbrand cu o scrisoare la tatăl tău, rugîndu-l să-ţi trimită la mine epistolele primite cu ajutorul lui Williams. Asigură pe bunul tău părinte, din partea mea, că totul se va încheia cu bine. Cînd voi avea răspuns la îndoielile mele pline de mîndrie şi poate prea meticuloase, nu-mi va rămîne nimic altceva de făcut decît să-mi ţin promisiunea, devenind amîndoi la fel de fericiţi, căci trebuie să fiu

al tău şi numai al tău.

Ce spuneți, dragii mei părinți, despre această scrisoare? Cum bate inima mea încărcată de bucurie și chiar m-a dojenit că am dat atât de târziu friu liber dragostei pentru un asemenea om ? Dar ai grijă, nu fii prea credulă. O, încrezătoare necugetată, mi-am spus mie însămi. Lucrurile pe care le dorim sînt gata să capete credit prea mare în sinea noastră. Povestea cu falsa căsătorie nu e lămurită. Doamna Jewkes, josnica femeie, îl poate încă influența pe stăpîn, instiga în mîndria lui. Orgoliul său datorat situației își poate face din nou apariția. Un om, care într-un răstimp atât de scurt a putut să-și transforme dragostea într-o ură mărturisită și datorită acestei uri să mă alunge din casa lui cu atîta brutalitate, un asemenea om este total lipsit de constanță și nu ai cum să te încrezi în el, deși acum mă cheamă înapoi cu atîta afecțiune. Chiar dacă acum are intențiile cele mai onorabile, poate foarte ușor să revină la situația anterioară. De va fi așa, mă pot vedea, într-adevăr, înșelată și dezonorată. Nu te eliberez încă, inimă buclucașă și credulă, care oftezi și palpiți, gata să crezi ceea ce dorești. Îți cer să fii mai atentă, mai vigilentă decît te-ai arătat în ultimul timp și să nu mă ispitești să-ți urmez impulsurile măgulitoare.

Așa sporovăiam prostește cu inima mea, și totuși, de fapt, tot timpul acea inimă era Pamela.

Iată și scrisoarea către domnul Colbrand :

„Sînt sigur că cinstitul meu Colbrand îmi va ierta deranjul pricinuit. Am rugat-o pe doamna Andrews într-o scrisoare la care a fost anexată această epistolă pentru dumneata, cînd Tom o va ajunge, să-mi facă hatîrul să-și întrerupă călătoria către părintele său și să se întoarcă, pe dată, la Brandon Hall. Nădăjduiesc că va avea bună-tatea să-mi satisfacă dorința, dar dacă preferă să-și ur-

meze călătoria, Robin va îndeplini primele dispoziții primite și o va depune la ușa tatălui ei. Dacă îmi va face favoarea să se întoarcă, s-ar putea să-ți dea o scrisoare adresată tatălui ei pentru a cere unele hîrtii pe care, te rog, să i le aduci aici, dar dacă nu-ți înmînează o asemenea scrisoare, te rog, să o însoțești înapoi la Brandon Hall.

Chibzuind mai bine, să se ducă Tom la domnul Andrews cu scrisoarea dacă vrea să o scrie, iar dumneata însoțește-o în drumul înapoi.

De data aceasta, a dat dovadă, într-adevăr, de mărinimie în comportarea sa față de mine. Și eu, la rîndul meu, am o fire generoasă și înțeleg să mă port în consecință cu cei care mă tratează bine. O, dragii mei părinți, cum aș vrea să mă pot sfătui cu voi și să mă învățați ce să fac în această împrejurare. Bănuiesc că mă voi încrede în mărinimia lui. Dar cînd mă gîndesc cum am fost tratată, îmi dau seama că nu am de ce să procedez astfel. Apoi, mi-a venit în minte povestea cu țiganca, care mă îngrijorează. Cine oare, Pamela, m-am întrebat eu, va avea milă de tine, dacă te întorci ? Și dacă va căuta să profite de încrederea pe care i-o acorzi ? Lumea judecă acțiunile noastre mai mult după evenimente, decît după rațiune, în cazuri nehotărîte. Și totuși, dacă nu ar fi avut gînduri onorabile acum, i-ar fi poruncit lui Robin și lui Colbrand să mă aducă înapoi, fără a mă întreba, fie că aș fi vrut sau nu. Iar, dacă hotărăsc să-mi continui drumul la tata, nu va părea, așa cum spune el, că am o idee fixă. Dacă intențiile lui față de mine sînt onorabile, eu trebuie să dovedesc grațitudine și că inima mea este liberă pentru a-i întoarce dragostea și a-i fi îndatorată. Ar fi foarte greu pentru un om, avînd rangul și averea lui, dacă ar ajunge să se subaprecieze, preferînd, unor mărite doamne din înalta societate, pe sârmana lui slujnică, și să nu fie sigur că aceasta l-ar iubi mai presus de toți bărbații din lume. Așa cum am observat și mai înainte, îmi dă toată libertatea

de acțiune, cînd ar fi putut atît de ușor să mă constrîngă. Și mă roagă să-i evit tulburarea de a mă urma la tata, ceea ce va trebui să facă, spune el, dacă mă duc acolo. Oare această mărinimie și declarație fățișă nu merită încredere ?

Acum el nu mai este pentru mine stăpînul temut, ci cel plin de condescendență. Cît de binevoitor îmi apare ! Nu se simte bine. Starea lui se datorește supărării pricinuită de plecarea mea. Dacă ar muri ? (Doamne păzește !) Aș putea crede că este din cauza mea. Nu vă voi spune cît de mult m-a afectat acest gînd trist.

Mi-am revenit. Destul cu temerile și neîncrederea, am gîndit eu. Umila Pamela nu trebuie să piardă această ocazie prin care să-i facă pe plac măritului ei stăpîn. Cine știe ? S-ar putea să-și datorească viața întoarcerii mele. Mă voi întoarce, dar dacă, după aceea, se va purta cu mine rău ? Vina lui va fi și mai mare iar soarta mea, mai tristă și nu-mi va rămîne altceva decît să mor.

Hotărîndu-mă astfel, am socotit drept să-i împlinesc cît mai mult voia. Am nutrit speranța că îl voi îndemna să simtă că-mi datorește grațitudine, așa că v-am scris, cum dorea el, rugîndu-vă să-mi trimiteți prin aducătorul rîndurilor mele, acele hîrtii și scrisori expediate prin domnul Williams. Sînt importante pentru a lămuri o anumită trăsătură în comportarea mea, pe care stăpînul dorea să o elucideze, tocmai pentru a mă face mai fericită decît aș fi putut spera vreodată. Dar veți primi acea epistolă mai înainte de a o avea pe aceasta, căci nu vreau să o trimit fără hîrțiile care au precedat-o, iar acelea se află în mîinile stăpînului.

După ce am terminat scrisoarea și i-am înmînat-o lui Thomas să v-o aducă, am trimis să-i cheme pe domnul Colbrand și pe Robin, dîndu-i primului epistola care îi aparținea. Cînd a terminat de citit, i-am spus : „Vezi cum stau lucrurile. Sînt hotărîtă să mă întorc la stăpînul nostru și fiindcă nu este chiar așa sănătos cum ar fi de

dorit, cu cît ne grăbim, cu atît e mai bine, nu vă gîndiți la oboseala mea, gîndiți-vă la voi și la cai.“

Robin, care ghicise ce se petrecuse, probabil, din cele vorbite cu Thomas, a spus : „Domnul să vă binecuvînteze, doamnă, și să vă răsplătească, așa cum amabilitatea dumneavoastră față de bunul meu stăpîn merită, și fie să trăim cu toții, ca să vă vedem triumful asupra doamnei Jewkes !“

M-am mirat cînd l-am auzit vorbind astfel, căci întotdeauna am avut grijă să nu-l expun pe stăpîn în fața servitorilor de rînd, nici chiar de doamna Jewkes să nu vorbesc. Mă întreb dacă Robin ar fi grăit astfel (căci, de fapt, nu prea s-a purtat cum trebuie, cînd m-a adus), dacă nu ar fi ghicit din mesajul lui Thomas și hotărîrea de a mă întoarce, că situația mea față de stăpîn s-a schimbat. Așa egoiste sînt inimile bieților muritori, încît se schimbă, după cum bate vîntul.

Am fost gata repede. Am scris pînă în ultimul moment și m-am rugat în genunchi să nu am vreun motiv să mă căiesc de conformarea mea în fața dorinței stăpînului.

Robin a mînat foarte repede, iar cînd am ajuns în tîr-gușorul, unde am poposit duminică noapte, le-a dat cailor de mîncare. A spus că dacă trage tare, putem sosi în noaptea asta, mai ales că o să avem lună plină. Dar cum între acest loc și satul de lîngă Brandon Hall nu mai există nici o așezare, unde am putea poposi, m-a întrebat dacă nu va fi prea obositor pentru mine. L-am asigurat că nu vroiam să ne mai oprim în drum și, dacă se putea parcurge distanța, eram în stare să suport. Așa că ne-am urmat călătoria.

Am ajuns la poarta stăpînului aproape de ora unu noaptea. Toată lumea dormea. Cineva dintre ajutoare a luat cheile de la doamna Jewkes și a deschis porțile. Caili erau atît de obosiți că abia s-au mai putut tîrî pînă la grajd. Cît despre mine, mă simțeam frîntă de istovită, iar cînd am coborît din trăsură, am căzut jos și am crezut că nu mai

știam să umblu. Doamna Jewkes și-a pus veșmintele și a venit în întâmpinare. A ridicat mâinile, ca și cum s-ar fi minunat de întoarcerea mea, și am văzut că avea mai multă grijă de cai decît de mine. Au apărut apoi două dintre fete și sprijinindu-mă pe ele am urcat scările.

Se părea că stăpînul era foarte bolnav și că a rămas în pat cea mai mare parte a zilei. Abraham care i-a urmat lui John a stat tot timpul lângă el. Ieșind din cameră ne-a spus, că stăpînul tocmai căzuse într-un somn adînc și nu a auzit cînd a sosit trăsura. M-am bucurat cînd am aflat aceasta, căci deși camera sa dă spre grădină, de cealaltă parte a casei, observasem că vizitiul și servitorii au vorbit foarte tare, încît puteau să trezească și pe cel mai sănătos om care ar fi dormit în cea mai îndepărtată parte a casei, iar Robin a mînat mai zgomotos caii pe pavajul curții decît ar fi trebuit. Doamna Jewkes ne-a informat că stăpînul a avut febră toată ziua. Cu prudență, i-a zis lui Abraham, cînd se va trezi să nu-i sufle nici un cuvînt despre sosirea mea, ca nu cumva surpriza să-i mărească temperatura și să nu-i spună nimic despre mine, pînă cînd nu-i va da vestea chiar ea, dimineața, după ce va vedea cum se va simți. Doamna Jewkes m-a făcut să beau aproape jumătate de litru de vin fierț cu tot felul de mirodenii, reconfortant, și mi-a pus la dispoziție o bună parte din patul ei. Am adormit buștean, așa cum nici nu mă așteptam.

MARȚI DIMINEAȚĂ

Doamna Jewkes, de îndată ce s-a sculat, s-a dus să vadă cum se simțea stăpînul. Avusese o noapte bună și cum băuse o cantitate respectabilă de vin de Canare și zer¹,

¹ O băutură medicinală.

febra îi scăzuse în mod considerabil. I-a spus să fie liniștit că are unele știri pentru el. A întrebat-o ce anume. Ea i-a răspuns că Pamela s-a întors. S-a ridicat în capul oaselor :

— Să fie oare posibil ? A și venit ? întreabă el.

I-a spus că am venit noaptea trecută. Cum Colbrand se apropiase de ușă pentru a se interesa despre starea sănătății stăpînului, i-a relatat cît de repede am fost gata să mă întorc și cît am dorit de mult să ajung chiar în acea noapte acasă. Iar el a adăugat :

— Fetele acestea frumoase și delicate suportă oboseala mai bine decît noi bărbații. Are un suflet tare bun că a fost gata imediat să-mi facă pe plac. Rogu-te, doamnă Jewkes, ai mare grijă de sănătatea ei ! Să stea în pat toată ziua !

L-a informat că eu mă sculasem de două ore.

— Întreab-o, continuă el, dacă vrea să fie atît de bună să-mi facă o vizită ; dacă nu e dispusă, mă scol și mă duc eu la ea.

— Domnule, trebuie să rămîneți încă în pat, replică doamna Jewkes. Fiți sigur că va găsi că este de datoria ei să vină și să vă îngrijească.

— Dar nu ȝ-sili, numai dacă vrea.

Cum mi-a spus aceasta, am declarat că sînt, din toată inima, gata să-l îngrijesc. La drept vorbind, doream foarte mult să-l văd și eram foarte necăjită, din pricina bolii lui. Așa că m-am dus cu ea.

— Va veni ? întreabă el, pe cînd intram.

— Da, domnule și chiar primul cuvînt a fost *din toată inima*.

— Dulce făptură, a adăugat el.

De cum m-a văzut, spuse :

— O, Pamela mea, m-ai însănătoșit pe dată. Nu-mi place că trebuie să-ți adresez mulțumirile mele de o ma-

nieră și într-un loc atât de nepotrivit. Ai vrea să-mi dai mîna ? I-am întins-o și a sărutat-o cu mare înflăcărare. Mi-am exprimat mîhnirea pentru faptul de a-l vedea atât de bolnav.

— Nu pot fi bolnav replică el, devreme ce ești cu mine. M-am și făcut sănătos și — sărutîndu-mi din nou mîna — nu trebuie să te căiești pentru această bunătate. Îmi pare rău că te-ai oboșit atât de mult. Viața fără tine nu are nici un rost. Dacă ai fi refuzat să te întorci, (abia speram că-mi vei face această favoare), aș fi avut o serioasă criză, bănuiesc, căci răul m-a apucat așa, într-un mod foarte ciudat, și nici nu știam ce să mai cred, dar acum voi fi bine pe dată. Nu trebuie, doamnă Jewkes, adăugă el, să trimiteți după doctorul Harpur de la Stamford, căci această frumoasă făptură este doctorul meu, după cum absența ei mi-a pricinuit boala.

Doamna Jewkes arăta atât de ciudat, încît nici nu-i pot descrie înfățișarea. Pe scurt, așa cum îi era chipul, nu mai găseai vreo asemuire la altcineva. Pe jumătate surprinsă, pe jumătate nemulțumită, și o asemenea căutare în privire ! Iar mai apoi, dintr-o dată, nemulțumirea a dispărut, ca și cum i-ar fi cerut să se ascundă și un surîs pînă la urechi forțat, jignit i-a luat locul, (cum m-am gîndit mai tîrziu), parcă bucuroasă socotind că ar avea vreun merit de a fi prezentă la favorurile arătate mie, deși în prima parte a înfățișării ei ai fi zis că, i-ar fi plăcut mai curînd să fiu la vreo sută de mile depărtare și să nu mă fi întors niciodată.

Stăpînul dorea să stau lîngă patul lui, iar eu am întors capul, ca și cum m-aș fi uitat după vreun scaun : femeia slugarnică a și pus mîna pe unul : la stăruința lui, m-am așezat. Apoi, m-a întrebat dacă i-am făcut plăcerea să răspund la cererea pe care mi-o adresase de a trimite la tata după scrisori. I-am spus că am trimis și sper să fie aduse, iar el a replicat că era o dovadă de bunătate și amabilitate.

De vreme ce avea nevoie de odihnă, i-am cerut permisiunea să mă retrag și am adăugat că voi înălța rugi pentru însănătoșirea sa grabnică. „Draga și buna mea fată“ mi-a spus și și-a lăsat capul în jos, iar eu m-am retras cu o privire și o comportare care (așa cum m-am gândit după aceea) i-ar fi putut dezvălui mult din inima mea. Iertați-mă, dragii mei părinți, dar de-a fost așa, nu m-am putut stăpîni.

După masă, s-a sculat din pat și a trimis să mă cheme în camera lui. Părea mult mai bine ca sănătate și, de asemenea, și comportarea lui era schimbată în bine. Ce har poate reprezenta uneori boala ! Se simțea în largul lui și drăguț cu mine. Doamna Jewkes se afla și ea acolo, iar el îi spuse :

— După această comportare atît de binevoitoare a dragii mele Pamela, sînt sigur, doamnă Jewkes, că trebuie să-i dăm deplină libertate și dacă dorește să se plimbe cu trăsura, las-o să facă cum vrea și nu o întreba nimic !

Mi-a luat mîna și mi-a spus :

— Vreau să-ți povestesc ceva care știu că-ți va face plăcere. Înainte de a pleca, l-am eliberat pe Williams de datoria față de mine. Nu știu cum s-a comportat bietul om, dar nu putea să aibă vreo cauciune ; dacă nu am nici un motiv în contra lui, îl voi ierta de a-mi plăti. Este de cîtva timp liber acum, dar aș dori să nu-l vezi.

— Domnule, nu voi face nimic care să vă aducă vreo nemulțumire, dar mă bucur că domnul Williams a fost pus în libertate, cu atît mai mult, cu cît eu am fost cauza necazurilor lui. Nu am îndrăznit să spun mai mult, deși aș fi vrut să pledez pentru sărmanul om. Apoi, am adăugat :

— Îmi pare rău, domnule, că doamna Davers care ține atît de mult la dumneavoastră v-a produs neplăceri. Sper că nu din pricina mea. A scos din buzunar o scrisoare și mi-a spus :

— Iată, Pamela, citește aceasta, cînd te duci în camera ta și spune-mi ce crezi ?

Se plîngea că-i este somn și vroia să doarmă, rămînînd culcat restul zilei, iar dacă se va simți mai bine, dimineață va face o plimbare cu trăsura. Așa că m-am retras și m-am dus în cabinetul meu, unde am citit scrisoarea, pe care a avut bunătatea să mi-o dea. Iată ce scrie :

Dă-mi voie să-ți spun, frate, că au venit unele persoane la mine, care, cu cele mai bune intenții, mi-au adus la cunoștință o anumită acțiune a ta. Aceasta mă neliniștește foarte mult. Îți voi scrie, direct, fără ocolire, ce gîndesc despre comportarea ta. Nu mi-a trecut prin minte că fratele meu va fugi cu camerista mamei într-un mod josnic, ținînd-o prizonieră departe de rudele ei. Și, totuși, ar fi trebuit să bănuiesc, atunci, cînd după moartea mamei, nu i-ai dat voie fetei să vină la mine, că nu nutreai gînduri curate. Intenționezi să te căsătorești cu ea sau să o faci întreținută ta ? Dacă te gîndești la ultima ipoteză, te întreb, oare nu sînt destule fete ticăloase, fără a mai fi nevoie să distrugi o biată fetișoară, pe care mama o iubea și care, într-adevăr, a fost o ființă foarte bună ? Sînt dispusă să cred, că nu te gîndești la o căsătorie. Mîndria ta te va face să înlături această posibilitate. Dacă totuși, ai așa ceva în vedere, vei fi total de neiertat. Mi s-au făcut aluzii de unele persoane că ești capabil să-ți uiți mîndria și să nutrești astfel de gînduri. Atît de vrăjit se pare că ești de fată ! Deși cred că este o bănuială nefundată, mă alarmează în mod excesiv. Gîndește-te, frate, că nu sîntem o familie de parveniți, ci una străveche și din cele mai bune din regat. De mai multe sute de ani, niciodată nu a existat vreun moștenitor care să o compromită prin căsătorii necorespunzătoare și știi prea bine că unele dintre cele mai de vază familii ale țării au căutat o căsătorie cu tine. Dacă ai fi descendentul unei familii fără trecut, care nu este decît la prima sau la a doua generație, lucrurile ar sta cu totul altfel. Află că eu și ai mei, dacă ajungi să

cobori atît de jos, nu te vom mai recunoaște. Un bărbat chipeș, așa cum ești, atît de înzestrat la minte, cu o proprietate importantă și foarte bogat pe deasupra, o avere lăsată de părinți, cu un singe atît de străvechi și nepătat în vine. Nu pot suferi să mă gîndesc că ești în stare să te înjosești pînă într-atît. Ar fi o mare nemernicie, din partea ta, să-ți bați joc de fată. De aceea, dă-mi voie să te rog să o trimiți acasă la părinți. Dă-i vreo sută de lire sau cam așa ceva și las-o să fie fericită cu un băiat cinstit de categoria ei, o asemenea comportare s-ar acorda foarte bine cu onestitatea și generozitatea ta obișnuită.

Te rog să-mi privești dojana ca o expresie a dragostei mele de soră ; aceasta este suficient și nici o altă scuză nu poate fi necesară.

Sora ta care te iubește
B. Davers.

Ce ziceți de asemenea scrisoare, dragii mei părinți ? Vedeți cum sînt disprețuiți săracii de către cei mări și bogați ? Totuși, sîntem cu toții oameni egali. Fără tăgadă, acești boieri mîndri nu se gîndesc niciodată cît e de scurtă viața, și, în ciuda vanității lor, va veni un timp cînd vor fi pe picior de egalitate cu noi. Filozoful care a privit craniul unui rege și pe acela al unui om nevoiaș nu a văzut nici o diferență între ele ¹. Și, pe lîngă aceasta, nu știu ei oare că cei mai bogați dintre principi și cei mai săraci dintre cerșetori vor avea în ziua judecării același judecător ? Acesta nu va face nici o deosebire în privința situației lor din viață, ci numai după felul în care au știut să se poarte. Și cu cît mai mare va fi condamnarea unora față de a altora ? Biete suflete, cît îmi este de milă de mîndria lor ! O, ferească-mă cerul de înalta lor situa-

¹ Filozoful este Diogene care i-a spus lui Alexandru cel Mare că nu poate găsi nici o deosebire între osemintele regelui Filip, tatăl său și cele ale unui sclav.

ție, dacă mintea mea ar fi vreodată pătată de viciul lor sau întinată de un dispreț atît de crud față de cei umili.

În plus, cum de știu acești măriți oameni, presupunînd că pot să-și stabilească vechimea strămoșilor cu sute de ani în urmă, că tulpinele originale ale bietelor familii care, chiar dacă nu și-au păstrat dovezi ale vechimii, nu au rădăcini tot atît de vechi ca și ale lor ? Și cum pot fi siguri că într-o sută sau două sute de ani de aici înainte, aceste familii disprețuite nu vor ajunge, poate, să se delecteze în proprietățile acestora, în timp ce urmașii boierilor ar putea să ajungă să curățe gunoiul celorlalți ?

MIERCURI DIMINEAȚĂ

Stăpînul mi-a trimis chiar acum vorbă că se simte mult mai bine și, după micul dejun, ar vrea să facă o plimbare cu trăsura și s-ar bucura să-i țin companie. Sper că voi ști cum să mă comport cu umilință în fața atîtor favoruri.

Doamna Jewkes a devenit una din cele mai binevoitoare ființe din lume, și, după exemplul ei, toți ceilalți îmi arată mare respect. Dar, dacă pînă în cele din urmă toate acestea se vor termina cu o pretinsă căsătorie ? Ce va fi cu biata voastră copilă, dacă el, simțindu-se bine, va fi cuprins din nou de gînduri nemernice ? Dar să vedem în ce lumină mă va pune această nouă onoare ? Așa că acum să mă pregătesc. Nu cred că am să-mi schimb veșmintele. Dacă m-aș îmbrăca altfel, ar însemna că aș fi la un nivel mai apropiat de el. Mă voi duce așa cum sînt acum, numai dacă va porunci el să mă schimb. Doamna Jewkes pretinde că trebuie să mă îmbrac cît se poate mai elegant. De vreme ce stăpînul s-a sculat și își ia micul

dejun, mă voi încumeta să mă duc jos și să-l întreb cum dorește să apar.

Ei, bine, este din ce în ce mai bun și, slavă Domnului, complet restabilit. Cît de încîntător arată față de cum era ieri ! Cînd am intrat în cameră, s-a ridicat de pe scaun și, luîndu-mi mîna, dorea să mă așez lîngă el.

— Fermecătoarea mea copilă, ce vrei să-mi spui, mă întrebă el, văzînd că eram pe punctul de a vorbi.

— Domnule, am glăsuît eu, (puțin cam stînjenită, în fața bunăvoinței lui), nu este o cinste prea mare pentru mine să merg la plimbare cu dumneavoastră în trăsură ?

— Nu, dragă Pamela, compania ta îmi va aduce mai multă plăcere decît a mea, onoare ție, așa că nu mai spune nimic în această privință !

— Dar, domnule, cît despre felul cum sînt îmbrăcată... și m-am uitat la rochia mea.

— Nu găsesc nici o pricină felului cum ești îmbrăcată, și îți stă atît de bine. Dacă nu-ți va fi rece, poți rămîne așa cum ești.

— Atunci, domnule, poate veți avea amabilitatea să mergeți pe un drumeag mai lăturalnic, ca să nu fiți văzut că-mi faceți atîta cinste.

— O, buna mea copilă, cred că îți este mai mult frică de reputația ta decît de a mea. Dar intenționez ca, încetul cu încetul, să fac să dispară uimirea celor din jur și să-i învăț să fie pregătiți pentru ceea ce va urma ca ceva ce se cuvine Pamelei mele.

O, dragă tată și mamă, n-am făcut bine că m-am întors ! Iar acum, dacă aș putea să nu mă mai tem de pretinsa căsătorie, (căci toate acestea nu înlătură acea plănuire oribilă), aș fi prea fericită.

M-am retras (roșind, încîntată, transportată) să-mi iau mînușile, iar acum îi aștept binevoitoarea-i poruncă.

O, drag și bun domn, nu-mi aduce nici o altă schimbare, nu-mi mai da noi încercări, căci, cu adevărat, cred că așa ceva nu aș mai putea suporta acum.

Dragă tată, mă tem că o să fii foarte surprins, în privința fiicei tale sau, cel puțin, a comportării ei cu umilință, când îmi vei citi povestirea cu referire la cele petrecute în timpul încântătoarei plimbări.

M-a ajutat să mă sui în trăsură, în fața tuturor servitorilor, ca și cum aș fi fost o mărită doamnă ! Și am avut plăcerea să aud pe unul dintre servitori șoptindu-i altuia : „Sînt o pereche încântătoare. Păcat că se vor despărți.“

A dat poruncă să fie prînzul gata pentru ora două, iar Abraham, care i-a urmat lui John, s-a urcat în spate. I-a spus lui Robin să mine încetișor și apoi, m-a anunțat că dorește să vorbească despre sora lui Davers, precum și alte probleme. La început, cînd am pornit, ce-i drept, mă cam săruta prea des și mă temeam ca Robin să nu se uite înapoi și să ne vadă prin geamul despărțitor, ca și de lumea din drumul nostru, dar a fost extrem de bun cu mine în tot ce mi-a spus. În cele din urmă, a zis : „Nu mă îndoiesc că ai citit de mai multe ori scrisoarea sorei mele. Ai văzut că face aluzie la unele persoane care au fost la ea și cine altele decît doamna Jervis și domnul Longham și Jonathan ! Excesul lor de zel m-a obligat să-i concediez din serviciul meu. Văd că ești gata să le iei apărarea, dar încă nu a venit acest moment, dacă-l voi permite vreodată.

Cît despre doamna Davers, care mă amenință, că mă va repudia, i-am luat-o înainte, căci am repudiat-o eu. Am fost un frate bun pentru ea. Cînd am intrat în posesia proprietăților mele, am renunțat la o parte de bunuri de mare valoare în favoarea ei, dăruindu-i-le, cum nu s-a așteptat nici ea, nici soțul ei. Probabil, că-și ieșise din fire cînd a scris acea scrisoare, căci știa că nu o puteam accepta. Dar trebuie să afli, Pamela, că-i tare furioasă, că nu iau în seamă o propunere a ei în legătură cu fiica unui nobil. Într-adevăr, acelei persoane nu-i lipsește nici o calitate, și, probabil, mi-ar fi atras privirile, dacă nu aș fi avut o aversiune față de căsătorie și o fată în vedere, cu care sper să pot trăi așa cum doresc eu. Nu-mi spune,

Pamela, prin felul cum te-ai înroșit, că știi cine e fata. Fii doar satisfăcută cu această asigurare (căci eram pe punctul de a vorbi) și în prezent am idei cu totul diferite de cele de care fata avea altă dată motive să se teamă. Și pentru a fi sincer, trebuie să recunosc că este sigur că îmi voi atrage cenzura lumii, dacă-mi aduc la îndeplinire intențiile actuale, și astfel, uneori, încerc oarecare îndoieli în privința acestora. Toată lumea va spune că domnul B., un om căruia nu-i lipsește mândria, un om de familie și cu avere, și-a pierdut capul ca să ajungă să se căsătorească cu camerista maică-sei. Aceștia nu țin seama și nu știu, poate, că minții, virtuții, frumuseței persoanei ei datorează cucerirea bine meritată, și (sînt convinși cu toată tăria că așa va fi) nici o aleasă doamnă din întreg regatul nu s-ar comporta mai bine în situația la care va fi ridicată, dacă mă voi căsători cu ea. Și, adăugă el, cu generozitate, cuprinzîndu-mă cu brațul :

— O plîng pe biata fată pentru cît va avea de îndurat în privința cenzurii lumii, căci va trebui să combată mîndria și disprețul boierimii din jurul nostru. După cum vezi, doamna Davers nu te va accepta niciodată. Celelalte doamne nu te vor vizita și vei fi, deși mult superioară lor, privită ca o persoană nedemnă de atenția lor. Dacă mă voi căsători acum cu Pamela, cum va suporta toate acestea ? Nu vor fi săgeți dureroase pentru preafrumoasa mea, atunci cînd noua situație îi va insufla oarecare mîndrie ? Oricum ai o mîndrie a ta și acum, o demnitate care pare naturală pentru persoana ta. Cît despre mine, sensibil cum sînt la părerile lumii, chiar înainte de a le auzi, nu voi avea nimic de făcut, cînd faptul va fi consumat, ci doar să bravez situația și să suport glumele grosolane ale prietenilor. Dar în cele din urmă, averea mea îmi va aduce întotdeauna respect suficient. Cum se va simți biata mea fată, căci măritele doamne vor evita să-ți facă cunoștință ? Ce spune copila mea la acestea ?

Vă puteţi uşor închipui, dragii mei părinţi, cât de emoţionante erau pentru mine toate cuvintele sale, atât de generoase şi pline de condescendenţă.

— O, domnule, am exclamat eu, cât de nespus de cald şi bun este tot ceea ce roştiţi ! Dar biata dumneavoastră servă are o greutate mult mai mare de depăşit.

— Ce anume ? întrebă el, puţin cam nerăbdător. Acum nu-ţi mai îngădui nici o îndoială.

— Nu, domnule, am zis eu, nu e vorba de nici o îndoială, şi cum voi suporta, cum voi *merita, întreaga dumneavoastră bunătate* faţă de mine.

— *Prea draga mea*, continuă el, strângîndu-mă la piept. mă temeam că din nou aveai să-ţi manifesti îndoieli, cu privire la onoarea mea. Şi aşa ceva, într-un moment, cînd eu tocmai îmi revărsam în faţa ta sufletul cu o adevărată şi dragăstoasă ardoare, nu aş fi putut să iert atât de uşor. Am fost foarte impresionat de întoarcerea ta într-o casă unde aveai toate motivele să o urăşti. M-aş fi simţit tare necăjit, dacă mi-ai fi dat pricină de supărare neîntorcîndu-te, cu toate scuzele fireşti.

— Dar prea bunele domn, preocuparea mea cea mai mare va fi pentru glumele grosolane pe care veţi avea să le suportaţi, făcîndu-vă să coboriţi astfel sub demnitatea dumneavoastră. Cît despre mine, ţinînd seama de naşterea mea umilă şi puţinele măriri pe care le am, chiar şi dispreţul şi reflecţiile doamnelor mă vor onora şi voi avea destulă mîndrie pentru a considera reaua lor voinţă provocată de invidia lor faţă de fericirea mea. Dacă pot prin îndeplinirea obligaţiei mele plăcute şi printr-o comportare plină de recunoştinţă să mă fac demnă în continuarea de afecţiunea dumneavoastră, mă voi considera foarte fericită, n-are decît lumea să spună orice vrea.

— Eşti foarte bună draga mea copilă ! Dar cum o să-ţi treci timpul, dacă nu vei avea de făcut sau primit vizite ? Nici o petrecere la care să participi, nici un joc de cărţi

pentru serile de iarnă, și chiar și ziua, după cum se obișnuiește acum vara și iarna.

Știi că mama, pentru a se amuza, te-a instruit cum să-i procuri asemenea distracții, ca și altele și te asigur, dragostea mea, că nu doresc să trăiești fără astfel de plăceri, așa cum s-ar cuveni să se aștepte *soția mea*, dacă ai fi fost o persoană de neam ales.

— Sînt copleșită de atîta bunătate, dar credeți oare că într-o gospodărie ca aceasta o persoană onorată cu rangul de stăpînă nu ar putea găsi cum să-și întrebuițeze timpul în mod folositor, fără a mai căuta alte distracții în afară ?

În primul rînd, dacă îmi îngăduiți, mă voi ocupa de toate aspectele conducerii gospodăriei care trebuie să fie inspectate de stăpînă și sper că voi putea aduce totul la îndeplinire astfel, încît să nu nemulțumesc pe nici un servitor cinstit.

Apoi, voi căuta pe cît îmi va sta în putere să mă ocup de problemele financiare, știți, buna mea doamnă răposată mă făcuse trezoria sa, mă însărcinase cu împărțirea pomenilor și alte asemenea îndeletniciri. Voi încerca să mă perfecționez cît mai bine în această direcție pentru a vă fi cît mai folositoare.

Dacă trebuie să fac vizite sau să primesc, iar doamnele nu mă vor onora și chiar dacă ar face-o cîteodată, voi vizita, dacă bunătatea voastră îmi va îngădui pe nefericiții nevoiași din vecinătate și mă voi ocupa de lipsurile și nevoile lor, în chestiuni mici, în așa fel încît să nu dăuneze proprietății, dar în același timp, să le fie și lor de folos și loți vor aduce mulțumiri și vă vor înălța rugăciuni pentru prosperitatea și sănătatea dumneavoastră.

Voi ajuta menajera, așa cum făceam altă dată, cînd va prepara dulceturi, gemuri, fructe zaharisite și conserve. Dacă o să am bucuria să mă întovărășiți, voi face cîteodată o plimbare cu trăsura, iar cînd vă veți întoarce acasă de la preocupările și distracțiile dumneavoastră, voi avea

plăcerea să vă întîmpin cu voioşie şi grijă, aşa cum se cuvine, căci voi număra clipele absenţei voastre, aşteptînd cu nerăbdare întoarcerea. Şi nu mă îndoiesc că în felul acesta, voi reuşi să vă atrag ca să-mi umpleţi o parte din timp (va fi pe departe cea mai minunată) într-o conversaţie instructivă.

— Continuă să vorbeşti, draga mea, îmi place să te aud.

— Micul dejun, pregătirea meselor uneori pentru prieteni pe care îi veţi aduce acasă, bărbaţi mai ales, dacă nu şi doamne, toate acestea vor ocupa o bună parte a timpului meu de o manieră foarte utilă.

Poate că vreo doamnă mai bine dispusă va veni cîte odată şi atunci sper să mă comport în aşa fel, încît să nu mai adaug ceva la dizgraţia pe care v-aţi adus-o singur, căci voi fi foarte circumspectă, căutînd să mă arăt cît mai discretă şi modestă, atît cît se cuvine pentru demnitatea dumneavoastră.

Plăcîndu-i trîncăneala mea, m-a rugat plin de generozitate să vorbesc mai departe.

— Cît despre jocurile de cărţi, le cunosc pe toate cele care fac, de obicei, plăcere sexului nostru, dar sînt o distracţie care nu e pe gustul meu şi nici nu voi dori vreodată să joc, numai dacă ar fi unele doamne pe care aţi vrea să le invitaţi şi să le înlesniţi amuzamente cu care sînt deprinse.

Muzică, în domeniul căreia, am fost, de asemenea, iniţiată de buna mea doamnă, îmi va umple un timp, dacă l-aş avea disponibil. Ştiţi că-mi place să citesc şi să scriu şi deşi cea mai mare parte din scris va fi consacrată socotelilor de familie, lectura, uneori, şi mai ales, a unor cărţi potrivite este o mare plăcere pentru mine, la care nu aş renunţa nici pentru cea mai grozavă companie din lume, atunci cînd nu pot să o am pe a dumneavoastră. Ba mai mult, cărţile îmi vor ajuta să-mi îmbogăţesc cunoştinţele, făcîndu-mă să fiu mai demnă de tovărăşia şi conversaţia

voastră. Când nu voi înțelege cîte ceva din cele citite, ce profesor încîntător voi avea, dacă îmi veți permite să vă solicit să-mi explicați. Dacă veți dispune de timp și veți dori să mă instruiți, aș putea scrie într-un carnet cuvintele al căror înțeles nu-l știu. Nu trebuie să uit un lucru foarte important, rugăciunea, căreia îi consacrău, de asemenea, un anumit timp. Voi înălța rugi pentru domnul și stăpînul meu, ca și pentru mine, mai ales de mulțumire pentru binefacerile pe care Providența mi le dăruiește prin generozitatea și condescendența voastră.

Și cu atîtea preocupări, credeți că nu voi avea ce face cu timpul meu ? Și cum știu că orice lipsă de respect față de mine, dacă ajung să fiu atît de fericită, va fi în parte o lipsă de respect față de dumneavoastră, după onoarea pe care mi-ați făcut-o, dîndu-mi un titlu și nu nume de valoare, să-mi îngăduiți să nu mă îmbrac prea elegant, ci doar cuviincios ca să nu par chiar o rușine pentru dumneavoastră. Am văzut că nimic nu ațîță mai mult invidia femeilor decît o persoană cu straie mai mîndre decît ale lor. Dacă nu voi fi foarte elegantă, vă promit că voi avea grijă să arăt cît mai bine pusă la punct pentru a vă fi demnă de tovarășie. Am auzit adesea pe doamna spunînd că bărbații de gust preferă simplitatea intrinsecă, podoabelor exterioare.

Și aici m-am oprit, căci trîncănisem prea mult. Dar el stringîndu-mă în brațe, mi-a spus :

— De ce se oprește Pamela mea ? De ce nu vorbește mai departe ? Aș putea să te scult toată ziua. Îți vei organiza singură plăcerile, ca și timpul tău pe care vrei să-l folosești, într-un mod atît de plăcut. Prin bunătatea și comportarea ta exemplară vor fi ispășite și unele din acțiunile mele greșite și Dumnezeu mă va binecuvînta de *hatîrul tău*.

Eram atît de veselă, încît nu mai puteam scoate nici un cuvînt.

— Ce bucurie îmi aduci, iubita mea Pamela, în această dulce anticipare a fericirii mele ! Voi desfiide îndrăzneala și cenzura lumii și le voi cere să afle cît ești de minunată și să vadă fericirea mea, mai înainte de a deschide gurile lor nemernice pentru a-mi judeca acțiunile și meritele tale. Aș vrea să mai adaug acum, prea iubita mea copilă, la această enumerare atît de plăcută făcută de tine, speranțele nutrite de mine privind modalitate și mai atrăgătoare de a-ți trece timpul, neamintită de tine din prea mare sfială și la care nici nu vreau să mă refer în acest moment (ca să nu ți se pară cumva că ar putea prezenta o abatere de la puritatea bunelor mele intenții prezente). Nădăjduiesc că vei adăuga la toate acestea o ocupație care îmi va da perspectiva perpetuării familiei noastre, din care sînt unicul urmaș în linie directă.

Dacă am roșit, nu puteam totuși să am o figură supărată în fața unei asemenea modalități încîntătoare prin care strecura o îndepărtată speranță.

Închipuți-vă, dragii mei părinți, cît de copleșită era inima mea de toate aceste lucruri !

A avut bunătatea să exprime încă un sentiment fermecător, care mi-a dovedit nobila sinceritate a firii sale.

— Trebuie să-ți mărturisesc, draga mea Pamela, mi-a spus el, că te iubesc cu o înflăcărare mai pură decît am încercat vreodată în întreaga mea viață ! O înflăcărare pe care nu am cunoscut-o niciodată și care a prins ființă pentru tine, atunci cînd ne aflam în grădină, deși tu, fără milă cu indoielile tale lipsite de rost, ai înăbușit-o. Era atunci o primă încolțire, prea plăpîndă însă pentru a suporta răbufnirile reci ale disprețului sau lipsei de atenție. Și îți mărturisesc că în această oră de conversație atît de fermecătoare, am cunoscut o bucurie mult mai mare și mai sinceră, decît ar fi fost posibil să aflu, în cazul în care aș fi reușit în împlinirea intențiilor mele față de tine.

— O, am spus eu, nu așteptați de la serva voastră, cuvinte pe măsura unor asemenea declarații generoase. Voința și întreaga mea făptură vă sînt dăruite, rămîn îndatorată, fără seamăn, toată viața mea. Cit de fericită voi fi, deși acum nu pot merita din partea dumneavoastră atîta bunătate și condescendență, să reușesc totuși să dovedesc că nu sînt chiar total nedemnă de acestea. Pot însă să fiu sigură de inima mea recunoscătoare și dacă s-ar întîmpla ca de bună voie (și veți fi îngăduitor cu imperfecțiunile mele involuntare) să nu vă placă ceva la mine, fie atunci să devin proscrisă din casa și bunăvoința voastră, întocmai cum legea m-ar fi divorțat de dumneavoastră.

— Gratitudinea, iubita inimei mele, replică preabunul om, este, trebuie să fie o parte din firea ta, căci altfel, nu ai fi putut, în această împrejurare, să te exprimi într-un fel atît de elevat. Dar mai aveai de gînd să spui ceva. Vorbește mai departe, Pamela, mărturisește tot ce ai pe inimă ! Vorbește, Pamela mea !

— Ei, bine domnule, țin atît de mult să fiu bine apreciată de dumneavoastră, încît eram tocmai pe punctul de a mă explica în legătură cu acea comportare a mea din grădină, pe care ați judecat-o, pe drept, ca nelalocul ei. Dacă ați fi avut bunăvoința să ascultați ceea ce urma să declar atunci, îmi place să cred că m-ați fi iertat și ați fi recunoscut că totuși aveam motive să mă tem și să doresc să fiu cu tatăl și mama mea. Vă voi spune acum ce-mi stătea pe suflet atunci, ca nu cumva să credeți că sînt în stare să răspund, la bunătate cu insolentă, sau să apar în mod prostesc nerecunoscătoare, cînd ați fost atît de bun cu mine.

— Într-adevăr. Pamela, a răspuns el, mi-ai pricinuit o mare neliniște, căci te iubesc prea mult pentru a nu fi gelos în fața unei cît de mici manifestări de indiferență din partea ta sau a unei preferințe pentru o altă persoană, neexceptînd nici chiar pe părinții tăi. Aceasta m-a făcut să nu te ascult, căci încă eram șovăitor în privința

căsătoriei. Știi că un lucru cît de mic poate răsturna balanța, cînd e vorba de un echilibru labil. Dar, iată, vezi că deși am putut să mă despart de tine, cînd eram încă furios, totuși părerea pe care mi-o formasem recent despre virtutea ta m-a determinat să nu o violez. Ai văzut ce frămîntări dureroase am încercat, cînd am început să reflectez și să-ți citesc jurnalul atît de emoționant, între dorința de a te rechema și îndoiala dacă te vei întoarce (deși mă hotărisem să nu te forțez). Această situație a fost pe punctul de a mă conduce la o stare malativă serioasă, dar întoarcerea ta, din toată inima, a împrăștiat temerile mele și mi-a dat speranța (avantajele situației materiale sînt excluse) că nu-ți sînt indiferent. Vezi cum prezența ta a izgonit răul de care sufeream.

— Binecuvîntez soarta pentru restabilirea sănătății dumneavoastră. De vreme ce sînteți atît de bun, mă încurajați și nu disprețuiți slăbiciunea mea, trebuie să recunosc că am suferit mai mult decît am putut imagina că aș fi în stare, pentru faptul că nu am mai avut permisiunea să vă văd cînd erați așa de supărat. Am fost foarte emoționată de felul în care i-ați răspuns doamnei Jewkes, atunci cînd vă părăseam casa. Atitudinea dumneavoastră mi-a trezit întreaga venerație și ați văzut că nu m-am putut abține și ne mai ținînd seama de ceea ce făceam, am pătruns în cameră și am recunoscut în genunchi bunătatea față de mine.

— Este adevărat, draga mea Pamela, că ne-am torturat suficient. Vom fi curînd, sper, în stare să stăm alături siguri, de părerea noastră și să ne gîndim cu plăcere la greutățile din trecut. Dar între timp, vreau să aud ceea ce are de spus iubita mea copilă pentru justificarea ei în privința temerilor și a motivelor de a fi dorit să plece de lîngă mine, tocmai cînd începusem să-mi dovedesc dragostea față de ea, într-un fel care bănuiam că avea să fie plăcut pentru bunătatea și virtutea ei.

Am scos din buzunar hîrtia dată de țigancă dar mai înainte de a i-o înmîna, i-am spus : — Iată scrisoarea, pe care vreau să v-o arăt și cred că veți fi de acord că are de ce să mă tulbure. Dar cum nu știu cine a scris-o, pînădu-mi a fi un scris schimbat, v-aș ruga ca o favoare, dacă ghiciți cine e autorul, eu nu sînt în stare, să nu i se aducă nici o neplăcere persoanei respective.

A luat-o și a citit-o. Cum era semnată *Cineva*, a declarat :

— Da, într-adevăr, este de la *Cineva* și oricît de schimbat ar fi scrisul, știu cui îi aparține. Nu vezi, după cum sînt rînduite unele litere și acest fel de caligrafie folosit de obicei în documentele legale care apare ici și colo în special în literele *c* și *r* ? Este mîna unei persoane specializată în domeniul actelor. Ei, bine, Pamela asta-i mîna bătrînului Longman, un inoportun...

Și aici s-a oprit. Mai apoi, a continuat furios.

— Dar am terminat cu el.

— O, domnule, ar fi prea îndrăzneț din partea mea, să încerc (atît de copleșită cît sînt de bunătatea ce-mi arătați), să apăr pe cineva pe care sînteți supărat. Totuși, dacă și-a atras mînia dumneavoastră din cauza mea și nu dintr-un alt motiv, aș dori... dar nu citez să spun mai mult.

— Dar spunè-mi mai întîi, te rog, cînd ai primit această scrisoare ?

— În acea vineri, cînd v-ați dus la nunta din Stamford.

— Cum ți-a putut fi transmisă, fără să știe doamna Jewkes care avea ordine atît de stricte, din partea mea, să te supravegheze iar tu îmi promisesesi că nu vei face nici o mișcare de acest fel ? Deoarece, cînd am plecat la Stamford (aflasem dintr-o informație care-mi fusese dată, în mod discret) că va fi o încercare ca cineva să te vadă, să-ți dea o scrisoare, dacă nu chiar să te scoată de aici, dar nu eram sigur, dacă urma să fie din partea doamnei

Davers, a doamnei Jervis, a domnului Longman sau a lui John Arnold ori poate chiar a tatălui tău. La acea vreme, mă luptam cu mine dacă să dau friu liber înclinațiilor mele onorabile, sau să te eliberez și să te las să te duci la familia ta, ceea ce ar fi putut evita propriul meu pericol (căci hotărîsem să nu-ți mai rănesc niciodată auzul cu nici o propunere de altă natură). De aceea, doream să-i permiți doamnei Jewkes să te păzească pînă la întoarcerea mea, cînd mă gîndeam că voi fi reușit să iau o hotărîre în această chestiune atît de disputată între mîndria și sentimentele mele.

— Ceea ce-mi spuneți, are mare importanță pentru mine, în privința comportării dumneavoastră, în acea împrejurare și a indicațiilor pe care ni le-ați dat doamnei Jewkes și mie, și îmi dau seama din ce în ce mai mult cît mă pot bizui pe bunătatea și onoarea stăpînului meu. Dar vă voi spune întreg adevărul.

I-am povestit toată întîmplarea cu țiganca și cum a fost pusă scrisoarea sub iarba smulsă etc. El a declarat atunci :

— Bărbatul care crede că o sută de dragoni ar fi suficienți pentru a păzi o femeie, cînd sentimentele ei sînt opuse dorințelor lui, se înșeală. El va vedea că e prea puțin, de vreme ce ea este în stare să pună în mișcare pietrele de pe stradă și iarba de pe cîmp să acționeze în favoarea sa ca să o ajute, dacă nu are alte posibilități.

— Sper că nu sînteți supărat, domnule.

— Nu sînt, zise el, dar nu pot să nu observ că nici o zăgăzuire nu-i suficientă, pentru a înfrîna pe cineva. Mi-ai povestit o istorioară foarte drăguță, Pamela, și cum niciodată, nici chiar în încercările tale cele mai grele, nu mi-ai dat ocazia să-ți pun la îndoială veracitatea relatărilor, nu mă îndoiesc de adevărul celor povestite acum. La rîndul meu, vreau să-ți dau o dovadă foarte convingătoare a sincerității mele.

Trebuie să știi, Pamela mea, că, de fapt, am închipuit un asemenea plan, așa cum este menționat în scrisoare, încît se vede că acel *Cineva* era foarte bine informat. Stabilisem și timpul pentru venirea persoanei, care arăta întocmai cum era descrisă în scrisoare. Intenționez să citească ceva, foarte puțin din ceremonia cununiei (ca să te înșel) în casă și, în felul acesta, speram că vei fi a mea, în condiții, care atunci ar fi fost mult mai plăcute pentru mine decît căsătoria. Nu era în intenția mea să te decepționez curînd. M-am gîndit că vom putea trăi împreună în mod foarte agreabil mai mulți ani și că îmi stătea în putere să confirm căsătoria sau să o anulez, după cum aș fi vrut.

— O, domnule, mi s-a tăiat respirația la gîndul pericolului care mă aștepta. Ce înger păzitor a oprit executarea acestui plan atît de serios ticluit ?

— Ei, bine, Pámela, îngerul *tău* păzitor, căci am început să mă gîndesc și să-mi dau seama că te-ar fi făcut atît de nenorocită, iar mie nu mi-ar fi adus fericire. Dacă aș fi avut un copil de la tine, nu mi-ar fi stat în putere să-l recunosc pentru a-mi fi moștenitor, iar eu fiind ultimul din familie, cea mai mare parte a proprietăților mele ar fi trecut unei alte ramuri a neamului nostru, unor persoane dezagreabile și fără nici un merit. M-am gîndit mai departe la virtutea ta neîntinată și am mai reflectat la toate încercările prin care ai trecut și necazurile ce ți-am pricinuit. Deși nu mă îndoiam că aș fi reușit în acest proiect, m-am hotărît să-mi calc pe inimă și mai bine să mă despart de tine decît să te trădez sub un vâl atît de sumbru. Și în plus, mi-am amintit cît m-am revoltat în contra unei acțiuni similare pe care am înfierat-o la vremea respectivă, atribuită unuia dintre primii oameni ai legii și ai regatului, așa cum a devenit mai apoi. Iar cînd m-am gîndit mai bine, mi-am dat seama că de fapt nu făceam altceva decît să pășesc pe urmele altuia, care deschisese drumul înaintea mea și, după cum mi s-a

spus, cînd a reflectat mai adînc la situație, a văzut că nu-i adusese nici o satisfacție. Pe de altă parte, mîndria mea era puțin atinsă, căci dacă mă hotăram să întreprind ceva mai ieșit din comun, îmi plăcea să fiu considerat un original. Toate aceste reflecții m-au făcut să renunț la proiect. Am trimis vorbă persoanei în cauză că examinînd mai bine problema, pentru moment nu doresc să vină. Dacă va fi cazul, îl voi încunoștința mai tîrziu. Între timp, unii dintre aliații tăi, Pamela (căci, la drept vorbind, am fost amîndoi o pereche de urzitori de comploturi, deși virtutea și meritele tale ți-au adus mai mulți prieteni decît banii și promisiunile mele, mie) au aflat, într-un fel sau altul, despre aceasta și te-au înștiințat. Dar poate ar fi ajuns prea tîrziu, dacă îngerul tău alb nu l-ar fi învins pe cel negru al meu. Trebuie să recunosc că după toate aparențele ai fost foarte justificată în temerile tale și nu am decît un singur lucru să-ți reproșez și anume, tu care știi să mînuiești pînă atît de bine, nu ai lămurit povestea, scriindu-mi cîteva rînduri. Aceasta ne-ar fi scutit pe amîndoi de multe frămîntări. Dacă aș fi știut ce temeieri bune aveai pentru a turna apă rece peste o flacără care tocmai prindea ființă, în mod onorabil, nu aș fi atribuit îndoielile tale și dorința de a mă părăsi (așa cum eram convins că aveam toate motivele să o fac), unei încăpățînări sau ceea ce era și mai alarmant în favoarea altei persoane.

— Îmi pare rău, că nu mi-am luat acea libertate, desigur; că am fi evitat atîtea frămîntări și necazuri dacă scrisul meu ar fi putut avea un efect fericit. Am reușit totuși să exprim adevărata situație prin bunăvoia cu care m-am întors, atunci cînd m-ați chemat.

— Da această manifestare a ta, draga mea Pamela, mi-a consolidat afecțiunea față de tine și m-a determinat să-mi deschid larg inima, fără nici o rezervă.

— Într-adevăr, domnule, am declarat eu, am mai puțin merit în întoarcerea mea (sînteți prea mărinimos să

mă socotiți greșit pentru confesiunea mea), pentru că, de fapt, am fost minată de un impuls foarte puternic, pe care nu-l puteam stăpîni.

— Aceasta, spuse el (și mă onoră sărutîndu-mi mîna), este, într-adevăr, foarte încîntător. Și aș putea oare să sper că motivul cel mai puternic al întoarcerii l-au constituit sentimentele Pamelei față de persecutorul ei ?

Am rămas tăcută. Am simțit cum am roșit. Mi-am îndreptat privirea în jos. Mă temeam că am spus prea mult nu în privința inimii mele, ci a preocupării mele pentru el. Am auzit că bărbații se plîng de femeile rezervate, totuși le critică, dacă sînt prea îndrăznețe. Era cazul cu mine acum. Din potrivă, m-a încurajat să fiu deschisă.

— De ce s-a roșit fetița mea ? întrebă el. De ce ți-ai lăsat privirea în pămînt ? Te temi oare să-mi încredințezi secretele cele mai tainice ale inimii tale, dacă sînt favorabile pentru mine ? Te asigur că prețuiesc foarte mult o dragoste arzătoare, din partea persoanei pe care o doresc să-mi fie soție, încît în zilele din timpul logodnei, nu vreau să văd nici cea mai mică urmă de rezervă, de îndoială și m-aș bucura să fiu onorat cu o declarație de dragoste reciprocă... Poți să-mi întorci complimentul sincer pe care ți-l adresez acum ? În alegerea pe care am făcut-o, nu poate fi vorba de nici un interes. Dragostea, dragostea adevărată este singurul meu motiv. Și dacă nu aș fi cine sînt și nu aș avea averea pe care o am, ai putea să mă preferi oricărei alte persoane de pe acest pămînt ?

— De ce ar trebui să o obligați pe Pamela să se abțină să dea un răspuns la această chestiune ? V-am considerat crud iar încercările dumneavoastră față de mine au fost detestabile. Sînteți singurul om, cu excepția tatei, care nu mi-a fost indiferent. Îngăduiți-mi să mai adaug că neavînd îndrăzneala să ridic ochii spre dumneavoastră, nu știam ce simțea inima mea, pînă cînd bunătatea manifestată față de mine a topit, dacă pot spune

aşa, îngheţul pe care prudenţa şi dragostea virtuţii le-au aruncat asupra bobociilor. Ce să spun ? Ce să mai spun ? Scuzaţi-mă, domnule...

— Prea draga mea Pamela, exclamă el, strângându-mă la piept, te iert şi te feresc de emoţia ta atât de dulce. Mă simt pe deplin satisfăcut. Nu mai sînt nici atât de nerăbdător să văd hîrtille după care ai trimis la tatăl tău, deşi totuşi doresc să le citesc, doar pentru modul atât de fermecător al relatării celor petrecute şi să aflu toate suferinţele tale ca să te recompensez pentru ele.

Iată cum, dragii mei părinţi, fiica voastră fericită şi-a aflat bucuria şi tihna aduse de prea generosul ei stăpîn. Numai această conversaţie atât de fermecătoare este suficientă să mă recompenseze pe deplin pentru toate suferinţele îndurate. Mi-a mai spus încă multe altele care deşi vor rămîne bine întipărite în memoria mea ar fi, cred, prea plictisitoare să le înşir aici. Vedeţi ce întorsătură fericită au luat lucrurile. Şi cine ştie, poate să generosul meu stăpîn prea bun, îmi va da putere atunci, cînd se va convinge că nu sînt chiar, cu totul, nedemnă, fără a-i aduce vreun prejudiciu să ajut ca multe persoane să poată beneficia de situaţia fericită la care am fost ridicată, prin bunătatea lui. Cît de bucuroasă m-aş simţi, în special, dacă aş fi în stare să răsplătesc măcar a suta parte din obligaţiile faţă de părinţi atât de buni şi cinstiţi. Exemplelor şi învăţămintelor lor le datoresc întreaga mea fericire de azi şi perspectivele viitoare.

Trebuie să stau în tihnă şi să chibzuiesc toate aceste lucruri, să admir şi să binecuvîntez bunătatea Providenţei, care, prin atîtea încurcate meandre, m-a ajutat să păsesc pe calea inocenţei şi să mă răsplătească atât de darnic pentru tot ceea ce am fost în stare să înfăptuiesc.

Acum voi continua plăcuta mea relatare.

În timp ce ne întorceam acasă, după această încîntătoare plimbare, mi-a spus :

— Din toate cele petrecute între noi, în timpul plimbării draga mea Pamela va vedea și va fi convinsă că încercările suferite din parte-mi pentru a-și apăra virtutea au luat sfârșit. Dar s-ar putea ca răbdarea și umilința ei să mai fie supuse unor probe. Am promis ca urmare a cererii stăruitoare a doamnei Danford și a fiicelor ei să le arăt pe fata mea. Intenționez să invit întreaga lor familie, ca și aceea a doamnei Peters și Jones la masă, peste câteva zile. Deși bănuiesc că nu ești dispusă să-mi onorezi masa cu prezența, pînă cînd nu vei fi în dreptul tău, aș fi bucuros dacă nu ai refuza totuși să vii jos, dacă ți-aș cere, căci aș vrea să fie ca o precedentă pentru *ceremonia noastră nupțială*, grăi dragul de el (ce cuvînt plin de dulceață a fost acesta !), pentru a-și forma o părere asupra meritelor tale (ar fi destul doar să te vadă), și astfel treptat-treptat să pregătesc pe vecinii mei cu ceea ce va urma. Le-am și făcut un portret al tău și ei sînt înclinați să te admire.

— Mă tem, am replicat, copleșită cum sînt, de sentimentul obligației față de bunătatea dumneavoastră pe de o parte, și de lipsa mea de merite pe de altă parte, că mă voi comporta foarte stîngaci, într-o asemenea împrejurare, dar voința stăpînului meu este și a mea.

— Îți rămîn foarte obligat, Pamela, spuse el, și rogu-te fii îmbrăcată așa cum ești, căci de vreme ce-ți știu situația și le-am istorisit povestea veșmintelor tale și cum ai ajuns la ele, una dintre tinerele fete a cerut ca o favoare să te vadă în acestea, cu atît mai mult, cu cît m-am fălît că frumusețea ta este naturală și nu ai nevoie de îmbrăcăminte specială pentru a ți-o pune în valoare și că arăți mult mai bine în veșminte simple decît măritele doamne în straie scumpe și împodobite cu bijuterii.

— Bunătatea voastră vă face să mă vedeți, biata de mine, într-o lumină mult mai strălucitoare decît cea potrivită meritelor mele. Dar nu trebuie să vă așteptați că și alte persoane și în special femei, mă vor privi cu aceeași

ochi binevoitori. Cît despre îmbrăcămintea mea, acum ca și oricînd, va fi o mare bucurie pentru mine să arăt fiecărui, ca respect față de fericirea mea în această viață, că sînt în întregime opera mărinimiei voastre.

— Minunată Pamela ! Fată excelentă ! exclamă el. Am cunoscut în viața mea zeci de mărite doamne minunate, dar nu am avut niciodată motive să admir pe vreuna așa cum te *admir* pe tine.

Cred, dragă tată, că îți vei da seama că dacă repet aceste generoase aprecieri este pentru a pune în lumină bunătatea stăpînului față de mine și nu din vanitatea că le-aș merita.

Te asigur că mă voi strădui întotdeauna să fiu cît mai modestă, oricîte complimente mi s-ar face. Chiar dacă aș merita unele laude pentru anumite calități pe care le-aș avea, am fost astfel înzestrată de Dumnezeu, deci eu nu am nici un merit. Iar cultivarea unor talente ale mele o dătoresc vouă, dragă tată și mamă, și bunei mele doamne. Deci unde este meritul meu personal pentru a mă mîndri ? Să mă fudulesc cu acesta ? Mă gîndesc cu infinită plăcere și aștept cu nerăbdare să pot beneficia cît mai mult de sfaturile stăpînului. Nu mă voi umfla în pene cu înalta mea situație. Mă gîndeam în sinea mea că atunci cînd te afli într-o condiție de dependență ai obligații că-roră nu le poți răspunde, întocmai cîm o persoană cu o mare bogăție sufletească poate conferi multe binefaceri, fără a aștepta nimic în schimb. Este ca și cum ai compara făptura umană cu marele creator. În acest sens, ținînd seama de deferența cuvenită, fie ca mărinimia stăpînului meu să se asemene celei a lui Dumnezeu !

Am ajuns acasă aproape de ora două. Stăpînul e bunătatea personificată și plin de veselie, nădăjduiesc că nu se căiește de felul generos în care m-a tratat. M-a ajutat să cobor din trăsură și m-a condus în casă cu aceeași amabilitate și eleganță pe care le-a manifestat și cînd am

plecat, în fața mai multor servitori. Doamna Jewkes și-a făcut apariția, pentru a întreba cum se simte.

— Foarte bine, doamnă Jewkes, foarte bine ! Mulțumesc lui Dumnezeu și acestei fete bune.

— Mă bucur, rosti ea, sper că nu vă este mai rău din cauza îngrijirilor și leacurilor mele.

Stăpînul i-a răspuns că nu și adăugă :

— Doamnă Jewkes, dumneata și cu mine am tratat foarte aspru această fată prea bună.

— Mă temeam, domnule, că se va plînge de mine.

— Te asigur că nu a rostit nici măcar un cuvînt în contra dumitale. Am avut un subiect cu totul diferit pe care l-am dezbătut. Sper că ne va ierta pe amîndoi și, mai ales, pe dumneata pentru că nu ai făcut nimic decît să-mi îndeplinești ordinele. Dar consecințele acestor ordine au fost foarte dureroase pentru Pamela mea și acum este rolul nostru să-i aducem compensații, dacă putem.

— Domnule, grăi ea, i-am spus întotdeauna doamnei că sînteți foarte bun și iertător.

— Nu, replică el, am fost foarte rău și sper că ea va fi iertătoare. Și spusele mele, doamnă Jewkes, au fost ca o introducere pentru a-ți preciza că acum doresc să te străduiești să fii cît mai binevoitoare față de ea, atît de mult cît ai fost forțată să mă ascuți pe mine, purtîndu-te rău cu ea. Și nu uita că este stăpînă pe ea să facă tot ce vrea.

— Da, a răspuns ea și bănuiesc că va fi și a mea.

— Da, cred că asta se va întîmpla foarte curînd.

— Atunci, știu cum vor sta lucrurile cu mine ! Declară ea și își puse batista la ochi.

— Pamela, spuse stăpînul, mîngie-o pe doamna Jewkes.

A fost foarte generos din partea lui să o subordoneze puterii mele, i-am luat mîna și am îmbărbătat-o :

— Nu voi folosi niciodată o împrejurare care mi-ar fi pusă la dispoziție de către stăpîn în contra dumitale,

doamnă Jewkes, și nici nu aş vrea să-ți aduc vreodată o neplăcere ; voi considera că ceea ce ai făcut era pentru a asculta o dorință careia și eu în viitor mă voi supune.

— Vezi, doamnă Jewkes, sîntem amîndoi în mîini foarte generoase, căci, într-adevăr, dacă Pamela nu te-ar fi iertat, aş fi crezut că și pe mine m-ar fi iertat numai pe jumătate, pentru că te-ai conformat instrucțiunilor mele.

— Ei, bine, Domnul să vă binecuvînteze, dacă lucrurile stau așa și îmi voi dubla sîrguința de a fi pe placul doamnei mele, căci văd că în curînd îmi va fi stăpînă.

Rugați-vă împreună cu mine, dragii mei părinți, ca nu cumva, cînd voi fi în noua mea situație să devin mîndră și vanitoasă și să uit să mulțumesc cu umilință providenței care m-a condus pe căi periculoase pînă am ajuns la acest fericit moment.

Stăpînul a avut bunăvoința să-mi spună că, dat fiind că era singur, aş putea lua masa cu el. Dar l-am rugat să mă scuze, deoarece mă temeam că un asemenea exces de bunătate și condescendență mă va ameți. M-am gîndit că e mai bine să-mi dăruiască fericirea încetul cu încetul, căci altfel nu voi ști cum o voi putea suporta.

— Persoanele care se îndoiesc de ele, arareori greșesc. Iar dacă ar fi vreo urmă de frică, așa cum preținzi, nu ar putea exista în gîndurile tale, căci numai îndrăzneții, încrezuții și nătîngii cad în mari greșeli. Dar totuși, a adăugat el, am o asemenea părere despre prudența ta, încît socotesc că tot ceea ce faci sau dorești este bine.

— Părerile voastre atît de binevoitoare, i-am replicat, mă vor stimula să mă străduiesc să vă merit bunele aprecieri. Și cum eram pe punctul de a mă duce sus, pe scări, și, nefiind nimeni în apropiere, am grăit emoționată : Îngăduiți-mi în genunchi să vă mulțumesc, așa cum am dorit de mai multe ori să o fac în trăsură, pentru toată bunătatea pe care mi-o arătați. Și am avut îndrăzneala să-i ating mîna cu buzele.

Mă mir și eu de cînd am devenit atît de cutezătoare. Dar nu aş fi putut face altceva. Inima îmi era asemenea unui rîu umflat care se revarsă peste maluri. Grati-tudi-ne-a mea în acel moment a învins teama și a îndepărtat sfiala, așa cum o apă înlătură, în curgerea sa tumultuoasă, tot ceea ce i se opune.

M-a strîns în brațe și sărutîndu-mă mi-a spus :

— Ești o fată prea scumpă, atît de binevoitoare ; în genunchi ca și tine, îți jur aici fidelitate și dacă Provi-dența ne acordă la amîndoi măcar jumătate din plăce-ri-le care par că ne așteaptă, nu vom avea nici un motiv să invidiem fericirea celor mai mari principii.

— O, cum voi putea primi atîta bunătate ? Nu am fost în stare să spun nici un cuvînt și ochii mi s-au um-plut de lacrimi, plîngeam de bucurie, dar inima îmi era plină de recunoștință și dorea să se ușureze prin cuvinte. M-a ridicat, m-a condus pînă la scări și îmbrățișîndu-mă din nou, m-a lăsat să mă duc în cabinetul meu. Acolo m-am aruncat în genunchi, aducînd mulțumiri Domnului pentru că mi-a schimbat suferința în fericire și m-a răs-plătit atît de îmbelșugat pentru toate amarurile prin care am trecut. Și, cît de ușoare, cît de fără consistență îmi apar acum toate acele suferințe pe care atunci mintea mea nemulțumită le făcea să fie atît de dureroase ! De aceea, în fiecare situație din viață și în toate schimbările și posibilitățile pentru viitor, mă voi încrede în Provi-dență, ea știe cel mai bine ceea ce este bun pentru făp-tu-ri-le ei și adesea face ca relele cele mai mari de care ne temem mai mult să fie motiv de fericire și de eliberare de griji și necazuri. Experiențele avute, în ciuda tinereței mele, sînt puternice deși judecata, în general, îmi poate fi insuficientă, dar veți scuza aceste reflecții ale fiicei voas-tre și atîta timp cît nu sînt greșite se datorează exemplu-lui pe care mi l-ați dat voi doi, ca și învățămintelor pri-mite de la buna mea doamnă

Am scris foarte mult într-un timp scurt și voi încheia încântătoarea zi de miercuri, spunînd că stăpînul s-a simțit atît de bine, încît după-masă a plecat călare și s-a întors pe la nouă seara, cînd a apărut în cabinetul meu și, văzîndu-mă cu hîrtie și cerneală, a zis :

— Am venit doar să te anunț că mă simt foarte bine, Pamela mea, și cum am și eu de scris vreo două scrisori, te las să-ți vezi de ale tale, căci presupun că asta îți era ocupația acum ; tocmai pusesem pînă jos, cînd a intrat. M-a îmbrățișat, mi-a urat noapte bună și a plecat, iar eu am rămas locului și am scris, pînă cînd m-am dus să mă culc. Doamna Jewkes mi-a spus că dacă doresc se poate culca în altă cameră, dar i-am răspuns :

— Nu, doamnă Jewkes, rămîi. Mi-a făcut o reverență și mi-a mulțumit. Cum s-au schimbat timpurile !

JOI

În această dimineată, stăpînul a venit la mine și mi-a vorbit o bună bucată de timp despre mai multe probleme în modul cel mai binevoitor. Printre altele, m-a întrebat dacă m-am gîndit să-mi comand veșminte noi în vederea căsătoriei (o, cum îmi zvicnește inima, cînd vorbește cu atîta libertate despre acest subiect !). I-am spus că am lăsat totul la bunul său plac, repetînd doar cererea mea de a nu fi prea elegantă, pentru motivele arătate ieri.

El a zis :

— Cred, draga mea, că ceremonia va fi oficiată în strictă intimitate. Sper că nu te mai temi de o căsătorie simulată, rogu-te învață întreg serviciul pe de rost, ca să fii sigură că nu va fi nimic omis.

Radiam între sfială și încîntare. Cum îmi ardeau obrazii !

I-am răspuns că nu mă temeam de nimic, nu mă îngrijoram de nimic, decît doar de propria mea lipsă de merit.

— Cred, reluă el, că va avea loc în următoarele două săptămîni, aici în casă.

O, cum tremuram, dar, bineînțeles, nu cu supărare, vă dați seama.

— Ce spune fata mea ? Ai vreo obiecție pentru una din următoarele paisprezece zile, pentru că treburile mele îmi cer să mă deplasez la cealaltă proprietate și m-am gîndit să nu mă mișc de aici pînă nu sînt fericit cu tine.

— Nu am altă voință decît pe a voastră, i-am replicat (arzînd ca para focului), dar ați spus în casă ?

— Da, sigur, nu mă deranjează oricît de intim va fi, dacă mergem la biserică devine prea publică.

— Este o *taină sfîntă*, domnule, și cred că se cuvine să fie celebrată într-un *loc sfînt*.

— Da, înțeleg (spuse el plin de bunăvoință) emoția fetei mele prea frumoasă și așa cum te văd tremurînd toată, este limpede că trebuie să-ți fac pe plac cum pot mai bine. De aceea, voi da poruncă să se pregătească mica mea capelă nefolosită de două generații decît drept încăpere pentru a depozita tot felul de vechituri, căci familia arareori își avea mai mult timp reședința aici, dacă îți displace camera mea sau a ta.

— Domnule am reluat eu, va fi mai bine decît într-o cameră și sper că nu va mai fi folosită ca debara, ci păstrată pentru a fi utilizată așa cum a fost consacrată, bănuiesc.

— O, da, a fost consacrată cu ani și ani în urmă pe vremea stră-străbunicului meu, care a construit-o odată cu această veche și bună casă.

— Iar acum, draga mea copilă, dacă nu-ți măresc prea mult dulcea ta emoție, va fi în prima parte a următoarelor două săptămîni, ori în a doua ? M-am uitat în jos, cu totul descumpănită.

— Grăiește, stăruie el.

— În a doua parte, vă rog, am răspuns eu.

— Cum vrei, replică el plin de bunăvoință. Dar ți-ai fi recunoscător, Pamela, dacă ai alege prima.

— Aș prefera mai curînd, să fie în a doua parte.

— Bine, dar nu o lungi pînă la ultima zi a celor două săptămîni.

— Rogu-vă, domnule, de vreme ce m-ați încurajat să vorbesc despre acest important subiect, nu aș putea să-i anunț pe tata și mama despre fericirea mea ?

— Poți, răspunse el, dar cere-le să păstreze secret, pînă cînd tu sau eu le vom da indicații contrare.

— Ți-am spus, adăugă el, că nu voi mai vedea paginile scrise de tine, adică m-am gîndit că nu fără consimțămîntul tău, dar dacă vrei să-mi arăți ce ai mai scris de la ultimele pe care le-am avut (iar acum nu o fac din curiozitate, ci din plăcerea de a citi cele scrise de tine). Voi considera ca o favoare.

— Vi le dau, domnule, dacă îmi îngăduiți să mai scriu încă o pagină, trebuie să adaug că, bizuindu-mă pe cuvîntul dumneavoastră, nu am luat nici o precauție.

— Pentru acest motiv, chiar sînt și mai dornic să văd ce-ai scris. Dar care este subiectul acelei foi ? Te previn că nu pot fi de acord să-mi ascunzi ceva.

— Veți vedea, ceea ce nu-mi place sînt niște reflecții foarte dure cu privire la scrisoarea primită prin țigancă, cînd v-am aflat planul de a pune la cale o căsătorie simulată, deși mai sînt și alte lucruri, dar acestea rămîn cele mai rele.

— Nu pot fi mai rele, draguța mea impertinentă, răspunse el, decît cele pe care le-am și văzut și înțeleg foarte bine orice ai fi spus despre mine atunci, căci, datorită conținutului acelei scrisori, îți apăsăam, probabil, ca un monstru.

— Bine, i-am răspuns, vă voi asculta și vă voi trimite hirtile înainte de căderea nopții.

— Dar nu schimba nici un cuvînt în ele, adăugă stăpînul.

— Nu o voi face, de vreme ce-mi porunciți așa.

Tocmai cînd vorbeam, a apărut doamna Jewkes, anunțînd pe stăpîn că Thomas se întorsese.

— Să vină și să aducă hîrțiile !

Căci și el ca și mine speram că le-ați trimis prin Thomas, dar a fost o mare dezamăgire, cînd a intrat și a declarat :

— Stăpîne, domnul Andrews nu s-a învoit să mi le dea, crezînd că fiica lui a fost silită să-i scrie acea scrisoare, temîndu-se, mai ales, că se întorsese din drum cînd venea spre ei (cum i-am spus că s-au petrecut lucrurile). S-a întristat foarte tare.

Mă temeam că situația se va întoarce din nou în rău pentru mine.

— Ei, bine, Tom, zise el, nu căuta să îndulcești înțimplarea. Spune-mi exact ce au grăit domnul și doamna Andrews ?

— Amîndoi, după ce s-au retras să se consulte asupra scrisorii fiicei lor, au venit plîngînd în hohote, încît mi-au rănit inima. Și au zis : „Acum totul se terminase cu biata lor fiică și fie că scrisese acea scrisoare fiind constrînsă, ori...” și aici Thomas se opri.

— Ori, ce ? întrebă stăpînul, dă-l drumul, vorbește !

— Ori a cedat mării voastre și era sau va fi pierdută.

Așa după cum mă temeam, stăpînul părea supărat. Atunci i-am spus :

— Rogu-vă, fiți atît de bun și iertați temerile unor părinți cinstiți ! Ei nu au de unde să știe bunătatea voastră față de mine.

— Și, deci zise stăpînul (fără a răspunde la cele spuse de mine), au refuzat să dea hîrțiile ?

— Da, mărimea voastră, deși i-am asigurat că fiica lor, nesilită de nimeni, ca urmare a unei scrisori pe care i-am adus-o, a scris plină de voieșie rindurile către ei. Dar domnul Andrews a grăit :

— Ei, bine nevastă, sînt în aceste hîrtii o seamă de lucruri pe care nimeni nu trebuie să le vadă, decît doar noi și, în special, nu boierul. O biata, biata copilă, cu cîte stratăgeme a avut de luptat, iar acum, a dat peste una care a fost prea grea pentru ea. Și cei doi bătrînei stăteau unul lingă altul, ținîndu-se de mîna și se jeluiau. Am fost foarte îndurerat și orice le-aș fi spus, nu-i putea reconforta, și nici scrisorile nu vroiau să mi le dea, deși le-am zis că le predau chiar în mîinile fiicei lor. Și iată, așa, să-mi fie cu iertăciune, am fost obligat să plec fără hîrtii.

Bunul meu stăpîn m-a văzut toată scăldată în lacrimi la descrierea durerii și temerilor voastre pentru mine, și a glăsuît :

— Nu sînt supărat pe părintele tău. Este un om cumsecade. Vreau să-i scrii, pe dată, voi trimite scrisoarea ta prin poștă împreună cu cîteva rînduri ale mele adresate domnului Atkins, care locuiește aproape de părinții tăi și-l voi ruga ca imediat ce primește să o transmită tatălui tău. Dar nu mai scrie nimic despre trimiterea hîrtilor, de vreme ce se tem să le dea. Acum nu doresc să le văd, decît, așa din simplă curiozitate, ceea ce se poate realiza oricînd altă dată. Și, spunînd acestea, a avut bunătatea să-mi șteargă ochii cu batista mea în fața lui Thomas, apoi, întorcîndu-se spre el, zise :

— Vrednicii părinți nu cunosc bunele mele intenții față de fiica lor, care, Tom, în scurt timp va fi stăpîna ta. Voi păstra chestiunea secretă pentru cîteva zile și nu vreau ca servitorii mei să discute despre aceasta în afara casei.

— Domnul să vă binecuvînteze, boierule, grăi Thomas, domnia-voastră știe mai bine ce are de făcut.

Eu am adăugat :

— O, domnule, sînteți bunătatea personificată, cită bunăvoință, să iertați dezamăgirea, în loc să fiți supărat, așa cum mă temeam că veți fi.

Thomas s-a retras. Stăpînul mi-a spus :

— Nu trebuie să-ți reamintesc, Pamela, să scrii imediat pentru a liniști vrednica pereche. Te las singură, în acest scop, trimite-mi însă jos acele hîrtii ale tale pe care crezi că le pot vedea. Vreau să mă distrez cu ele o oră sau două.

— Dar, am uitat să-ți spun că boierii, din vecinătate, despre care ți-am vorbit vin mîine la masă.

— Și trebuie să le fiu arătată ?

— O, da, scopul principal al venirii lor este să te vadă. Nu-ți fă griji, nu vei întîlni pe nimeni egal cu tine.

De îndată ce stăpînul a plecat am desfăcut scrisorile [...]

Cînd am terminat să le parcurg pe toate, i le-am dus jos în salon și punîndu-i-le în mînă, i-am spus :

„Solicît îngăduința voastră, ca și mai înainte; iar dacă am fost prea deschisă sau slobodă în reflecțiile și declarațiile mele fie ca temerile pe de o parte, și sinceritatea mea pe de altă parte, să-mi servească de scuze.“

— Ești tare binevoitoare, drăguța mea copilă. Nu trebuie să-ți fie frică nici de gîndurile, nici de acțiunile mele.

M-am dus apoi sus și v-am scris, pentru a vă înștiința pe scurt despre perspectivele mele fericite, exprimîndu-mi gratitudinea pe care o dătoresc celui mai generos dintre bărbați. V-am cerut (în pofida faptului că nu mai ține să le vadă) însemnările mele, asigurîndu-vă că în curînd voi avea bucuria să vă trimit nu numai acelea, dar toate care au urmat pînă azi. Știu prea bine că vă face plăcere să vă amuzați în orele libere cu mîzgălelile mele.

Am dus jos această scrisoare, mai înainte de a o sigila, pentru a o arăta stăpînului :

— Vreți, domnule, să vă dați osteneala și să citiți ce am scris părinților mei ?

S-a bucurat și a avut bunătațea să-mi mulțumească. Apoi, cuprinzându-mă cu brațul pe după mijloc, a citit părînd foarte satisfăcut de conținut ; restituindu-mi scrisoarea, mi-a spus :

— Din tot ceea ce scrii, fata mea dragă, rezultă că ești fericită, iar lucrurile atît de drăgăstoase pe care le spui despre mine îmi sînt inexprimabil de agreabile, și cu această sărutare îți confirm tot ce ai arătat în privința intențiilor mele în scrisoarea de față.

O, dragă tată și mamă ! Ce fericită făptură este fiica voastră ! Domnul să-mi ajute ca totul să meargă mai departe tot așa de bine. O schimbare acum m-ar ucide.

A plecat după masă cu șareta, iar cînd s-a întors seara, a trimis să mă cheme pentru a face o mică plimbare cu el în grădină. Am coborît pe dată.

A venit să mă întîmpine.

— Ce face fata mea acum ? Pe cine crezi că am văzut cînd am fost plecat ?

— Nu știu, i-am răspuns.

— La vreo cinci mile depărtare de aici, drumul face o cotitură care înconjură o pajiște, unde se taie o potecă plăcută pe malul unui pîrîiș, mărginită de o parte și de alta, de un șir dublu de ulmi. Pe acolo se plimbă adesea boierimea din vecinătate, stau de vorbă unii cu alții, uneori pescuiesc (am să-ți arăt locul cînd vom face viitoarea noastră plimbare). Am coborît din șaretă și am pornit de-a curmezișul acestei pajiști ; i-am spus lui Robin să mă întîlnească la capătul celălalt. Și pe cine am văzut plimbîndu-se cu o carte în mînă, pe preaumilul tău slujitor, pe Williams ? Nu reși, Pamela ! Era cu spatele la mine. M-am gîndit că-i voi vorbi, și chiar mai înainte să mă vadă el, am glăsuț : „Ce face vechia mea cunoștință ? Ai aflat că am fost la același colegiu douăsprezece luni ?“

A tresărit atît de tare cînd a auzit vocea mea ; văzîndu-mă așa de aproape, am crezut că va cădea în pîrîu.

— Bietul om ! am exclamat cu.

— Știu, Pamela, fără prea multă compătimire și cu un accent atît de înduioșător.

— Ce citești, domnule Williams ? l-am întrebat.

— Citesc, citesc, se bîlbîi el, *Telemac*¹, în franceză. Sînt pe punctul de a mă perfecționa în limba franceză (mai bine așa m-am gîndit eu decît să o perfecționezi pe Pamela mea).

— Nu crezi că norul cel de colo va aduce ploaie ? (Începuse chiar puțin.) Răspunsul lui a fost negativ. Dacă mergi în sat, te pot lua pînă acolo, căci mă opresc în drumul meu spre casă, la domnul Simon Darnford.

— Ar fi o onoare prea mare, răspunse el cu modestie.

— Hai, să mergem pînă la deschiderea de colo, și vom găsi șareta mea care mă așteaptă, i-am replicat.

— Așa, că Pamela, continuă stăpînul, în timp ce mergeam am început să stăm de vorbă. Mi-a spus că-i părea foarte rău că m-a supărat și cu atît mai mult cu cît doamna Jones care știa de la familia domnului Simon, l-a informat că aveam intenții mai onorabile decît părea la început.

— Noi, oamenii cu avere și situație, domnule Williams, i-am zis eu, ne luăm, e drept, ceva mai multe libertăți față de lume decît ar trebui. Ne dedăm exceselor, așa cum veți spune voi, oamenii contemplativi, și scaldîndu-ne sub razele soarelui într-o bunăstare periculoasă, nu putem să ne mărginim să urmăm căile comune, deși acestea sînt cele mai sigure și mai la îndemînă. Cred că îți dai seama că nu aș fi de acord să mă văd înlocuit într-o situație atît de aproape de inimă și tocmai de un vechi prieten al cărui bine înainte de această poveste vroiam foarte mult să-l promovez.

— Aș spune doar, domnule, că *primul* meu motiv a fost dictat de funcția mea și sînt foarte sigur că oricît aș părea de nescuzat în desfășurarea acestei situații, ați

¹ *Les Aventures de Télémaque* (1699), proză epică, didactică, alegorică de François de Salignac de la Mothe-Fénelon (1651—1715).

fi fost supărat să fi auzit că ați luat sub oblăduirea dumneavoastră o persoană pe care nu ar fi agreat-o nimeni.

— Văd, domnule Williams, i-am răspuns eu, că ești, în același timp, un om religios, dar și un cavaler, ceea ce m-a ofensat a fost faptul că dacă ai considerat că fac un lucru greșit, nu ai discutat cu mine situația, așa după cum funcția dumitale ți-ar fi cerut. Ai căutat imediat să mă ocolești și să protejezi, chiar în casa mea, o tânără făptură, care ocupa după cum puteai să-ți dai seama un prim loc în inima mea. Nu știai cum aveam să mă comport față de ea, și că, în cele din urmă, puteam să am o atitudine onorabilă, așa cum intenționez acum. Dar, din fericire, povestea s-a încheiat și resentimentele mele au dispărut, de asemenea.

— Îmi pare rău, replică el, că am întreprins o acțiune ce avea să fie neplăcută, dar mă bucur de intențiile onorabile și vă rog să-mi îngăduiți să spun că dacă tânăra doamnă Andrews vă va fi soție, toată lumea care o știe sau o va vedea va recunoaște că vă face cinste.

Și stăpînul continuă :

— În felul acesta, am stat de vorbă cu domnul Williams și l-am lăsat la locuința lui din sat.

— Dar ți-a păstrat secretul, Pamela, căci nu a mărturisit că l-ai încurajat în curtea pe care ți-a făcut-o.

— Nu avea ce să mărturisească, cum ar fi putut spune un neadevăr și sper că mă credeți.

— Da, te cred, spuse el, dar rămîn la părerea mea, că dacă nu l-aș fi detectat, așa cum am procedat, corespondența între voi s-ar fi încheiat cum bănuiam.

— Dacă țineți seama, am replicat eu, că nici pe departe nu-mi putea trece prin minte că mă voi bucura de onoarea pe care o pregătiți acum pentru mine, că eram atît de prost tratată și că nu aveam în fața mea nici o perspectivă, decît dezonoarea, veți fi de acord că străduințele mele pentru a-mi păstra cinstea ar fi fost lipsite de consecință, dacă nu m-aș fi preocupat să scap. Nici

nu-mi trecea prin minte să mă gîndesc la căsătorie, căci nu întilnisem încă omul pe care l-aş fi putut iubi, pînă cînd bunătatea voastră, nu mă ruşinez să o mărturisesc, nu m-a încurajat să vă admir.

— Draga mea Pamela, ar însemna să-mi rănesc vanitatea, dacă nu te-aş crede.

M-am bucurat să aflu despre această întrevvedere între domnul Williams şi stăpîn şi sper că bunul om îşi va recîştiga, pînă în cele din urmă, locul în simpatia sa.

A avut bunătate să-mi spună că a dat dispoziţii ca să se aranjeze capela. Cu ce bucurie interioară, totuşi cu teamă şi tremur privesc înainte !

VINERI

Pe la ora douăsprezece au sosit domnul şi doamna Darnford, cele două fiice, doamna Jones, cumnata acesteia, ca şi domnul Peters cu soţia şi nepoata. Doamna Jewkes care este din ce în ce mai amabilă cu mine era surprinsă că nu m-a văzut îmbrăcată cu unele din cele mai bune veşminte ale mele. Mi-a făcut multe complimente.

Stăpînul i-a condus în grădină, la chioşcul cel mai mare şi apoi s-a îndreptat spre mine.

— Hai, vino, Pamela mea, doamnele sînt nerăbdătoare să te vadă ! Eram cam emoţionată, apoi a continuat : „tinerele fete sînt îmbrăcate cu rochiile lor cele mai elegante, dar nu arată ca fermecătoarea mea copilă în acest strai umil. Sînt toţi în chioşcul cel mare.“

— Să nu vă urmez acolo, domnule ?

— Mi-ai face prea multă cinste, dacă m-ai întovărăşi. Mă voi duce înaintea ta. Spune-i doamnei Jewkes să aducă o sticlă, două, de vin şi prăjituri.

M-a lăsat şi s-a dus să se ocupe de oaspeţii săi. Chioşcul se află în faţa celei mai lungi alei din grădină.

asa că am avut de parcurs o bună bucată de drum și au putut să mă vadă cît am venit. Nu exista nici o potecă laterală, pe care aș fi ales-o pe dată, de-ar fi fost. Vroiam să nu par emoționată. Stăpînul mi-a povestit, după aceea, cu multă plăcere, părerile lor despre mine.

O veți ierta, oare pe fata voastră încrezută, dacă vă va relata tot ceea ce a avut plăcere stăpînul să grăiască ? Veți zice că sînt îngîmfată și nu pot decît să declar că mă simt mîndră să fiu astfel distinsă de către el. Apoi asemenea momente agreabile sînt atît de noi pentru mine ! Cînd mă voi obișnui mai mult cu astfel de onoruri, sper că mîndria mea se va transforma în gratitudine față de soartă și de el. Știu prea bine că povestea mea fericită vă încîntă inimile. Așa că, dragii mei părinți, aveți de ce vă mîndri, dealtfel, ca și fiica voastră.

El le spuse, urmărindu-mă cu privirea. Uitați-vă colo, doamnelor, vine mica și drăguța mea țărăncuță. Iar domnul Simon, care se pare că a fost în tineretea lui un mare crai, s-a jurat că nu a văzut încă, un aer atît de degajat, o formă atît de fină și o mișcare așa de grațioasă. Doamna Darnford a declarat că sînt o copilă tare dulce. Și doamna Peters a spus lucruri foarte frumoase. Pînă și domnul Peters a adăugat că voi fi mîndria ținutului. Tinerele fete au înroșit și m-au invidiat, m-a informat stăpînul.

Cînd m-am apropiat, m-a văzut că eram puțin încurcată și a avut bunătatea să mă întîmpine :

— Dă-mi mîna, copila mea, mi-a șoptit el, mergi prea repede (ce era drept, căci vroiam să nu fiu prea mult în privirea lor). Am făcut o reverență, iar el m-a condus sus pe scările chioșcului în cea mai elegantă manieră și m-a prezentat doamnelor. Toate m-au îmbrățișat și au zis că speră să mă cunoască mai bine, iar doamna Darnford a avut amabilitatea să declare că voi fi floarea ținutului. Domnul Simon grăi :

— Bunule vecin, cu permisiunea dumitale, și se apropie de mine și mă îmbrățișă, zicînd : Voi putea afirma că am sărutat pe cea mai frumoasă fată din Anglia.

Totuși, îi port pică, nu-i decît un flecar și toate le înfloresc.

Domnul Peters, cu un aer solemn, i-a urmat exemplul și a vorbit asemenea unui episcop :

— Domnul să te binecuvînteze, minunată perfecțiune.

— Rogu-te, draga mea, vino și stai aici lîngă mine, mi s-a adresat doamna Jones.

Apoi s-au așezat toți jos.

Eu ezitam, căutînd cu privirea un loc mai pe lîngă ușă.

— Stai, draga mea, interveni stăpînul, aceste doamne, vecinele mele, te acceptă acum de *hatîrul meu*, iar atunci cînd te vor cunoaște mai bine *de dragul tău*.

— Voi fi mîndră, am glăsuît eu, să merit acceptarea domniilor lor.

Toate mi-au aruncat niște priviri, încît nu am putut să mă uit la ele. Créd că este o trăsătură a persoanelor sus-puse și de viță să facă pe cele sfioase să-și piardă cumpătul.

— Ei, bine, domnule Simon, întrebă stăpînul, ce părere ai despre mica mea țărăncuță ?

El a declarat că ar ști mai bine ce să spună dacă ar fi tot atît de tînăr ca el. Doamna Darnford zise :

— N-o să te lași niciodată, domnule Simon !

— Ai mers prea repede, Pamela mea, mi se adresă stăpînul. Vino-ți în fire ! Am istorisit bunilor mei vecini povestea ta și cît ești de desăvîrșită.

— Da, interveni doamna Darnford, draga mea vecină, cum te voi numi, noi toți cei de aici am auzit povestea dumitale cu totuî neobișnuită.

— Atunci, doamnă, am replicat, înseamnă că îngăduința dumneavoastră este foarte necesară.

— Nu, zise doamna Peters, ceea ce-am auzit ne va face întotdeauna să te prețuim ca o *onoare*, pentru sexul

nostru și ca un model de urmat, pentru toate tinerele fete din regiune.

În fața acestui compliment nu am putut decît să fac o reverență.

Doamna Jewkes a venit urmată de Nan care a adus vinul și prăjituri pe o tepsie de argint, am spus :

— Doamnă Jewkes, lasă-mă să te ajut, voi servi doamnele cu prăjituri. Așa că am luat tepsia și am făcut turul invitaților, încheind cu stăpînul. Doamna Jones a declarat că nu era deprinsă să fie servită cu atîta grație, și toată lumea m-a lăudat. Domnul Simon, în mod special, a spus cînd l-am servit că trebuie să am o funcție mai bună și pîrînd că aștepta un răspuns din partea mea, am replicat :

— Nădăjduiesc că favorurile bunului meu stăpîn nu mă vor face niciodată să uit că este de datoria mea să servesc pe prietenii săi.

— Stăpînul, dulce stăpîn, exclamă domnul Simon ; sper că nu o să-i spui tot timpul domnului B. stăpîn, căci îmi este teamă ca nu cumva doamnele noastre să folosească denumirea pentru soții lor, devenind la modă în întreg ținutul.

Cea mai mare dintre fetele Darnford s-a sculat în picioare cînd am servit-o și mi-a spus :

— Scuzați-mă, dragă doamnă, dar am auzit cît de bine vă vine acest veșmînt îi cunosc întreaga poveste și am rugat ca o onoare pentru noi să fiți îmbrăcată cu acesta.

— Vă sînt foarte recunoscătoare, doamnă, că vă place alegerea mea.

— Vă aparține ? Îmi pare bine, iar de cum v-am văzut, mi-am dat seama că sînteți dintre acele persoane care înfrumusețează o haină și nu invers.

M-am înroșit și am făcut o reverență, dar nu am fost în stare să deschid gura.

Doamna Danford i-a declarat stăpînului că speră să le țin tovărășie la masă. El i-a răspuns foarte drăguț :

— Las la voia ei.

— Dacă bunele doamne ar vrea să mă ierte, mai curînd, n-aș veni.

— Toate au stăruit să mă alătur lor. Am rugat să fiu scuzată.

— Ce motiv ai să nu vii ? întrebă stăpînul ? De vreme ce doamnele o cer, doresc și eu să iei masa cu noi.

— Domnule, bunătatea dumneavoastră mă va face ca zi de zi să merit onoarea pe care doamnele mi-o arată, dar, pentru moment, sînt încă pătrunsă de un sentiment al lipsei mele de valoare. Astfel nu m-aș putea simți în largul meu în prezența unei asemenea distincții.

Atunci, stăpînul a spus plin de generozitate :

— Ei, bine, doamnele mele, cred că nu vom mai stăruî asupra acestui subiect, nu trebuie să o facem pe buna mea față să se simtă stînjenită.

— Și trebuie să te scuzăm, blînda mea prietenă ? întrebă domnișoara Darnford plină de dulceață. Acceptă-mă așa cum sînt și îngăduie-mi să te iubesc ca pe sora mea !

Cît de încurajator a fost pentru fiica voastră, dragii mei părinți, condescendența unei tinere atît de aleasă ! Stăpînul părea încîntat de onoarea care mi s-a făcut de fiecare.

Doamna Darnford a avut amabilitatea să adauge :

— Nu te vom sili, dulcea mea vecină, dar să știi dacă te scuzăm la masă, stăruim să ne bucurăm de compania ta la ceai și la masa de cărți (întorcîndu-se către stăpîn), căci avem intenția, prietene, așa după cum ți-am spus, să petrecem toată ziua în această casă ospitalieră.

— Ce zici, Pamela mea despre această sugestie ?

— Domnule, am răspuns eu, oricare ar fi plăcerea voastră și a doamnelor, este de datoria mea să mă conformez. Au declarat că eram foarte binevoitoare. Dar domnul

Simon Darnford, trăgînd o injurătură declară că n-au decît să stea la masă toți împreună dacă au chef, el va lua însă masa cu mine și cu nimeni altcineva.

Tinerele fete mi-au propus să facem un tur prin grădină. Și noi trei împreună cu nepoata domnului Peters și cumnata domnului Jones ne-am plimbat.

Erau foarte amabile și binevoitoare ; repede am devenit familiare ; domnișoara Darnford, de fiecare dată, creștea mai mult și mai mult în opinia mea. Sora ei era puțin mai rezervată. Am aflat mai tîrziu că anul trecut s-ar fi bucurat ca stăpînul să-i facă curte în vederea unei căsătorii, dar deși domnul Simon este recunoscut a fi bogat, s-a considerat că nu reprezenta o partidă pentru el. Iar acum văzîndu-l că se va căsători cu cineva atît de jos ca mine trebuie să fie o jignire pentru o biată tînră fată. Mi-a fost milă de ea. Cu adevărat mi-a fost milă. Aș dori ca toate tinerele fete să fie tot atît de fericite, așa cum voi fi și eu.

Stăpînul mi-a povestit după aceea că atît doamnele, cît și domnul Simon și domnul Peters au rămas în *admirația* mea, acesta a fost chiar cuvîntul lui, atît în privința persoanei, cît și a comportării mele. Dragul de el, mi-a spus aceasta cu o plăcere care m-a încîntat și mai mult.

Am intrat în casă și cum masa nu era încă gata, tinerele domnișoare au dorit să le cînt la clavecin. Domnișoara Darnford a avut amabilitatea să spună că știe că pot cînta frumos atît la clavecin, cît și din gură.

Nu ar fi admis să le tăgăduiesc această plăcere, așa că am ascultat.

Doamnele au fost atît de amabile ca să-și exprime aprecierea față de felul cum am interpretat, iar domnișoara Darnford mi-a făcut complimente cu totul deosebite și a adăugat că ar dori ca domnul B. să fie convins să dea un bal pentru apropiata împrejurare fericită. Nu eram chiar de aceeași părere, deși nu am putut să-i spun nimic.

Consider că o căsătorie este prea solemnă pentru sexul nostru și femeile dacă sînt de aceeași părere cu mine nu pot lua parte la petreceri premergătoare evenimentului. Deși am în fața mea o perspectivă de mare fericire, putînd a fi invidiată de cele mai alese fete de rang, totuși mă apasă o mare grijă, cînd mă gîndesc la problema în sine, din ce în ce mai mult pe măsură ce evenimentul se apropie.

PE LA ORA PATRU .

Stăpînul a venit chiar acum la mine și m-a întrebat :

— Pamela, crezi că dacă o să-l vezi pe domnul Williams jos nu o să fii surprinsă ?

— Nu. De ce aș fi ?

— Atunci, privește-l ca pe un străin, cînd vii în salon, căci doamnele se pregătesc pentru jocul de cărți și stăruie să le ții tovărășie.

— O, domnule, am exclamat eu, pareți dispus să puneți la încercare tot curajul meu.

— Ai nevoie de curaj, Pamela, să-l vezi pe domnul Williams ?

— Nu, nici vorbă, m-am gîndit numai că sînt de față toți vecinii dumneavoastră care au refuzat să-mi acorde protecție, atunci cînd mă credeam în pericol. Poate că vor fi afectați și mă vor impresiona, amintindu-și cele petrecute cu acea ocazie. Domnul Simon Darnford, în mod special, își va aminti de cerera adresată soției sale, apoi domnul Peters...

— Ei, bine, mă intrerupse el, vreau să-ți ferești inima de surprize, deși vei vedea un bărbat pe care nu te așteptai să-l vezi și pe care-l iubești, poate, cu înflăcărare.

Spusele lui m-au surprins și m-au pus pe gânduri. Ce se va întâmpla cu mine dacă va fi gelos ? Arăta foarte serios cînd a rostit acestea. Cine știe ce se mai poate ivi ! Inima mea singurează. Dar îmi voi lua un aer cît mai vesel și nimic nu mi se va putea imputa. Totuși, aș fi vrut ca domnul Williams să nu fi venit chiar acum, cînd sînt atîția oaspeți, altfel mi-ar fi făcut plăcere să-l văd pe sărmanul de el, căci îl consider un om bun și a suferit de hatirul meu.

Acum am fost chemată jos la cărți. Mă duc și doresc din inimă ca doamnele să-și păstreze aceeași părere bună despre mine, căci voi fi tare neîndemănatecă. Stăpînul cu întrebarea lui serioasă și precauția să-mi păstreze inima contra surprizelor, m-a alarmat. Sper că mă iubește ! Dar fie că ține la mine sau nu, eu sînt total îndrăgostită de el acum și nu aș putea să nu-l iubesc, ar fi o nebunie să tăgăduiesc așa ceva.

Dragă mamă, trebuie să mă adresez direct ție și să te întreb. Ce crezi, se cădea oare ca stăpînul să vorbească atît de misterios, așa cum a făcut-o, să-mi păzesc inima de surprize ? Nu am fost niciodată atît de uimită în viața mea și nici nu aș fi putut vedea un bărbat pe care să-l iubesc așa de mult ! O, mamă, cînd am coborît jos am dat peste tata (nici pomeneală de domnul Williams), gata să primească și să binecuvînteze pe fiica ta. Amîndoi, atît stăpînul, cît și tata mi-au cerut să scriu cum s-a desfășurat întreaga scenă și ce gânduri am nutrit în acea împrejurare veselă.

Voi lua povestea chiar de la început. Providența a îndreptat pașii tatei către această casă, așa cum am aflat de la doamna Jewkes, de la stăpîn, de la tata din partea doamnelor și din adîncul inimii mele.

Se părea că atît tata cît și tu erați așa de îngrijorați cu privire la adevărul poveștii istorisite de Thomas, încît temîndu-vă, că am fost înșelată și complet dezonorată

tata a pornit, a doua zi după ce Thomas a fost la voi, iar vineri dimineată, a ajuns lângă orașul din apropiere și acolo a aflat că boierimea din împrejurimi era la stăpîn în vizită, la o mare petrecere. S-a schimbat, la un han (căci avea lenjerie curată în boccea), s-a ras și a pornit-o spre casa stăpînului cu inima grea, temîndu-se pentru mine și fiind îngrijorat că ar putea și el fi intimidat. Se pare că a întreat, la hanul, unde s-a oprit, ce personal de serviciu are stăpînul aici, sperînd că, în felul acesta, va afla cîte ceva despre mine, iar cei de acolo i-au spus : o menajeră, două fete în casă, doi vizitii, doi grăjdari, un valet și un ajutor.

— Nu mai erau și alții ? întrebă el. I-au spus în taină, că mai exista o tînă ră făptură, care fusese camerista mamei sale, dar se părea că devenise acum amanta lui. Aceasta i-a rănît inima și i-a confirmat temerile.

Pe la ora trei, a ajuns în fața porților de fier și sunînd, vizitiul domnului Simon, care se întîmpla să fie pe acolo, în apropiere, a venit să-i deschidă. Tata a întreat atunci despre menajeră, deși, după cele descrise de mine nu o avea deloc la inimă. Doamna Jewkes l-a chemat în casă, l-a poftit în holul cel mic, întrebîndu-l ce treabă avea cu ea. Nici o clipă nu i-a trecut prin minte cine era.

— Numai, doamnă, dacă aș putea să-i adresez un cuvînt boierului.

— Nu, prietene, răspunse ea, este ocupat cu mai multe doamne și domni.

— Am treabă cu el de o importanță mai mare pentru mine decît viața sau moartea. Și ochii i s-au umplut de lacrimi.

La aceste cuvinte, ea s-a dus în salonul mare, unde stăpînul era prins în conversație plăcută cu doamnele și i-a spus :

— Domnule, a venit un bătrîn foarte îngrijit care dorește să vă vadă într-o chestiune de viață și moarte, spunea el, și este foarte serios.

— Cine poate fi ? s-a întrebat stăpînul. Poftește-l în holul cel mic ! Mă duc chiar acum la el.

Cînd stăpînul tocmai pleca, domnul Simon, cu vorbirea lui foarte liberă grăi :

— Nici mai mult nici mai puțin decît vreun copil din flori. De-i așa, adu-l aici !

— Da, îl voi aduce.

Doamna Jewkes m-a informat că stăpînul a fost foarte surprins, ea încă și mai mult, cînd tata a zis :

— Doamne, dă-mi îndurare ! Oricît de mare ați fi, boierule, trebuie să vă întreb despre copila mea. Și a izbucnit în lacrimi. (O, dragă mama, cîte necazuri v-am pricinuit la amîndoi), stăpînul l-a luat de mîină și i-a spus :

— Goodman Andrews, fiica dumitale este pe cale de a fi fericită.

Aceasta l-a alarmat pe tata și atunci grăi :

— Cum, oare e pe moarte ? și tremura așa de tare, încît abia se mai ținea pe picioare. Stăpînul l-a așezat pe un scaun și a stat și el jos, lîngă tata și i-a vorbit :

— Nu, Doamne ferește, este foarte bine și, rogu-vă, fiți liniștit. V-a scris pentru a vă asigura că are toate motivele să fie satisfăcută și fericită.

— Ah, boierule, mi-ați spus altă dată că este la Londra, cameristă la soția unui episcop, în timp ce, biata de ea, era prizonieră aici.

— Ei, bine, Goodman Andrews, toate acestea au trecut, declară stăpînul, timpurile s-au schimbat, căci acum dulcea copilă m-a luat pe mine prizonier și, în cîteva zile, voi pune cătușele cele mai plăcute pe care le-a purtat vreodată un bărbat.

— O, boierule, zise el, glumiți prea mult față de durerile mele. Inima-mi este aproape sfîșiată. Dar nu aş putea să o văd pe biata copilă ?

— O vei vedea imediat, va coborî acum la noi și sper că pe ea o vei crede, căci se pare că de mine te îndoiești.

— Vă voi pune doar o întrebare, pînă cînd vine, pentru a ști cum s-o privesc, cînd voi da cu ochii de ea. Și-a păstrat onestitatea ? A rămas virtuoasă ?

— Ca un prunc abia născut, domnule Andrews, răspunse stăpînul, și sper că în douăsprezec zile va deveni soția mea.

— O, prea bunule domn, nu mă înșelați, spuse tata cu mîinile împreunate, nu poate fi adevărat. Mă tem că ați amăgit-o cu speranțe deșarte și vreți să mă faceți să cred în lucruri imposibile...

— Doamnă Jewkes, se adresă stăpînul, spune-i tatălui Pamelei mele tot ceea ce știi în privința mea și a viitoarei dumitale stăpîne. Între timp, pune-i ceva dinainte și dă-i să bea ceva, vezi ce-i place mai mult.

— Dacă-i vin, zise tata, dă-mi un pahar plin ochi !

Doamna Jewkes i-a turnat vin, iar stăpînul l-a luat pe tata de mîină și-a spus :

— Crede-mă, bunul meu om, și nu mai fi îngrijorat, căci nu pot suferi să te văd pradă unei stări atît de chinuitoare. Fiica dumitale este iubita inimii mele. Îmi pare bine că ai venit. În sănătatea doamnei Andrews ! Domnul să vă binecuvînteze pe amîndoi, căci sînteți cauza fericită a bucuriei pe care o încerc. Și astfel a ridicat paharul său.

— Ceea ce aud, sigur nu poate fi așa, dar sper că domnia-voastră nu-și bate joc de un biet bătrîn ! Povestea aceea urîtă cu episcopul îmi stăruie în minte. Dar spuneți că o să-mi văd copila. Și o voi vedea cinstită ! Căci altfel, așa sărac cum sînt, nu o mai recunosc, ca fiica mea.

Stăpînul a rugat-o pe doamna Jewkes să nu mă anunțe că a venit tata, s-a întors la oaspeți și le-a spus :

— Am avut o surpriză foarte plăcută. Iată, a venit cinstitul domn Andrews, tare necăjit să-și vadă fiica, căci se teme că a fost sedusă și demnul om, mă asigură că așa sărac cum este nu o va recunoaște, dacă nu este virtuoasă.

— O, au exclamat toți aproape într-o singură voce. Dragul nostru, dorim să-l vedem pe acest bun bătrîn pe care l-ai lăudat atît de mult pentru inima lui cinstită și simplă, ca și pentru dragostea față de fiica sa. După cum ai subliniat și ascultarea dată de față părinților ei.

— Vreau să-i facă o surpriză, zise stăpînul, nu va afla despre venirea tatălui ei, pînă cînd nu-l va vedea.

— Dragă, dragă domnule B., spuse domnișoara Darnford (și toți au formulat aceeași cerere). Dă-ne voie să fim prezenți la această primă întîlnire. Dar nu eră crud din partea lor, mamă. Credeau oare că nu voi fi în stare să fac față unei surprize atît de plăcute ?

El spuse cu bunătate :

— Am doar o singură temere, ca fata să nu se emoționeze prea tare.

— O, interveni doamna Darnford, o vom ajuta toți să se țină tare.

— Mă duc sus, declară el, să o pregătesc puțintel. A venit la mine și mi-a vorbit despre domnul Williams, așa cum v-am scris.

Stăpînul s-a dus apoi la tata și l-a întrebat dacă a mîncat ceva.

— Nu, răspunse doamna Jewkes, inima bunului om este atît de plină, nu se simte în stare să înghită nimic, nici nu se poate liniști, pînă cînd nu-și va vedea fiica.

— Asta va fi imediat, grăi stăpînul. Vreau să mergi cu mine în casă, căci va veni să joace cărți împreună cu oaspeții mei. Mă duc să o zoresc.

— O, boierule, nu sînt în formă pentru a apărea în fața oaspeților dumneavoastră, lăsați-mă să-mi văd fata singur, rogu-vă !

— Oaspeții mei îți cunosc caracterul cinstit, Goodman Andrews, și doreșc foarte mult să te întîlnească, de hatîrul Pamelei.

Apoi, l-a luat pe tata de mînă și l-a dus înăuntru, să-l prezinte oaspeților, împotriva dorinței lui.

— Bunii mei vecini, grăi stăpînul, vă prezint pe unul dintre cei mai cinstiți oameni din Anglia, tatăl Pamelei mele.

Domnul Peters s-a îndreptat spre el și i-a luat mîna, spunîndu-i :

— Sîntem toți bucuroși să te cunoaștem, ești omul cel mai fericit din lume, avînd o fiică, necunoscută nouă pînă azi, dar pentru care nu avem cuvinte ca s-o admirăm, îndeajuns.

— Acest gentleman, domnule Andrews, spuse stăpînul, este preotul parohiei, dar nu e destul de tînăr pentru a fi domnul Williams. Asemenea exprimare ușuratică l-a făcut pe tata să se teamă o clipă că totul nu era decît o glumă. Domnul Simon l-a luat și el de mînă și i-a declarat :

— Pe cîntea mea, ai o fetiță atît de dulce, ne-am îndrăgostit toți de ea.

Au venit și doamnele și au grăit lucruri foarte frumoase, în special, doamna Darnford. Ea a precizat că se poate considera cel mai fericit om din Anglia, avînd o asemenea fiică.

— O, stimată doamnă, zise tata, dacă este virtuoasă, asta-i important, restul e doar întîmplare. Mă întreb dacă domnia sa nu glumește prea mult cu mine.

— Nu, vorbi doamna Peters, sîntem cu toții martori că are cele mai onorabile intenții față de ea.

— Este o oarecare mîngiere pentru mine, declară tata, că niște doamne atît de mărite spun așa. Dar aș vrea să o văd.

Oaspeții ar fi dorit ca tata să stea lîngă ei, dar el a preferat să rămînă într-un colț, în spatele ușii, așa încît să nu poată fi văzut de cine intra în cameră, căci ușa se deschidea înspre el. Doamnele s-au așezat, stăpînul a trimis după mine. Și am venit jos.

Domnișoara Darnford dorind să mă sustragă ca să nu mă uit la tata, cînd am trăs ușa după mine, mi-a ieșit

în întâmpinare. Așa că nu l-am văzut, iar inima lui era atît de plină, încît nu a putut rosti măcar un cuvînt, dar s-a ridicat și s-a așezat jos, de trei sau patru ori la rînd, în tăcere, fără a fi în stare să vină la mine. Doamnele erau toate cu ochii ațintiți asupra lui, eu nu priveam în acea direcție, bănuind că poate domnul Williams se afla acolo. M-au așezat la masa de joc între doamna Darnford și doamna Jones. Ele m-au întrebat ce să jucăm. Am lăsat la alegera lor și mă miram că le vedeam uitîndu-se cînd la mine, cînd în acea parte a camerei, dar cum domnul Williams nu-mi fusese încă prezentat, mă abțineam să privesc, deși stăteam cu fața spre ușă.

— Ai trimis, draga mea copilă, scrisoare pentru tatăl tău la poștă ? mi se adresează stăpînul.

— Bineînțeles, nu am uitat asta. Domnul Thomas a dus-o.

— Mă întreb ce vor spune bătrînii cînd vor primi rîndurile tale.

— O, domnule, am răspuns eu, știrea marei voastre bunătați va fi ca un tonic pentru inimile lor venerabile.

La auzul acestor cuvinte, tata nemaifiind în stare să se stăpînească, dar nici să se miște de la locul lui, a izbucnit în lacrimi strigînd : O, copilul meu !

Am recunoscut vocea, am ridicat ochii și văzîndu-l, am sărit, fără a mai ține seama de cei din jur, răsturnînd masa și m-am aruncat la picioarele lui.

— O tată, tată ! am exclamat eu. Ești tu cu adevărat ? Da, așa-i, așa-i. Binecuvîntează pe fiica ta fericită, eram pe punctul de-a spune, dar dintr-odată mi-am pierdut firea.

Stăpînul era foarte preocupat.

— Mă temeam că surpriza va fi prea mult pentru ea. Toate doamnele au sărit în jurul meu, mi-au adus un pahar cu apă, mi-au dat să beau, și revenindu-mi, m-am trezit în brațele dragului meu tată.

— O, spune-mi totul ! De cînd ești aici ? am întrebat eu. Cînd ai venit ? Ce face mama ? Și i-am pus nenumărate alte întrebări, înainte ca el să fie în stare să-mi răspundă măcar la una.

Mi-au permis să mă retrag împreună cu tata. Pe dată, am înălțat rugi pentru această binecuvîntare suplimentară și pentru că, astfel, am avut o dovadă în plus de bunăta-tea stăpînului față de mine, spre uimirea și bucuria tatei. Și după ce i-am înlăturat toate îndoielile și am răspuns la toate întrebările lui, am îngenuncheat amîndoi, binecuvîntînd pe Dumnezeu și pe tine, dragă mamă, și am rămas așa timp de cîteva minute, cufundați într-o extremă fericire. Puțin, după aceea, a venit și stăpînul, iar tata glăsui :

— O, boierule, ce schimbare s-a petrecut ! Vă doresc tot binele.

— Ce face dulcea mea copilă ? mă întrebă stăpînul meu bun. Am fost foarte necăjit din pricina ta, îmi pare rău că nu te-am înștiințat mai înainte.

— O, domnule, tot ceea ce faceți este perfect dar, de data aceasta, a fost o binecuvîntare atît de neașteptată.

— Ei, bine, ai produs încîntare și îndurerare pentru toată lumea. Vor fi bucuroși să te vadă cînd poți să te întorci. Domnule Andrews, simte-te în această casă ca într-a dumitale și ne vom bucura, dacă vei sta cît mai mult timp. După ce ți-ai venit puțin în fire, draga mea copilă, întoarce-te la noi ! Sint fericit să văd că te și simți atît de bine.

Și spunînd acestea, a plecat.

— Uite, dragă tată, de cîtă bunătate poate fi în stare acest stăpîn atît de rău altădată.

— De cînd s-a produs această fericită schimbare, draga mea copilă ?

— O, de cîteva zile pline de fericire, am scris totul. Cît eram de disperată, iată acum cum s-au întors lucrurile !

— Dar se poate ca un boier așa de mărit să facă o doamnă din copilul unui om atît de sărman ca mine ? Cum va primi maică-ta aceste știri fericite ? Voi pleca-mîine să i le aduc la cunoștință, căci nu sînt decît pe jumătate fericit pînă cînd, draga de ea nu-mi împărtășește bucuria. Copilul meu, noi ar trebui să plecăm undeva departe într-o altă țară, să ne ascundem ca nu cumva să te dezonorăm cu sărăcia noastră !

— Ei, bine, acum, dragă tată, ești pentru prima oară, rău. Sărăcia voastră a fost gloria mea, cinstea și integritatea voastră au fost bogăția mea. Oare nu vă datorez vouă, bunelor voastre lecții și exemple tot ceea ce sînt și voi fi ? Să fiu rușinată de familia mea. Nu vezi că acest mare și bogat gentleman te respectă pentru bunătatea ta ? Ce reprezintă măreția față de bunătate ?

Astfel, dragă mamă, am petrecut momente fericite, pînă cînd domnișoara Darnford a venit să se intereseze de starea mea și luîndu-ne de mîină pe tata și pe mine, cu multă căldură și blîndețe, ne-a condus în salonul mare, unde se afla toată lumea. Cînd am intrat oaspeții, s-au sculat să ne felicite. Stăpînul l-a luat pe tata de mîină în modul cel mai amabil, și a băut un pahar de vin în sănătatea lui. Domnul Simon, cu felul său glumeț, și-a pus mîinile pe umerii mei.

— Să văd, să văd, unde îți cresc aripile ? n-am pomenit încă pe cineva zburînd ca dumneata. I-ai rupt fluierul piciorului doamnei Jones cu masa. Arătați-i, doamnă, cum v-a lovit !

Au fost atît de amabile, încît m-au scuzat să mai joc cărți, și stăpînul m-a așezat între cei doi bărbați, cei mai dragi ai mei de pe acest pămînt, fiecare ținîndu-mi o mîină ; tata ridicîndu-și din cînd în cînd privirea, cu ochii plini de lacrimi, spunea :

— Aș fi putut oare spera o asemenea situație cîndva ? L-am întrebât dacă a fost atît de bun ca să aducă și jurnalul meu. M-a încunoștințat că l-a adus și s-a uitat

la mine ca și cum ar fi întrebat „Trebuie să ți-l dau acum?” I-am spus să aibă bunătatea să mi-l înmîneze. Mi l-a dat, iar eu m-am ridicat imediat și, făcînd o reverență, am pus hîrțile în mîinile stăpînului.

— Îți mulțumesc, Pamela, tatăl tău trebuie să le ia cu el pentru a vedea cît de vinovat am fost și cum, pînă la urmă, am reușit să ajung la această fericită schimbare. Dar trebuie să-mi fie trimise înapoi, căci vreau să le păstrez de dragul mîinii care le-a scris.

Stăpînul a invitat oaspeții stăruitor să rămînă și la cină. După oarecare insistență, au acceptat cu condiția ca să stau și eu la masă cu ei. Am rugat să fiu scuzată, stăpînul însă a zis :

— De vreme ce doamnele o doresc, nu trebuie să te scuzi, Pamela. Și nu ne vom despărți încă de tatăl tău, așa că poți foarte bine să stai cu noi.

Speram că va fi posibil să iau masa cu tata, doar noi doi sau cel mult și cu doamna Jewkes.

Cînd cina a fost gata, doamna Darnford m-a luat de mînă și i-a spus stăpînului :

— Bunule vecin, cu îngăduința dumatăle, și se îndreaptă să mă așeze în capul mesei, la locul de onoare.

— Rogu-vă, rogu-vă, dragă doamnă, nu pot să stau acolo, nu pot.

— Pamela, spusé stăpînul spre marea încîntare a tatei, așa cum am văzut după privirea lui. Fă-i pe plac doamnei Darnford dacă o dorește ! Este puțin mai devreme de momentul cînd acest loc îți va reveni pe deplin.

— Prea drag și bun stăpîn, lăsați-mă să mă așez lîngă tata, rogu-vă !

— Ce mai agitație, interveni domnul Simon, stai în capul mesei așa cum trebuie și tatăl tău va lua loc alături.

Această propunere l-a încurcat pe tata. Stăpînul a spus atunci :

— Veniți, vă aranjez eu acum pe toți ! Astfel a așezat-o pe doamna Darnford în capul mesei, pe doamna

Jones la dreapta și pe doamna Peters, la stînga, iar pe mine între cele două tinere fete. Dar cu foarte multă delicatețe a plasat-o pe domnișoara Darnford mai în josul mesei, după sora ei mai mică, precizîndu-i :

— Pofțiți, doamnă, vă instalez aici, o să stați bine pe acest scaun, închizînd astfel șirul.

Aranjamentul părea pe gustul ambelor surori, căci dacă ar fi fost așezată cea mai mică în capăt s-ar fi putut simți jignită, ținînd seama de situația anterioară, că a fost pusă după mine. Astfel domnișoara Darnford, dîndu-i locul sorei mai mici, creă o situație mai puțin deosebită decît dacă mi l-ar fi cedat.

Stăpînul zise apoi cu bunătate :

— Hai, domnule Andrews, noi doi vom sta împreună și se așează la capătul de jos al mesei, plasîndu-l pe tata la dreapta lui, și pe domnul Simon, la stînga. Acesta se adresează domnului Peters :

— Căci, părinte, cred că „fustele“¹ trebuie să stea împreună, așa că ia loc lîngă acea doamnă (sora lui).

Aflaseră că buna mea doamnă mă punea întotdeauna, cînd avea oaspeți de vază, să tai friptura, așa că mi-au cerut să îndeplinesc această operație și au fost foarte mulțumiți de felul cum m-am descurcat. Toți erau plini de amabilitate și doritori să-i dea întreg sprijinul bieteii tale fiice. Și domnișoara Darnford a găsit prilejul să mă laude pentru vocea mea și felul cum am cîntat la clavecin.

— Prostuță Polly, interveni domnul Simon, oricine o aude vorbind știe prea bine că are voce, iar cine îi vede degetele nu crede oare că sînt făcute tocmai pentru a atinge claviatura ? Rise apoi și îi vorbi domnului Peters :

— O, părinte. E bine unde stai ? Mă temeam să nu fac doamnele să roșească.

¹ Petticoats folosit adesea pentru sexul feminin, aici cuvîntul se referă și la preotul Peters, din cauza sutanei sale.

— Sper că nu, zise doamna Jones, un bărbat atît de politicoş ca dumneata nu ar putea spune nimic ca doamnele să roşescă.

— Nu, bineînţeles, că pentru nimic în lume nu aş face-o, dacă aş fi făcut-o, nu ar fi fost decît aşa cum spune poetul :

Roşesc, pentru că înţeleg ¹

La plecare, cele trei doamne l-au invitat pe stăpîn, de mai multe ori, de o manieră foarte susţinută, să le întoarcă vizita cerîndu-i ca nu cumva să vină fără mine. Îndreptîndu-se spre mine, mi-au spus : „Sperăm că atunci cînd nodul fericirii va fi bine legat, îl vei convinge pe domnul B. să sălăşluiască mai mult printre noi.“ Apoi, doamna Darnford a adăugat :

— Am fost întotdeauna bucuroşi, cînd domnul B. stătea aici, dar acum vom avea un motiv dublu. Ce lucruri pline de mulţumiri au fost acestea pentru urechile bunului meu părinte !

După ce oaspeţii au plecat, stăpînul ne-a luat pe amîndoi şi ne-a spus să stăm lîngă el, continuînd :

— Am anunţat-o pe dulcea copilă că în patruşprezece zile (două din ele au şi trecut) trebuie să fixez zua în care mă va face fericit şi am lăsat pe seama ei să hotărască dacă ya fi în prima sau în a doua parte a celor două săptămîni.

Tata a ridicat mîinile în sus şi a zis :

— Dumnezeu să vă binecuvînteze, măria voastră, doar atît pot rosti.

— Şi acum, Pamela, începu să vorbească stăpînul, nu are rost să prelungeşti prea mult sfiala, pentru că vreau să mă întorc cît mai repede la casa mea din Bedfordshire şi nu mă voi duce acolo, pînă nu vin cu o stăpîină pentru slujitorii mei. Ea mă va ajuta să îndrept toate neajunsurile

¹ Swift, *Cadenus şi Vanessa* (1713).

pe care le-a produs în rîndul personalului meu de serviciu.

Eram atît de veselă și emoționată, încît nici nu l-am putut privi. Tata a intervenit :

— Draga mea copilă, sînt sigur că nu trebuie să-ți atrag atenția asupra ascultării pe care se cuvine să o arăți pentru a-i face pe plac unui gentleman atît de bun.

— Ce spune Pamela mea ? mă întrebă stăpînul, nu e în obiceiul ei să nu dea un răspuns prompt.

— Prea bunul meu stăpîn, dacă m-aș grăbi prea mult, ar părea că m-aș îndoi de hotărîrea voastră și nu aș fi dispusă să vă las un timp mai îndelungat de reflectare. Dar altfel nu ezit să declar că trebuie să mă supun dorinței voastre.

— Nu-mi trebuie nici un timp pentru a reflecta, răspunse el. Cîndva eram gata să te știu a mea, în alte condiții, dar acum nu doresc decît să hotărâști tu și cu cît ceremonia va fi mai curînd, cu atît mai bine. Ce crezi, domnule Andrews ?

— Boierule, replică tata, dați dovadă de atît de multă bunătate, iar fiica mea se arată prudentă, așa încît rămîn tăcut. Dar atunci cînd se va săvîrși, soția mea și cu mine nu vom avea altceva de făcut decît să ne rugăm pentru amîndoi, să privim cu bucurie și uimire la căile Providenței.

— Azi e vîineri seara, zise stăpînul, și gîndește-te, fata mea, ce-ai spune să fie luni, marți, miercuri, joi dimineață. Să te aud, Pamela !

— Ați vrea să-mi îngăduiți să vă dau răspunsul mîine ?

— Sînt de acord. Și a sunat clopotul pentru doamna Jewkes, iar cînd aceasta a apărut, a întreat-o :

— Unde va dormi domnul Andrews în noaptea asta ? Să ai grijă de bunul om, el aduce o binecuvîntare în fiecare locuință unde-i calcă piciorul.

Tata a plîns de bucurie, stăpînul ne-a urat noapte bună. Eu nu am putut să nu-i țin tovărășie tatei și am rămas mai mult cu el sporovăind despre bunătatea stăpînului și perspectivele mele viitoare.

SÎMBĂȚĂ

M-am trezit devreme dimineată, dar am văzut că tata se și sculase și plecase să se plimbe în grădină. M-am dus după el și l-am întrebat dacă s-a odihnit bine.

— O, draga mea copilă, am avut o noapte binecuvîntată. Am depănat în gînd, pînă cînd am adormit, toate lucrurile minunate care s-au petrecut și apoi nu am visat decît scara lui Iacob¹, iar îngerii se coborau să mă binecuvînteze pe mine și pe iubita mea fiică.

În timp ce ne plimbam prin grădină, revedeam, cu multă încîntare, fiecare loc, altă dată atît de îngrozitor pentru mine, cleșteul, ușa din spate.

Pe la șapte, a apărut stăpînul, în halat și papuci, puțin cam somnoros.

— Domnule, mă tem că nu v-ați odihnit prea bine noaptea trecută.

— Asta-i din vina ta, Pamela, a răspuns el. După ce m-am despărțit de tine, nu am putut să nu mă uit prin hîrțile tale și m-au ținut treaz pînă după ora trei.

— Aș fi dorit să fi avut o distracție mai bună.

— Partea cea mai rea a fost să revăd ceea ce-ai meșterit tu în contra mea și nu m-ai scutit. Dar te iert. Aveai destule motive. Am găsit clar ca lumina zilei că, dacă ai fi fugit, ai fi devenit soția lui Williams. Într-adevăr, nici nu pot vedea cum ar fi fost altfel.

¹ Iacob a visat o scară proptită de pămînt, atingînd cu vîrfurile cerul, pe care se suiau și coborau îngerii. *Vechiul Testament, Facerea XXVIII 12.*

— Vă asigur, am replicat eu, nici prin minte nu mi-ar fi trecut să fiu soția lui sau a altcuiva.

— Cred că așa e, dar ar fi venit ca ceva de la sine înțeles și văd că tatăl tău era pentru această căsătorie.

— Domnule, interveni tata, părea imposibil pentru mine să mă gândesc la acea veselă perspectivă care avea să mi se deschidă. Am socotit că virtutea fiicei mele urma să fie asigurată prin căsătoria cu un om cinstit, iar domnul Williams, ca preot, ar fi fost o partidă mult mai bună pentru ea decât am fi putut spera, dar când am văzut că fiica mea era în contra, am hotărît să nu o forțez, ci să las lucrurile pe seama prudenței ei.

— Da, îmi dau seama, totul a fost sincer, cinstit și pe față, nimic tănuț și sînt foarte satisfăcut. Dar, Pamela, îmi pare rău să văd, în unele părți ale jurnalului tău, că doamna Jewkes a mers prea departe cu dispozițiile primite. Nu te-ai plîns, dar vreau să iau măsuri. A avut insolența să-mi bată fata.

— Am fost poate puțin provocatoare, cred, dar de vreme ce ne-am iertat una alteia, nu mai avea rost să mă mai plîng.

— Ei, bine, dai dovadă de prea mare bunătate și dacă nu vei fi în stare să uiți insolența ei, înțeleg să-ți încurajez resentimentele și voi da dispoziție de aici încolo să nu fie niciodată în calea ta.

— Bunătatea voastră face ca toate durerile din trecut să nu mai aibă nici o valoare acum pentru mine, iar când mă gândesc că datoresc fericirea mea de azi necazurilor mele de ieri ar fi greșit din partea mea, dacă nu aș putea, de hatîrul acestui eveniment, să uit mijloacele, care le-au produs.

— Asta, spuse el, sărutîndu-mă, este un raționament plin de căldură și îmi revine rolul să te recompensez pentru tot ceea ce ai suferit.

Inima tatei era atît de plină, încît el a ridicat mîinile împreunate și s-a adresat stăpînului :

— Rogu-vă boierule, îngăduiți-mi să plec la soția mea și să-i povestesc toate aceste lucruri minunate, cît îmi mai rezistă inima, căci e gata să răbufnească de bucurie.

— Bunul meu om, îmi place să-ți aud sufletul cîstit grăind. Îți cer, Pamela, să-ți continui istorisirea, cum ți se ivește prilejul și deși tatăl tău este aici, scrie-i acum mamei că povestea ta poate fi perfectă și că noi, prietenii tăi, citim și te admirăm din ce în ce mai mult.

— Așa, rogu-te, fetița mea, scrie ! adaugă și tata.

Iată, dragă mamă, motivul pentru care îți scriu toate acestea, deși tata a fost prezent și ar fi putut să-ți istorisească cele petrecute.

Stăpînul ne-a cerut să luăm micul dejun cu el și mi-a spus (Abraham, la ordinul lui, s-a retras) :

— Pamela, vreau să te văd îmbrăcată așa cum erai altădată, căci acum, cel puțin, poți considera *cele două legături* ca ale tale personale și orice mai ai nevoie pentru împrejurarea care se apropie (oricît de intimă doresc să fie, din motive referitoare la doamna Davers), voi trimite la Lincoln pe cineva special.

Am zis că mărinimia bunei mele doamne și a-sa m-au plasat cu foarte mult deasupra nivelului meu, posed tot felul de lucruri foarte bune și nu am nevoie de nimic, pentru că nu doresc să dau prilej de critică doamnelor. A avut bunătatea să spună că dacă eu eram mulțumită așa, va fi și el, și va lăsa pentru mai tîrziu chestiunea îmbrăcăminte și a prezentării, pînă cînd va anunța, în mod public, căsătoria.

— Spër, domnule Andrews, s-a adresat tatei, că nu ne vei părăsi, pînă cînd nu vei vedea terminată fericita solemnitate și atunci vei putea fi sigur că am intențiile cele mai onorabile, și, în plus, Pamela va fi astfel constrînsă să fixeze o zi cît mai curînd.

— O, domnule, replică tata, nu am nici un motiv să mă îndoiesc de intențiile voastre onorabile și sper că mă veți scuza, dacă pornesc la drum luni dimineată, foarte

devreme, spre soția mea, căci sînt foarte nerăbdător să o fac și pe ea tot atît de fericită, ca și mine.

— Ce-ar fi, Pamela, să aibă loc ceremonia marți și atunci, poate, tatăl tău va rămîne. Apoi, adăugă, aș fi foarte fericit să fie chiar miine, dar l-am trimis pe Colbrand pentru o autorizație, să nu păstrezi nici cea mai mică urmă de îndoială, și nu poate să se întoarcă pînă miine seară, ori luni dimineată.

Era o știre foarte plăcută. Tată, cerîndu-mi să-l sprijin în dorința lui de a se întoarce la tine, mamă, m-am adresat stăpînului :

— Știu că tata dorește să se ducă acasă, să fie cu mama și cum ați avut bunătatea să-mi acordați două săptămîni, începînd de joi, aș fi bucuroasă, dacă mi-ați îngădui să aleg o zi în a doua săptămînă.

— Ei, bine, nu vreau să fiu prea stăruitor, dar cu cît fixezi această zi mai curînd, cu atît te voi considera foarte binevoitoare față de mine. Domnule Andrews, trebuie să facem pe plac, în asemenea împrejurare, fiicelor lui Ieftae¹. Bănuiesc că o anumită sfiială strecoară într-o minte înclinată spre reflecții un oarecare regret la gîndul părăsirii fecioriei, acesta este și motivul Pamelei, așa că las pe seama ei să fixeze ziua.

În timp ce luam micul dejun, stăpînul a avut bunătatea să poruncească să fie gata trăsura pentru a face o plimbare cu mine și cu tata. Apoi, îndreptîndu-și privirea spre mine, îmi spuse :

— Pamela, du-te sus și îmbracă-te ca mai înainte !

Tata, bietul de el, uitîndu-se cum e îmbrăcat și gîndindu-se la înfățișarea lui modestă, s-a rugat să fie scuzat. Dar stăpînul îl accepta așa cum era.

¹ Este proverbial pentru fecioare. Ieftae a făgăduit Domnului că dacă va învinge pe Amoniți, cine va ieși în ușa casei în întîmpinarea lui va fi jertfit pe rug. El s-a întîlnit chiar cu fiica lui. Aceasta înainte de moarte, i-a cerut tatălui să-i îngăduie să răta-cească prin munți și să-și plîngă fecioria. *Cartea Judecătorilor*, XI, 30—40.

M-am dus sus, imediat după aceea, și dînd ascultare poruncii, am pus stăpînire, într-un moment fericit, sper, pe cele două *legături*, cum le numește el (o aluzie la împărțirea făcută de mine a acestor lucruri pe care buna doamnă și stăpînul mi le dăduseră), așa că mi-am pus ciorapi albi de bumbac și pantofi de mătase, un jupon elegant matlasat, o rochie și o jachetă dintr-o mătase verde bogată, un colier franțuzesc și o basma din dantelă și pînă foarte subțire, mînuși curate și luîndu-mi evantaiul în mînă, m-am privit în oglindă ca o fetișoară ușuratică și răsfățată și eram gata să mă consider o doamnă aleasă, dar nu am uitat să aduc mulțumiri pentru că am fost în stare să-mi pun aceste straie cu o inimă atît de ușoară.

Doamna Jewkes m-a ajutat să mă îmbrac și mi-a făcut multe complimente, spunîndu-mi, printre altele, că arăt întocmai ca doamna ei. Apoi, a adăugat că mîine capela va fi gata ; dorea ca nodul fericit să poată fi legat ; urmează să se officieze un serviciu religios.

— Nu ați văzut capela, doamnă, de cînd a fost degajată de lucrurile care se aflau acolo ?

— Nu, spui că se va oficia mîine acolo ? Mă bucur de asta. Am devenit o păgînă, în ultimul timp, în contra voinței mele. Dar cine va oficia ?

— Domnul Peters va trimite pe cineva.

— Îmi dai vești foarte bune, doamnă, Jewkes, am spus eu. Sper că nu va mai fi din nou cameră de debara.

— Ei, bine, pot să vă mai dau și alte știri bune, zise doamna Jewkes, căci domnișoarele Darnford și doamna Jones vor fi prezente mîine la deschidere și vor rămîne la masă.

— Stăpînul nu mi-a vorbit nimic despre aceasta.

— Trebuie să vă modificați felul de a vorbi, doamnă, spuse ea, acum, desigur, nu mai are rost să-l numiți *stăpînul*.

— O, am replicat eu, este o exprimare pe care nu o voi uita niciodată. El va fi întotdeauna stăpînul meu și din ce în ce mă voi simți și mai mult serva lui.

Tata nu știa că m-am dus să mă îmbrac și cînd m-a văzut, a rămas uluit și mi-a spus :

— O, dragă copilă, cît de bine te încadrezi în noua și fericita ta situație. Pe cinstea mea, arăți ca o mărită doamnă de pe acum...

— Sper, dragă tată, am replicat eu, și m-am repezit să-l sărut, că voi fi întotdeauna, fiica ta ascultătoare, oricare ar fi situația mea.

Stăpînul mi-a trimis vorbă că era gata, iar cînd m-a văzut a spus :

— Oricum ai fi îmbrăcată, ești o fată fermecătoare, și mă ajută să mă urc în caleașcă, ne așeză pe tata și pe mine în față, iar el luă loc în spate, în partea dinspre mine și porunci vizitiului să meargă spre pajiște, acolo, unde altă dată îl întîlnise pe domnul Williams.

Conversația a fost foarte plăcută pentru mine și pentru tata iar stăpînul dădea dovadă din ce în ce de mai multă generozitate și bunătate. Și ce crezi ? Cînd eram sus să mă îmbrac, i-a dăruit tatei douăzeci de guinee, pentru a-și cumpăra împreună cu mama straietele pe care le vor considera potrivite, spunîndu-i să cheltuiască toată suma. Dar nu am știut nimic despre asta, pînă cînd nu ne-am întors acasă, tata neavînd nici o ocazie să mă informeze.

M-a anunțat că a fost aranjată capela și arată foarte bine. Pînă va veni din nou, totul va fi zugrăvit, vopsit, pereții lambrisați, un acoperămint nou pentru amvon, se vor face perne tot ceea ce este necesar. În viitor, locașul se va păstra în cea mai perfectă ordine. M-a informat apoi că cele două domnișoare Darnford și doamna Jones vor rămîne la masă duminică și adăugă :

— Cu personalul lor de serviciu și cu al meu, vom forma o comunitate religioasă destul de bună. Continuă,

vezi, am ținut să-ți arăt că această capelă este, cu adevărat, casa lui Dumnezeu și a fost consacrată mai înainte de a se oficia serviciul religios al cununiei noastre.

— Sint copleșită. Bunătatea voastră față de mine nu are seamăn.

— Domnul Peters s-a oferit să vină pentru a oficia, dar nu va rămîne la masă, căci are oaspeți la el acasă, așa că intenționez ca serviciul divin să fie oficiat de cineva căruia îi voi acorda o sumă anuală în calitate de capelan al meu. Mai apoi, a adăugat : Ai devenit serioasă Pamela. Știu că te gîndești la prietenul tău Williams.

— Cu adevărat, să nu vă fie cu supărare. Bietul de el ! Îmi pare foarte rău că am fost cauza enervării voastre împotriva lui.

Cînd am ajuns la pajiște, acolo unde boierii se plimbă uneori, ne-am oprit, stăpînul a coborît și m-a condus la malul rîului ; era o plimbare de vară foarte frumoasă. L-a întrebat pe tata dacă vrea să coboare și să meargă cu noi sau preferă să vină cu trăsura pînă la capătul celălalt. Bietul de el a preferat să meargă cu trăsura, de teamă că nu cumva să se plimbe pe acolo unii boieri.

Am rămas foarte surprinsă, atunci cînd am ajuns pe aleea umbrită, să-l văd pe domnul Williams.

— Uite-l pe bietul Williams. Își face plimbarea solitară din nou, cu caîrtea în mînă.

Se pare că au fost astfel urzite lucrurile, căci după cum am aflat, domnul Peters i-a spus să fie acolo la o anumită oră, în acea dimineată.

— Așadar, veche cunoștință, iată te întîlnesc din nou în acest loc. Ce carte citești acum ?

I-a răspuns că era *Le Lutrin*¹ de Boileau.

— Vezi, grăi stăpînul meu, am adus-o pe mica fugară. În timp ce te perfecționezi în franceză, eu încerc să învăț o engleză cinstită și sper s-o stăpînesc repede.

¹ „Strana”-poem eroicomic (1674—1683).

— Am aici, o foarte frumoasă mostră de franceză, dar engleza dumneavoastră nu are asemănare.

— Ești foarte politicos, domnule Williams, dar, Pamela, de ce ești atît de distantă, cînd doar v-ați cunoscut așa de bine ? Vă asigur pe amîndoi că prin această întîlnire, nu am intenția să-l fac pe domnul Williams să fie stînjedit, nici ție să-ți reproșez...

Atunci am spus :

— Domnule Williams, sînt foarte bucuroasă să te văd (deși bunavoința și generozitatea stăpînului meu au schimbat, în mod firesc, scena de cînd ne-am văzut ultima oară) și să am acest prilej să-ți pot mulțumi cu grațitudine pentru bunele dumitale intenții, nu atît de a mă ajuta pe mine, pentru *mine*, ci ca o ființă care atunci avea motive serioase de a fi la aman.

— Tu, Pamela, nu ai decît să-i multumești cum dorești domnului Williams pentru bunele sale intenții și ești liberă să vorbești cum socotești de cuviință, dar în ceea ce mă privește, nu pot să mă simt obligat față de asemenea intenții.

— Domnule, replică Williams, vă rog, să-mi fie îngăduit să spun, cunoscînd bunul dumneavoastră simț și educația aleasă, că nutresc mari speranțe, că, dacă ați reflecta la situație, nu ați fi impresionat în mod neplăcut de mine, pentru că m-am străduit să vin în ajutorul unei inocente din care nu se găsesc multe exemplare.

— Nu intenționez, domnule Williams, să aduc învinuiri. Pamela nu știa că avea să te întîlnească aici, și cum sînteți amîndoi de față, te-aș întreba, dacă acum cunoști gîndurile mele onorabile față de această prea merituoasă copilă. Poți să te bucuri într-o oarecare măsură, nu aș spune chiar total, de prietenia soției mele, cum te-ai fi putut bucura și de bunavoința doamnei Andrews.

— Vă voi răspunde cu toată sinceritatea. Cred că aș fi fost în stare să accept orice situație în viață, oricît de neînsemnată, alături de ea, dacă m-aș fi gîndit numai la

mine singur. Dar, nu am primit, din partea ei, nici cea mai mică încurajare. Am motive încă și mai puternice să cred, că dacă ar fi putut nădăjdui în bunătatea dumneavoastră, inima ei ar fi fost prea mult prinsă, pentru a se mai gândi la altcineva. Și să-mi fie îngăduit să mai adaug, că deși vă exprim aici gândurile mele în toată sinceritatea lor, cînd spun că este o făptură aleasă, aș fi total lipsit de generozitate, dacă nu aș dori să o văd într-o situație cît mai potrivită pentru meritele ei.

— Pamela, interveni stăpînul meu, îi ești obligată domnului Williams și s-ar cuveni să-i mulțumești, căci s-a comportat foarte bine. Cît despre mine, care am fost pe punctul de a te pierde tocmai datorită lui, sînt bucuros că această situație nu a rămas să fie hotărîtă de el.

Domnule Williams, continuă stăpînul, iată, îți dau mîna Pamelei ca semn al prieteniei și stimei față de dumneata, și îți întind și eu mîna, ca o asigurare că nu-ți voi fi dușman.

Domnul Williams mi-a sărutat mîna și stăpînul a spus :

— Domnule, vei merge cu mine acasă și vei rămîne la masă. Îți voi arăta capela și vreau, Pamela, să-l numeri pe domnul Williams printre prietenii tăi.

Domnul Williams avea lacrimi de mulțumire în ochi. Eu rămăsesem tăcută, dar el a zis :

— Domnule, voi învăța prin generozitatea voastră să-mi dau seama că am greșit în mod de neiertat, în fiecare acțiune pe care am întreprins-o și care putea să vă aducă o jignire. Întreaga mea viață, de aici înainte, vă va arăta grațitudinea mea plină de respect.

Ne-am continuat plimbarea pînă la trăsură, unde se afla tata.

— Pamela, glăsui stăpînul, spune-i domnului Williams cine este acel bun om, din trăsură.

— O, domnule Williams, am exclamat eu, este tatăl meu, iar stăpînul a avut marea bunătate să declare că este „Unul dintre cei mai cinstiți oameni din Anglia.”

— Pamela îi datorează nu numai existența, ci și tot ceea ce va fi de aici încolo, căci nu aş fi ajuns să iau această hotărîre, dacă nu mi-aş fi dat seama de bunele lecții și educația primite de la el.

Domnul Williams, luînd mîna tatălui meu, înainte de a se urca și el în trăsură, spuse :

— Contemplați, desigur, bunule domn Andrews, cu o nesfîrșită plăcere roadele grijii dumneavoastră, iar acum sînteți, împreună cu fiica iubită, pe cale de a culege efectele fericite ale acestei grijii.

— Sînt copleșit de bunătatea sa, răspunse tata.

Cum domnul Williams și cu mine ne aflam mai aproape de trăsură decît stăpînul, iar el încerca să se retragă, pentru a-i face loc, el spuse cu bunătate :

— Te rog, domnule Williams, ajut-o pe Pamela să se suie în trăsură și pe urmă urcă și dumneata !

El s-a înclinat, mi-a luat mîna, m-a sprijinit să mă sui și m-a urmat. Stăpînul l-a așezat în față lîngă mine și în timp ce intra în trăsură, i s-a adresat tatei :

— Iată, domnule Andrews, vi-l prezint pe domnul Williams. Tocmai îi spuneam că nu am de ce să-i fiu recunoscător pentru intențiile sale. Trebuie să mărturisesc totuși că dumneata și cu Pamela aveți de ce și vreau să-l iubiți.

— Domnule, replică Williams, aveți un fel cu totul special de a copleși oamenii, căruia nu-i pot găsi seamăn în nici una din lecturile mele și este cu atît mai nobil, cu cît presupun că pe această linie se înscrie și fericita ceremonie, prin care, oricît de mare v-ar fi averea, atunci cînd doamna vă va aparține, veți rămîne îndatorat față de atîta virtute și frumusețe, căci veți poseda o comoară pentru care vă vor invidia și principii.

— Domnule Williams, a răspuns generosul meu domn și stăpîn, este imposibil ca dumneata și cu mine să fim în conflict, atunci cînd sentimentele noastre sînt într-un acord atît de perfect asupra unor subiecte dintre cele mai materiale.

Apoi, apucîndu-mă de mîină continuă :

— Vino-ți în fire, buna mea fată, și nu ne ține de rău, pe domnul Williams și pe mine, gîndindu-te că exclăm în complimente unul față de altul, așa cum făceam cu versurile la școală.¹ Îndrăznesc să răspund pentru el ca și pentru mine, că nu rostim nici un cuvînt la care nu ne gîndim bine înainte.

— O, cît de nevrednică mă simt în fața acestei mărini-mii. Fiecare moment care trece adaugă o nouă greutate obligațiilor cu care mă împovărați.

— Nu te gîndi prea mult la aceasta, replică el cu generozitate. Complimentele domnului Williams prezintă un avantaj mare față de ale mele, căci deși la fel de sincere, eu am mult mai multe de împlinit și de spus, pentru a-ți compensa suferințele și, în cele din urmă, mă simt nesatisfăcut, pentru că suferințele tale nu pot fi compensate cu nimic din ceea ce pot face pentru tine.

A observat că tata era foarte impresionat de atîta bunătate ; mi-a lăsat mîna și a luat-o pe a lui și vîzîndu-i lacrimile, zise :

— Nu mă mir, tată al dragei mele Pamela, că inima dumitale cîstită se oglindește în lacrimile care-ți curg și că acum afli că toate încercările prin care ți-a trecut fiica au ajuns la capăt. Nu pot pretinde că aș fi avut înainte forța sau dorința de a mă comporta astfel. Dar, iată că am aflat atîta plăcere din modul meu de a mă gîndi de acum, încît propriul meu interes mă va ține ferm și serios. Într-adevăr, nu am știut pînă în aceste cîteva zile din urmă ce înseamnă a fi fericit.

— Ce fericire, declară domnul Williams cu lacrimi de bucurie în ochi, că ați primit har și sentimentele dumneavoastră au luat o asemenea întorsătură mai înainte

¹ *To cap compliments*, a face după un compliment un altul și mai bun ; *to cap verses*, a răspunde atunci cînd se citează un vers cu un altul începînd cu litera inițială sau ultima a primului vers ori care rimează sau corespunde cu acesta.

de a păși pe calea păcatului de care ar fi trebuit o lungă penitență pentru a fi eliberat. Ați fost în stare să vă opriți la timp, înainte de a comite răul. Acum nu aveți nimic altceva de făcut decît să vă bucurați de bine. Acest bine este cu atît mai mare pentru că-l puteți primi fără cea mai mică muștrare de conștiință.

— Vorbești bine, răspunse stăpînul, și sper că din exemplul bun al dragii mele fete aici de față și din *prietenia dumitale*, domnule Williams, cu timpul, voi reuși să fii măcar pe jumătate tot atît de bun ca dăscălița mea. Și aceasta, continuă el, cred că vei recunoaște că mă va face, fără urmă de defăimare pentru nici un bărbat, cel mai bun vinător de vulpi din Anglia.

Domnul Williams era pe punctul de a vorbi, dar stăpînul a intervenit :

— Ai luat o înfățișare atît de serioasă, domnule Williams, încît cred că ceea ce am spus pentru voi oameni buni, practici este pasibil de obiecțiuni, și văd că am devenit chiar foarte gravi, dar nu trebuie să fim nici prea serioși.

Ce ființă fericită este Pamela ta, dragă mamă ! Și nu voi fi niciodată în stare să exprim mulțumiri suficiente pentru aprecierea pe care are bunăvoința să o dovedească față de lipsa mea de merite și, mai ales, pentru faptul că mi-a anticipat dorințele și fără a i se fi cerut a căutat o ocazie pentru a se împăca cu un om bun, care, de hatîrul meu, a suferit. Doar cu cîteva zile în urmă nu ar fi îngăduit să fie rostit de buzele mele numele lui, dar iată acestea sînt minunatele căi ale Providenței. Acele lucruri de care mă temeam cel mai tare ca să le vadă sau să le știe, adică însemnările mele, sper că i-au satisfăcut scrupulele și au constituit un mijloc de a-mi asigura fericirea. Să-mi fie îngăduit să las pana din mină și să reflectez puțin.

În acest fel atît de plăcut pe care l-am relatat, ne-am petrecut timpul în a doua noastră plimbare fericită. Dar doamna Jewkes părea gata să intre în pămînt cînd l-a

văzut pe domnul Williams venind cu noi în caleașcă și fiind tratat atât de binevoitor.

Am luat masa împreună în cea mai plăcută, mai sinceră atmosferă, simțindu-mă foarte la îndemână. Și am văzut din mărinimia stăpînului meu, că nu trebuia să fiu deloc încătușată în comportarea mea față de bunul preot, căci fiind mereu rezervată, el mă stimula să mă arăt amabilă și să am grijă de domnul Williams.

După masă, ne-am dus să vedem capela. Este foarte draguță și foarte respectabilă.

Dragă mamă, cînd am pășit în interior, inima mi-a zvicnit tare, încărcată de bucurie, la gîndul solemnității care sper, că în cîteva zile, va fi oficiată acolo. Și cînd am ajuns spre altar, în timp ce ei priveau un tablou și apreciau că e bine executat, m-am strecurat ușurel într-un colț, mai departe de privirile lor și mi-am revărsat sufletul în rugi de mulțumire. După o lipsă atât de îndelungată de la serviciile divine, intram acum prima oară cu asemenea perspective în fața mea, într-un locaș sfînt.

Cînd m-am alăturat lor, stăpînul tocmai se adresa domnului Williams.

Sper că nu vei refuza să ne împărtășești din învățătura dumitale, mîine, aici. Domnul Peters a avut bunătate să se ofere să officieze, dar știu că ar fi incomod pentru el, mai mult decît atât, doream să-ți adresez această cerere ca o mărturie a unei reconcilierii totale din partea mea.

— Domnule, replică el, din toată inima și cu toată recunoștința, vă voi da ascultare, deși dacă vă așteptați la o predică, sînt total nepregătit pentru această împrejurare.

— Nu mă gîndesc la o anumită împrejurare, dar dacă ai cumva o predică pe marginea textului: „Va fi mai multă bucurie în cer, pentru un păcătos care se pocăiește decît pentru nouăzeci și nouă de drepti, cărora nu le trebuiește pocăință”¹. Și dacă nu va atrage asupra mea

¹ Parabola despre oaia cea pierdută, Luca, 15, 7.

privirile slujitorilor mei și ale doamnelor prezente, voi fi mulțumit. Am menționat acest text, ca fiind unul obișnuit pentru un preot, dar oricare altul pe care-l ai la îndemână e bine venit.

— Am ceva chiar pe marginea acestui text, răspunse domnul Williams, dar cred că o predică avînd la bază un subiect de mulțumire, pe care am rostit-o pentru o mare miluire primită de mine, dacă mi se îngăduie ca subiectul să fie mulțumirile mele față de mărinimia voastră, ar fi foarte potrivită sentimentelor mele de gratitudine.

— Dacă ar fi timp, a intervenit tata, *Cartea Rut*¹ ar oferi un subiect foarte bun pentru onoarea făcută fiicei mele.

— Cunosc acea poveste, domnule Andrews, spuse stăpînul, dar domnul Williams ne va confirma ce voi spune, anume că buna mea fată va oferi tot atît de multă cinste cîtă va primi.

— Sînteți neasemuit de generos, am replicat eu, dar nu voi putea să cred niciodată așa ceva.

— Aceasta, Pamela mea, este o altă chestiune. Este mai bine pentru mine să cred că așa va fi și este lăudabil pentru tine că te îndoiești. Rezultatul va fi în folosul amîndurora, în comportarea noastră a unuia față de celălalt.

Cînd am ieșit din micuța capelă, domnul Williams a spus că se va duce acasă să reflecteze asupra subiectului cel mai potrivit.

— Mai am un singur lucru de adăugat, domnule Williams, continuă stăpînul, că, împins de gelozie din pricina acestei bune fete, m-am comportat într-un mod foarte vindicativ față de dumneata. Știi că am instituit o ipotecă pentru banii împrumutați datorită cărora te-am necăjit.

¹ Rut, după ce și-a pierdut primul soț, a lucrat la cîmp, pentru a se întreține pe ea și pe soacra ei. Virtutea sa a fost răsplătită prin căsătoria cu Booz, un om puternic și bogat.

Sint, cu adevărat, rușinat de astfel de procedură: Nu m-am gândit niciodată să primesc acești bani înapoi. Iată-o aici anulată (a scos hîrtia din buzunar și i-a întins-o). Cît de meschină este compensarea prezentului față de cruzimea cu care m-am comportat atunci cu dumneata. Dar cît de vinovat poate face gelozia pe un om. Cred că toate cheltuielile avute în legătură cu acest necaz au fost suportate de avocatul meu, am dat dispoziții în consecință.

— Da, domnule, au fost achitate, și primiți, vă rog, mii de mulțumiri pentru atita bunătate.

Tata era cam stînjinit din cauza îmbrăcămintei sale, căci miine trebuie să apară la capelă în fața domnișoarelor Darnford și a slujitorilor. Nu-i păsa pentru el, ci se gîndea la stăpîn și la mine. Atunci, mi-a spus despre darul de douăzeci de guinee ca să vă cumpărați straie voi doi, ceea ce a bucurat foarte mult inima mea. Dar nu crezi oare, dragă mamă, că pe de o parte, este foarte greu să fii împovărat de atîtea obligații, iar pe de altă parte, să te simți atît de nevrednic ? Ce putere nețărmută e aceea de a face binele ? Invidiez pe bogați și măriții domni, numai pentru aceasta.

Stăpînul, făcîndu-și tocmai apariția cînd cele douăzeci de guinee erau amintite, am zis :

— O, domnule, oare mărinimia voastră nu cunoaște limite ? Tata mi-a spus tocmai ce i-ați dăruit.

— Un fleac, Pamela, doar o mică dovadă a bunătății mele. Nu o mai pomeni. Dar nu l-am auzit oare pe vrednicul om exprimîndu-și preocuparea pentru ceva ? Nu-mi ascunde nimic, Pamela !

— Nu, doar că sărmanul de el nu știe cum să absenteze miine la slujba divină, din cauza veșmintelor lui sărăcăcioase...

— Pfui, domnule Andrews, m-a întrerupt el. Credeam că nu te preocupă înfățișarea exterioară. Dar, Pamela, tatăl tău nu e mai scurt, nici mai slab decît mine, o să

mergem amîndoi la garderoba mea, deşi asta de aici nu e tot atît de bine pusă la punct, ca cea din Bedfordshire.

În ciuda împotrivirilor tatei, l-a condus sus şi împreună s-au uitat la mai multe costume şi în cele din urmă, şi-a aţintit ochii asupra unuia dintr-o stofă groasă de lînă, pe care l-a socotit că părea cel mai simplu, căptuşit cu un material de aceeaşi culoare (era un costum de voiaj). Într-adevăr, îi venea de minune. L-a ajutat să încerce haina şi jiletca. Tata a avut mai puţine obiecţiuni şi a acceptat.

Stăpînul i-a dăruit costumul complet şi l-a învăţat în felul cel mai generos şi mai plin de bunătate cum să se îmbrace, prezicîndu-i că era necesar să aibă şi lenjeria, ciorapii, pantofii, pălăria tot din garderoba lui. I le-a căutat cu grijă, iar în locul şireturilor i-a dăruit o pereche de catarama de argint de la pantofii lui. Aşa că, buna mea mamă, trebuie să te aştepţi să-l vezi pe tata în chip de mare fante.

Nu e necesar să porţi perucă, domnule Andrews, spuse stăpînul, căci părul dumitale alb, venerabil, îţi stă mult mai bine decît cea mai scumpă perucă purtată de cel mai bine îmbrăcat bărbat din Anglia.

Bietul tata, cînd a venit la mine şi mi-a spus toate acestea, nu-şi putea ţine lacrimile.

— Nici nu ştiu cum să mă comport faţă de atîta bunătate. O copilul meu, totul se datoreşte mării tale virtuţi. [...]

LUNI

De îndată ce domnul Colbrand s-a întors, stăpînul a venit în cabinetul meu şi mi-a adus autorizaţia. Cum îmi bătea inima, cînd am văzut !

— Acum, Pamela, spune-mi te rog, dacă poți să-mi faci plăcerea să fixezi ziua ? Aștept cu nerăbdare cuvîntul tău !

Am avut îndrăzneala să sărut mîna care ținea hirtia și cu toate că nu am fost în stare să ridic ochii, am spus :

— Nu știu cum să-mi exprim gratitudinea pentru toată această mărinimie față de mine. Nu aș vrea pentru nimic pe lume să socotîți că nu aș fi capabilă să primesc cum se cuvine o mare cinste și întreaga îndatorire a unei lungi vieți, dacă mi-ar fi dată, nu mi-ar ajunge pentru a o merita. Trebuie să mă supun în toate împrejurările, în mod implicit, voinței voastre. Dar...

— Dar ce ? întrebă el cu o nerăbdare plină de bună-tate.

— Ei, bine, domnule, cînd joia trecută ați menționat două săptămîni, am avut motive să cred că acest interval de timp reprezintă alegerea voastră, iar inima mea vă aparține în întregime, încît nu mă tem de nimic decît că aș putea părea mai îndrăzneată de cum ați dori.

— Imposibil, draga mea făptură, exclamă el, strîngîndu-mă în brațe, dacă asta-i totul, chiar în această zi vei fi a mea. Trimit acum imediat, spuse dragul de el. Și o porni.

— Nu, rogu-vă, domnule, rogu-vă, ascultați-mă ! Nu, nu se poate chiar azi.

— Nu se poate ! se miră el. Atunci de ce-mi legeni inima îndrăgostită cu speranțe înșelătoare ?

— Domnule, vă voi spune la ce m-am gîndit, dacă îmi acordați atenția binevoitoare.

— Te ascult.

— Am o mare dorință, am început eu, ca oricînd va fi acea zi, să fie o joi¹. Tata și mama s-au căsătorit într-o

¹ Eaves and Kimpel, *Samuel Richardson : A Biography*, 1971 notează că joi era una din cele două zile norocoase ale soției lui Richardson. Prin această dorință stăruitoare a Pamelei de a se căsători joi, Richardson, spun autorii, „ridea ușurel de superstiția soției sale.”

joi și ei au o căsnicie atît de fericită, biata voastră Pamela s-a născut tot într-o joi. Într-o zi de joi buna draga doamnă m-a luat sub protecția sa de la părinți, joi era, cînd m-ați făcut să fiu adusă în acest loc, căruia prin ajutorul lui Dumnezeu și bunătatea voastră dătoresc toate perspectivele mele prezente, și tot într-o joi mi-ați spus despre cele paisprezece zile în care aveți să-mi pecețluiți fericirea. Dacă vreți, domnule, să acceptați superstiția mea prostească, mi-ați face o mare bucurie. Din acest motiv, eram necăjită, cînd m-ați rugat să nu amîn pînă în ultima zi din cele paisprezece, aceea fiind tocmai joi.

— Pamela, aceasta este o simplă superstiție și cred că ar trebui să începi acum să-ți alegi o altă zi norocoasă în săptămîină, ca de exemplu, luni. Așa, de pildă, poți spune că tata și mama s-au hotărît într-o luni să se căsătorească în joia următoare. Într-o luni, cu mulți ani în urmă, mama a pregătit toate cele de trebuință pentru nașterea care a avut loc joia următoare. Într-o luni, cu cîteva săptămîni în urmă, mai aveai de stat încă două zile pînă joi cînd ai fost transportată aici. Într-o luni, îmi amintesc foarte bine, ți-am scris scrisoarea care te-a făcut să te întorci la mine ; chiar în acea zi te-ai întors în casa mea, aici. Sper, fata mea, că va fi o epocă tot atît de favorabilă ca oricare alta amintită, iar în cele din urmă vei spune, ceea ce va încununa totul, și luni m-am căsătorit. Hai, hai draga mea, adăuga el, Joi a domnit destul de mult, să punem acum în locul zilei de joi, luni sau cel puțin pe același picior de egalitate, de vreme ce vezi că are un foarte bun titlu și cum sîntem chiar în săptămîina care începe, are prioritate și apoi sper că vom face ca marți, miercuri, vineri, sîmbătă și duminică să fie zile tot atît de fericite ca și luni și joi, și astfel să ne mișcăm în jur, într-un cerc încîntător, așa cum se mișcă și zilele, pînă cînd nu vom mai ști ce zi să preferăm celorlalte.

Cît de încîntător au fost rostite toate acestea și cu cîtă blîndețe și dulceață.

— Într-adevăr, v-ați rîs de prostia mea domnule, în mod foarte plăcut, dar treceți peste un mic fleac, cînd sînteți atît de mărinimos în alte situații mai importante. Vă spun drept de pot să aleg, joi îmi place cel mai mult.

— Dacă ai un alt motiv mai bun decît acesta, pot să-ți fac pe plac, altfel trimit chiar acum după preot.

Am protestat să nu trimită.

— Stați, stați, domnule, avem multe de discutat, mai întîi, am o seamă de prostii să vă bat la cap.

— Ei, bine, vorbește, spune ceea ce-i mai important imediat, restul îl discutăm pînă vine preotul !

— O, nu, nu poate fi azi, am continuat.

— Să fie atunci, mîine ?

— Ei, bine, dacă nu se poate joi, dat fiind că ați subliniat atîtea trăsături distincte pentru ziua de luni, să fie luna viitoare.

— Ce, încă o săptămînă de acum înainte ! exclamă el.

— Domnule, va fi așa cum ați convenit, în timpul celei de-a doua săptămîni.

— Draga mea fată, mi se vor părea șapte luni pînă luna viitoare.

— Dacă nu vrei mîine, atunci miercuri. Protestez, nu mai accept nici o amînare.

— În cazul acesta, am spus, vă rog, amînați cu încă o zi și va fi, draga mea, joi.

— Dacă consimt să amîn pînă atunci, pot să sper, Pamela mea, că joi va fi *cu siguranță* ziua fericită ?

— Da, am răspuns și cred că arătam foarte zăpăcită. Și mă întreb, de ce să fiu așa, cînd este vorba de un gentleman atît de splendid, și pe care-l iubesc cu înflăcărare și totul este atît de mult spre cîntea mea. Dar sufletul meu pare a fi împovărat de ceva, în fața acestei împrejurări solemne, care implică o schimbare de situație definitivă, deși toate perspectivele sînt atît de atrăgătoare. Și nu pot decît să mă minunez de graba nechibzuită a

• celor mai multe tinere care se avîntă în această importantă schimbare de viață.

Astfel, dragii mei părinți, am fost obligată să fixez o zi atît de apropiată ca joi, și azi este luni. O, vai ! Sînt cu sufletul la gură, cînd mă gîndesc. O scurtare mare, o întregă săptămînă din zece zile. Sper că nu mă dovedesc a fi prea nerăbdătoare, dacă asta-i face plăcere stăpînului, pot fi justificată.

După această discuție a plecat călare și nu s-a întors decît cînd s-a lăsat noaptea. Cum se transformă lucrurile încetul cu încetul ! Și această absență scurtă mi se pare greu de suportat și-l așteptam doar la masă, așa că aveam să se întoarcă curînd. Aș vrea să nu ajung ca prin magie mea dragoste să-l fac să fie indiferent față de mine și voi, dragii mei părinți, ați lăsat lumea în voia ei și în deauna ați ținut unul la altul.

Cînd s-a întors, a spus că a făcut o plimbare călare foarte plăcută, și a mers mai departe decît intenționase. La cină mi-a vorbit că se gîndea ca domnul Williams să ne căsătorească, pentru că, în felul acesta, ar dovedi că partea sa, o totală reconciliere.

— Dar, continuă el cu multă mărinimie, mă tem că nu cumva, date fiind cele petrecute între el și tine, bietul om să nu o considere ca o insultă și nu aș fi capabil de așa ceva. Ce spune fata mea ? Crezi că ar putea să o considere ca o insultă ?

— Nu știu ce ar putea crede, am replicat eu. Dar s-ar putea să aibă motive pentru asemenea gînduri. Și la drept vorbind, domnule i-ați arătat atîta mărinimie, încît ar fi imposibil să judece greșit intenția voastră.

Apoi, a vorbit cu oarecare resentiment despre comportarea doamnei Davers. L-am întrebat dacă s-a ivit ceva nou.

— Da, îmi răspunse, am primit o scrisoare din partea soțului său impertinent, scrisă în mod ostentativ la instigația ei, în care declară că intenția mea de a mă căsători

cu tine reprezintă o piesă de bravură insolentă. Am fost foarte enervat, încît după ce am citit scrisoarea, am rupt-o într-o sută de bucățele pe care le-am aruncat în aer și i-am spus omului care a adus-o să-l înștiințeze pe stăpînul său despre aceasta și că nu-i permit să-mi adreseze nici un cuvînt. Cred că omul acela a menționat ceva despre venirea aici a stăpînei lui, dar nu va pune piciorul în casa mea și presupun că aceasta o va deranja.

Am rămas foarte preocupată de cele auzite. Apoi, continuă :

— Dacă aș avea o sută de surori, Pamela, opoziția lor nu ar putea prezenta nici o importanță pentru mine. Nu atenționam să-ți spun, dar tu care ai suferit atît de mult în cauza mîndriei fratelui, trebuie să te aștepti la oarecare greutate datorite orgoliului sorei. Pe scurt, sîntem foarte legați, nu numai prin sînge, dar și prin gîndire, vîd. Nu o privește pe ea. Și dacă a vrut să se amestece, ar trebuit să o facă cu mai multă decență. Are foarte puține motive să se laude cu nașterea ei, dacă nu știe ce înseamnă bunele maniere.

— Îmi pare foarte rău, am replicat, să fiu nefericita cauză a neînțelegerii dintre un frate așa de bun și o soră atît de distinsă.

— Nu vorbi astfel, Pamela, pentru că aceasta este o consecință de neevitat a fericitei perspective din fața noastră. Numai, suportă cît poți mai bine pentru că este sora mea și lasă-mi pe seamă mie să o fac să-și vadă propria semetie.

— Dacă, domnule, cea mai umilă comportare față de doamna Davers ar putea avea vreo influență asupra sa, fii sigur că voi depune toate strădaniile pentru a o îndulci.

— Să nu-ți închipui, Pamela, că atunci cînd vei fi soția mea, aș admite să te comporti nedemn față de situația ta. Știu care este obligația unui soț și voi protegii blîndețea ta ca și cum ai fi o principesă prin naștere.

— Sînteți neasemuit de mărinimos, am glăsuț, dar nu cred că o comportare amabilă ar putea însemna o micime de caracter. Este o încercare pe care trebuie să o aștept și o voi suporta cît mai bine.

— Ei, bine, iată cum stau lucrurile ! Vom vorbi despre căsătoria noastră ca și cum ar fi celebrată săptămîna viitoare. Am descoperit că am spioni în jurul meu și dacă doamna Davers ar ști ziua, mi-ar face o vizită nedorită înainte de data fixată, ceea ce ne-ar putea aduce unele neplăceri. Am dat poruncă servitorilor mei să nu stea de vorbă cu nimeni din afară de casă timp de zece, douăsprezece zile de aici înainte. Doamna Jewkes îmi spune că toată lumea știe că joia viitoare este data căsătoriei noastre. Și îl voi chema pe domnul Peters, care tocmai dorește să-mi vadă mica capelă, să-l asiste pe domnul Williams, sub pretext de a lua micul dejun cu mine, joi dimineață (dacă nu vrei mai curînd) și nu va mai fi nevoie de nimeni altcineva. Îl voi ruga pe domnul Peters să păstreze discreție, chiar și față de familia sa, timp de cîteva zile. Are fata mea vreo obiecție ?

— O, domnule, sînteți atît de generos în toate acțiunile voastre, cum aș putea avea vreo obiecție față de cele ce propuneți ? Dar sper că nu veți ajunge la situații de nereconciliat cu sora voastră și cînd va veni să vă vadă și va rămîne aici, două, trei săptămîni, așa cum îi este obiceiul, am să stau retrasă și nu voi apărea în prezența ei.

— Vom vorbi despre aceasta, mai tîrziu, Pamela. Vei face așa cum voi considera că este necesar și voi fi în stare să judec ceea ce tu și cu mine trebuie să îndeplinim. Dar ceea ce agravează mai mult situația este faptul că instigă pe nobilul degenerat de bărbat al ei să-mi scrie, după ce ea nu a reușit. Îmi pare rău că nu am păstrat scrisoarea, ca să-ți arăt, cum un bărbat care în general se comportă ca un nătîng, poate să pretindă că scrie ca un Lord. Dar presupun că e mîna sorei mele, el nefiînd decît un simplu copist.

Stăpînul mi-a ceru să cînt la clavecin și din gură și a avut bunătatea să mă laude pentru amîndouă. Dar el laudă tot ceea ce fac eu. Bunătatea lui îl face să fie parțial față de mine.

ORA UNU

Ne-am întors chiar acum dintr-o plimbare cu șareta și am fost încîntată de conversația despre scriitori și poeți englezi, în special. Mi-a vorbit, de asemenea, de diferite lucruri interesante văzute în Italia și Franța, cînd a întreprins ceea ce lumea aleasă numește Marele Voiagj. Spunea că dorește să fie la cealaltă proprietate a sa, căci nu prea avea multe de făcut aici.

— Cînd vom pleca acolo și ne vom stabili, vei fi mult mai puțin supărată cu prezența mea, așa cum ești acum. Sînt multe lucruri de pus la punct și trebuie să merg și la Londra, căci am o serie de conturi de verificat, de care nu m-am ocupat de mai mult timp. Și nu știu, poate la iarna viitoare, te voi face să guști plăcerile vieții capitalei pentru vreo lună. I-am arătat că niciodată nu aș avea vreo dorință pentru distracții care nu ar fi alese de el.

— Nici nu mă îndoiesc, îmi răspunse el, dar voi fi foarte fericit și sper că și-tu te vei simți la fel. Nu prea am vicii mari de satisfăcut, deși nu aș putea pretinde că aș fi foarte pur, fata mea. Am fost puțin întristată auzindu-l vorbind astfel, pentru că își luase un aer mai ușuratic decît pînă atunci, parcă m-ar fi pregătit să mă aștept că nu va fi chiar un bărbat foarte bun. M-a durut pentru el și m-a îmboldit un fel de impuls să spun :

— Dacă, domnule, față de propria conștiință puteți să vă justificați acțiunile, voi considera că aveți întotdeauna dreptate. Dar fericirea noastră aici este de scurtă durată. Viața aceasta, să-mi fie iertată seriozitatea, chiar când este foarte lungă, rămîne una tranzitorie și sper că vom fi atît de fericiți pentru a aștepta o alta, unde plăcerile noastre vor fi veșnice.

— Spui lucruri bune, Pamela, și, încetul cu încetul, mă voi deprinde cu acest fel de a gîndi, pe măsură ce vorbesc mai mult cu tine. Dar nu trebuie să fii prea serioasă cu mine, așa dintr-odată, totuși, îți cer să nu te abții să strecuri dulcea ta divinitate în conversațiile noastre, atunci când ar fi oportun. Dar întotdeauna să fie cu o nuanță de veselie pentru a nu arunca nici un vâl asupra distracțiilor noastre inocente.

Am rămas descumpănită și tăcută la auzul acestora, temîndu-mă că am ofensat. Ceea ce am spus, a fost, într-adevăr, foarte îndrăzneț, dar el a adăugat cu multă bunătate :

— Dacă ai prins exact vorbele mele, nu trebuie să repet, că nu mă gîndesc să te descurajez de a-mi sugera, în orice ocazie potrivită, impulsurile pioase ale sufletului tău atît de blind. Tu, Pamela mea, nu ești bună, din întâmplare, ci din principiu.

— Sînt sigură că veți fi întotdeauna indulgent atîta timp cît știți că nutresc gînduri bune.

Am luat masa cu el și nu mîncă nimic decît numai dacă-i dădeam eu. Într-adevăr, pe zi ce trece, inima mea este din ce în ce mai copleșită de bunătatea și condescendența lui față de mine. Dar totuși, ceva mă supără. Ce ? Mă întreb ! O ciudată povară îmi apasă sufletul și mă face să oftez, fără să vreau și-mi înăbușă uneori plăcerea perspectivelor încîntătoare. Sper că acesta nu-i un semn prevestitor de rele. Cred că se datorește numai slăbiciunii unei minți prea contemplative, într-o ocazie, cea mai

solemnă și importantă din viață, alături de ultima care pune capăt la toate.

Aș putea fi foarte serioasă ! Dar voi lăsa căile mele în voia soartei, care pînă acum m-a condus atît de minunat prin împrejurări cu adevărat grele către această situație plină de speranță.

Mă tem numai și desigur am motive suficiente că voi fi prea nedemnă pentru a putea păstra afecțiunea unui bărbat atît de splendid. Dar voi rosti în mod continuu, rugi pentru a nu-mi pierde umilința, paza mea cea mai sigură în viața în care voi fi înălțată. Și, dragii mei părinți, nu încetați să vă rugați pentru mine, căci s-ar putea ca această nouă condiție să fie supusă unor întîmplări și mai rele decît cele din care am scăpat, dacă înfumurarea, vanitatea și mîndria ar pune stăpînire pe inima mea, iar pentru păcatele mele, aș fi lăsată să mă dirijez singură, o corabie șubredă, pe un ocean furtunos, fără balast, fără pilot decît doar voința mea nechibzuită. Dar stăpînul meu mi-a spus odată că acei care se îndoiesc cel mai mult, greșesc cel mai puțin și sper că mă voi îndoi întotdeauna de propria mea nevrednicie !

Nu am de gînd să vă mai plictisesc cu o seamă de alte lucruri plăcute din conversația cu excelentul meu binefăcător și nici nu vă voi mai relata despre politețele lui *Monsieur* Colbrand, ale doamnei Jewkes și ale tuturor servitorilor care par să fie foarte mulțumiți cu mine și cu felul meu de a mă comporta cu ei. Stăpînul nu-mi găsește nici o pricină că m-aș coborî prea mult și nici ei că m-aș ține prea cu nasul pe sus. Sper că voi continua să mă bucur de bunăvoința fiecăruia. Oare nu caut să cîștig această bunăvoință prin mijloace josnice, meschine ? Trebuie să țintesc să am o comportare uniformă, dispusă să nu văd greșeli involuntare ale altora, tot așa după cum aș dori ca și ale mele să fie iertate. Să nu mă dovedesc prea zeloasă să descopăr unele rele, care nu ar putea avea consecințe rele și nici nu s-ar repeta. Totuși, să nu

trec peste acelea care ar încurajă inimi haine sau mîini impure, în situații cînd stăpînul meu ar putea fi păgubit sau morala vinovaților, coruptă în mod voit și obișnuit. Pe scurt, am să mă strădui cît voi putea mai mult ca slujitorii vrednici să găsească în mine o persoană care să-i încurajeze cu bunăvoință ; cei indiferenți să devină mai buni, stimulînd în ei o emulație lăudabilă, în timp ce cei răi dacă nu sînt chiar incorigibili să fie aduși pe calea cea bună prin blîndețe și muștrare, iar dacă aceste mijloace nu sînt eficiente prin amenințări, dar în special, printr-un exemplu bun.

MIERCURI

Acum, dragii mei părinți, mai am doar această zi între mine și cea mai solemnă taină care poate fi oficiată. Inima mea nu este în stare încă să se elibereze de acea greutate care o apasă. Fără îndoială, că mă dovedesc a fi nerecunoscătoare față de bunătate divină și hatîrurile celui mai bun dintre binefăcători. Totuși, sper că nu sînt chiar așa. Căci uneori inima mi se umple de mare bucurie la perspectiva a ceea ce fericita solemnitate a zilei de mîine ar putea, prin voia generosului meu stăpîn, să-mi dea putere să împlinesc.

MIERCURI SEARA

Dragul meu stăpîn e numaî afectiune. El vede slăbiciunea mea și cu mărinimie mă reconfortează. Am rugat să mi se îngăduie să nu vin la cină, dar m-a adus jos chiar el și m-a așezat alături de dînsul, cerîndu-i lui Abraham

să se retragă. Nu puteam mânca, totuși, m-am străduit de teamă să nu se supere. Se abținea, cu bunătate, să facă vreo aluzie la prea importanta dar încântătoare zi de mâine și punea câte puțin pe farfuria mea din cînd în cînd, hrănindu-mă. Mă simțeam tare necăjită că mă comportam atît de prost față de marea lui bunătate și i-am spus că îmi era chiar rușine de mine.

— Ești, cu adevărat, fata mea dragă, prea grijulie, dar sper că nu sînt un inamic îngrozitor.

— Totul, totul se datorește sentimentului pe care-l încerc datorită nevredniciei mele.

A sunat ca să se strîngă masa, iar apoi s-a așezat lîngă mine, m-a cuprins în brațe și mi-a șoptit cele mai calde cuvinte rostite vreodată de un îndrăgostit. Nu am timp să le repet pe toate, voi pomeni doar unele. O, iertați pe fiica voastră prostănacă, ea vă tulbură cu prostii, pentru că tot ceea ce are de spus prezintă atît de mare importanță pentru sufletul său, iar dacă s-ar duze la culcare, nu ar putea dormi.

— Faptul că Pamela mea este cuprinsă de această prea dulce anxietate, în pragul solemnității care ne va îngemîna, cînd nu mai poate fi vorba de dezonoare, îmi arăta pe deplin ce ticălos eram, să încerc să mă apropiu de o asemenea puritate cu intenții rele. Nu e de mirare că cineva atît de virtuos va căuta refugiu în umbra morții, dacă i s-ar face o astfel de violență. Ei, bine, acum, draga mea Pamela, cînd ai văzut și din partea mea o curățenie sufletească aproape egală cu a ta, de ce toată această tulburare, această prea dulce emoție? Iubita mea copilă, de vreme ce ai acum în mine un prieten mărinimos, un protector, și nu un violator al inocenței tale, de ce atunci o atît de ciudată nedumerire, această delicată îngrijorare?

— O, domnule, am exclamat, ascunzîndu-mi capul pe brațul lui, nu așteptați nici o rațiune din partea nebunei Pamela. Ar fi trebuit să mă fi lăsat în cabinetul meu. Sînt gata să mă bat de una singură pentru această atitudine

total nerecunoscătoare față de comportarea voastră. Dar bunătatea adăugată, în fiecare clipă, bunătății și sentimentul proprii mele nevrednicii mă copleșesc total.

— Ascultă, grăi generosul om, deși îmi calc pe inimă, vreau să-ți fac, dulcea mea copilă, o propunere. Dacă poate am fost prea stăruitor pentru a fixa data și o altă zi ți-ar conveni mai bine, sau ai anumite temeri, pe care atunci nu le vei mai încerca, de o dorești cu tot dinadinsul, voi amîna, deși în aceste trei zile am socotit fiecare oră monotonă ce mi se părea că nu mai trece. Spune, iubita mea copilă, spune în toată libertatea, dar nu accepta propunerea mea fără un motiv foarte serios, care pentru moment nu mă interesează.

— Domnule, am replicat eu, este o dovadă a mărinimiei și marei dumneavoastră considerații față de mine. Mă tem însă, mă tem, că situația va fi aceeași și mai tîrziu, peste cîteva zile, cînd momentul atît de fericit, totuși înspăimîntător pentru mine — nebună ce sînt — se va apropia.

— Blajină și frumoasă fată, văd că ți se poate încredința puterea, pentru că știi să o folosești cu generozitate. Nici cel mai mic cuvînt, nici o privire din parte-mi nu-ți vor răni gîndurile frumoase, încearcă totuși să-ți înfrîngi această timiditate nerațională. Sînt convins că dacă vrei, poți.

— Cu adevărat, domnule, căci mă simt total rușinată de mine, cînd am în față asemenea perspective minunate. Onoarea pe care mi-o faceți, bunătatea arătată mă copleșesc, scoțîndu-mi mai mult în evidență nevrednicia proprie. *Aceasta* mă roade, căci vă asigur că inima mea nu nutrește nici cea mai mică îndoială față de mărinimia și bunătatea dumneavoastră. Aș avea oroare dacă ar fi vorba de cea mai mică afectare.

— Dulcea mea copilă, îmi spuse strîngîndu-mă la piept, dar acum învață-mă cum să mă comport ca această inimă atît de agitată să fie liniștită ?

— Lăsați-mă, dragul meu stăpîn, puțin singură, să-mi iau inima la rost în mod mai sever decît v-ar îngădui bunătatea voastră. Vreau să vă prezint o inimă demnă, mai puțin capricioasă decît o fac să apară acum nebuniile de care e cuprinsă. Dar, îmi lipsește, îmi dau seama, o prietenă de același sex cu mine, ca să am cui depăna toate temerile și gîndurile mele prostești și ea să-mi dea sfaturi, să mă reconforteze și apoi să rămîn de una singură. Ce ființă netoată și slabă sînt !

Plin de bunăvoință s-a retras, lăsîndu-mă să-mi vin în fire. După vreo jumătate de oră s-a întors. Și atunci pentru a nu relua pe dată subiectul, cu multă delicatețe, a găsit să-mi spună ceva foarte plăcut.

— Mă gîndesc, Pamela, că pînă acum părinții tăi au putut vorbi multe despre fiica lor.

— Bunătatea dumneavoastră, domnule, i-a făcut total fericiți. Dar nu pot să nu fiu preocupată din pricina doamnei Davers.

— Sînt supărat. Nu am auzit tot ceea ce a spus servitorul ei, parcă îmi umblă ceva prin minte, că ar dori să vină pe aici. Va avea o primire foarte rece din partea mea, dacă nu se hotărăște să se comporte altfel decît scrie.

— Rogu-vă, domnule, tolerați-o cu răbdare, pentru două motive, mai întii, e sora dumneavoastră și desigur, crede că toată lumea că v-ați subapreciat foarte mult personal, ca să mă faceți fericită. În al doilea rînd, dacă buna doamnă vă găsește nervos cu ea, asta o va ațîța și mai mult împotriva mea.

— Dincolo, în vecinătatea celeilalte proprietăți a mele sînt doamne și mai mîndre decît sora mea. Poate au mai puține motive să se fudulească în privința originii lor și o vor lua de exemplu. Cum, nici propria lui soră nu-l vizitează ? vor zice ele. De aceea, dacă pot să o potolesc, ceea ce soțul ei nu ar fi niciodată în stare sau chiar nimeni altcineva, e un punct cîștigat, voi căuta s-o conving că am dreptate.

Ei, bine, draga mea fată, continuă el, pot să mai spun un cuvînt în legătură cu ziua de mîine ?

— Sper că voi fi mai puțin nebună. Am vorbit tot așa de aspru cu inima mea, ca și doamna Davers și nesuferita îmi promite o comportare mai bună.

— Am reținut cele spuse de tine că nu ai pe nimeni de sexul tău alături. Îmi dau seama că e cam greu. Mi-ar fi plăcut să vină domnișoara Darnford, dar atunci ar fi trebuit invitată și sora ei, și în acest caz, caracterul de intimitate s-ar fi pierdut și am fi putut face o căsătorie publică; ceea ce ar fi implicat o anumită ținută vestimentară și alte pregătiri. În afară de asta, situația era mai delicată, căci mi s-a propus să mă căsătoresc cu a doua fiică a domnului Simon Darnford. Ea posedă vreo șase sau șapte mii de lire mai mult decît sora mai mare, lăsate de nașa ei. Evident, cum căsătoria nu a avut loc, nu poate să nu se simtă puțin jignită. De fapt, a fost o propunere la care nu se puteau aștepta că va avea șanse de reușită. Fata nu are nimic atrăgător nici ca fizic, nici ca intelect, cît despre avere, care ar fi putut fi singura atracție nu ajuta nici într-un fel.

— Mă gîndesc că dacă v-ați fi căsătorit cu o mărită doamnă de familie și cu avere, de același rang, ajunul căsătoriei ar fi fost în întregime ocupat cu semnături, citiri și pecetluiri de contracte. Biata Pamela nu vă aduce nimic, chiar și veșmintele pe care le poartă sînt în întregime rezultatul dărnicii dumneavoastră și a bunei mele doamne, atît de umilă este originea ei. Copleșită de favorurile voastre este încă și mai puțin de mirare că nu pot privi, cu încrederea care aș fi avut-o altfel, această împrejurare atît de importantă.

— Acolo unde lipsește puterea există generozitate în voință ca și în acțiune. Pentru toți cei care-ți știi povestea și meritele va părea limpede că nu te pot recompensa altfel pentru suferințele pricinuite. Ai avut prea multe încercări pentru virtutea ta și le-ai biruit în mod nobil.

Cine ți-ar putea imputa răsplata unei victorii atît de greu cîștigată ? Această poveste este, în întregime, un act al voinței mele și averea pe care o am îmi devine mai valoroasă acum, pentru că îmi dă posibilitatea în ochii lumii să-ți cinstesc virtutea și să te fac fericită.

— Ce trist este cînd nu ai decît cuvinte pentru a răspunde unor fapte atît de mărinimoase ! Și să spui doresc... Ce este, de fapt, o dorință decît o recunoaștere a lipsei de putere și dovada sărăciei cuiva în orice, în afară de voință, am adăugat eu.

— Și aceasta, draga mea fată, înseamnă totul. Atîta doresc. Este tot ceea ce cerul cere de la noi. Și acum gata cu asemenea subiecte, spusele tale pornesc din impulsurile generoase ale unei inimi recunoscătoare. Nu doresc să am de a face cu stabiliri de dote. Am posesiuni suficiente pentru noi amîndoi și tu meriți să le împarți cu mine. După părerea mea, tu îmi aduci ceea ce este infinit mult mai valoros, un adevăr experimentat, o virtute bine încercată și o înțelegere și comportare blîndă care vor face cinste situației tale viitoare, fără a mai aminti ceva despre încîntătoarea persoană care singură ar putea captiva un monarh și apoi dulceața și blîndețea, trăsături naturale ale firii tale în care nu te egalează nimeni.

Și astfel s-a comportat dragul gentleman blînd, bun și afectuos, cu Pamela cea atît de nevrednică, cuprinsă de îndoială ; totuși, încrezătoare și cu răbdare m-a încurajat și mi-a iertat slăbiciunea.

A propus să se ducă a doua zi dimineața la doamna Jones să-i dezvăluie intențiile și s-o roage să vină, păstrînd cea mai mare discreție, dar i-am arătat că aceasta le-ar produce neplăcere domnișoarelor Darnford.

— Nu, domnule, mă las total pe seama mărinimiei și bunătații voastre, căci de ce să-mi fie frică de protectorul meu prea bun, călăuzitorul, conducătorul pașilor mei viitori ?

— Iart-o pe doamna Jewkes (căci nu se poate să nu știe), și accept-o a fi alături de tine !

— Da, este foarte politicoasă cu mine acum, iar vechea ei ticăloșie o voi ierta pentru că doriți această.

— Ei, bine, o voi chema aici, dacă vrei. —

Am dat ușor din cap în semn afirmativ. A sunat, iar cînd a intrat, i-a spus :

— Doamnă Jewkes, am să-ți încredințez un secret.

— Domnule, îl voi păstra în modul cel mai desăvîrșit.

— Intenționăm ca mîine să fie ziua căsătoriei noastre. Am motive personale în legătură cu mine și doamna Davers, să țin căsătoria noastră secretă pentru cîțva timp și nici unul dintre servitorii mei nu trebuie să știe.

— Prea bine, a spus doamna Jewkes, făcînd o reverență stăpînului și una mie și mai plecată. Biata de ea ! (Cum aş putea să lovesc o asemenea creatură, oricît de ticăloasă a fost, dacă mi-ar sta în putere.) Voi avea toată grija ca nimeni să nu știe.

Părea foarte încîntată de încrederea care i se arătase.

— Știți, continuă ea, doamna Davers intenționează să vină aici peste cîteva zile. Servitorul ei care a adus scrisoarea supărătoare pentru dumneavoastră mi-a spus asta.

— Sper că vom pleca spre cealaltă proprietate și astfel nu va trebui să se mai străduiască, replică el.

— Doamna Davers, reluă ea, dorește să vină aici ca să împiedice căsătoria. Dînsa presupune, ca noi toți servitorii, că va fi la sfîrșitul săptămîinii viitoare.

— N-are decît să poftească, dar doresc să nu o văd.

Doamna Jewkes căpătă atunci curaj și adăugă :

— Vă rog să mă iertați, domnule, și făcu o reverență, aş vrea să mă adresez viitoarei mele stăpîne, apoi întorcîndu-se spre mine, să-mi fie îngăduit, doamnă, să vă doresc toată fericirea.

Mă tem că am ascultat prea mult pe domnia-sa, pentru a putea fi acum iertată de dumneavoastră.

— Doamnă Jewkes, vei fi mai mult propria dumitale inamică decît aş fi eu. Privesc spre viitor şi nu am de gînd să-l atît pe stăpîn în contra nimănui, dacă îi place acea persoană. Cît despre vechii săi servitori, îi voi aprecia întotdeauna şi nu mă voi gîndi niciodată să-i influenţez alegerile sau să-l influenţez datorită propriilor mele capricii.

— Vezi, doamnă Jewkes, că nu ai nici un motiv de îngrijorare. Pamela mea este foarte iertătoare şi de vreme ce amîndoi am fost împreună făptaşi, trebuie să fim amîndoi incluşi în acelaşi act de graţie.

— Un asemenea exemplu de bunăvoinţă pe care-l am în faţa mea, doamnă Jewkes, îmi dă posibilitatea să mă simt foarte la îndemînă, căci aş fi cu totul josnică, dacă nu aş şterge orice resentiment în faţa unui binefăcător atît de bun şi mare.

— Sînteţi foarte bună cu mine, doamnă, şi puteţi conta pe mine, mă voi strădui să compensez purtarea mea din trecut printr-o obligaţie şi respect viitor faţă de dumneavoastră ca şi de stăpînul meu.

— Este foarte bine spus şi de o parte şi de alta, adăugă el, dar doamnă Jewkes, ca să te asigur că buna mea fată nu păstrează nici o urmă de răutate în inima ei, ea doreşte s-o asişti mîine dimineată şi va trebui să o îmbărbătezi.

— Voi fi foarte mîndră de această onoare.

S-a retras făcînd reverenţe şi repetînd promisiunile de a păstra secretul şi a avea grijă.

Iubitul meu stăpîn s-a despărţit de mine plin de afecţiune, iar eu m-am dus în cabinetul meu şi m-am așezat să vă scriu, dragii mei părinţi, toate amănuntele atît de plăcute. Acum este trecut de miezul nopţii, şi cum doamna Jewkes a venit sus, trebuie să mă culc. Dar tare mă tem că nu am să închid ochii nici o clipă măcar în această noapte. Îmi vine să mă bat pentru nebunia mea. Desigur, că nu-i nimic rău prevestitor în această comportare a mea atît de ciudată. Dar nu e ceva obișnuit pentru orice fe-

meie tînără, cu o fire mai meditativă, să fie cuprinsă de aceleași temeri în pragul unei asemenea schimbări din viața ei, deși poate se comportă mai discret decît mine ?

JOI, ORA ȘASE DIMINEAȚA

Pentru cît am dormit noaptea trecută, puteam tot atît de bine nici să nu mă mai culc. Doamna Jewkes îmi vorbea adesea și a încercat să-mi spună diferite lucruri din cele bine știute de oricine. Biata femeie nu se poate lăuda cu prea multă puritate sufletească. Tot ceea ce spune ea sînt doar vorbe goale, care nu pot pătrunde pînă în inimă.

Îmi închipui că nici stăpînul nu prea a dormit, căci l-am auzit umblind prin cameră, de cum s-au ivit zorile. Fără tăgadă că și el se frămîntă, ca și mine, căci se căsătorește cu o biată fată lipsită de merite, crescută prin mărînimia familiei sale. Și această fată netoată trebuie să fie azi după ora douăsprezece în fapt, soția lui, ca și cum s-ar însura cu o ducesă. Și nu-i vor scăpa reflecțiile din jur. „Domnul B. omul prea ales a făcut o ispravă grozavă : s-a căsătorit cu sărmana lui servitoare ; vor spune unii. Va trebui să suporte zeflemelile și glumele de prost gust ale prietenilor și ale celor de-o seamă cu el, ca și disprețul familiei, indignarea surorii lui semețe, doamna Davers ! O cum îl voi putea răsplăti pentru toate neplăcerile pe care le va îndura din cauza mea ? Voi face tot ceea ce-mi stă în putere, hotărîtă fiind să-l iubesc din tot sufletul și să-i dau dovadă de o cît mai sinceră ascultare. Sper că va continua să mă iubească pentru *aceasta*, căci, vai, nu-i pot oferi nimic mai mult. Voi fi fericită dacă nu mă va disprețui și va trebui să suport chiar și oarecare nepăsare din partea lui, dacă prietenii săi bogați i-ar insufla-o. Nu-mi va rămîne altceva decît să-mi în-deplinesc datoria cu o inimă ușoară.

O JUMĂTATE DE ORĂ, DUPĂ OPT

Dragul meu stăpin, bun prieten, mărinimosul meu binefăcător, protectorul merituos, o, atâtea cuvinte bune toate topite într-unul singur, soțul meu drăgăstos, căci în curînd îmi va fi soț. (Fă-te mică, inima mea mîndră, învață să te cunoști și fii conștientă de propria ta nevrednicie !) A plecat chiar acum de lîngă mine cu cele mai bune, mai afectuoase cuvinte șoptite vreodată unei fete. A revenit apoi cuprins de un fel de agitație pe care căuta s-o stăpînească.

— Pamela mea, pot oare să te întreb cum îți petreci timpul ? De ce atîta îngrijorare pe chipul acesta frumos ? și mă băt看 cu mîna ușurel pe obraz. Nu mă sili să cert pe draga mea fată tocmai în *această zi*. Cei doi preoți vor fi aici la ora nouă pentru a lua micul dejun cu noi, și vād că nici nu te-ai gîndit să te îmbraci ! De ce o asemenea neglijență ? De ce această dulce nehotărîre ?

— Aveți dreptate, mă voi corecta chiar în clipa de față.

Cum a văzut cartea de rugăciuni pe fereastră, mi-a zis :

— Bănuiesc că frumoasa mea fată a învățat, pe de rost, lecția pe care o va repeta în curînd. Nu-i așa Pamela ? și m-a cuprins în brațe sărutîndu-mă.

— Da, într-adevăr, domnule, am citit serviciul solemn.

— Și ce crede mîndra mea (așa m-a numit) despre acest serviciu ?

— O, continuai eu, este foarte solemn, îți impune un profund respect și apropierea acestei solemnități te face să tremuri cînd te gîndești mai mult.

— Nu-i de mirare că o va afecta pe dulcea mea Pamela. M-am uitat și eu azi prin carte și nu pot să spun decît ca și tine, că este solemn și nu există nici un cuvînt cu care să nu fiu de acord. I-am sărutat mîna.

— O, protectorul meu generos, am exclamat eu, citeste de binevoitor să îmbărbătezi astfel sufletul Pamelei

voastre, atît de speriată de nevrednicia ei. Asta e singura mea mare teamă.

— Se impune, dragostea mea, să te judeci și tu, tot așa cum te judec eu. Dacă te consider de preț, nu-ți rămine decît să-ți păstrezi toate acele dragălășenii care te-au făcut astfel în ochii mei și să alungi orice urmă de îndoială ai încerca în privința persoanei tale. După cum îți va dovedi întreaga mea comportare viitoare, nu ai de ce să te temi.

— Nu-mi interziceți să mă îndoiesc de mine ! Se cuvine să fiu nesigură de mine, pentru a putea ajunge apoi să mă simt în siguranță. Numai de sufletul dumneavoastră generos nu mă pot îndoi după asemenea dovezi. Iubiți pe Pamela voastră, așa cum ea se va strădui pentru a vă merita favorurile, abia îndrăznesc să pronunț cuvîntul *dragostea* voastră. Ce pedeapsă mi s-ar cuveni, dacă nu aș păstra îndatorirea și gratitudinea care m-au făcut să apar atît de vrednică de laudă în ochii voștri !

— Spune-i favoruri, spune-i dragoste, copila mea, spune-i cum vrei, dar nu voi ști alt grai pentru tine, decît acel pe care-l însufletește iubirea adevărată și arzătoare. Aș vrea să-ți arăt, Pamela mea, că după ce am fost atît de mult zbuciumat de furtunile tumultuoase ale pasiunii vinovate, acum nu sînt atît admiratorul frumuseței tale, oricît de fermecătoare ești, ci mai mult al virtuții tale. Dragostea mea, astfel, va trebui să sporească, chiar dacă această frumusețe trecătoare dispare, căci situația vieții noi în care intri acum îți va pune la dispoziție și mai multe împrejurări pentru a face dovadă de virtutea ta.

O, minunatul bărbat ! Cît de alese, cît de încurajatoare, cît de bune erau cele grăite de el.

— Dar de ce își pierde, draga mea fată, timpul ? Vroiam să-ți rostesc unele cuvinte care să-ți strecoare o urmă de siguranță în sufletul atît de îndoit. Așa cum m-am comportat și altădată, nu aș fi putut rosti mai

puțin decît atît. Te las cu bine, frumoasa mea copilă, fii veselă !

M-a sărutat din nou, iar apoi, s-a retras, tot așa de respectuos, ca și cum fericita voastră fiică ar fi fost de o seamă cu el, sau chiar de un rang mai înalt, făcîndu-i onoare prin acordarea mîinii ei. Am început imediat să mă îmbrac. Mi-am pus un veșmînt din satin alb, care a aparținut doamnei mele și, cum niciodată nu mi-a trebuit mult timp pentru toaletă, am fost gata într-o clipă, și fiindcă nu fusesem încă chemată să mă duc jos, m-am apucat iarăși de scris.

Am ajuns să am o asemenea îndemînare pentru scris, încît cînd sînt de una singură, nu pot să rămîn fără o pană în mînă. Dar, iată, am fost acum chemată la micul dejun. Curaj, Pamela ! Rușine ! Inima începe să se zvîrcolească din nou. Nu cred că a existat vre-o fecioară care nu și-a putut stăpîni bătăile inimii ca mină.

JOI, APROAPE DE ORA TREI

Credeam că nu voi avea nici timp, nici suflet să scriu în această zi. Dar iată au apărut trei gentlemen, pe neașteptate, hotărîți să rămînă la masă, deși stăpînul meu iubit a făcut tot ceea ce a putut ca să scape de ei în mod foarte politicos. Astfel, cum nu aveam nimic de făcut pînă cînd voi lua și eu masa cu doamna Jewkes, m-am apucat de scris. Încep cu povestea mea fericită de acolo de unde am rămas.

Dar mai întîi, trebuie să precizez, că iubitul meu mi-a interzis să folosesc cuvîntul *stăpîn* în vorbire sau în scris. Am stăruit, însă, arătîndu-i că nu mă pot lipsi de el, pentru moment. Dar ca să-i dau ascultare, am spus că s-ar putea să dispară treptat din vocabularul meu. Însă trebuie

să continui să-l utilizez cel puțin, pînă cînd va socoti că a sosit momentul să anunțe onoarea pe care mi-a făcut-o.

Cînd m-am dus jos la micul dejun, i-am găsit acolo pe domnul Peters și pe domnul Williams. Stăpînul m-a în-tîmpinat la ușă și m-a condus cu multă afecțiune. Așa după cum mi-a spus mai tîrziu, le ceruse să nu pomenească nimic în fața mea despre cele ce urmau. I-am salutat, cred că puțin cam stîngaci, și-mi simțeam respirația tăiată, dar am declarat că am venit prea repede pe scări.

Cînd Abraham a intrat pentru a servi, stăpînul spuse (pentru ca servitorii să nu bănuiască ceva) :

— Mă bucur, domnilor, că ați venit, căci buna mea fată și cu mine avem de gînd să ne plimbăm pînă la vremea prînzului. Sper că veți rămîne să luați masa cu mine.

— Nu vrem să vă stînjenim plimbarea, răspunse domnul Peters. Cum aveam puțin timp liber, am venit să văd capela, dar trebuie să fiu acasă pentru masă și domnul Williams va veni cu mine.

— Ei, bine, continuă stăpînul, atunci ne vom aduce la împlinire intențiile și vom face o plimbare cu trăsura vreo oră sau două, de îndată ce-i voi arăta domnului Peters capela. Vrei, Pamela, după micul dejun, să vii cu noi ?

— *Dacă, dacă* și începusem să mă bilbîi (netoată făptură ce sînt) dacă vreți, domnule.

Nu am fost în stare să mănînc nimic, iar mîna îmi tremura alît de tare, încît am vărsat din ceașca cu ciocolată și am pus-o din nou jos. Au fost toți foarte buni că nu s-au uitat la mine. Cînd Abraham a părăsit camera, stăpînul s-a adresat domnului Peters :

— Am aici un inel simplu, domnule Peters, și sper că ceremonia îi va da mai multă valoare și asta va fi un motiv pentru Pamela mea să considere că este cel mai de preț dar. Domnul Peters, cu multă blîndețe a spus că este sigur că pentru mine va fi mult mai valoros decît cel mai neprețuit diamant din lume.

I-am cerut doamnei Jewkes să nu se îmbrace pentru a nu da vreun prilej de bănuieli.

Cînd am terminat micul dejun, stăpînul a declarat în fața lui Abraham :

— Ei, bine, domnilor, să mergem să vedem capela și vă rog, să-mi dați sugestii, în privința modificărilor necesare. Pamela, ne vei spune părerea ta, nu-i așa ?

— Doamnă, vă însoțesc imediat.

Ei au ieșit din cameră, iar eu m-am așezat din nou pe scaun, făcîndu-mi vînt cu evantaiul.

— Cred că mă apucă leșinul, doamnă Jewkes.

A vrut să-mi dea flaconul ei cu săruri, dar i-am zis :

— Ține-l în mînă ! Poate voi avea nevoie, dar sper că nu.

Mi-a șoptit cuvinte bune de îmbărbătare, și m-am ridicat, dar genunchii îmi tremurau atît de tare, încît m-am văzut forțată să mă așez din nou pe scaun. M-am sprijinit de brațul ei și cînd treceam pe lângă Abraham, am întrebat-o :

— Știi ce modificări urmează să se facă în capelă, încît trebuie toți să ne spunem părerile ?

M-a informat că i-a dezvăluit lui Nan secretul și i-a dat poruncă să stea la ușa capelei, ca să nu pătrundă nimeni. Cînd am intrat în capelă, stăpînul a venit la mine, m-a luat de mînă și m-a dus la altar.

— Fii veselă, draga mea copilă, îmi șopti.

— Sint, voi fi, am răspuns eu, dar abia mai știam ce bilbii, vă puteți închipui cum vorbeam, căci i-am spus doamnei Jewkes :

— Rogu-te, doamnă Jewkes, nu mă părăsi, nu mă părăsi, ca și cum mi-aș fi pus toată nădejdea în ea și nu în cine trebuia. Așa că a stat lângă mine. Dumnezeu să mă ierte ! N-am fost niciodată în viața mea atît de zăpăcită. Și la fel m-am simțit, cînd domnul Williams ajunsese să rostească cuvintele atît de profund impresionante din serviciu : *vă cer la amîndoi să răspundeți ca la ziua*

judecății de apoi. Atunci stăpînul mi-a șoptit : „Fii atentă la acestea, draga mea“, făcîndu-mă să tresar. A grăit mai departe tot în șoaptă, cuvintele solemne : „Știi vreo piedică ?“ M-am roșit și am spus încetișor :

— Nici una, decît marea mea nevrădnicie.

Au urmat cuvintele atît de dulci : *Vrei să iei în căsătorie pe această femeie pentru a-ți fi soție ?* La auzul răs-picat al stăpînului meu : *Vreau*, am început să capăt puțin curaj, dar cînd m-au întreat, nu am fost în stare decît să fac o reverență, deși sînt sigură că inima-mi era mai repede gata decît graiul și răspundea fiecărui articol pri-vind *ascultarea, serviciul, dragostea, onoarea.*

Am fost condusă la altar de către domnul Peters și am rostit cît am putut mai bine, după domnul Williams (ceea ce stăpînul a făcut în mod mult mai izbutit), cuvintele logodnei. A urmat ceremonia inelului. Am primit această scumpă favoare din mîinile lui demne, cu o inimă plină de grațitudine. Mi-a spus apoi în trăsură, cu bucurie, că atunci cînd el a rostit cuvintele : *Cu acest inel pe tine te iau de soție*, am făcut o reverență și am șoptit : „Vă mulțumesc domnule“. Poate că așa a fost, nu mai țin minte, căci era partea cea mai plină de grațitudine a serviciului. Îmi simțeam inima copleșită de marea lui bunătate, ca și de toată afecțiunea, și extrema bună-voință cu care și-a îndeplinit rolul. Am fost bucurăsoasă, că după aceea au urmat rugăciunea și îngenunchierea, căci așa tremuram, încît abia mai puteam să mă țin pe picioare, dar mai mult de bucurie decît de teamă.

Împreunarea mîinilor, declararea faptului că eram că-sătoriți, în fața celor cîțiva martori prezenți (unul dintre ei a fost și Nan, căci curiozitatea nu i-a îngăduit să rămînă afară), binecuvîntarea, psalmul, rugăciunile care urmează și predica de încheiere au constituit părți atît de bine-venite și frumoase ale acestui serviciu sacru, încît începusem să mă bucur de ele și mă simțeam mai liberă.

Și astfel prea dragii, dragii mei părinți, este fericita, fericita, fericita, de trei ori fericita voastră Pamela căsătorită, în fine. Și cu cine ? Cu preaiubitul și blîndul ei stăpîn, domnul dorințelor sale. Și acel atît de rău atentator la inocența fetei, printr-o fericită întorsătură a Provi-denței a devenit protectorul ei bun. Facă-se să nu fiu chiar total nevrednică de o asemenea onoare ! Dragul și bunul de el să fie răsplătit și binecuvîntat, el care a ridicat pe nevrednica lui servă și i-a dat un loc unde cele mai mărite doamne s-ar simți fericite.

Stăpînul m-a îmbrățișat cu, cea mai mare înflăcărare și mi-a spus :

— Fie, draga mea, să te bucuri în această împrejurare tot atît de mult ca și mine !

Apoi, m-a prezentat domnului Peters care, la rîndul lui, mi-a strîns mîna și mi-a spus :

— Mă veți ierta, dragă doamnă, v-am predat soțului, sînteți fiica mea¹. Pe cînd domnul Williams se retrăgea puțin cu modestie, stăpînul i s-a adresat :

— Domnule Williams, vă rog să primiți mulțumirile mele și cele mai bune urări pentru fericirea surorii dumneavoastră.

El s-a înclinat apoi în fața mea și a grăit :

— Vă fac, din toată inima, cele mai bune urări și voi adăuga, faptul de a vedea atît de multă nevinovăție și virtute astfel răsplătite este pentru mine una din cele mai mari plăceri pe care le-am cunoscut vreodată.

Doamna Jewkes m-a surprins, că la ușa capelei mi-a apucat mîna și mi-a sărutat-o. Dacă m-ar fi sărutat pe obraz, nu aș fi fost impresionată în mod neplăcut. Și avînd dintr-odată un nou impuls, i-am luat mîna și i-am spus :

¹ În ceremonia căsătoriei, există o parte care reprezintă o veche tradiție, din timpurile cînd o fiică era considerată ca proprietatea tatălui, iar cînd se căsătorea, acesta o dădea (*give away*), ca pe oricare bun, viitorului soț. Astăzi este o simplă formalitate, uneori, chiar omisă.

— Îți mulțumesc, doamnă Jewkes, pentru că m-ai acompaniat. M-am comportat foarte jalnic.

— Nu, doamnă, destul de bine, destul de bine.

Domnul Peters a mers cu mine, în timp ce în urma noastră, veneau domnul Williams și stăpînul, vorbind împreună.

Cînd am intrat în salon, domnul Peters spuse :

— Trebuie să vă doresc din nou, doamnă, bucurie în această fericită împrejurare. Fie ca zilele ce vor veni să vă aducă cît mai multă fericire și să vă bucurați unul de altul ! Sinteți cea mai frumoasă pereche pe care am văzut-o vreodată unită în căsătorie.

A intrat și stăpînul cu domnul Williams.

— Așadar, sufletul meu drag, cum te simți ? Ți-ai mai venit puțin în fire, sper. Vezi, nu e o poveste chiar atît de cumplită cum te temeai, mi se adresează stăpînul.

— Domnule, interveni domnul Peters cu multă bună-tate, este o împrejurare foarte solemnă și îmi place foarte mult să văd că a fost primită cu atîta reverență și profund respect. Și consider aceasta a fi un semn excelent, căci cele *mai bine cugetate începuturi* promit cele mai fericite situații.

Stăpînul și-a scos din deget un splendid inel cu un diamant și l-a dăruit domnului Peters, iar domnului Williams i-a spus :

— Vechiul meu prieten, ți-am rezervat, în contra a nenumărate solicitări, slujba pe care ți-o hărăzisem dintotdeauna și te rog să te pregătești să o iei în stăpînire, și cum ar putea presupune vreo cheltuială, acceptă rogu-te aceasta pentru a face față, și i-a înmînat o hîrtie de o sută de lire.

Generozitatea sa ne-a copleșit pe toți, dar, în special, pe mine. S-a arătat atît de darnic, de parcă s-ar fi căsătorit cu o femeie de neam ales.

Cei doi gentlemen au plecat și nici unul dintre servitori nu a bănuțat nimic, așa cum pretinde doamna Jewkes.

Rămînînd singură cu iubitul meu stăpîn, m-am aruncat la picioarele lui și i-am mulțumit pentru marea sa bunătate. M-a înconjurat cu blîndețe, m-a alintat în toate felurile, numindu-mă prea frumoasa-i mireasă și încă alte douăzeci de asemenea dulci cuvinte. Acestea mi-au încălzit inima recunoscătoare, parcă nici nu mai am putere să le repet.

Mai apoi, m-a condus la șaretă și am făcut o minunată plimbare prin satele din jur, timp în care mi-a șoptit o sută de lucruri fermecătoare, cu speranța de a împrăstia acele ciudate neliniști care mai dăinuiau în mintea mea și așa cum mi-a spus, îmi dădeau un aer prea gînditor.

Ne-am întors acasă, pe la unu jumătate. Era încălzit la gîndul de a fi în această zi fericită, mereu în tovărășia mea, pentru a deveni cît mai familiari unul cu altul. Astfel aș putea să-mi măresc încrederea în el, cînd tocmai i s-a spus că un valet al lui Charles Hargrave venise să-l anunțe, că stăpînul său și alți doi gentlemen, în drumul spre Nottingham, urmau să se oprească pentru a lua masa cu el.

A fost enervat auzind aceasta. Mi-a declarat că oricînd s-ar fi bucurat de prezența lor, dar acum era o apariție nedorită și foarte crudă. Ar fi vrut să li se spună că nu va fi acasă la masă.

— Ba, mai mult încă, a continuat el, sînt îngrozitor de bețivi și mă gîndesc că abia voi fi în stare să scap de ei în noaptea asta. Nu au nici o treabă decît să călătorească de colo-colo, prin tot ținutul și să facă vizite inopinante pe la prieteni și nici nu se sinchiesc, dacă stau o noapte sau o lună la cineva. Dar, mai adăugă, voi găsi modalitatea să scap de ei după masă. Drăcia dracului, să vină tocmai azi, din toate zilele anului, grăi plin de enervare.

Nici nu ne întorsesem bine și au și sosit, trei crai nebuni, așa mi s-au părut că arătau, cînd i-am privit prin

fereastră, de îndată ce pătrunseseră în curte. Pocneau din bice toți în același timp, creînd o atmosferă ca la vînătoare.

M-am retras în cabinet și m-am îndreptat spre pana și cerneala mea pentru distracție și ca să-mi împrăștii nelișiștea care mă apăsa.

Dacă și atunci, cînd cineva iubește cu înflăcărare și este atît de îndatorat față de cel iubit își simte inima grea și încearcă atîtea temeri, ce se întîmplă cu acele biete făpturi constrînse de părinți tiranici să se căsătorească cu un bărbat pe care ar putea chiar să-l urască, pierzînd pe cel îndrăgit ? Iată un lucru foarte trist într-adevăr, ce răspundere își iau asemenea părinți cruzi. Și cît sufar, desigur, biete victime inocente ?

Stăpînul a venit la mine și mi-a spus :

— Vreau să știu ce face dulcea mea mireasă (O, acest cuvînt plin de farmec !) ? Văd că scrii, draga mea. Cred că acești crai zăpăciți sînt pe jumătate nebuni și o să mă înnebunească și pe mine. Totuși, continuă el, am poruncit să fie gata șareta, sub pretext că am o invitație la cîteva mile depărtare și îi voi scoate afară din casă, dacă va fi posibil, și apoi voi face un tur împrejur și mă voi întoarce imediat, după ce am scăpat de ei. Am descoperit că doamna Davers este la curent cu preocupările noastre. A găsit de cuviință să vorbească despre mine, fratele ei, cu Charles Hargrave dîndu-și drumul la gură, fără a ține seama de nimic. Toți trei m-au luat în primire, fără îndurare, încît în cele din urmă m-am văzut obligat să-i reped.

S-a retras apoi, declarînd că dacă nu reușește să scape de ei, o să-i pună pe fugă, căci pierduse cîteva ore prețioase, pe care le-ar fi putut petrece cu încîntarea inimii sale.

Doamna Jewkes m-a rugat să vin să iau masa jos în salonuș. Era foarte curtenitoare, oferindu-se să mă servească. Am stăruit să stea la masă cu mine și i-am spus :

— Orică mi-ar impune noua situație, doamnă Jewkes, sper că voi reuși să mă comport mereu astfel, încît mîndria să nu-și găsească loc în firea mea.

— Sinteți foarte bună, doamnă, dar îmi voi cunoaște întotdeauna obligația față de doamna stăpînului meu.

Domnul B. veni din nou și glăsui :

— Slavă Domnului, craii s-au hotărît să plece, dar cum trebuie să pornesc cu ei, mă văd silit să iau șareta mea, căci dacă încalec, va fi greu să mă scap de ei. Intenția lor este să găsească și alți companioni pe drum, fiind hotărîți să facă un tur nebunesc de cîteva zile cu toții împreună, pe la diferiți prieteni.

Cum a venit Abraham să-l anunțe că gentlemenii erau gata de plecare, m-a părăsit și a pornit cu aceștia.

M-am plimbat prin grădină cu doamna Jewkes, după ce au plecat și umblind așa o bucată, i-am spus că aș vrea să merg pe aleea cu ulmi, ca să ies înaintea șaretei.

Stau și mă gîndesc ce aspect diferit capătă acum fiecare lucru în această casă și în jur, față de ceea ce era altădată ! Grădina, eleșteul, chioșcul, aleea ulmilor. Temnița mea a devenit acum palatul meu și nu e de mirare că fiecare loc are o altă înfățișare. Ne-am așezat pe pîrleazul lat dinspre drum. Și cum stăteam așa acolo, mi-am spus în sinea mea. O, biată femeie, ce deosebire între comportarea ta față de mine, acum și cînd am fost aici ultima oară.

În cele din urmă, iubitul inimii mele s-a întors, iar doamna Jewkes s-a retras.

— Ce te-aduce aici, Pamela mea ? mă întrebă, îmbrățișîndu-mă. Să-mi ieși în întîmpinare, sper.

— Da, desigur.

— Asta e foarte drăguț, din partea ta, dar de ce această privire pierdută și înfățișare mohorîtă, ca și cum te-ai teme de mine ?

— Nu trebuie să credeți așa ceva, i-am răspuns eu !

— Atunci, însuflețește-mi inima cu un chip mai vesel și lasă îngrijorarea să dispară de pe cea mai încântătoare față din lume ! Ai unele temeri pe care aş putea oare să le înlătur sau îndoieli ? Vreo speranță pentru a încuraja sau dorințe de satisfăcut ? Vorbește, Pamela mea, dacă îmi stă în putere, dar vorbește, fac orice pentru a căpăta un suris.

— Nu pot să am vreo îndoială și nici temeri, decît doar că nu voi fi în stare vreodată să vă merit bunătatea. Nu am alte speranțe decît ca viitoarea mea comportare să vă fie plăcută și îndatorirea mea bine primită. Nu am nimic de cerut decît doară să-mi iertați imperfecțiunile.

— Știu cît de recunoscătoare îți este inima, dar nu uita, draga mea, ceea ce ne spun avocații : Căsătoria este instituția cea mai înaltă pe care o cunoaște legea. Și această solemnitate, prea dulcea mea mireasă, te-a făcut a mea și pe mine al tău, de aici încolo să nu vorbim decît de pe picior de egalitate. Chiar dacă bogăția sufletului tău și virtutea ta neîntinată nu ar putea fi comparabile cu averea mea (ea nu este decît un bun accidental, așa cum îl numesc și *singurul* cu care mă pot lăuda) nu aş crede că te-aș merita, pînă cînd după bunul tău exemplu, viața-mi nu va deveni tot atît de pură ca și a ta.

— O, ce plăcere îmi procurați, lăsîndu-mă să sper că, în loc de a fi în pericol să mă văd ademenită de înalta situație la care m-a ridicat bunătatea voastră, mă veți confirma în îndatoririle mele și ni se deschide perspectivă de a promova fericirea noastră a amîndurora, toată viața. Dar, nu am de gînd să fiu, așa cum mi-ați atras atenția, odată, prea serioasă. Voi lua hotărîrea, ținînd seama de aceste încântătoare încurajări, să mă comport în fiecare împrejurare așa cum veți dori. M-a sărutat cu foarte multă afecțiune și cum, între timp, ajunsesem acasă, am intrat împreună.

ORA ZECE NOAPTEA

În timpul cinei, a fost plin de generozitate și bunătate atît prin cuvinte, cît și prin comportare. A observat, în felul cel mai delicat, strădaniile mele de a-mi domina nebunia.

— I-am spus dragii mele fete altădată, că eram mai mult admiratorul virtuții ei, decît a frumuseței. Comportarea față de tine, durerea mea pentru preocuparea ta fără temei trebuie să te convingă că așa este. Cea mai mîndră dintre femei, vezi în mine iubitul, soțul, protectorul, toate adunate într-o singură persoană.

După cină, la care în ciuda blindelor sale încercări de convingere, abia am fost în stare să gust cîte ceva, am băut două pahare de șampanie ; apoi, un pahar de vin de Xeres în sănătatea voastră și cum timpul de a ne retrage se apropia, a zis :

— Dragă mea fată, mă tem că ai avut prea mult, alături de tine persoana mea, e mai bine să cauți să-ți vii puțin în fire, dacă te retragi pentru o jumătate de oră în cabinetul tău.

Doream foarte mult aceasta, dar nu știam cum să o propun.

— Sînteți bunătatea personificată, am replicat eu și luîndu-i cu îndrăzneală mîna, am dus-o la buze. Apoi, îmbrățișîndu-mă cu înfocare, a condus-o pe Pamela, toată tremurînd, la ușa camerei ei și s-a întors.

Am intrat în cabinetul meu și primul lucru pe care l-am făcut, văzîndu-mă acolo, singură, am mulțumit lui Dumnezeu pentru această zi și m-am rugat ca Providența divină să-mi dea ajutor în viața mea viitoare.

VINERI SEARA

Cît de multe plăceri îmi face această minunată faptură ! Oră după oră îmi aduce mai multă fericire prin mărinimia lui.

Nici un cuvînt fără însemnătate, nici o glumă ușuratică nu rostesc buzele lui, nici o zeflemisire, nici o expresie ofensatoare, nici o mutră insultătoare, reproș sau rănire nu atinge urechile fiicei voastre de trei ori fericită. Pe scurt, tot ceea ce spune mă încurajează și mă însuflețește să privesc cu atîta încîntare spre mărinimosul făuritor al fericirii mele.

La micul dejun, mi-a umplut de încîntare inima, vorbind despre voi, dragii mei părinți, un subiect, care știa că mă bucură și m-a asigurat că va avea grijă să fie amîndoi fericiți. Mi-a spus că dorește să vă scriu pentru a vă povesti despre nunta noastră și Thomas va putea duce mîine scrisoarea avînd și alte treburi prin acele locuri.

— Nu vreau, draga mea Pamela, să văd ceea ce scrii, căci ți-am spus, că nu o voi mai face și doresc ca în toate direcțiile să-mi țin cît mai strict cuvîntul față de mireasa mea. Poți să le trimiți însemnările tale de cînd nu au mai primit, pînă la această zi fericită. Te rog doar ca ei să le expedieze înapoi, după ce le-au citit, ca și pe acele avute mai de mult și pe care eu nu le-am văzut. Nu doresc să le văd decît atunci, considerînd ca o favoare să le pot citi.

— Va fi plăcerea ca și îndatorirea mea să vă dau ascultare în toate. Și voi scrie și despre această zi pentru ca ei să știe cît de fericită m-ați făcut.

Sînt sigură, dragii mei părinți, că amîndoi vă veți alătura mie să aduceți mulțumiri pentru bunătatea lui față de voi ca și de mine, căci a fost atît de binevoitor să mă întrebe despre situația voastră, spunînd că a văzut, în unele din primele mele scrisori, că aveți datorii. Mi-a dat

cincizeci de guinee, rugîndu-mă să vi-i trimit cu scrisoarea și să vă plătiți datoriile *cîte sînt ele* (sînt chiar cuvintele lui), iar dorința sa este să părăsești prezenta ta ocupație și să poți avea atît tu cît și mama o înfățișare respectabilă. M-a înștiințat că va căuta pentru voi o locuință mai bună, după ce se va reîntoarce la Bedfordshire. Cum să port toate aceste dovezi ale mărinimiei lui ?

Mie mi-a dat nu mai puțin decît o sută de guinee și mi-a spus :

— Aș vrea să-i dăruiești doamnei Jewkes de aici cît crezi, cînd plecăm, așa ca din partea ta. L-am rugat să-mi indice suma.

— Dă-i ei, douăzeci de guinee ! Lui Colbrand, dă-i zece ! Apoi, cîte cinci, celor doi vizitii, și cîte cinci, celor două fete din casă, lui Abraham cinci și tot atîta lui Thomas, în fine douăzeci pentru grădinari, grăjdari, să împartă suma între ei. Iar cînd mă întorc cu tine la cealaltă casă, adăugă el, îți voi face daruri atît în bani, cît și podoabe, demne de dragostea ce ți-o port și de situația ta actuală. Acum, Pamela, nu mai trebuie să te gîndești cum propuneal cîndva, la ceea ce vor spune alte femei, ci să apari cum se cere să fie soția mea. Voi arăta lumii că am aceeași considerație pentru tine, ca și cum aș fi nutrit pentru o femeie de familie și cu avere, dacă m-aș fi căsătorit cu ea.

A văzut că nu mai aveam cuvinte, cît eram de emoționată.

— Observ, prea draga mea mireasă ! Pamela mea ! Emoția și recunoștința care te copleșesc. Apoi, cînd tocmai începusem să-mi recapăt glasul, mă sărută, adăugînd ! Îți închid astfel gura, nu trebuie să-mi mulțumești, căci chiar dacă aș face de zece ori mai mult decît am promis, nu ar însemna decît că mi-am exprimat în mod imperfect dragostea față de tine și preocuparea pentru suferințele pricinuite.

Apoi, părîndu-i-se că aş fi puţin gînditoare, a propus să facem o mică plimbare cu şareta pînă la vremea mesei. Această propunere a fost o altă dulce uşurare pentru mine, căci în timpul plimbării, m-a distrat cu nenumărate relatări atît de plăcute ale impresiilor sale din călătorii. Apoi, mi-a descris pe domnii şi doamnele din vecinătatea celeilalte case, indicîndu-mi pe care va trebui să-i cultiv mai mult. Atunci cînd am pomenit numele doamnei Davers cu teamă, mi-a precizat :

— Îmi iubeşte sora, în ciuda temperamentului ei violent, şi ştiu prea bine că mă iubeşte, la rîndul ei. Pot fi chiar puţinţel îngăduitor, pentru mîndria ei, căci nu uit cum eram şi eu nu pînă de mult, şi pentru că ea nu o cunoştea ca mine pe Pamela mea şi calităţile ei deosebite. Dar, draga mea, nu trebuie să pierzi din vedere, cum eşti obligată să te comporţi ca soţia mea şi deci nu este cazul să te ploconeşti în faţa ei, deşi ştiu că vei dori să încerci ca prin deosebita sollicitudine să o defermini să-şi schimbe conduita. Voi avea eu grijă să nu te supui prea mult.

— Totuşi, de vreme ce, continuă el, nu voi face cunoscută în mod public căsătoria mea aici, sper că nu ne va vizita, pînă cînd vom fi în Bedfordshire, şi atunci cînd va afla că ne-am căsătorit, nu va veni, dacă nu doreşte să ne reconciliem. Dar să nu mai vorbim despre acest subiect şi nimic altceva care ar putea să te pună pe gînduri.

Şi atunci a schimbat discuţia, îndrepînd-o spre lucruri mult mai plăcute.

După masă, mi-a spus că a şi scris furnizorului lui de textile să-i pregătească noi livrele, şi negustorului de măţasuri şi catifele al mamei sale să trimită mostre din cele mai la modă măţasuri pentru ca să aleg eu.

I-am arătat că nu sînt în stare să-mi exprim gratitudinea faţă de bunătatea şi dărnicia lui, şi cum ştia mai bine ce se potrivea cu rangul şi situaţia sa, mă voi lăsa total la dispoziţia lui. Prin aceste repetate dărnicii faţă de mine nu pot decît să privesc cu veneraţie spre viitor, la

situația la care m-a ridicat și mă tem că nu voi fi în stare să ajung la înălțime, pentru a putea justifica alegerea făcută. Am adăugat că nădăjduiesc că pentru toate imperfecțiile mele nu voi avea numai îngăduința lui generoasă, dar și sfaturile prețioase. De îndată ce ar putea desluși ceva în comportarea mea, care nu i-ar place în întregime, va trebui să-mi spună și voi considera reproșurile lui pentru greșeli de început ale mele ca cele mai binevoitoare și afectuoase lucruri de pe lume. Astfel, voi putea fi ferită de a comite greșeli mai mari și acestea constituie mijloace pentru mine de-a primi mai departe binecuvântarea bunei sale păreri.

Mi-a răspuns de o manieră foarte drăguță și m-a asigurat că orice va considera că nu este în regulă, va fi un prilej de a privi mai atent pentru a se convinge fie pe sine, fie pe mine de situația exactă.

Apoi, m-a întrebat cînd vreau să mergem în Bedfordshire. I-am spus că oricînd dorește.

— Ne vom întoarce din nou aici, înainte de începerea iernii, dacă îți face plăcere, pentru a cultiva legăturile începute cu domnul Peters, doamna Jones și familia Darnford, iar la iarnă, așa cum ți-am promis, vom merge două, trei luni la Londra. Și, dacă nu ai nimic împotrivă, vom pleca marțea viitoare la cealaltă casă.

— Nu pot avea nici o obiecție domnule, față de dorințele voastre, dar ce faceți cu recepția propusă de domnișoara Darnford ?

— Ar putea fi luni seară, dacă nu vor să ne scuze. Dar dacă îți face plăcere, voi invita pe doamna Jones, pe domnul Peters cu familia și domnul Simon cu ai lui la mica mea capelă, duminică dimineață și apoi, la masă și atunci voi anunța căsătoria mea, pentru că sufletul meu drag nu trebuie să părăsească acest ținut și să dăinuie vreodată bănuială că nu e soția mea.

Am înclinat ușurel capul plin de recunoștință.

— Și apoi, adăugă el, ne vor scuza poate pînă ne întoarcem în privința balului. Ai vreo dorință ? Spune-mi, te rog, tot ceea ce dorești, draga mea !

— Pînă acum, domnule, am răspuns eu, ați venit în împlinirea dorințelor mele, dar de vreme ce cu atîta bunăvoință îmi spuneți să-mi deschid inima, trebuie să recunosc că ar mai fi cîte ceva, o rugămintă sau două, dacă pot fi satisfăcute, voi fi cea mai fericită făptură din lume.

— Spune, dragostea mea, despre ce este vorba ! Soția mea (am ajuns să-mi placă un cuvînt pe care altă dată îl disprețuiam) poate să dezvăluie tot ce poartă în minte și promit că dacă sînt în stare să o satisfac, o voi face cu bucurie.

— Atunci, îmi veți îngădui, prea bun, prea generos și atît de drag domn și stăpîn al meu, să devin o prea umilă petiționară și în genunchi să vă rog să reangajați pe acei dintre slujitorii dumneavoastră care v-au supărat din cauza mea, prin atitudinea lor binevoitoare pentru mine.

M-a ridicat, și apoi, mi-a spus :

— Pamela mea a fost prea de multe ori în această situație de petiționară. Ridică-te, dragostea mea, și grație pe cine în mod special dorești să primesc înapoi, și mă ținea în brațe strîngîndu-mă la piept.

— În primul rînd, doamna Jervis, domnule. Este o femeie atît de bună, iar necazurile pe care le-a avut în viață fac probabil ca supărarea voastră să apese prea greu asupra ei.

— Următorul ?

— Domnul Longman, și sînt sigură, oricît de buni au fost cu mine, nu v-aș cere să-i reangajați, dacă nu aș putea jura, în privința integrității lor și dacă nu aș socoti că este spre binele propriului lor stăpîn, să-i primească din nou.

— Mai ai vreo altă persoană pentru care vrei să intervii Pamela ?

— Bătrînul și bunul dumneavoastră valet, care a fost în familie, încă înainte de preafericita zi a nașterii voastre. Iertați-mă stăpîne, dar este un om atît de bun.

— Trebuie să mărturisesc că dacă aceștia trei nu ar fi făcut împreună apel la doamna Davers, ceea ce i-a dat insolența de a se amesteca în afacerile mele, aș fi putut ușor să iert restul comportării lor, deși și-au îngăduit o seamă de libertăți față de persoana mea, căci vreau ca toată lumea să o admire și respecte pe Pamela mea. Dar, la cererea ta, îi voi ierta pe toți trei. Îi voi scrie chiar eu domnului Longman pentru a-l anunța ceea ce datorează intervenției tale, cu toate că poate proprietatea pe care a achiziționat-o, cit a fost în familia mea, ar putea să-l facă să nu mai dorească să se întoarcă. Scrie-i tu, draga mea, doamnei Jervis să se ducă și să-și ia postul în primire, căci acum îți va fi încă și mai plecată slujitoare, și știi cît o iubești și te vei bucura cînd sosești acolo să o găsești la fața locului. Dar, nu-ți închipui că această acceptare a mea, a zis el, este chiar așa, degeaba.

— A, domnule, spuneți-mi, ce-aș putea face eu, atît de lipsită de orice putere dar cu sufletul generos, și nu voi ezita nici o clipă.

— Ei, bine, ca din propria ta inițiativă, răsplătește-mă pentru că îți împlinesc dorința, cu o dulce sărutare.

— Cîtă mărinimie, am exclamat eu, și pe dată, l-am prins cu brațele pe după gît și nu mi-a fost rușine să-l sărut o dată, de două ori, de trei ori, cîte un sărut pentru fiecare persoană iertată.

— Ei, bine, și acum atît de draga mea Pamela ce mai vrei să-mi ceri ? De domnul Williams am și avut grijă și sper că va fi fericit. Nu ai nimic de spus pentru John Arnold ?

— Ați văzut penitența bietului de el în scrisorile mele.

— Da, am văzut, dar asta era pocăința lui pentru a mă fi servit pe mine în contra ta și cred că pentru că m-a trădat mai apoi, nu merită nimic de la nici unul din noi.

— Domnule, faceți să fie această zi una de bucurie, am reluat eu. Cu cît merită mai puțin, bietul de el, cu atît mai mare va fi bunătatea voastră. Îngăduiți-mi să mai adaug doar un cuvînt. De vreme ce el s-a împărțit între îndatorirea față de dumneavoastră și bunele dorinți față de mine și nu a știut cum să deosebească una de alta, cînd ne va găsi atît de fericit uniți, nu va mai avea nici o încurcătură în obligațiile sale, căci, la drept vorbind, nu a dat greș nici într-o parte, nici în alta și sper că vă va servi cu credință în viitor.

— Ei, bine, presupune, draga mea, că aș găsi vreun han pentru doamna Jewkes și i l-aș da pe John drept soț ? Ce crezi ? Se va împlini astfel profeția țigăncii tale, va avea un soț mai tînăr decît ea ?

— Pot s-o iert foarte ușor pe doamna Jewkes, și să-i doresc să fie fericită, dar îngăduiți-mi să vă întreb, nu ar părea o pedeapsă prea grea pentru sărmanul John ? Ca și cum nu l-ați putea ierta doar pe el, cînd sînteți atît de generos cu ceilalți ?

— O, Pamela mea, zise el zîmbind, aceasta din partea unei persoane atît de iertătoare ca tine este foarte aspru pentru biata Jewkes, dar nu voi mai avea asemenea servicii grele de împlinit pentru el sau pentru alții, iar dacă tu poți să-l ierți, cred că și eu sînt în stare, așa că John va fi la dispoziția ta. Iar acum, spune-mi, ce dorințe mai are Pamela mea ?

— Nici o dorință în plus, iubitul meu drag, nu mai are Pamela atît de recunoscătoare. Inima mea este copleșită de bunătatea voastră.

Am plîns de bucurie. M-a luat în brațe și cu batista mea, mi-a șters lacrimile și m-a sărutat. Și apoi am continuat :

— Nu mi-ați mai lăsat nimic de dorit, decît doar ca Domnul să vă dea lungime de zile, sănătate și să vă bucurați de onoruri și să-mi dăruiți în continuare bucuria dragostei voastre, și atunci voi fi cea mai fericită făptură de pe fața pămîntului.

— Nu poți, prea draga mea copilă, să fii atât de fericită prin mine, cum mă faci tu de fericit. Cît de mult și din adîncul inimii disprețuiesc acum încercările mele desfrîinate de altă dată. Ce bucurie adevărată poate să reverse dragostea virtuoasă. O bucurie pe care sufletul prea îngust al libertinului nu o poate cuprinde. Nici eu cînd eram așa nu am gustat-o niciodată. Dar, totuși, continuă el, bănuiesc că Pamela mea are ceva de cerut pentru ea. Dar de vreme ce toate dorințele ei își găsesc împlinirea în bucuria pe care inima generoasă a fetei mele o încearcă în promovarea fericirii altora, va trebui să mă preocup ca ea să nu aibă nici o grijă.

Cît de binecuvîntată este fiica voastră să fie dăruită cu un asemenea soț. Cum se veselește inima mea la rostitrea acestui cuvînt.

Pe urmă, m-am retras în cabinetul meu și v-am scris cele de mai înainte. Acum am completat totul pînă la această dată și mai pun și darul atât de binevoitor. Ce să mai adaug ? Decît doar că nădăjduiesc să vă văd pe amîndoi cît mai curînd și să primesc binecuvîntarea voastră pentru noua situație fericită. Și totuși parcă aș mai avea ceva. Da, aș vrea să vă cer să vă rugați ca inima mea să nu cunoască mîndria și să mă conduc față de fiecare, fie el sus situat sau mai umil, în așa fel, ca să nu-l fac de rușine pe prea generosul meu binefăcător ! Iar acum mă grăbesc să semnez cu noul meu nume. Să nu vă gîndiți, dragii mei părinți, că orgoliul m-ar face să mă bucur de această schimbare, numele vostru umil va fi meréu drag sufletului meu, dar avînd un asemenea soț, ce aș putea spune, de vreme ce cuvintele sînt prea neputincioase ca să exprime gratitudinea mea pentru a avea dreptul să port acest nume, în același timp însă mă consider fiica voastră mereu supusă și semnez

fericita, de trei ori fericita
Pamela B.

SÎMBĂȚĂ DIMINEAȚĂ, A TREIA ZI DE LA FERICITA MEA CUNUNIE

Trebuie să continui să scriu, pînă cînd voi fi sălășluită în această situație la care am fost ridicată cu atîta mărinimie ca să vă puteți împărtăși împreună cu mine din fericirea născută prin noua mea condiție și să vă veseliți alături de mine, de hatîrurile revărsate asupra-mi de cel mai bun dintre soți. După ce am terminat scrisoarea pentru voi, m-am apucat să-i scriu doamnei Jervis, după cum mi-a dat indicații cu multă bunătate, domnul B. și nu am avut nici o piedică, pînă cînd am ajuns la semnătură și am luat scrisoarea cu mine jos, la cină, nesemnată.

Bunul meu stăpîn (căci îmi face atîta plăcere să-l numesc așa și mereu îi voi spune astfel) a scris domnului Longman. Iată, draga mea, zise el cu bunăvoie, ce am scris acelui *Cineva* al tău ! Am citit cele ce urmează și, cu îngăduința sa, am copiat rîndurile către domnul Longman pentru voi.

Domnule Longman,

Am plăcerea să te încunoștiințez, că joia trecută, m-am căsătorit cu iubita mea Pamela Andrews. Am avut motive să fiu supărat pe dumneata, doamna Jervis și Jonathan, nu pentru bunătatea voastră față de ea, ci pentru apelul pe care toți trei l-ați făcut la doamna Davers, într-o problemă în care acea persoană nu are de ce să se amestece și care a dus la o neînțelegere între ea și mine. Dar pentru că a fost una dintre primele cereri ale miresei mele, să uit tot ce s-a petrecut și să vă reangajez în posturile voastre anterioare pe toți trei, fără nici cea mai mică ezitare, și cu veselie, m-am conformat acestei rugăminți.

Pornesc marți sau miercuri spre Bedfordshire și sper să vă găsesc pe dumneata și pe Jonathan acolo, în plină

desfășurare a activității voastre, pe care amîndoi ați îndeplinit-o întotdeauna cu o totală integritate spre satisfacția lui,

al dumitale etc.

Soția mea va scrie personal doamnei Jervis.

I-am mulțumit din inimă și apoi i-am arătat scrisoarea către doamna Jervis. Iată o copie a acesteia.

Draga mea doamnă Jervis,

Am să-ți comunic vești îmbucurătoare. Ieri m-am cununat cu cel mai bun dintre bărbați, stăpînul dumitale și al meu preaiubit. Vreau să-ți spun că generosul meu binefăcător nu-mi tăgăduiește absolut nimic, ba chiar anticipează dorințele mele. Cum aș fi putut oare să o uit pe draga mea doamnă Jervis ? Am cerut să te poți întoarce la slujba, pe care o îndeplineai atît de bine, spre folosul stăpînului meu, și atît de plăcut pentru toți cei în subordine. Cererea mea a fost imediat satisfăcută. Toată puterea pe care o am va fi folosită ca lucrurile să fie plăcute și ușoare pentru dumneata, și cum voi avea în cîrînd onoarea să-l întovărășesc pe dragul meu domnul B. la Bedfordshire, bucuria îmi va fi cu atît mai mare, dacă voi fi primită acolo de draga mea doamnă Jervis, cu plăcerea și afecțiunea pe care le are pentru mine. Rămîn și voi fi întotdeauna cu aceeași afecțiune și grațitudine.

*prietena dumitale adevărată
Pamela.*

Domnul B. a citit această scrisoare.

— De ce nu semnezi cu numele tău ? m-a întrebat.

— Bunătatea voastră, domnule, mi-a dat dreptul la un nume foarte onorabil, dar cum aceasta este prima ocazie, nu

excepția unei scrisori adresată tatei și mamei, cred că trebuie să las fără semnătură, pentru a nu părea...

— Dulce făptură, spuse el întrerupându-mă cu o sărutare. Acesta este un aspect al umilinței tale atât de fermecătoare. Dar se cuvine să-ți spun că sînt din ce în ce mai încîntat de dreptul pe care-l ai de a purta numele meu.

Apoi, a luat un toc și a scris chiar el după cuvîntul Pamela, numele său onorabil, iar mai jos am adăugat eu : Bucură-te cu mine, doamnă Jervis, că am dreptul să semnez astfel.

Aceste scrisori și cele pentru voi au fost trimise prin Thomas, azi dimineață devreme.

Preaiubitul meu stăpîn a plecat călare și intenționează să se ducă la doamna Jones, la doamna Peters și la domnul Simon Darnford, pentru a-i invita împreună cu familiile lor miine la capelă și apoi, la masă. A hotărît să meargă personal căci timpul este prea scurt și dacă le trimetea o invitație, s-ar fi scuzat poate.

Am uitat să amintesc că domnul Williams a fost ieri aici să ceară permisiunea să se ducă să viziteze locul unde este noua slujbă și să se ocupe de cele necesare pentru a o lua în primire. Părea foarte bucuros de comportarea atât de generoasă, a stăpînului față de mine ca și de felul binevoitor în care l-a primit. A recunoscut că se consideră unul dintre cei mai fericiți oameni.

O, Doamne, care mi-ai multiplicat posibilitățile și mi-ai dăruit atîtea binefaceri, fă ca și voința mea să fie mai cuprinzătoare și dă-mi bucuria de a împărtăși și altora o parte din această fericire, primită cu atîta dărnicie. Atunci voi fi un model de bună comportare pentru contemporanii mei ! Nu voi rămîne doar un exemplu singular al bunătății tale acordate unei biete făpturi ; ea însăși nu are nici o importanță pe scara faptelor omenești, un simbol fără valoare. Deși nesemnificativă prin mine în-

sămi, dar importantă prin locul meu să pot înmulți binecuvîntările datorite bunătății tale prin care am fost distinsă dintre alții.

Mi se pare că aceasta este obligația indispensabilă a unei persoane aflată într-o situație înaltă în societate. Și mă gîndesc care va fi soarta acelor biete creaturi la marea zi a socotelilor, cînd vor fi întrebate cum au știut să folosească ocaziile avute și pot spune doar : Am trăit pentru *noi*. Am circumscris întreaga putere dată în cercul strîmt al *egoismului* nostru, am adunat comori pentru urmași, deși nu știam dacă nu aveau să le folosească încă și mai rău decît noi.

Dar desigur asemenea persoane nu-și pot da seama de plăcerea elevată resimțită atunci cînd ai fost în stare să reconfortezi și să aduci ușurare celor în nevoie. O plăcere care creează prin ea însăși o mare recompensă.

De cîte ori nu am experimentat aceasta, cînd trăia buna mea doamnă, pe cînd vizitam pe cei săraci și bolnavi și le aduceam ajutoare de la ea. Cît de impresionată eram de urările pe care acești amăriți i le făceau ei, cît și mie ; de fapt, eu nu îndeplineam decît rolul unui mesager, și cît de încîntată mă simțeam, cînd după o relatare emoționantă făcută de mine a unui caz deosebit de nenorocit, buna doamnă mărea ajutoarele.

Dragii mei părinți, prin bunătatea acestui om atît de drag mie îmi revine acum rolul să completez pentru acei nevoiași pierderea pe care au suferit-o prin stingerea din viață a onoratei mele doamne. Rugați-vă pentru mine să nu devin o egoistă, să nu mă comport ca și cum nimic nu s-ar mai putea face, dispunînd de atîtea posibilități, prosperitatea mea să nu se transforme într-o cursă pentru mine și să ajung să fiu cuprinsă de o adîncă durere prin abuzul sau ne folosirea acestor ocazii pe care le am la îndemînă.

SÎMBĂTĂ, ORA ȘAPTE SEARA

Iubitul meu stăpîn s-a întors acasă la masă, deși doamna Jones stăruise foarte mult să ia masa cu ea, dealtfel aceeași invitație o primise și din partea familiei Darnford. Dar domnul Peters, neputînd găsi așa, în ultimul moment, un predicator pentru serviciul de mîine dimineață din biserica lui, și sperînd că va putea pentru după prînz, a promis să vină la noi la masă și să citească slujba de seară, în capela noastră. Stăpînul a invitat pe doamna Jones, familia Darnford și pe domnul Peters cu ai săi să ia masa la noi. Toți au promis că vor veni.

Domnișoara Darnford, totuși, i-a spus pe un ton vesel că nu va veni, dacă nu-i promite să o invite la căsătorie și astfel mi-am dat seama că domnul Peters a ținut secretul, așa cum a dorit stăpînul.

Dragul meu domnul B. a avut plăcerea să facem o plimbare, după masă, cu șareta și, cu acest prilej, și-a reînnoit generoasele asigurări față de mine. Este parcă mai bun cu mine ca oricînd. O să vă dau un nou exemplu al bunătății sale.

I-am cerut îngăduința să trimit o guinee unui nevoiaș despre care am auzit de la doamna Jewkes că este foarte bolnav și n-are nici de unele.

Mi-a spus să trimit două.

— Nu voi face niciodată nimic în acest fel, fără aprobarea voastră.

El răspunse cu generozitate :

— Dorind să ai acordul meu, s-ar putea să săvîrșești mai puțin bine, decît dacă ai acționa din proprie inițiativă. Sper totuși că prudența ta și faptul că eu nu sînt deloc avar vor înlătura orice inconvenient. Ei, bine, draga mea, o să-ți spun cum o să ne orientăm în această direcție, pentru a preîntîmpina chiar și cea mai mică stînjeală dintr-o parte sau îndoială din alta.

Cît despre părinții tăi, în primul rînd, ei sînt în afară de orice asemenea situație, pentru că am hotărît în sinea mea următoarele, în privința lor : dacă și ei și tu sînteți de acord, se vor duce pe mica proprietate din Kent, este o propunere, spuse el surîzînd, pe care tu draga mea ai refuzat-o altă dată, spre îndurerarea mea de atunci, dar acum consider că e foarte bine pentru amîndoi că ai refuzat. Pe acea proprietate se află o mică fermă, fără arendaș, destul de bine înzestrată și o voi echipa și mai bine, căci oameni harnici ca ei nu pot trăi fără să muncească. Aceasta împreună cu clădirea le va aparține pîntru tot restul vieții. Este o casă destul de bună și le voi da cincizeci de lire pe an în plus, să poată menține utilajul și să fie eventual de ajutor unor rude, fără a depinde de mine sau de tine pentru chestiuni mai mici, pentru unele mai mari, vei putea întotdeauna, singură să le fii de folos, nu voi pune niciodată la îndoială chibzuința ta. Și cît vom trăi, ne vom duce o dată pe an să-i vizităm, iar ei vor putea veni la noi oricînd vor dori, nu va fi niciodată prea des. Înainte de a trece la acțiune, vreau să știu dacă Pamela mea este de acord ?

— Nu am cuvinte, am răspuns eu (sînt sigură că ochii mei străluceau de bucurie) pentru a-mi exprima suficient gratitudinea. Învăță-mă, dragul meu, și i-am sărutat mîna, învăță-mă vreo altă limbă, mai bogată în cuvinte de recunoștință, ca să nu mai fiu înecată de noțiuni fără a avea vorbe să le rostesc.

— Fermecătoarea mea, inima ta vorbește prin ochi, într-un grai pe care, într-adevăr, cuvintele nu-l pot rosti. Acesta se revarsă mai mult, tocmai atunci cînd erezi că-ți lipsește. Dar aș vrea să-i anunți pentru a avea aprobarea lor. Dar dacă tu și ei ați dori, mai curînd, să fie mai aproape de tine sau chiar sub același acoperiș, voi fi, cu totul, de acord.

— O, nu, am replicat eu (și mă tem că am greșit în avîntul meu plin de recunoștință), sînt sigură că nu ar lua

o asemenea hotărîre, poate că dacă ar locui împreună cu dumneavoastră nu ar reuși să servească pe Dumnezeu tot atît de bine. Văzînd mereu mîna care îi binecuvîntează s-ar putea să fie ispitiți (ceea ce va trebui să constituie, de asemenea, grija mea de a preîntîmpina) să nu privească mai departe în gratitudinea lor decît pînă la dragul donator al unor atît de nenumărate binefaceri !

— Minunată făptură ! exclamă el, îmbrățișîndu-mă, binevoitoarea ta acceptare a propunerii mele plătește cu beneficiu și mă lasă obligat față de tine. Iar acum, draguța mea, îți voi arăta cum vom face cu privire la diferențele tale acțiuni personale caritabile. Departe de mine gîndul că aș putea pune sub această denumire tocmai subiectul pe care l-am menționat, căci ceea ce am propus nu este decît îndatorire față de persoane atît de vrednice și atît de apropiate de Pamela mea, iar acum prin ea și de mine.

O, cîtă bunătate și blîndețe, dar ce vroiam să spun ? Vă voi face o relatare a generozității sale mai departe.

— Și aceasta, continuă el, se înscrie în limite foarte mici, căci îți voi aloca două sute guinee pe an, pe care Longman ți le va plăti regulat, cîte cincizeci de guinee trimestrial, pentru folosința ta personală, fără să fie necesare justificări. Plata primei sume de cincizeci va fi făcută chiar în ziua cînd vei păși în cealaltă casă a mea, pentru a avea ceva de la început. Ți-aș fi înmînat chiar eu personal suma trimestrială și nu Longman, dar dacă aș fi făcut-o ar fi avut mai mult aerul unui dar, decît a unei obligații. Și nu ar putea fi admisă nici o problemă pecuniară ca să nu înjosească cumva dragostea față de soția mea, sau să alimenteze această afecțiune, care sper că provine din alte surse mai înalte.

Nu mai aveam cuvinte.

El a vorbit mai departe.

— Dacă ceea ce am spus este pe placul fetei mele, de vreme ce văd că-ți lipsesc cuvintele, poate fi exprimat printr-o sărutare dulce, cum mi-ai dat ieri.

Nu am ezitat nici o clipă și am răspuns pe dată unor manifestări atât de binevoitoare și l-am cuprins pe după gît, deși ne aflam în șaretă, binecuvîntîndu-l pentru bunătatea sa față de mine.

— Dar, dragul meu, am început eu, cînd am fost în stare să vorbesc. Sînt total uluită de această dărnicie, generozitatea voastră mă strivește.

— Nu fii stînjinită de asemenea fleacuri, drăguța mea, grăi acest om atât de generos. Dumnezeu m-a binecuvîntat cu proprietăți foarte bune care sînt într-o situație prosperă. Pun bani deoparte în fiecare an și în plus am sume importante investite în obligații de stat, ca și în mîini particulare, așa că vei vedea că ceea ce ți-am promis pînă acum este foarte puțin față de averea mea, la care în calitate de soție ai dreptul.

Veți fi de acord că această plimbare a fost una dintre cele mai încîntătoare. Ne-am întors acasă pe seară și apoi a urmat cina noastră care s-a desfășurat în același mod plăcut.

DUMINICĂ, A PATRA ZI A FERICIRII MELE

Cum nu ne-am dus la capelă azi dimineață, pentru motivele arătate, în timpul de cînd s-a sculat domnul B. și pînă la micul dejun, m-am rugat în cabinetul meu și am adus mulțumiri. Acum sînt degajată, mă simt la îndemîină și atât de veselă. Și, de fiecare dată, observînd cît este de blînd, de calm, plin de vioiciune, mă însuflețește speranța că nu se căiește de bunătatea sa față de mine.

La micul dejun am băut ciocolata cu multă plăcere, el părea mulțumit de mine și declară :

— Acum începe Pamela mea să se uite la mine serin. Va fi întotdeauna o încintare pentru mine să-i dau ocazie să aibă această înfățișare care îi stă atât de bine.

— Inima mea, preaiubitule stăpîn, a devenit ușurată, eliberată de nenumăratele prostii care se luptau cu grațitudinea încercată, dînd, mă tem, un aer neplăcut comportării mele. Dar acum totul este lin, fără asperități, devotată vouă, stăpînită de o liniște plină de grațitudine. Oare, nu există nimic în atitudinea mea, în îmbrăcăminte, în altele care să nu vă placă ?

— Ești cum te doresc dragostea mea. Continuă să fii așa mereu și poți fi sigură de întreaga mea afecțiune, pînă la sfîrșitul vieții.

— Cît despre îmbrăcăminte, subiect pe care l-ai menționat și în privința eleganței personale, îți voi arăta că am observat adesea, că după căsătorie, femeia devine mai puțin atentă cu ținuta ei vestimentară, ca și cum nu ar mai trebui să se străduiască să mențină afecțiunea cîștigată. Acum, față de soț, i se pare că poate manifesta o oarecare neglijență evitată în fața iubitului. Trebuie să știi că o asemenea atitudine m-a supărat foarte tare. Țin să-ți spun, deci, că doresc mult ca întotdeauna să fii îmbrăcată la vremea dineului¹, numai dacă ceva cu totul extraordinar a avut loc și nu ți-a îngăduit să te schimbi. Regula o vreau respectată fie că ești acasă sau plecată prin alte meleaguri străine. Aceasta va continua să-ți păstreze atât în îmbrăcăminte, cît și în comportare acea dulce naturalețe de care poți da dovadă în mod atât de fericit. Ori cînd aș aduce pe cineva la masă cu mine, vei fi gata să-l primești și nu va trebui să prezinți acele scuze prostesti, adresate adesea unor vizitatori sosiți pe neașteptate. Asemenea scuze lasă o impresie proastă asupra persoanei respective. Mai mult decît atât, mă vor convinge că te consi-

¹ *Dinner*, într-o casă elegantă de la țară nu începea pînă la ora patru sau cinci, în timp ce cina putea fi chiar și după miezul nopții.

deri obligată să apari cît mai grațioasă și elegantă în fața soțului tău, cum ai face pentru persoane străine.

— Este o poruncă pe care voi avea cea mai mare grijă să o observ în mod neîncetat.

Vei putea, draga mea, a adăugat el să o îndeplinești mai bine decît jumătate din femei, care consideră un privilegiu acordat de naștere și avere să facă din zi noapte și din noapte zi și să nu se scoale decît la vremea dineului. Astfel, toate bunele și vechile reguli sînt răsturnate, căci iau micul dejun cînd trebuie să se așeze la dineu, iar aceasta la vremea cinei. Multe persoane cinează cînd va fi ora să meargă la culcare și cu ajutorul dragilor jocuri de cărți se culcă tocmai cînd ar trebui să se scoale. În astfel de situații, mă aștept de la tine să fii o doamnă perfectă. Mama era o doamnă din acele de modă veche și în același timp una din cele mai demne din regat, așa că îți va fi ușor să-i urmezi exemplul pe care ți l-a oferit.

L-am rugat să-mi dea cît mai multe asemenea indicații și a început prin a-mi prezenta diferite reguli privind programul unei zile în familie. Le știam, căci într-adevăr doamna mea obișnuia să le păzească. M-au încîntat și surprins totodată însă pentru că veneau de la el. Iată regulile care le prescria :

— În mod obișnuit, dacă nu sînt împiedicat de oaspeți, vreau să mă culc la ora unsprezece, în general vara mă scol la șase, poate vei dori să mai stai în pat încă o jumătate de oră după mine. Apoi, vei avea un timp pe care îl poți numi al tău, pînă cînd mă inviți la micul dejun, puțin după ora nouă. Din nou, vei dispune de cîteva ore pînă la trei, cînd vreau să iau masa. După aceea, te vei bucura de alte ore bune pe care le vei folosi cum vrei mai bine, căci cina o vom lua la ora nouă. Dacă ne hoțărîm să păstrăm aceste vechi reguli cît mai îndeaproape, vom convinge și pe vizitatorii noștri să se aștepte că le urmăm. Am observat că depinde de fiecare să-și stabilească anumite norme pentru el. La început, s-ar mai putea să fii si-

lit să faci față cîtorva glume ridicele și acestea din partea celor care nu sînt chiar dintre cei mai demni pentru a fi 'uați în considerare și după cîtva timp vor ajunge să declare :

— Nu are rost să-i spui ceva, nu se abate de la hotărîrile lui, nu-l poți scoate din ale lui, este ca ceasornicul și poate, vor adăuga zeflemitor : „Și de ce n-aș fi și eu la fel ?“ Căci omul este tot atît de fragil ca și mecanismul unei mașini și prin lipsa de regularitate poate fi foarte ușor dezorganizat, tot așa după cum se deranjează un ceasornic.

— Apoi, continuă el, cînd oaspeții vor vedea că-i pri-mesc la orele mele, cu o figură deschisă și o inimă veselă, iar masa ne va fi îmbelșugată și variată și vor fi întîm-pinați cu amabilitate și căldură, nu o să se mai plîngă de programul meu precis. Și cine mai știe, poate reușim să re-instalăm vechile reguli de altădată în vecinătate ? Cel pu-țin, vom face ceva în această direcție, răspunzînd bunei lecții învățate la școală că *Fiecare îl ajută pe celălalt să se perfecționeze*. Și lucrul cel mai rău va fi ca atunci cînd niște crai ca cei care au dat buzna peste noi joia trecută (poate că și ei vor fi scoși din ale lor, dacă așa ceva e po-sibil) încep să se gîndească unde să poposească, în hoină-relele lor ca să mănînce. Ei își vor spune : „La ăsta nu pu-tem merge, căci pentru el a trecut ora mesei“. Atunci o să mă lase pentru altă ocazie, cînd se va întîmpla să o po-trivească mai bine sau vor lua doar cina cu mine și vor rămîne pentru noapte, în loc să vină la dineu.

— O, dragul meu drag, nu ai și alte indicații pentru mine ? Mă încîntă și mă ajută, în același timp, să mă perfecționez.

— Nu-mi mai vine nimic în minte acum, dar trebuie să adaug că ar fi inutil să spun cît de mult te apreciez pentru blîndețea firii tale, pentru acea vivacitate inocentă care dă chipului tău frumos grația principală și te rog să nu îngădui nici unui accident neașteptat să o umbrească.

Sper că atunci, cînd s-ar întîmpla ceva neplăcut, dacă după puțin timp vei începe să nu mai ai încredere în tine, să te privești în oglindă și dacă poți desluși că s-ar ivi sau s-a ivit pe chipul tău o urmă de întristare, gonește-o pe dată, recapătă-ți veselia de mai înainte. Știu că, draga mea fată a cărei inimă trebuie să i se oglindească pe chip, căci ea nu este o ipocrită, va găsi aceasta ca o modalitate să-și domolească permanent enervarea.

Mi-a vorbit apoi despre neplăcerea văzută pe fețele unor mărite doamne, supărate fiind de apariția unor oaspeți neașteptați.

— Sînt sigur, continuă el, că nu voi avea vreodată nici un motiv să-i atrag atenția Pamelei mele asupra unei comportări care ar putea să-l facă pe soțul ei să apară într-o lumină nefavorabilă sau ea să fie nepregătită pentru a primi oaspeți. Trebuie să declar aici că mă aștept de la dragostea mea să aibă o bunăvoință permanentă. Așa că oricît nepregătiți sau bine pregătiți am fi pentru a primi oaspeți neașteptați să nu arate vreo enervare, să nu lase să se întrezărească nici o urmă de neplăcere. Oricine ar veni să nu dovedească nici prin cea mai mică privire că persoana respectivă a apărut la o vreme nepotrivită. Va fi față de toată lumea binevoitoare, caldă, amabilă, chiar și pentru cei de o categorie inferioară, va trebui să fie veselă și să creeze o atmosferă de relaxare, de plăcere, bucurie în jurul mesei.

După cele cîte am menționat, nu am nevoie să-mi previn dragostea că nu trebuie să se lase învinsă de întîmplări neplăcute. Nu voi uita niciodată supărarea care s-a ivit pe fața doamnei Arthur, cînd unul din valeți s-a împiedicat și i-a spart o farfurie din porțelan fin. A fost atît de sinceră în supărarea ei, încît a contaminat întreaga masă. Toți cei prezenți, cu excepția mea, au început să o consoleze sau au prins a povesti întîmplări asemănătoare. Restul serii nu am făcut decît să vorbim despre servitori neîndemnatnici și valeți lipsiți de grijă.

I-am mulțumit și i-am promis că voi ține seama de toate aceste sfaturi. M-am retras să mă îmbrac, am căutat să pun una din rîchiile cele mai bune și aflînd pe urmă că era în grădină, m-am dus acolo.

L-am găsit citînd în chioșcul cel mic. L-am întrebat :

— Sînteți ocupat ?

A lăsat ceea ce citea și mi-a răspuns :

— Nu pot fi ocupat cu nimic ce ar egala compania ta. Luîndu-mă de mîină, m-a așezat alături de el, spunîndu-mi să stau, și a continuat : Ești o fată dulce, plină de bunăvoință, văd că ai și început să ții seama de una din poruncile mele, cum le numești. Te-ai îmbrăcat devreme și ești foarte fermecătoare. Ei, bine, acum, draga mea, găsește-mi vreun cusur și spune-mi ce ai dori să fac pentru a fi cît mai agreabil față de tine.

— O, am replicat și tare l-aș mai fi sărutat, dar mi-a fost rușine, nu am nici o singură dorință măcar, nu, nu am nici una singură. Credeți, am vorbit eu mai departe (căci nu prea știam cum să mă opresc) că Pamela este lipsită de conștiință ? Să-mi fie îngăduit să mărturisesc aici, că jumătate din toate favorurile pe care mi le-ați făcut ar fi fost suficiente pentru a răspunde tuturor dorințelor mele cele mai mari.

— Îngerul meu, a zis el cu înflăcărare, luîndu-mi mîna între ale lui, fiind pe punctul să adauge alte lucruri plăcute, dar gratitudinea mea care stătea să se reverse, m-a forțat, ca să spun așa, să continui.

— De ce preadragul meu nu mă întrebați și lucruri contrare ? Văd cu plăcere că lecțiile date sînt întărite de propriul exemplu. Iată, în primul rînd, mi-ați spus să mă îmbrac înainte de masă și sînteți îmbrăcat în modul cel mai plăcut ! Cînd îmi cereți ca la masa voastră să fiu veselă, să încurajez pe cei care ar avea unele îndoieli și să mă port cît mai amabil cu cei mai de jos, aceștia avînd puține motive să aștepte să li se dea o atenție deosebită, îmi amintesc cu cită bunăvoință v-ați comportat așa chiar

dumneavoastră, de atâtea ori cu Pamela. Și cum ați reușit (pentru a folosi chiar propriile voastre cuvinte), să împrăștiați tihnă, plăcere și bucurie în jurul meu.

Apoi, iată din nou, cînd îmi spuneți să nu fiu tulburată de oaspeți care ar apărea în mod neașteptat, ce exemplu mi-ați da de propria respectare a acestei reguli excelente, după felul cum v-ați comportat de ziua nunții noastre la apariția nedorită a lui Charles Hargrave și a celorlalți doi gentlemen, care ne-au împiedicat de a lua masa împreună, chiar în acea zi preaaaleasă. I-ați primit în mod amabil și v-ați despărțit de ei cu multă bunăvoință. Ce exemple frumoase sînt acestea ale regulilor pe care le indicați a fi respectate !

— Observațiile tale sînt foarte mult în avantajul meu, dragă Pamela, dar mă tem că aceste exemple rămîn prea întîmplătoare pentru a mă îndreptăți să primesc complimentele tale atît de binevoitoare. De aceea, îngăduie-mi să spun, dacă nu pot întotdeauna să reușesc ca practica să-mi confirme teoriile, draga mea copilă, nu trebuie să te aștepti ca imperfecțiunile mele să fie un pretext pentru tine și să nu ții seama de lecții, așa cum le numești. Mă în-doiesc că voi fi vreodată măcar pe jumătate tot atît de perfect ca și tine și astfel nu mi-ar place să te văd dînd îndărăt în bunătatea ta, deși aș putea să-mi dau seama că nu sînt în stare să progrez cum ar trebui în obligațiile mele.

— Sper că nu voi ajunge niciodată la așa ceva.

Mi-a remarcat rochia cu plăcere și măsurîndu-mi talia cu mîinile, mi-a spus :

— Ce formă perfectă se conturează aici. Ar fi de regretat să o pierzi. Și totuși, Pamela mea, mă gîndesc că această pierdere mi-ar întregi fericirea.

Mi-am dus mîna îndrăzneță spre buzele lui, mi-a sărutat-o glăsuind :

— Spune-mi ! Vorbește ! O asemenea împrejurare nu ar fi bine primită de Pamela ?

— Voi mărturisi doar că toate dorințele voastre vor fi întotdeauna și ale mele și mi-am ascuns fața împurpurată pe umărul lui. M-a strâns la inima-i bună și a schimbat subiectul. Sper că nu am fost prea îndrăzneță.

Ne-am tot plimbat, pînă cînd am auzit trăsurile, atunci el a spus :

— Rămii, draga mea, în grădină și voi aduce oaspeții aici la tine. Așa a și făcut și, de îndată ce i-am zărit, m-am grăbit spre ei pentru a scurta distanța.

— Ce faci, draga mea ? m-a întrebat domnișoara Darnford. Arăți atît de veselă, de nestînjinită, încît știu că vei fi de acord cu solicitarea pe care vreau să ți-o fac, ghicești despre ce este vorba ? Să dansez la nunta ta. Într-adevăr, nu trebuie să fii refuzată, căci tare mai tinjesc să fii prezentă la acest eveniment. Doamna Jones a avut amabilitatea să spună că eram ca un înger și doamna Peters a adăugat că de fiecare dată cînd mă vedeau, arătam încă și mai bine. Doamna Darnford mi-a făcut, de asemenea, un compliment, afirmînd că de cîte ori mă întilnea eram mai degajată și mai în largul meu. Dragile mele doamne, m-am gîndit în sinea mea, aș prefera să vă abțineți de la aceste laude, căci în curînd se vor spune cîteva glume pe socoteala mea care mă vor face să sufăr pentru prețuirile manifestate.

Domnul Peters mi-a șoptit :-

— Dumnezeu să te binecuvînteze, draga mea fiică ! Nici chiar soția mea nu știe nimic.

În cele din urmă, a apărut și domnul Simon, mi-a luat mîna și ținîndu-mi-o cu amîndouă mîinile lui, zise :

— Cu permisiunea dumneavoastră, domnule B., apoi mi-a sărutat-o de cinci sau șase ori, făcînd o glumă foarte libertină, drept compliment, după felul lui.

Un fante tînăr este foarte greu de suportat, dragă mamă, dar un libertin și un crai bătrîn sînt două lucruri nenaturale și toate acestea în fața fiicelor lui, a unor femei. Am șoptit domnului B. al meu (ce cuvînt mîndru

este acesta, domnul B. al meu) ; mă tem că în curînd voi avea de suferit în urma glumelor foarte libere ale domnului Simon, cînd veți dezvălui situația. Așa e el, draga mea, trebuie să-l ascultăm.

Domnișoara Nanny Darnford mi-a spus cu un fel de aer pe jumătate serios, pe jumătate ironic.

— Îngăduiți-mi, doamnă, să sper că veți permite surorii mele, dacă nu mie, să fie prezentă la ceremonie, este înnebunită să participe.

Am făcut o reverență și am spus doar :

— Sînteți toate foarte bune cu mine, doamnelor.

Dragul meu, domnul B. (îmi spune că trebuie să vorbesc și să scriu despre el ca soțul și iubitul meu amîndouă contopite în unul singur) m-a luat la o parte și m-a întrebat :

— Să-i duc în chioșc și să le spun acolo sau să așteptăm pînă mergem la masă ?

— Vă rog să amînați pînă în momentul cînd vor pleca.

— Ți-ai tănuir pînă acum inelul față de servitori, dacă nu vrei să le comunic pînă atunci, trebuie să-l scoți, căci altfel doamnele sau domnul Simon îl vor vedea.

Dar, mai înainte să pot da un răspuns, a apărut doamna Jewkes întovărășită de Nan, înaintînd cu mersul ei clătinat, plină de supunere avînd două sticle de vin de Rin (care îi place și ei foarte mult) și zahăr pe o tipsie ; prezentînd, cu stîngăcie, scuze, încurajată de domnul B., a turnat un pahar și, spre surprinderea lui (deși mi-am dat seama că nu era neplăcută), și mai mult spre a mea, mi-a oferit paharul și făcînd o reverență pînă la pămînt, îmi spuse :

— Vreți să începeți, vă rog, doamnă ?

— Nu, stăpînul, bineînțeles, îmi simțeam fața ca para focului.

Toți au înțeles aluzia.

— Pariez că au făcut o căsătorie în secret, declară domnișoara Darnford.

— Sigur că așa trebuie să fie, interveni doamna Peters. A, domnule Peters, unde ai fost joia trecută, împreună cu domnul Williams ?

Domnul Simon s-a apropiat de mine și, luându-mi mâna, mi-a spus :

— Răspundeți-mi, doamnă, prin jurământul pe care l-ați depus sînteți căsătorită sau nu ?

Domnul B. zîmbi, văzîndu-mă cît de înnebunită eram.

— Rogu-vă, domnule, am zis eu.

— M-am gîndit că nu puteai fi atît de surîzătoare, chiar așa, de florile mărului.

Dragul meu domn B., în felul cel mai blind de pe lume, mă apucă de cealaltă mînă.

— De vreme ce obrații tăi roșii te dau de gol, dragostea mea dragă, să nu-ți fie rușine de soțul tău, mie nu-mi poate fi niciodată rușine de soția mea.

— Ei, bine, declară domnișoara Darnford să știți că sînt supărată foc.

— Iar eu interveni, doamna Darnford, sînt foarte încîntată, îngăduie-mi să-ți urez bucurie, dragă doamnă B. Toată lumea s-a alăturat urărilor ei, în timp ce doamna Jewkes ridea de i se cutremurau șoldurile și părea foarte încîntată că totul s-a descoperit prin ea.

— Nimeni nu-mi urează și mie bucurie, spuse domnul B.

— Nu este cazul, interveni doamna Jones foarte drăguță, căci cu o asemenea mireasă nu ai nevoie de bune urări.

S-a înclinat în fața doamnelor și cînd a ajuns la mine, a zis în prezența tuturor :

— Acum, frumoasa mea mireasă, prea dulcea mea Pamela, lasă-mă să fac un legămint cu tine, fie ca viața și dragostea mea să se termine odată.

Toată lumea îl aplaudă pentru cinstea pe care o făcuse alegerii sale atât de generoase. Dar am fost forțată să înghit mai multe glume după aceea. Iar domnul Simon a spus de mai multe ori, ca un preludiu la libertățile lui.

— Hai, hai, doamnă, acum sînteți una de a noastră, voi fi ceva mai puțin scrupulos decît am fost, vă asigur.

Cînd ne-am dus la masă, dragul meu domnul B., m-a condus la locul de cinste, în capul superior al mesei, i-am făcut o reverență lui ca și doamnelor mai în vîrstă și nu am avut nici un scrupul ca să mă așez pe locul unde m-a condus și am îndeplinit toate onorurile cu o destul de acceptabilă prezență de spirit.

Cu multă dificultate, a reușit domnul B. să-i facă să renunțe la bal, promițînd că vom veni din nou, înainte de începutul iernii și, acceptînd o invitație ca să întîlnească pe toată lumea, miine, la domnul Simon Darnford, pentru a-și lua rămas bun, fiind hotărît să plece miercuri dimineață la Bedfordshire.

Oaspeții intenționau să rămînă la cină, dar curînd după ce am luat masa, a apărut un om călare din partea unui gentleman, o cunoștință a domnului B., al cărui nume este Carlton și care căzînd grav bolnav, cerea să-l vadă cît mai curînd posibil. Așa că toți au plecat.

Domnul Carlton locuiește la o depărtare de vreo șaisprezece mile. Domnul B. are o ipotecă asupra unei părți considerabile din proprietatea acestuia. Există o mare prietenie între ei. Luîndu-și rămas bun de la mine, mi-a spus, că dacă nu se întoarce pînă la ora unsprezece, să nu-l mai aștept.

— Bietul domnul Carlton și cu mine avem o seamă de preocupări comune și dacă se simte foarte rău, iar prezența mea îl reconfortează, mila nu mă poate lăsa să-l refuz.

S-a făcut acum ora unsprezece noaptea și mă tem că nu se va întoarce. Cred că prietenul lui este foarte bol-

nav. Aș fi tare necăjită, dacă vreo durere i-ar atinge inima generoasă, nu există viață pe această lume fără multe prilejuri de îngrijorare, chiar și în situațiile cele mai prospere. Așa trebuie să fie, sau de nu, biete făpturi mizerabile, care sîntem, nu am privi mai departe, ci am fi asemenea unor călători într-o călătorie spre casă, care dînd peste vreo petrecere la un han din calea lor, s-au oprit acolo și nu se mai gîndesc să-și urmeze drumul spre propria casă. Mi-am adus aminte de această reflecție a bunei mele doamne, căreia i-o datoresc.

Am chemat-o pe doamna Jewkes să ia cina cu mine. E foarte încîntată de condescendența mea, așa cum spunea ea, și de comportarea față de ea apropiată. Mi-am dat seama din maniera ei că-și amintea cu rușine de unele din ticăloșiile ei îndreptate spre mine. Ținea privirea ațintită în jos, stătea pe marginea scaunului și cu o voce foarte mieroasă spunea doar : „Da, doamnă“, „Nu, doamnă“. Biata nenorocită ! Uneori, îmi este milă de ea. Fie să-mi stea în putere să o supun prin bunătate. Nu-mi va lipsi dacă voi vedea că merge. Totuși, mă tem că schimbarea comportării ei se datorește respectului pentru situația mea actuală și nu unor principii. Totuși, forța unui bun exemplu la superiori este foarte mare. Mie nu-mi va lipsi.

Cît de mult doresc să îndeplinesc fapte bune. Tot ceea ce am făcut pînă acum aparține dragului meu stăpîn.

Să-l văd întors sănătos. Fiecare oră pare cît zece de cînd nu l-am văzut. Dacă nu ar considera dragostea mea supărătoare, nu aș fi decît dragoste și datorie, spiritul meu este foarte recunoscător și așa trebuie să fie, căci, la drept vorbind, nu mă pot mîndri cu nimic decît cu dragostea mea pentru el.

LUNI DIMINEAȚĂ, ORA ȘAPTE

Am primit chiar acum o scrisoare de la cel mai bun prieten al meu. Iată o copie, adresată pe numele meu de fată, din cauza servitorului care a adus-o.

LUNI DIMINEAȚĂ, ORA TREI

Dragostea mea cea dragă,

De vreme ce ți-am spus să nu mă aștepti dacă nu mă întorc pînă la ora unsprezece, noaptea trecută, absența mea, sper, că nu te-a îngrijorat.

Am stat de veghe la căpătîiul bietului meu prieten Carlton toată noaptea. Mă roagă să nu-l părăsesc. Orele lui par a fi numărate, mai sînt doar cîteva pînă la încheierea actului final. Omul e foarte lucid. Am izbutit să le aduc oarecare ușurare lui, soției și copiilor și să-i asigur de grija mea față de ei.

Atît de mult m-a afectat această scenă tristă, încît aș fi dorit să nu ne fi angajat să mergem la familia Darnford. Dar cum trebuie să dăm curs invitației, vreau să te rog, să iei șareta și să pleci singură ; cu cît vei ajunge mai devreme, cu atît va fi mai plăcut pentru prietenii tăi care te admiră. Sper să vin și eu acolo, după masă, la ora cearului. Voi avea de parcurs șase mile în plus și cred că ținuta mea vestimentară va fi scuzată, nefiind cea cerută pentru o asemenea ocazie.

Număr fiecare oră a acestei mici absențe de o zi, căci sînt cu cea mai mare sinceritate, dragostea mea dragă

Al tău pentru totdeauna

W.B.

Dacă poți să iei masa cu domnul Simon și doamnele va fi o îndrăzneală de care toți se vor bucura, cu atât mai mult, cu cât nu se așteaptă la această plăcere.

Cerul să păzească sănătatea dragului meu domn B., sper că nu se va simți prea obosit. Să fie binecuvântat de Cel de sus pentru atitudinea sa față de prietenul bolnav și de familia acestuia atât de necăjită. Cea mai mică dorință a lui trebuie să constituie pentru mine o poruncă. Am cerut să fie gata trăsura pentru a mă duce la doamna Darnford.

Doamna Jewkes a fost chemată jos, se aude tropot de cai. Au sosit oaspeții. O caleașcă trasă de șase cai. Zăresc mici corôane pe trăsură. Cine oare poate fi ? S-au oprit și intră în casă.

Îngrozitor ! Îngrozitor ! Pe cine văd, pe doamna Davers, în persoană. Ce să fac ? Chiar ea, în carne și oase. Iar protectorul meu bun se află la multe mile depărtare.

Doamna Jewkes, cu sufletul la gură, îmi aduce la cunoștință aceasta și-mi spune că ea întreabă de mine și stăpîn ! Cum tremur ! Abia pot ține pana. A vrut să știe dacă m-am prostituat. Ce cuvînt pentru gura unei mărite doamne ! Jewkes mă informează că nu știe ce să răspundă. „Sper că nu s-a măritat ?“ a zis doamna Davers. I-a răspuns că nu, iar ea a declarat că e bucuroasă, atunci. Doamna Jewkes și-a cerut scuze față de mine că a tăgăduit că eram măritată de vreme ce trebuia să fie încă un secret.

Nu mai pot scrie. Doamne, ajută-mă ! Sînt în panică. Voi încerca să plec.

Ascultă, dragă mamă, cum s-au petrecut lucrurile ! Eram îngrozitor de... Dar trebuie să auzi totul așa cum a fost.

— O voi lua din loc, doamnă Jewkes, să fie șareta la capătul aleii de ulmi și eu voi zbura acolo, fără să fiu văzută.

— Dar a întrebat, doamnă, despre dumneavoastră. I-am spus că sînteți acasă, pe punctul de a pleca. Vrea să vă vadă pe dată.

— Cum m-a numit, doamnă Jewkes ?

— Creatura, doamnă... „Voi vedea creatura, de îndată ce mă liniștesc puțin“, continuă doamna Jewkes să repete cuvintele rostite de doamna Davers.

— Dar creatura nu vrea să o vadă, dacă va izbuti, am glăsuț eu și am continuat : Rogu-te, doamnă Jewkes, ajută-mă, de data asta să fug, căci sînt tare speriată.

— Spun să vă aștepte șareta, cum ați poruncit și mă duc să închid ușa de la hol, așa încît să puteți trece neobservată, căci stă să se răcorească în salon, lîngă casa scării.

— Așa, buna mea doamnă Jewkes, am aprobat, de cine e însoțită, am întrebat apoi.

— De cameristă și nepot, dar acesta a venit călare și s-a dus în grajd ; mai sînt trei valeți.

— Aș vrea ca toți să fie la trei sute de mile depărtare.

Doamna Jewkes mi-a spus că trebuie să mă duc jos, că de nu va veni ea sus.

— Cum mă numește acum ?

— Țăranca, doamnă, „spune-i țărancei să vină jos la mine“. Acum sînt acolo nepotul și camerista.

— Nu pot să mă duc, am replicat eu, aranjează să mă strecor afară.

— Nu-mi stă în putere doamnă, căci am vrut să închid ușa, dar mi-a zis să o las deschisă și este acolo lîngă casa scării.

— Atunci, am declarat eu, făcîndu-mi vînt cu evantaiul, voi ieși prin fereastră. Sînt foarte speriată.

— Mă mir că vă tulburați atîta, doamnă, spuse doamna Jewkes, dacă aș fi în locul dumneavoastră nu aș fi așa de dată peste cap pentru nimeni.

— Da, dar vezi cum e firea omului.

— În locul dumneavoastră, m-aș comporta ca stăpîna casei, m-aș duce și aș saluta-o, urîndu-i bun venit.

— E ușor de vorbit, dar aş fi acuzată că am avut o atitudine dispreţuitoare. Ce ghinion ca tocmai acum bunul dumitale stăpîn să fie plecat.

— Vă aşteaptă, doamnă, ce să-i spun ?

— Spune-i că sînt bolnavă, în *fat*, că îmi dau duhul şi nu trebuie să fiu tulburată, spune-i că sînt plecată, în fine spune-i orice.

În acea clipă a apărut camerista ei.

— Ce faceţi, doamnă Pamela ? întrebă ea, uitîndu-se stăruitor la mine, probabil pentru că m-a văzut îmbrăcată. Doamna mea doreşte să vă vorbească.

— Ei bine, m-am gîndit eu, acum trebuie să mă duc, nădăjduiesc că nu o să mă bată. O, dacă ar fi acasă dragul meu protector !

Am urmat femeia jos, fiind cu mănuşile şi evantaiul în mînă, încît să fiu gata să mă urc în *trăsură*, cînd voi putea scăpa de ea. Sperasem că se terminase cu timpul cînd tremuram, dar iată cît de zdruncinată eram acum, totuşi, mă hotărisem să-mi iau un aer cît mai indiferent posibil, aşa că am intrat în salon şi, făcînd o reverenţă foarte aproape de pămînt, am glăsuit :

— Serva voastră, buna mea doamnă !

— Şi serva *dumitale*, de asemenea, *doamna mea*, replică ea, căci văd că eşti îmbrăcată ca o doamnă.

— Ce fată fermecătoare ! exclamă *destrăbălatul ei nepot*, trăgînd o înjurătură, dragă doamnă, iertaţi-mă, dar trebuie să o sărut, zise el, apropiîndu-se de mine.

— Nu te atinge, gentleman nepoliticos, nu-ţi permit să te comporţi astfel !

— Jackey, stai jos şi nu te atinge de această creatură ! Şi-a luat nasul la purtare. Te asigur că observ o mare diferenţă în comportarea ei, cît şi în îmbrăcăminte, de cînd am văzut-o ultima dată.

— Ei, bine, copilule, întrebă ea cu un aer zeflemitor, cum te simţi ? Văd că ai devenit grozavă în ultimul timp. Aud ciudate ştiri despre tine. Se pare că eşti prinsă de o

fericire iluzorie, dar vei descoperi foarte curînd că ai greșit, dacă îți închipui că fratele meu își va face de rușine familia de hatîrul feței tale de păpușă !

— Cum, am răspuns eu foarte jignită (camerista și nepotul ei surideau), nu aveți nimic special cu mine, vă rog, să-mi îngăduiți să mă retrag.

— Worden, se adresează ea cameristei, închide ușa, această tină ră domniță și cu mine nu trebuie să ne despărțim atît de repede !

— Spune-mi, copilă, unde a plecat manieratul tău seducător ?

— Cînd veți vrea să vorbiți inteligibil, voi ști și eu cum să vă răspund.

— Ei, foarte bine, draga mea copilă, răspunse ea, pe un ton zeflemitor, nu fii nici prea îndrăzneată ! Nu vei găsi pe sora stăpînului tău chiar atît de repede gata să-ți accepte impertinența, ca și curtenitorul tău stăpîn. Ceva mai multă modestie și umilință, pe care avea obiceiul să le dovedească camerista mamei mele, îți vor sta mai bine decît aerele date.

— V-aș ruga, doamnă, să-mi faceți o favoare, dacă doriți ca eu să păstrez o anumită distanță, să nu vă uitați rangul !

— Ei, bine, domnișoară îndrăzneată, să presupunem că mi-aș uita rangul, nu vei păstra distanța care se cuvine ?

— Dacă dumneavoastră, doamnă, am precizat eu, micșorați distanța singură, veți coborî la nivelul la care vă place să mă considerați că sînt, și sper că doamna Davers, ținînd seama de onoarea ei, nu ar găsi de cuviință să o facă.

— Auzi, auzi Jackey ? Nu ți-am spus că nu voi ști cum să-mi formez o idee despre situația ei, nici prin îndrăzneala și nici prin reverența dovedită. O, fată, fată !

Nepotul ei care înjură la fiecare cuvînt ca un distins gentleman, mai-mai a dat drumul unei înjurături și făcînd haz, zise :

— Doamnă Pamela, scuzați-mi, vă rog, îndrăzneala de a vă atrage atenția că vorbiți cu Doamna Davers.

— Sper, domnule, am răspuns eu jignită de cuvintele doamnei și zeflemisirea lui, că de vreme ce nu era necesară informarea dumneavoastră nu așteptați să vă mulțumesc, și îmi pare rău să văd că ați găsit că trebuia să trageți și o înjurătură.

Se enerva și mai mult decît mine, dacă era posibil, căci nu se aștepta la o asemenea observație.

— Ei, bine, doamnă Pamela, mă scoți din fire cu reproșul dumitale sarcastic.

— Păreți a fi un gentleman ales. Sper, totuși, că puteți să vă păstrați calmul.

— Îndrăzneată, interveni doamna, știi cu cine vorbești ?

— Vă rog să mă iertați, doamnă, dar ca să nu uit, ba chiar și mai mult...

Am făcut o reverență și m-am îndreptat spre ușă ca să plec. Dar ea s-a ridicat și împingîndu-mă a tras un scaun, l-a pus cu speteaza la ușă și a luat loc.

— Ei, bine, pot primi orice din miinile voastre, am zis eu.

Eram totuși gata să izbucnesc în plîns. M-am dus și m-am așezat la celălalt capăt al camerei și am început să-mi fac vînt cu evantaiul.

Camerista ei care a rămas tot timpul în picioare, mi-a spus încetișor :

— Doamnă Pamela, nu trebuie să stați jos în prezența doamnei mele. Doamna Davers, deși nu a auzit, a spus :

— Poți să te așezi în camera unde mă aflu, numai cînd îți îngădui eu.

M-am ridicat atunci în picioare și am zis :

— Cînd abia îmi îngăduiți să stau și în picioare, pot să am îngăduința să mă așez.

— Dar te-am întrebat, unde e plecat stăpînul tău ?
— La un oarecare domn Carlton, care se simțea foarte rău, la vreo șaisprezece mile depărtare.

— Și cînd vine acasă ?

— Astă seară, doamnă.

— Și unde te duci tu ?

— La casa unui gentleman, în tîrg.

— Și cum te duci ?

— Cu șareta, doamnă.

— Ești chiar o doamnă, fără îndoială, cred că-ți stă bine într-o șaretă, copiliță.

— Ai fost la plimbare cu stăpînul în șaretă ?

— Vă rog, doamnă, am spus eu foarte iritată, să puneți mai puține întrebări de acest fel, căci un răspuns servește pentru toate.

— Ascultă, impertinentă ce ești, uiți distanțele și mă cobori la nivelul tău.

Nu am mai putut să-mi stăpînesc lacrimile.

— Rogu-vă, doamnă, dați-mi voie să întreb. Ce am făcut pentru a fi tratată cu atîta asprime ? Dacă credeți că am fost înșelată, așa cum v-a plăcut să faceți aluzia, nu ar trebui mai curînd să mă bucur de mila decît de mînia dumneavoastră ?

A venit la mine, m-a luat de mîna și m-a adus la scaunul ei, s-a așezat, continuînd să-mi țină mîna.

— Biată fetișoară, mi-a fost chiar milă de tine, atunci cînd te credeam inocentă. Cînd fratele meu te-a adus aici, fără consimțămîntul tău, am rămas foarte îngrijorată de situația ta. Am fost încă și mai preocupată pentru tine și te-am iubit, cînd am aflat despre virtutea și rezistența ta, ca și de eforturile-ți lăudabile de a scăpa de el, dar atunci cînd te-ai lăsat convinsă și ți-ai pierdut inocența și ai mai adăugat încă o persoană la numărul acelor fete nesperioase pe care le-a ruinat (aceasta m-a șocat puțin), nu pot să nu-ți arăt întreaga mea neplăcere.

— Doamnă, vă rog să nu judecați prea repede, nu mi-am pierdut inocența.

— Ai grijă, ai grijă, Pamela, nu-ți pierde sinceritatea, așa cum ți-ai pierdut virtutea. De ce ești atunci aici, cînd ai deplina libertate să pleci oriunde ai vrea ? Îți voi face o propunere și dacă ești o fată nevinovată, sînt sigură că o vei accepta. Vrei să vii să locuiești cu mine ? Uite, plec pe dată cu tine și nu mai stau nici o jumătate de oră mai mult în această casă. De ești inocentă și doritoare să rămii așa, tăgăduiește ce-am spus, dacă ești în stare.

— Sînt inocentă, doamnă, am răspuns eu, și doresc să rămîn așa, și totuși nu pot consimți să merg cu dumneavoastră.

— Atunci e clar, fetiço, că minți și, în cazul acesta, nu mă mai interesez de soarta ta ; vorbind astfel, se ridică de pe scaun și începu să-și poarte pașii în lungul și-n latul camerei, foarte furioasă. Nepotul și camerista ziseră :

— Înălțimea voastră este foarte bună.

— E clar, e foarte clar, adăugă nepotul.

Aș fi dat scaunul la o parte pentru a putea pleca, dar nepotul a venit și s-a instalat pe scaun. Aceasta m-a enervat, căci m-am gîndit că aș fi nedemnă de onoarea la care am fost ridicată, dacă mă temeam să o recunosc și nu dovedeam oarecare bravură ; și atunci am spus :

— Ce drept aveți, domnule, în această casă și ce pretenție pentru a mă reține în contra voinței mele ?

— Pentru că îmi place, a răspuns el.

— Într-adevăr ? Dacă acesta este răspunsul unui gentleman adresat mie, o femeie, sînt dispusă să cred, că nu ar fi răspunsul dat și unui alt gentleman...

— Doamna mea, doamna mea, măi să fie, e o provocare.

— Nu, fac parte dintr-un sex care nu provoacă și știți, de asemenea, căci altfel nu ați fi pronunțat cuvîntul.

— Nu fii surprins, nepoate, a intervenit doamna Davers, fetișoara nu ar vorbi așa, dacă nu s-ar fi culcat cu stăpînul ei. Pamela, Pamela, mi se adresează ea, bătîndu-mă pe umăr de două sau trei ori supărată, fată, tu ți-ai pierdut inocența, ai căpătat ceva din siguranța stăpînului tău și ești în formă pentru a întreprinde orice.

— Atunci, rog pe înălțimea-voastră, cum nu sînt demnă de prezența voastră, să-mi îngăduiți să mă retrag.

— Nu, replică ea, trebuie să știu mai întîi motivul pentru care nu vrei să accepți propunerea mea, dacă ești inocentă ?

— Pot să vă dau unul foarte bun, dar rog să fii scuzată.

— Vreau să-l aud, reluă ea.

— Ei, bine, cred că trebuie să am motive mai puține să nu vreau să fiu la casa dumneavoastră împreună cu acest gentleman, decît la sălașul meu, unde mă aflu.

— Ei, bine, atunci, spuse ea, te pun la o altă încercare. Sînt dispusă să pornesc chiar acum, să te duc la părinții tăi, să te văd acolo cu ei, în siguranță. Ce spui în fața acestei propuneri ?

— Să te vedem, doamnă Pamela, interveni nepotul, ce zici acum ? Pe cîntea mea, doamnă, ați dat-o gata.

— Aveți bunătate, doamnă, să mă scutiți de a fi chesționată de acest gentleman. Bunătatea pe care ați dovedit-o, adresîndu-mi propuneri, mă face să cred că nu vreți să fiu insultată.

— Insultată, insultată, replică el. Doamnele de calitate își dau și aere asemenea ! Poate să-mi spună tot așa de bine că sînt insolent.

— Jackey, fii liniștit, căci îi dai ocazia să evite întrebările mele. Răspunde-mi, Pamela !

— Vă voi răspunde, doamnă, iată, tocmai miercuri plec spre părinții mei.

— Fetișoară, și acum minți din nou.

— Nu sînt destul de aleasă pentru a răspunde la un asemenea limbaj.

— Vreau să-ți atrag iarăși atenția să nu mă enervezi cu îndrăzneala ta și să nu ajung să mă comport cum nu ar fi demn de mine.

Asta ai și făcut-o, m-am gândit eu, dar nu m-am mai încumetat să o spun.

— Cine te va duce la părinții tăi ?

— Stăpînul are bunătatea să mă ducă, doamnă.

— Nu mă îndoiesc că-i vei împlini toate plăcerile, dacă nu i le-ai și făcut. Iar acum; ia spune-mi, Pamela din adîncul inimii, cu sinceritate. Nu te-ai culcat cu stăpînul tău ? Hei, fetișoară ! repetă ea.

Am rămas cu totul uluită.

— Nu merit un asemenea tratament. Sînt sigură că înălțimea-voastră nu se poate aștepta la nici un răspuns la această chestiune. Sexul și tinerețea mea ar fi trebuit să mă scutească de o astfel de întrebare din partea unei persoane de rangul dumneavoastră.

— Ești o fată sigură pe tine, după cum văd, replică ea.

— Rogu-vă, doamnă, lăsați-mă să plec, sînt așteptată la masă.

— Nu mă pot lipsi de tine, răspunse ea și oricine vor fi cei la care vrei să mergi, te vor scuza, cînd vor afla că eu sînt aceea care îți poruncesc să nu te duci, iar tu trebuie să te scuzi de asemenea tînără doamnă în devenire; dacă îți amintești că e vorba de sosirea neașteptată a fiicei răposatei tale doamne, sora stăpînului tău. Prezența ei impune să-i faci onorurile cuvenite.

— Am pledat cu multă vehemență și mă așteptam chiar să mă ia peste picior pentru existența acestei invitații anterioare.

— O, cerule, exclamă ea, unde o să ajungem în lumea asta în care niște fetișoare de la țară sînt în stare să invoce ca motiv pentru a nu îndeplini ceva, invitații anterioare. Pamela, Pamela, îmi pare rău că îți dai asemenea aere și încerci să imiți pe cei de un rang superior ție. Observ că te-ai schimbat foarte mult în rău. Dintr-o fată

inocență, modestă și foarte umilă, cum erai, acum nu ai rămas bună pentru nimic altceva în lume, decît doar pentru ceea ce mă tem.

— La drept vorbind, doamnă, interveni rubedenia ei, ce pot să mai însemne spusele voastre. Cu ea faptul e împlinit, nu încapе îndoială și se vede că-i place și trăiește ca într-un vis din basme, e păcat să fie trezită mai înainte ca visul să ia sfîrșit.

— Oricît de sever m-ați considera, doamnă, am precizat eu, nu sînt obișnuită cu un limbaj și reflecții așa cum își permite acest gentleman asupra mea și nu le voi suporta.

— *Nu le vei suporta*, fetițo ! Ei, bine, Jackey taci din gură, apoi dînd din cap, continuă, adresîndu-mi-se : Biata fată ! Ce dulce inocență distrusă ! Ce păcat ! Sînt în stare să vărs lacrimi. Iată este total pierdută, dezonorată, dar și-a luat aere, așa cum fac toate făpturile asemenea ei.

Am plîns, simțîndu-mă jignită.

— Nu aveți decît să spuneți orice doriți, doamnă, dar, pe cît îmi este cu putință, nu voi mai răspunde nici un cuvînt.

Doamna Jewkes a intrat și a întrebat dacă înălțimea-sa dorea să poftască la masă, iar doamna Davers luîndu-mă de mîna, a repetat că nu putea să se lipsească de mine, și a continuat :

— Și, domnișoară, poți să-ți scoți mînușile și să lași evantaiul, nu te vei mișca din ochii mei. Dacă te comporți mai bine, mă vei servi la masă și pe urmă voi mai sta puțin de vorbă cu tine.

Doamna Jewkes, oprindu-se la ușa, mi se adresă :

— Doamnă, aș putea să vă spun un cuvînt ?

— Nu pot, doamnă Jewkes, vezi că doamna îmi ține mîna, sînt un fel de prizonier.

— Doamnă, așa o numești ? Bănuiesc că și ție ți se spune tot *doamnă*¹. Dar ce-ai să-i cîmunicî, de nu poți vorbi în fața mea ?

¹ Aici, în sensul de codoașă, de unde și fața roșie a Pamelei.

Doamna Jewkes a ieșit din cameră și părea necăjită pentru mine, mi-a spus că fața mea era ca para focului.

Masa fusese pusă într-o altă încăpere și pentru *trei* persoane.

— Hai, micuța mea, a zis ea cu un aer batjocoritor, te voi conduce și aș vrea să consideri onoarea tot atât de mare ca și cum ar fi fost făcută de fratele meu.

M-am gândit cât de îngrozitoare ar fi ursita mea, dacă aș fi atât de ticăloasă, cum mă crede această doamnă trufașă.

— Hai, Jackey, să mergem la masă, și adresându-se femeii ei de serviciu, Worden, ajută fata să ne servească la masă. Nu ne trebuie bărbați. Hai, tinăra mea domniță, să te ajut să-ți scoți mănușile albe ?

— Nu merit asemenea tratament din partea înălțimei voastre.

Cum doamna Jewkes a intrat cu primul fel, a întrebat :

— Mai așteptați pe cineva, doamnă Jewkes, văd că masa este pusă pentru *trei* persoane ?

— Am sperat că înălțimea voastră și doamna v-ați împăcat, încît veți lua masa împreună, răspunse doamna Jewkes.

— Ce vrea să spună femeia aceasta necioplită ? întreabă doamna Davers, cu mare dispreț, poți să-ți imaginezi că aș admite ca această creatură să stea la masă cu mine ?

— Ia masa cu stăpînul, să nu vă fie cu supărare, înălțimea voastră.

— Nu mă îndoiesc, femeie, și se culcă cu el, de asemenea. Nu-i așa, Răspunde-mi, fată grăsunie ?

M-am gândit în sinea mea cât de privilegiate sînt aceste femei alese.

— Chiar dacă o face, doamnă, poate că este *un motiv*. Și spunînd acestea, doamna Jewkes a ieșit din cameră.

— Așa ! Fata te-a informat. Hai, drăguța mea, scoate-ți mănușile și îmi trase mănușa de pe mîna stîngă chiar ea ațintindu-și privirea spre inel. A, pe cinstea mea, avem

și inel. Vai ce mai caraghioslic. Ai idee oare că ți s-a jucat cea mai mizerabilă farsă ? Sărmană inocentă, știu că ai făcut un schimb grozav, nu-i așa ? Fecioria ta pentru flecuștețul ăsta ! Garantez că micuța mea și-a jucat rolul pînă în cele mai mici amănunte, s-a fălit ca oricare soție adevărată și continuă să mimeze această situație. Pe urmă, întorcîndu-mă, a declarat :

— Ești dichisită ca oricare mireasă, nu-i de mirare că te-ai gătit și vorbești despre invitații dinainte stabilite. Rogu-te, copiliță, să te văd și eu mergînd, ia, du-te, pînă la oglindă și întoarce-te, pentru a putea vedea cît de bine ești în stare să-ți joci rolul care ți s-a dat.

Mă hotărîsem să încerc să nu scot nici un cuvînt, deși mă simțeam teribil de vexată. S-a așezat la masă, iar impertinentul de nepot aruncîndu-mi o căutătură dintre cele mai disprețuitoare, luă loc lingă ea.

— Să nu stea și mireasa cu noi, doamnă ? întrebă el.

— Bună idee, răspunse doamna Davers, adresîndu-mi-se : Rogu-te, iertăciune, doamnă Mireasă, că stau pe locul tău.

* Cît de josnic pentru o mărită doamnă ! Nu am spus nimic. Făcînd un calambur și mai de prost gust, a continuat :

— Ți-a mai rămas puțină modestie, totuși copiliță, căci, dacă nu poți sta în picioare în prezența mea, trebuie să fii așezată.

Nu m-am mișcat de la locul meu, rămînînd tăcută. M-am gîndit cît de trist este să mă văd tratată așa de crud și în plus, să fiu împiedicată să mă duc acolo unde aș fi fost atît de bine primită. Înălțimea-sa a gustat puțină supă, ca și rubedenia, iar apoi, pe cînd tăia un pui, grăi cu oarecare politețe și bunătate :

— Dacă îți este cumva poftă, draga mea, pot să-ți ofer o bucățică de aripă sau piept.

— Dar poate copilița noastră dorește iadeșul¹, întrebă Jackey, să ți-l aduc? Și rîse ca un dobitoc, cu toate că este fiul mai mare al lordului H. și va fi și el într-o zi lord. Maică-sa era sora lordului Davers. Aceasta a murit cu cîțiva ani în urmă. Fiul a fost educat sub directivele lordului Davers. Frumoasă educație! Biet nemernic! cu toată situația lui aleasă. Dacă aș fi putut să mă duc sus, v-aș fi făcut portretul. Dar pentru cei douăzeci și cinci sau douăzeci și șase de ani ai săi, vîrsta drăgului meu domn B., e un mare prostănac.

— Pamela, grăi ea, toarnă-mi vin în pahar! Nu, Worden, nu dumneata, căci se pregătea să o servească. Vreau ca doamnă *Mireasă* să-mi facă această onoare și atunci o să văd dacă poate să se țină pe picioare.

— Mă auzi oare, *castitate*? întrebă ea. Vrei să-mi torni vin, cînd îți cer? Cum? Nu te miști? Atunci voi veni să-ți torn eu.

Am rămas mai departe nemișcată și făcîndu-mi vînt cu evantaiul, nu am scos nici un cuvînt.

— Cînd te-am întrebat pe tine cea modestă o *sumedenie de întrebări dintr-o dată*, grăi ea, bănuiesc că vroiai să răspunzi imediat. Acum nu poți găsi nici măcar un singur cuvînt pentru mine? Nu vrei să te ții pe picioare?

Eram atît de enervată, încît am mușcat o bucățică din evantai. Dar am continuat să tac și îmi făceam doar vînt.

— Socotesc că următoarea mea întrebare va face cît mai multe și atunci, tu cea *Modestă*, cred că voi avea dreptul la un răspuns.

Nepotul s-a ridicat de pe scaun și a venit la mine cu sticla și cu un pahar:

— Haide, doamnă *Mireasă*, serviți-o pe înălțimea-sa!

— Domnule, am răspuns eu, sticla este în mîini bune, serviți-o!

¹ Osul se rupe de către două persoane. Se zice că cine rămîne cu partea mai lungă se va căsători mai înaintea celuilalt sau își va avea dorințele împlinite.

— *Creatură*, unde te trezești ? interveni ea furioasă. Te crezi prea sus pentru așa ceva ? Cîtă insolență ! continuă ea. Îți poruncesc, în acest moment, să-ți cunoști datoria și să-mi dai un pahar cu vin, căci de nu...

Atunci am căpătat puțin curaj. M-am gîndit că nu poate decît să mă bată și am spus :

— Dacă mi s-ar fi cerut în semn de respect față de doamna Davers să o servesc la masă sau chiar să îngenez la picioarele ei, aș fi făcut-o. Dar în cazul de față, este ca o insultă adusă fratelui ei, care mi-a făcut o mare onoare și aceasta impune o anumite atitudine. Declar că nu pot.

A părut foarte uimită și-a îndreptat privirile spre nepot și cameristă.

— Sînt surprinsă, cu totul surprinsă ! Ei, bine, atunci trebuie să conchid că ești soția fratelui meu, nu-i așa ?

— Înălțimea-voastră mă constrînge să o spun.

— Dar, replică ea, crezi oare că ești chiar cu adevărat ?

— Tăcerea, interveni nepotul, înseamnă a consimți. Este clar că așa crede. Să mă ridic și să prezint omagii noii mele mătuși ?

— Spune-mi, de unde atîta neobrăzare, cum de îndrăznești să te consideri sora *mea* ?

— Doamnă, este o întrebare ce s-ar potrivi mai bine pentru fratele dumneavoastră decît pentru mine.

S-a sculat de pe scaun foarte furioasă, dar camerista ei i s-a adresat :

— Înălțimea-voastră, nu vă lăsați cuprinsă de enervare, vă faceți mai mult rău dumneavoastră decît ei, iar dacă biata fată a fost amăgită cu o căsătorie falsă, ar trebui să se bucure de mila înălțimii-voastre și nu de minie.

— Da, ai dreptate Worden, dar obrăznicia acestei creaturi este fără seamăn.

Aș fi vrut să părăsesc încăperea, nepotul însă a fugit spre ieșire și s-a proptit cu spatele în ușă. Mă așteptam, dată fiind mîndria ei să mă trateze cu asprime, dar s-a

comportat cu mult mai rău, decît aş fi putut să-mi închipui. I-am spus nepotului :

— Domnule, cînd stăpînul meu va afla despre comportarea dumitale grosolană, o să te căieşti. După aceea, m-am dus şi m-am aşezat din nou pe fereastră.

— Pe cîntea mea, o altă provocare, dar îmi pare bine să aud că spune *stăpînul* ei. Vedeţi doamnă, nici ea singură nu crede că este căsătorită, aşa că nu a fost chiar atît de amăgită cum vă închipuiţi.

Şi venind spre mine cu un aer feroce, insultător, mi-a spus îngenuchind pe un picior în faţa mea :

— Noua mea mătuşă, aştept binecuvîntarea voastră sau blestemul, nu-mi pasă care din două, dar dă-mi repede una sau alta, ca să nu-mi pierd prînzul.

I-am aruncat o privire cît mai dispreţuitoare posibilă.

— Paiată înzorzonată ! i-am spus eu (căci era tot împopoţonat cu dantelă), în douăzeci sau treizeci de ani de aici înainte, cînd vei fi matur, voi şti cum să-ţi răspund mai bine. Pînă atunci distrează-te cu valeţii dumitale, nu cu mine !

M-am mutat apoi la o fereastră mai aproape de uşă, iar el a rămas locului arătînd ca un netot ce este.

— Worden, Worden, exclamă doamna Davers, asta întrece orice măsură ! S-a mai auzit oare aşa ceva cîndva ? Ruda mea şi a lordului Davers să fie astfel tratată de o fetişoară de la ţară ? Se îndrepta spre mine. Într-adevăr, începusem să mă tem, căci la drept vorbind, nu am decît o inimă slabă. Dar doamna Jewkes auzind discutîndu-se pe un ton ridicat, a venit cu felul al doilea şi a glăsuit :

— Rogu-vă, înălţimea-voastră, nu vă enervaţi. Mă tem că cele petrecute azi vor înrăutăţi situaţia între înălţimea-voastră şi fratele dumneavoastră, căci stăpînul meu ţine foarte mult la doamna.

— Femeie, zise ea, nu grăi nici un cuvînt ! Desigur, că eu care am fost născută în această casă, pot avea unele

privilegii, fără a mi se da indicații de către servitori impertinenți.

— Vă cer scuze, doamnă, spuse Jewkes și apoi, întorcându-se spre mine, adăugă : Doamnă, stăpînul va fi foarte supărat, dacă-l faceți să vă aștepte.

M-am sculat din nou ca să ies, dar doamna Davers a continuat :

— Numai pentru acest motiv nu va pleca.

Și s-a dus la ușă.

— Femeie, se adresă ea doamnei Jewkes, închizînd-o afară, nu mai veni din nou, pînă nu te chem și îndreptîndu-se spre mine, mi-a luat mîna, zicînd :

— Ridică-te în picioare, domnișoară, te rog !

M-am sculat. M-a lovit ușurel cu palma pe obraz și a vorbit mai departe :

— Pe chipul ăsta strălucitor se oglindește ranchiuna purtată în adîncul inimii, cînd îndrăznești să grăiești, dar vino încoace și ducîndu-mă lingă scaunul ei, zise : stai, aici, în picioare, în timp ce eu mînînc, apoi te las să pleci și-l chem pe nerușinatul tău stăpîn să dea socoteală. O să vă pun față în față și misterul acestei imoralități va fi dezvăluit, căci voi merge pînă în pînzele albe.

Cînd s-a așezat pe scaun, m-am dus spre fereastră, de cealaltă parte a încăperii, care dă în grădină, iar camerista zise :

— Doamnă Pamela, nu o enervați pe stăpîna mea, stați în picioare lingă înălțimea-sa, așa cum v-a cerut !

— Doamnă Worden, ascultă de ordinele stăpînii dumitale și nu-mi dai mie dispoziții !

— Să fie cu iertăciune, preadulce doamnă Pamela, văd eu, nu încap, îndoială, că v-ați schimbat mult.

— Doamna Davers are o scuză foarte bună să-și ia orice libertate în casa unde s-a născut, dar dumneata păstrează libertățile pentru locul unde ai fost crescută.

— Hei, hei ! exclamă ea. Nu mă așteptam la așa ceva din partea dumneavoastră, doamnă Pamela. Dar pentru că mă provocați o să vă spun ce cred eu.

— Liniște, liniște ! *Buna mea femeie*, i-am replicat eu, făcînd aluzie la limbajul folosit de stăpîna ei pentru doamna Jewkes. Doamna Davers nu are nevoie de ajutorul dumitale ! Și, în plus, eu nu pot folosi vorbe de ocară.

Femeia era gata să se bîlbiie, plină de supărare. Iar nepotul se zguduia de rîs :

— La naiba, Worden, zise el, mai bine las-o pe seama înățimii sale, căci nu i-ar putea ține piept nici douăzeci ca mine și ca dumneata.

Rîse din nou și repetă apoi cuvintele mele. *Nu pot folosi vorbe de ocară*, măi să fie ! Domnișoară, ai o limbă înveninată, asta *pot* să ți-o spun eu. Biata Worden, biata Worden ! Pe cinstea mea, a amuțit.

— Ei, bine, Pamela, vino aici, reluă doamna Davers și spune-mi drept, oare tu te consideri, cu adevărat, cununată ?

— Buna mea doamnă, am zis eu, apropiindu-mă de scaunul ei, vă voi răspunde la toate întrebările, dacă aveți răbdare, dar nu sufăr să fiu astfel tratată de acest gentleman și de camerista înălțimei voastre.

— Copilă, reluă ea, ești foarte impertinentă cu ruda mea și nici măcar cu mine nu înțelegi să fii politicoasă, iar camerista înălțimii voastre îți este superioară. Dar nu asta ne interesează acum. Te consideri, cu adevărat, cununată ?

— Îmi dau seama, doamnă, că sînteți hotărîtă să nu acceptați nici un răspuns pe care vi l-aș da. Dacă aș spune că nu sînt, mi-ați arunca tot felul de injurii grele și poate că aș grăi un neadevăr. Dacă aș spune că *sînt*, mă veți întreba cum de am nerușinarea să fiu, și veți declara că e o căsătorie fictivă.

— Vreau să mi se răspundă mai direct.

— Atunci, doamnă, ce înțelegeți prin cum mă consider eu ? Credeți ce vreți.

— Au, poți avea tu vanitatea, mândria, nebunia, grăia, să te crezi cununată cu fratele meu ? Nu-i chiar nesăbuit și destul de desfrinat de felul lui, iar tu nu ești prima de pe lista tîrfelor lui credule.

— Prea bine, prea bine, am continuat-eu (foarte tulburată), mă simt în largul meu și mulțumită de soarta mea, rogu-vă, doamnă, lăsați-mă să fiu așa mai departe cît pot mai mult.

— Fetișcană impertinentă ! Vreau să fiu îndurătoare cu tine, dacă e posibil. Nu te gîndești că sînt preocupată de faptul că o făptură atît de tinăra ca tine, pe care mama mea o iubea așa de mult, te-ai lăsat să cazi în felul acesta, să fii înșelată și dezonorată după ce ai avut o comportare atît de aleasă, un timp îndelungat ?

— Nu mă socotesc înșelată și nici dezonorată, doamnă, și sînt tot atît de inocentă și virtuoasă, cum am fost întotdeauna în viața mea.

— Minți, fetiço.

— Mi-ați mai spus-o încă de două ori pînă acum. La auzul acestora, mi-a tras o palmă peste mîină ! Atunci am făcut o reverență pînă la pămînt și retrăgîndu-mă, am declarat :

— Mulțumesc cu umilință înălțimei voastre ! Dar nu mi-am putut reține lacrimile și am adăugat : Totuși fratele dumneavoastră, doamnă, nu vă v-a mulțumi pentru felul în care vă purtați cu mine, deși eu vă mulțumesc.

— Vino puțin mai aproape, draga mea, și vei avea ceva mai mult decît atît, de crezi că nu ai făcut destulă zizanie între o soră și un frate. Dar, copilițo, dacă ar fi el aici, ți-aș arăta eu și mai mult și lui, de asemenea.

— Aș fi vrut să fi fost, am zis eu.

— Mă ameninți pe mine, intrigantă și insolentă ce ești ?

— Acum, rogu-vă, doamnă, am adăugat eu (dar m-am îndepărtat puțin), aveți bunătatea să cugetați puținel asupra tuturor celor ce mi-ați spus, de cînd am onoarea sau mai curînd nenorocirea să mă aflu în prezența voastră, dacă ați rostit măcar un singur cuvînt demn de doamna Davers, admițînd chiar că aș fi tîrfa și individă vrednică de dispreț care mă considerați.

— Vino încoace, draga mea impertinentă, vino doar o clipă aproape de mine și îți voi răspunde așa cum meriți.

Cu siguranță, că se gîdea să mă palmuiască. Dar aș fi fost nevrednică de soarta mea fericită, dacă nu aș fi dat dovadă de puțin curaj. Cînd masa a fost strînsă am glăsuț :

— Bănuiesc că pot să plec acum, doamnă.

— Bănuiesc că nu poți, replică ea. Pun rămășag, copilă, că-ți este prea plin stomacul pentru a minca și ești în stare să mai postești pînă vine acasă manieratul tău stăpîn.

— Rogu-vă, înălțimea-voastră, grăi camerista ei, îngăduiți-i bieteii fetei să stea la masă cu doamna Jewkes și cu mine.

— Sînteți foarte bună, doamnă Worden, am răspuns eu, dar cum spuneți, m-am schimbat mult. Am fost onorată în ultimul timp, cu o tovarășie mai de preț, așa că nu înțeleg să cobor pînă la a duminică.

— S-a mai pomenit atîta neobrăzare, declară doamna Davers.

— Biata Worden, biata Worden, o compătimi nepotul, te dă gata.

— Ar vrea înălțimea-voastră să fie atît de bună, încît să-mi spună cît mai am de stat aici ? Căci veți afla din această scrisoare că sînt obligată să mă conformez dispozițiilor stăpînului meu. I-am dat atunci scrisoarea primită de la domnul B. M-am gîndit că citind-o, se va purta ceva mai bine cu mine, judecînd după cîntea pe care mi-o face el.

— Da, recunosc scrisul *valorosului* meu frate. Este adresată doamnei Andrews. Tie, bănuiesc, copilă ? Andrews va fi întotdeauna numele tău pentru el, sînt sigură de asta. Și a citit-o făcînd remarci în felul următor :

Dragostea mea dragă (DRAGOSTEA MEA DRAGĂ), uitîndu-se la mine și măsurîndu-mă din cap pînă în picioare. Cum, așa pentru mutra ta de bebeluș ? Nu voi mai putea auzi niciodată aceste cuvinte, rogu-te, Jackey, să-i atragi atenția lordului Davers să nu-mi zică niciodată *Dragostea mea dragă* și continuă lectura. *După cum ți-am spus, să nu mă aștepți, dacă nu vin pînă la unsprezece, sper (ține-mă, Doamne, ia aminte Jackey ! SPER) că absența mea nu te-a tulburat.* (Cine poate suporta așa ceva, ia te uită, o confesiune, o adevărată confesiune Jackey !

— Și chiar așa este, doamnă, interveni el, e limpede ca lumina zilei, uitîndu-se prelung la mine, pînă cînd m-a intimidat, și rîzînd cu o privire atît de neursînată. În clipa aceea, l-am urît. Ei, bine și *a tulburat pe dragostea dragă* ? Ai fost oare tu tulburată, dragoste dragă ? O individă vrednică de dispreț, de felul tău este tratată cu mai multă complezență decît o soție. Nemaipomenit de afectuos ! Dar iată și sfîrșitul !

A citit pentru ea, pînă a ajuns la următoarele cuvinte : *Aș fi preferat (rogu-te, Jackey, fii atent la asta), aș fi preferat să nu ne fi angajat. (Să nu ne fi angajat, noi.)* Fratele meu și cu tine, năpîrcă, împreună ! Trebuie să am răbdare ! *Să mergem la domnul Simon și bunii vecini în această seară.* Acceptă, domnul Simon și bunii vecini, vizita ta, fetițo ? (Nu o să primească nici o vizită din partea mea, îi pot asigura.) *Dar de vreme ce asemenea invitație trebuie să se materializeze (ascultă, ascultă, Jackey !)* *Îngăduie-mi să te rog (nemernicul a putut să-l trateze pe lordul Davers și pe mine, așa cum ne-a tratat, iar acum devine un cerșetor în fața acestei individe).* *Îngăduie-mi, să te rog, dragostea mea* (o dragostea mea, o să mi se facă rău pînă ajung la jumătatea scrisorii. Mică

vrăjitoare, cum ai izbutit așa eeva ? Dar să citesc mai departe.) *să iei șareta* (E gata șareta ? Bine că am venit la timp ca să te scutesc de această preocupare). *Du-te la domnul Simon, cu cât ajungi mai devreme, dovedești mai multă bunăvoință.* (Cum de spui așa ceva frate ?) *Și to-vărășia ta poate fi plăcută domnului Simon și bunilor vecini ?* (O Jackey, Jackey îmi este greată) *și tuturor prietenilor care te admiră* (Mi-a aruncat cu scrisoarea în cap, m-aș fi aplecat să o iau, dar Worden a ei a fost mai iute decît mine și i-a dat-o din nou, iar ea a continuat cu remarcile. *Sper să mă alătur ție acolo* (Să mă alătur ție, cui ? Pamela Andrews ! Odrasla unui cerșetor. Luată de mama.)

— Din milostenie, am întrerupt eu, doamnă. Fac o plecăciune pentru draga memorie a bunei doamne. Dintre toate reflecțiile înălțimii-voastre pe acestea le pot suporta cel mai bine. Este mîndria mea !

— Neobrăzată ! Taci din gură ! Te mîndrești cu rușinea ta ?

Slavă Domnului, m-am gîndit eu în sinea mea, într-adevăr, am cu ce să mă mîndresc, o adevărată mîndrie. Dar am rămas tăcută, foarte sigură pe mine, draga mea mamă, *Sper să mă alătur ție acolo*, a continuat ea să citească *la ora cearului, după masă.* (Așa că vei fi la un timp copilă, o oră sau două de aici înainte pentru a răspunde la toate invitațiile tale importante.) Să scrie o scrisoare atît de binevoitoare unei soții, nu ține. Dacă ar fi fost vorba de o femeie de aceeași condiție socială cu el, nu ar fi pomenit după primele două săptămîni, *prietenii care o admiră.* Este foarte clar acum pentru mine cum stau lucrurile. Nu-i și pentru tine Jackey ? Pentru tine Worden ?

— Adevărat, doamnă, răspunse femeia.

— Limpede ca lumina zilei, grăi nepotul, surizînd batjocoritor, în timp ce fața mea ardea.

Bărbat nepolitic, mi-am șoptit în gînd, dar continuam să fiu mîndră de inocența mea și astfel eram în

stare, mai ușor, să rămîn tăcută. (Doamna Davers citi mai departe). *Voi avea de parcurs șase mile în plus.* (A, ticăloasă Pamela, nu-ți dai seama că influența ta este în zadar ? Dacă ți-ai fi păstrat inocența, iar iubitul tău ar fi fost de același rang cu tine, nici șaiszeci de mile nu ar fi fost mai mult decît o milă pentru el.) Crezi că inima fratelui meu poate fi stăpînită de mutra asta de bebeluș a ta ? Biată nenorocită ! Cît îmi este de milă de tine !

I-am făcut o reverență pentru mila pe care mi-o arăta, rămînînd în aceeași atitudine mîndră și tăcută (pentru că eram justificată față de mine). Continuă să citească. *Și știu că bunii oaspeți vor scuza că nu sînt îmbrăcat cum s-ar cuveni.* (Să scuze lipsa unei ținute vestimentare, fără îndoială, că o vor face. Orice fel de îmbrăcăminte mă tem că este destul de bună, pentru a fi în mijlocul unei asemenea societăți, care te admiră pe tine, individă nevrednică, în situația ta de fată dezonorată ! Dar ascultă, Jackey, încă alte lucruri minunate !) *Număr fiecare oră a acestei mici absențe de o zi !* (Dă-mi voie să repet !) *Număr fiecare oră a acestei mici absențe de o zi.* Dar ia aminte, de asemenea, la negliobia bunului om ! Cineva ar putea crede că dragostea este un lucru nou pentru el. De cînd s-a despărțit de iubită, timpul s-a scurs foarte monoton, și după socotelile lui amoroase, cel puțin vreo douăsprezece zile și nopți. Și cît de plictisitoare este o mică absență ! Bine grăit, bunul meu frate, precis, hotărît. Dar oamenii înțelepți, cînd sînt îndrăgostiți apar ca cei mai mari prostănaci ! Și acum iată motivul : de ce această mică absență, în același timp atît de mare și monotonă. *Căci sînt cu cea mai totală sinceritate, dragostea mea dragă.* (Din nou dragostea mea dragă.) *Al tău pentru totdeauna.* (Dar frate, tu minți, deși cu bună știință și astfel, draga mea domnișoară Andrews, sau cum să te numesc oare ? *Dragostea ta dragă va fi al tău pentru totdeauna.* Și poți oare să fii atît de vanitoasă, încît să crezi aceasta ? Dar așteaptă, mai există și un post-scriptum. Apoi, uitîn-

du-se la mine, ești strașnic de fericită cu un asemenea iubit. *Dacă poți să iei masa cu domnul Simon și cu doamnele, înseamnă o libertate (O libertate, cu martori), dar ar fi încântați.* (Lingușitori nemernici, făpturi fără nici o valoare !) *Cu atât mai mult cu cât nici nu se așteaptă la o asemenea favoare. (Favoare ! Jackey ! Favoare !)* O ! mică fantoșă sulemenită ! Dar voi fi, pe cât posibil, răbdătoare. Într-adevăr, prezența ta poate fi o favoare pentru acei care sînt încântați de tine.

— Ei, bine, destul pentru moment cu această scrisoare. Worden poți să te duci să măninci cu *Fața Durdulie !*

Camerista se retrase, iar ea mi se adresă din nou :

— Dar vezi, domnișoară, nu poți să onorezi această societate care *te admiră* decît din complezență față de nebunia lui și să-mi fie îngăduit să spun, că prezența ta acolo ar fi puțin dorită. Și, într-adevăr, nu pot să nu mă cpresc să nu te admir *dragostea mea dragă*, în așa fel, încît nu mă voi lipsi de tine deloc toată această seară.

Vezi, faptul că i-am arătat scrisoarea nu a servit la nimic. M-am căit mai apoi că i-am dat-o în mînă, de mai multe ori, pe cînd citea.

— Ei, bine, atunci, am spus eu, sper că înălțimea-voastră îmi va permite să mă scuz față de bunul său frate și să-l anunț că ați venit și că vă plac atât de mult, încît nu vreți să-mi dați drumul.

— Indivîdă insolentă, replică ea, și dorești ca bunul meu frate, cum îl numești, să vină să se certe cu sora lui pentru tine. Dar nu o să te miști din fața mea, iar acum o să te întreb de ce mi-ai dat să citesc scrisoarea.

— Ca să vă arăt că avem o invitație pentru ziua și seara aceasta.

— Pentru nimic altceva ?

— Dacă înălțimea-voastră ar găsi în scrisoarea de față alte cauze, aș putea spera să nu fiu tratată mai prost din pricina lor.

Din ochii ei se revărsa indignarea. M-a apucat de mână și strângându-mi-o foarte tare, mi-a declarat :

— Știu, creatură increzută, că mi-ai arătat-o pentru a mă insulta. Mi-ai arătat-o ca să văd că poate fi mai politicoasă față de o biată nenorocită născută în sărăcie, decît față de mine sau de lordul Davers. Mi-ai arătat-o în speranța că voi deveni și eu o neghioabă credulă ca tine, închipuindu-mi că ești în adevăr căsătorită, cînd știu prea bine tot șiretlicul acestei povești și am motive să fiu convinsă că-l cunoști și tu perfect. Pe scurt, mi-ai arătat-o ca o muștrare pentru mine că s-a putut înjosi pînă într-atît unei nevrednice sulimenite, spre rușinea uneia dintre cele mai vechi și neîntinate familii ale țării. Am ac de cojocul tău și pot să te văd doborîită la picioarele mele.

Această amenințare îngrozitoare și privirea ei aprigă ca și întreaga înfățișare plină de furie m-au făcut să-nii pierd tot curajul. Nu mi-am mai putut ține lacrimile.

— Fie-vă milă de mine, înălțimea voastră, să știți că sînt, într-adevăr, onestă și virtuoasă și nu aș face pentru nimic pe lume nici un rău.

— Deși știu, replică ea, că așa-zisa ta căsătorie nu e decît o farsă, iar inelul ceva ridicol, ca tot restul acestei istorii absurde, nu voi avea însă răbdare cu tine pînă nu recunoști că numai vanitatea ta te îndeamnă să-ți *imagi-nezi* că ești căsătorită cu fratele meu ! Așa că fii atentă, Pamela, fii atentă progenitură de cerșetor, fii atentă !

— Vă implor, doamnă, lăsați pe părinții mei în pace. Ei sînt oameni cinstiți, buni, și nu este nici o crimă să fii sărac. Altă dată s-au bucurat de o situație foarte respectabilă și nici cînd nu au fost cerșetori. Nenorocirile lovesc și pe cei cît mai sus situați. Pot suporta cele mai crude imputări, privind persoana mea, dar cînd este vorba de oameni cinstiți, harnici, care au trecut prin mari încercări, sprijinindu-se întotdeauna pe munca lor grea, nu admit nici o reflecție.

— Ce, pretinzi acum că provii dintr-o familie bună, individă nevrednică ce ești? Doamne dă-mi răbdare! Presupun că nebunia fratelui meu și nevrednicia lui vor da naștere, în scurt timp la o cercetare la Biroul Heraldic¹ pentru a lămuri obscuritatea ta ticăloasă. Ațiți-mă, Pamela, doresc să o faci. Îți dau o sută de guinee ca să declari că tu îți închipui doar că ești căsătorită cu fratele meu.

— Nădăjduiesc că înălțimea-voastră nu o să mă ucidă și dat fiind că tot ceea ce spun nu vă face plăcere și sîn-teți hotărîtă să fiți furioasă pe mine, rogu-vă îndepliniți orice intenție ați avea cu mine și lăsați-mă să plec.

M-a lovit pe mînă și era gata să mă pălmuiască, dar doamna Jewkes și camerista ei, ascultînd de afară, au intrat amîndouă chiar în acea clipă, iar doamna Jewkes, spuse, așezîndu-se între mine și ea :

— Înălțimea-voastră nu știe ce face cu adevărat. Stăpînul meu nu mi-ar ierta niciodată, dacă aș lăsa ca în casa sa, cineva atît de drag lui să fie atît de rău tratat, ceea ce nu se poate întîmpla, chiar dacă sîn-teți doamna Davers.

Camerista ei a intervenit, de asemenea, spunîndu-i că nu meritam să se enerveze din pricina mea. Dar era ca ieșită din minți.

Am vrut să plec, nepotul însă s-a așezat din nou cu spatele la ușă și punînd mîna pe sabie, a declarat că nu voi ieși din cameră pînă cînd mătusa lui nu-mi va permite. A tras sabia pe jumătate din teacă și am fost atît de speriată, încît am strigat :

— O, sabia, sabia ! Nemaștiind ce să fac, am fugit spre ea și cuprinzînd-o cu brațele și uitînd în acea clipă că era dușmanul meu, am căzut în genunchi și am grăit :

— Apărați-mă, bună doamnă. Sabia, sabia !

Doamna Jewkes declară :

— Doamna mea va leșina.

¹ Instituție înființată în 1483, pentru a stabili chestiuni de genealogie.

Dar chiar doamna Davers a fost atât de uimită că lucrurile merseseră atât de departe, încît zise :

— Jackey, nu scoate sabia ! Vezi doar că, oricît de violentă este, rămîne o lașă.

— Hai, zise ea, liniștește-te, voi încerca să-mi stăpînesc furia și voi avea milă de tine. Așa că fată, ridică-te și nu fă pe nebuna !

Doamna Jewkes mi-a dat la nas cu flaconul ei de săruri, dar nu leșinasem. Doamna Davers spuse :

— Jewkes, dacă *dorești* să fii iertată, lasă-mă singură cu Pamela, și tu, Jackey, ieși din cameră, numai tu, Worden, rămii.

M-am așezat pe marginea ferestrei, tremurînd ca o lașă, așa cum m-a numit doamna și cum sînt. Worden îmi atrase din nou atenția :

— Nu trebuie să stați jos în prezența înălțimii sale, doamnă Pamela !

— Da, las-o să stea pînă își vine puțin în fire, răspunse doamna. Ei, bine, Pamela, fără tăgadă ai fost foarte provocatoare cu mine și cu nepotul meu (care este un om de viță).

Căutînd să scuze comportarea ei atât de crudă față de mine și fiind conștientă că a mers prea departe, dorea să dea vina pe mine și continuă :

— Recunoaște că te-ai purtat cu impertinență și cere-mi iertare mie și lui Jackey și voi încerca să fiu îndurătoare cu tine, căci ai fi rămas o fată dulce, dacă ți-ai fi păstrat inocența.

— Este insultător pentru mine, doamnă, să vă imaginați că nu mi-am păstrat-o.

— Nu te-ai culcat cu fratele meu ? Spune-mi asta !

— Înălțimea-voastră pune întrebări, în mod foarte ciudat, și folosește cuvinte ciudate.

— O, delicatețea ta este rănită prin întrebarea mea directă. Această sensibilitate te va părăsi curînd, da așa va fi, dar răspunde-mi direct !

— Apoi, următoarea întrebare va fi : „Sînt căsătorită ?” Și nu veți suporta răspunsul meu la asemenea întrebare și mă veți bate din nou.

— Încă nu te-am bătut, spune, Worden, am atins-o ? Înțeleg că vrei să născocești o poveste, nu-i așa ? Nu pot suporta, într-adevăr, să te văd închipuindu-ți că ai fi sora mea. Știu prea bine întreaga șmecherie pusă la cale pentru a servi cedării tale. Cunossc lumea puțințel mai mult la treizeci și doi de ani ai mei, decît tu la șaisprezece.

M-am ridicat de la fereastră și îndreptîndu-mă spre celălalt capăt al camerei, am zis :

— N-aveți decît să mă bateți din nou, dar trebuie să spun, că resping cu dispreț cuvintele dumneavoastră, sînt cu adevărat căsătorită, întocmai ca și înălțimea-voastră.

La auzul spuselor mele, s-a repezit spre mine, dar Worden s-a interpus din nou, glăsuind :

— Lăsați pe această făptură fudulă să plece, doamnă ! Nu este demnă de a sta în prezența dumneavoastră. Nu va face altceva decît să vă enerveze.

— Dă-te la o parte, Worden, a zis doamna Davers. Este o afirmație pe care nu o voi accepta din partea fratelui meu. Nu o pot admite. Căsătorită, întocmai cum sînt și eu. Este așa ceva de suportat ?

— Dar dacă creatura crede că este căsătorită, doamnă, continuă Worden, atunci trebuie să fie compătimită pentru credulitatea ei și disprețuită pentru vanitate.

Am sperat, la un moment dat, să mă pot strecura afară pe ușă, dar m-a apucat de rochie și m-a tras înapoi.

— Rogu-vă înălțimea-voastră, am grăit eu, foarte speriată de ea (căci am o părere cu totul specială despre furia unei femei sus puse, cînd este enervată) nu mă ucideți. Nu am făcut nici un rău.

A încuiat ușa și a pus cheia în buzunar. Iar eu, cum am văzut-o pe doamna Jewkes în fața ferestrei, am deschis-o și i-am zis :

— Doamnă Jewkes, cred că ar fi mai bine că trăsura să se ducă și să-l anunțe pe stăpînul dumitale că sora sa este aici și nu pot să o părăsesc.

Era ferm hotărîtă să se împotrivească la orice.

— Nu, nu, replică ea, va crede atunci că mă complac în compania acestei creaturi nevrednice și nu vreau să mă despart de ea.

— Mă gîndeam că înălțimea voastră n-ar avea de ce să facă obiecțiune la mesajul meu.

— Tu, fetișcano, habar nu ai de ceea ce se cere de la persoanele sus puse, cum ai putea să știi.

M-am gîndit în sinea mea că nici nu aș dori în asemenea condiții.

— Ce să-i spun, doamnă, fratelui dumneavoastră ?

— Nimic, răspunse ea. Lasă-l să-și aștepte *dragostea lui iubită* și să fie dezamăgit, cîteva ore doar și fiecare va constitui o zi în socotelile lui *amoroase*.

Mărita cucoană se afla în celălalt capăt al camerei, umblind de colo-colo, iar cum doamna Jewkes s-a apropiat de mine, i-am șoptit ca Robert să stea cu trăsura la capătul aleii cu ulmi, deoarece mă voi lupta să scap cît mai repede.

— *Cu adevărat oăsătorită, întocmai ca mine*, repetă ea și continuă : Ce insolență, din partea individei ! Așa grăia, vorbind singură sau adresîndu-se femeii în timp ce-și purta pașii prin cameră în lung și în lat. Dar cum văzusem că nu-i pot fi pe plac cu nimic, m-am gîndit că-i mai bine să tac.

După un răstimp, mă întrebă :

— Nu merit nici un răspuns ?

— Dacă vorbesc, am replicat eu, înălțimea-voastră este mereu furioasă pe mine, oricît de respectuoasă aș fi. Cine să mai știe cum să vă satisfacă ?

— Mărturisește adevărul, ești o nenorocită dezonorată. Te-ai culcat cu stăpînul tău, recunoaște că îți pare rău de isprava ta, ca și pentru zîzania pe care a-i produs-o între el și mine. Atunci voi fi îndurătoare cu tine și îl voi con-

vinge să te expedieze la părinții tăi, dîndu-ți o sută sau două de guinee. Se va putea găsi astfel, vreun fermier cinstit, care pentru bani să acopere rușinea. Iar de nimeni nu te vrea, va trebui să faci un legămînt de penitență și să fii umilă, așa cum te credeam altă dată că ești. •

Mă simțeam profund dezgustată de această comportare pătimașă și absurdă și necăjită de faptul că voi produce neplăcere acolo unde eram așteptată ; realizînd că nu ar fi prea greu să scap pe fereastră, podeaua salonului fiind aproape la același nivel cu exteriorul, m-am hotărît să încerc și s-o iau la sănătoasa. În consecință, cum ea se afla la celălalt capăt al camerei, iar fereastra rămăsese deschisă, de cînd vorbisem cu doamna Jewkes, m-am urcat pe scaun și, într-o clipă, am fost afară. Am pornit-o la fugă cît mă țineau picioarele în timp ce ea la o fereastră și femeia la cealaltă mă chemau înapoi.

La strigătele ei, au venit doi dintre servitorii săi, și cînd le-a ordonat să mă oprească, le-am spus „vai de voi dacă mă atingeți“. Poruncile stăpînei ar fi prevalat, dacă domnul Colbrand, chemat de doamna Jewkes să stea în apropiere, văzînd cum sînt tratată, nu și-ar fi făcut apariția. Le-a aruncat una din acele priviri ale sale înfiorătoare, singura dată, cînd mi s-a părut că i se potrivea și a spus că-i va rupe spinarea celui care ar încerca să o atingă pe stăpîna sa. A luat-o și el la fugă lîngă mine și am auzit-o pe doamna Davers glăsuind :

— Individa zboară ca o pasăre.

Cu adevărat, chiar și domnul Colbrand, cu picioarele lui lungi, abia putea ține pasul cu mine. Nu m-am oprit pînă cînd am ajuns la trăsură. Robert, cînd m-a văzut, coborî de pe capră, deschizîndu-mi ușa, iar eu am sărit înăuntru, fără a atinge scara, spunîndu-i :

— Mîna, mîna cît poți mai repede, să nu mă ajungă doamna ! El s-a urcat pe capră, iar Colbrand m-a asigurat :

— Nu fiți speriată, doamnă, nimeni nu vă va atinge. A închis ușa și Robert a luat-o din loc. Dar eram cu su-

fletul la gură și nu mi-am revenit din spaimă tot drumul.

Colbrand a fost atît de bun, încît s-a urcat la spate (dar nu am știut, pînă cînd am sosit la domnul Simon) ca nu cumva, a zis el, doamna Davers să trimită după mine și i-a declarat doamnei Jewkes, cînd s-a întors acasă, că nu a văzut încă pînă atunci pe cineva care să alerge așa, ca mine.

Această crudă femeie m-a reținut pînă pe la ora șase. De îndată ce trăsura s-a oprit, domnișoara Darnford a ieșit în goană, în întîmpinarea mea :

— Bine-ai venit, fii de zece ori binevenită, draga mea, glăsui ea, dar te asigur că o să mănînci bătaie, căci domnul B. a sosit aici de două ore și este tare furios pe tine.

— Îmi pare foarte rău în adevăr, am replicat. Nu mai sînt în stare să fac față la așa ceva, abia mai știind ce rostesc, căci nu-mi revenisem încă după spaima pe care am tras-o. Dați-mi voie, să stau jos, am avut o întîmplare foarte neplăcută.

M-am așezat pe un scaun, nu mă simțeam bine, din pricina enervării avute, și m-am lăsat pe brațul ei.

— Domnul și stăpînul tău a sosit foarte prost dispus. Iar după o oră, văzînd că nu vii, a început să se îngrijeze și a declarat că nu se aștepta la o asemenea lipsă de considerație din partea ta. Acum, după multe stăruințe, a acceptat să joace cărți. Hai, trebuie să vii singură, frumoasa mea, căci el este prea supărat, cred, pentru a-ți ieși în întîmpinare.

— Nu aveți oaspeți străini ? am întrebat eu.

— Numai două rude din Stamford, două femei și un umil prea supus prieten al uneia dintre ele.

— O, domnișoară Darnford, ce să fac, nu pot suporta să-l văd furios pentru nimic pe lume ?

Chiar atunci cînd rosteam aceste cuvinte aū apărut doamna Darnford și doamna Jones să mă dojenească, pentru că nu am sosit mai devreme. Și înainte de a putea deschide gura, a venit și domnul B. Am fugit la el.

— Ce faci, Pamela, m-a salutat el cu o oarecare răceală.

Tare mi-a fost greu să o suport.

— Mă așteptam, draga mea, că vei veni aici la dîneu.

— Rogu-vă, rogu-vă, ascultați-mă, și apoi o să vă fie milă de mine. Doamna Jewkes vă va spune că, de îndată ce am primit scrisoarea, am declarat că dau imediat ascultare celor cuprinse în epistolă, vin să iau masa cu aceste prea bune doamne și m-am pregătit pentru a porni la drum.

— Uite, am spus eu, interveni domnișoara Darnford, că s-a întimplat ceva ! O, acești tirani, acești bărbați !

— Păi, ce te-a oprit, draga mea. Ușurel, ușurel, pari că nu mai poți respira.

— Am și de ce să fiu cu sufletul la gură, căci tocmai cînd eram pe punctul de a pleca, cine a intrat cu trăsura în curte, doamna Davers.

— Ei, atunci înțeleg, draga mea, și a devenit mai blind, ai avut o grea încercare, într-adevăr, din partea uneia din cele mai înfumurate femei din Anglia, deși este sora mea. Căci și ea, Pamela, a fost răsfățată de către mama. Dar ai văzut-o ?

— Și încă cum !

— Ei, bine, cred că nu a avut cutezanța să...

— Dar spuneți-mi, că mă iertați, că nu am venit la timp, l-am întrerupt eu, rog și pe bunele doamne să mă scuze și apoi, o să vă istorisesc întreaga poveste altă dată.

— Vreau să știu, draga mea, a fost doamna Davers insolentă cu tine ?

— Doamna Davers este sora voastră, l-am întrerupt eu, și nu trebuie să vă povestesc chiar totul, dar m-a tratat puținel cam sever.

— A aflat că ești căsătorită ?

— Da, dragul meu, la urmă, am fost obligată să-i mărturisesc adevărul, dar a ținut-o una și bună că e o căsătorie fictivă, iar eu, o creatură abjectă. Era gata să

mă bată, cînd i-am spus-o, căci nu putea suporta, a declarat ea, să mă consider sora sa.

— Ce ghinion, replică el, că nu am fost acasă. De ce nu ai trimis după mine aici ?

— Să trimit ? M-a ținut prizonieră, cu forța. Nu m-au lăsat să mă mișc, ori altfel credeți că ar fi putut ceva să mă oprească să dau ascultare cerințelor voastre. Le-am zis că aveam o invitație anterioară și m-a ridiculizat, spunînd că nu a auzit încă slujnice vorbind de invitații. Și atunci i-am arătat buna voastră scrisoare. Și a făcut o mie de observații asupra acesteia, ajungînd să regret că i-am arătat-o. Pe scurt, orize aș fi spus ori aș fi făcut, nimic nu o putea satisface și în permanență, m-a numit individă, fetișcană și tot felul de cuvinte grele. Dar vă rog, să nu fiți supărat pe ea, din pricina mea.

— Presupun că nu te-au invitat să iei masa cu ea, căci a venit înainte de prînz, bănuiesc că imediat după ce ai primit scrisoarea mea. Să iau masa cu doamna Dayers ! Nu, cu adevărat. Păi, dorea să o servesc la masă împreună cu Worden, camerista sa, pentru că a zis că nu vroia să-și reverse minia față de mine, în prezența valetilor.

— Ei, bine, și-ai servit-o la masă ?

— Ați fi vrut să o fac ?

— Sper, Pamela, că ai știut ce era de demnitatea ta ca soție a mea.

— Am refuzat să o servesc la masă, tocmai din acest motiv, pentru că prin asemenea act, vroia să mă umilească ; altfel, aș fi fost în stare să o servesc în genunchi pe sora voastră.

Și-a exprimat aprobarea față de comportarea mea și a adăugat că era o femeie insolentă și se va căi de purtarea ei atît de rea față de mine. Dar, domnule, trebuie scuzată, nu vrea să creadă că aș fi într-adevăr căsătorită, așa că nu fiți prea minios pe ea.

Doamna Darnford s-a dus în salon și le-a povestit oaspeților de ce am întârziat. Se pare că dragul meu stăpîn mă iubește prea mult ca să fi păstrat numai pentru sine dezamăgirea, cînd a văzut că nu eram acolo, să-i ies în întîmpinare. Toți mi-au făcut o asemenea prezentare față de cele două domnișoare Boroughs și de domnul Perry, oaspeții din Stamford, încît erau foarte nerăbdători să mă vadă.

— Cu cine, draga mea, a mai venit sora mea în afară de camerista ei ? a întrebat dragul meu domn B.

— Cu nepotul său.

— Acel nepot este un filfizon, replică el. Cum s-a comportat cu tine ?

— Nu prea grozav de bine, domnule.

— Pe cinstea mea, dacă aș ști că nu s-a purtat bine cu iubita inimei mele, l-aș trimite acasă la unchiul său fără urechi.

— Ce e drept, nu am fost nici eu prea răbdătoare cu el, căci m-am gîndit că nu trebuie să-l tolerez, ca pe doamna Davers.

— Dar, de bună seamă că ai fi putut pleca, draga mea, cînd erai invitată la o masă ?

— Da, desigur, dar înălțimea-sa m-a încuiat în cameră și nu m-a lăsat să mă mișc.

— Înseamnă că nici nu ai mîncat ?

— Nu, bineînțeles, dar nici nu aveam chef de mîncare.

— Dar, atunci, cum ai reușit totuși să pleci ?

— I-am povestit pe scurt felul în care am scăpat și despre ajutorul binevoitor dat în această împrejurare de doamna Jewkes și domnul Colbrand.

Mi-a zis că sînt o făptură dulce și că nu-mi place să vorbesc pe nimeni de rău.

— Dar hai acum să ne alăturăm celorlalți și încercă să uiți ce-ai suferit vreo două trei ore și vom relua subiectul în drum spre casă.

— Dar mă iertați și nu sînteți supărați pe mine ?

— Să te iert, draga mea ? Sper că tu mă vei ierta pentru tot ceea ce ai suferit, din partea mea și pentru mine. Și cu aceste cuvinte am intrat în salon, la ceilalți.

M-a prezentat cu multă căldură oaspeților străini, celor două doamne și prietenului lor, iar domnul Simon care se afla la masa de cărți s-a ridicat și m-a salutat :

— Pe legea mea, doamnă, nici nu știți cât mă bucur să vă văd la noi. Se pare că ați fost prizonieră. Este bine că s-a întâmplat așa, căci altminteri, domnul B. și cu mine te-am fi judecat pentru crimă de *lezmaiestate* (mi s-a explicat, după aceea, că este un fel de trădare împotriva domnului și stăpînului meu). Noi, soții din acest ținut, sîntem determinați să întoarcem o nouă pagină pentru soțiile noastre, iar soțul și stăpînul vostru trebuie să ne arate calea. Dar văd după ochii și obrajii roșii, că ați avut un sos piperat la carnea dulce.

— Cred că trebuie să fim foarte recunoscători față de frumoasa noastră vizitatoare, interveni domnișoara Darnford, căci pentru a veni la noi, a fost obligată să sară pe o fereastră.

— Cu adevărat ? se miră doamna Peters. Și cum stăpînul era cu spatele, adăugă, doamna Davers, înainte de a se mărita era totdeauna tare nervoasă, dar după ce-i trecea mînia, devenea bună. Îmi amintesc că adesea pălmuia fetele din casă, iar mai apoi le cerea iertare, dacă se dovedeau supuse, altfel avea obiceiul să spună, *creaturile au fost obraznice cu ea*.

— Mă tem, am replicat eu, că m-am arătat prea nervoasă și astfel am provocat-o să se poarte așa cu mine, dar m-aș fi arătat nedemnă de rangul la care am fost ridicată, dacă nu aș fi dat dovadă de curaj. Am făcut-o pentru fratele său și am motive să mă cred fericită că am scăpat de cîteva perechi de palme.

Domnișoara Boroughs, sora ei și domnul Perry păreau că mă privesc cu multă plăcere, iar domnișoara Darnford adresîndu-mi-se a avut amabilitatea să-mi declare că :

— Prietenii noștri, doamnă B., vă admiră foarte mult. Domnul Perry consideră că sînteți femeia cea mai frumoasă pe care a văzut-o vreodată și aceasta o spune chiar în fața stăpînei sale, vă asigur.

— Dacă ar spune-o altfel mi s-ar părea că mă flatează, a răspuns domnișoara Boroughs.

I-am făcut o reverență. Domnișoara Nanny Boroughs mi-a adresat un compliment încă și mai mare, iar eu am declarat :

— Doamna Davers a fost crudă să mă țină departe de o asemenea societate.

— Pierderea este a noastră, draga mea vecină, zise domnișoara Darnford.

— Recunosc, am replicat eu, căci toți ați fost lipsiți mai multe ore, de o umilă admiratoare.

Domnul Perry mi-a atribuit calități extraordinare și menționînd cuvîntul strălucitor, i-am grăit (stăpînul venea chiar atunci, dar nu a auzit) :

— O, domnule, strălucirea mea nu-i decît una împrumutată, asemenea aceleia a lunii : dar iată soarele, generozității căruia datoresc toată strălucirea palidă pe care o priviți într-un mod atît de distins.

— Domnule B., sînteți cel mai fericit om din Anglia, după părerea mea, afirmă domnul Perry.

— Nu știu la ce vă referiți, dar dacă mă considerați așa, luînd ca exemplu o singură împrejurare a bunătății acestei fete, ce să mai zic de toate ocaziile pe care le am. Vă asigur că Pamela mea, atît de frumoasă cum o vedeți, are o minte și un suflet și mai extraordinare. Într-adevăr, la început m-a atras frumusețea ei fizică și asta mi-a sădit în inimă dorința să-i devin iubit, dar mai tîrziu frumusețea sufletului ei m-a făcut să-i fiu soț.

— Ei, bine, a conchis domnul Perry, foarte politicoș, oricît de splendidă este doamna, nu știu cine ar putea să o merite, decît acela care spune atît de minunate lucruri despre ea.

Eram foarte stinjenită și atunci am apucat-o de mână pe domnișoara Darnford și i-am șoptit :

— Salvează-mă, dulce doamnă, prin propriu-ți exemplu, de mândria mea crescîndă. Dacă aş putea merita măcar jumătate din toate aceste minunate lucruri, ce fericită creatură aş fi.

Cea mai mare parte a societății se așezase să joace 100¹, stăpînul meu (cum aş putea să nu-l numesc stăpînul meu) a fost de acord, în cele din urmă, să joace whist², deși a spus că ar prefera să fie scuzat, căci stătuse de veghe toată noaptea. L-am întrebat ce face prietenul său.

— Vom vorbi despre sărmanul domn Carlton altă dată. Cuvintele sale și solemnitatea cu care le-a rostit, m-au făcut să mă tem că bietul gentleman se stinsese din viață, ceea ce, într-adevăr, s-a dovedit ca fiind așa.

Ne-am ales partenerii la această partidă și s-a potrivit ca domnișoara Boroughs să fie cu stăpînul, iar eu cu domnul Perry. Am avut o carte foarte bună din prima dată, cei patru onori.

— O carte atît de bună, Pamela, trebuie să meargă cu o inimă la fel, spuse stăpînul, dar nu ai fi făcut nimic, dacă nu ar fi fost și valetul.

— Whist, spuse domnul Perry, știți la început, era un joc de curte, iar valetul reprezenta, bănuiesc întotdeauna, pe primul ministru.

Astfel a prins ființă o plăcută conversație, deși una scurtă referitoare la joc. Domnul B. l-a comparat cu *Constituția* engleză. El considera asul ca legea țării, bunăstarea supremă a poporului.

— Vedem, reluă el, că asul simplu, cîstit cîștigă pe rege, pe regină și pe șiretul valet. Dar după cărțile, din

¹ Joc de cărți în care cel care pierde trebuie să plătească o anumită sumă sau „100”, la fondul mizelor.

² Joc de cărți, o formă premergătoare bridgeului, devenit foarte popular prin anii 1740. Horace Walpole l-a descris ca pe un fel de opium universal, în 1742.

mîna Pamelei mele, putem observa ce avantaj se obține cînd toate cărțile de curte sînt la un loc, fiind dirijate de o singură minte. Domnul Perry a subliniat că în legile noastre există o maximă prin care se arată că regele nu poate face nimic rău. Într-adevăr, continuă domnul B., aducem acest compliment regilor noștri, fără discriminare și se impune să o facem, pentru că regalitatea este sacră și trebuie să-i amintească unui principe ceea ce se așteaptă de la el. Complimentul se cuvine să fie adresat unui suveran, care este nu numai un om bun, dar și un principe bun, deoarece, în general, un stăpîn de ispravă reușește să aibă și slujitori vrednici adunați din toate soiurile de oameni.

Cina a fost servită mai repede, pentru că eu nu luasem prînzul și cu acest prilej s-a emis o seamă de aprecieri plăcute față de persoana mea. Doamna Jones reveni la discuția despre doamna Davers, iar stăpînul grăi :

— Mă tem, Pamela, că ai fost tratată mult mai prost decît mărturisești. O cunosc prea bine pe sora mea, pentru a-mi închipui că a putut fi politicoasă și civilizată cu tine, în special că, întîlnirea s-a produs în mod atît de nefericit și cînd eu nu eram acasă. Chiar dacă nu are nici un fel de pică pe tine, dragostea mea, cele petrecute între ea și mine au exasperat-o atît de mult, încît s-ar fi certat și cu calul meu, dacă ar fi considerat că-l prețuiam. Nimic nu i-ar fi stat în cale.

Știu, draga mea, că a venit în mod special să se certe. Felul cum am primit scrisoarea soțului, probabil, că a infuriat-o foarte tare. Cum se exprima la adresa mea, Pamela ?

— Numai cu expresii ca fratele meu *bine manierat* și altele asemenea.

Doamna Jones și doamna Peters au declarat că firea violentă a doamnei Davers și multele ei calități bune erau la fel de cunoscute celor prezenți. Toți, dealtfel, ca și domnul B., doreau să știe cum s-a comportat cu mine.

Ei presupuneau că aceasta avea să fie ultima mea încercare. M-au complimentat, în privința comportării mele. Cum domnișoara Boroughs și domnul Perry nu auziseră decît o parte din povestire, i-au șoptit doamnei Darnford că ar fi doritori să afle și restul, pe de altă parte, și domnul B. era nerăbdător să știe, dacă am suferit vreo ofensă personală. La cererea lui, am relatat toate cele petrecute, așa cum v-am povestit și vouă, dragii mei părinți, numai că am mai îndulcit puțin violența ei, cînd i-am ripostat că sînt măritată, așa cum este și ea, ca și atunci cînd am subliniat preocuparea sa, privind credulitatea mea și a inocenței presupusă a fi pierdută. De asemenea, m-am dovedit îndrăzneță față de stăruințele ei, că nu a fost decît o căsătorie fictivă, iar inelul, un simplu flecușet, pentru a acoperi cedarea mea.

Stăpînul s-a arătat foarte neplăcut impresionat, auzind că m-a lovit peste mînă și dacă nu ar fi fost doamna Jewkes și femeia ei, m-ar fi și palmuit. Am ținut să laud comportarea doamnei Jewkes. Generozitatea mea, așa cum a fost numită, mi-a adus multe aplauze și în special, din partea domnului B. Am fost mai puțin scrupuloasă în relatarea mea, ca urmare a aluziilor făcute de doamna Jones și doamna Peters, că este mai bine să spui lucrurilor pe nume, căci astfel resentimentul său avea să mai slăbească, pînă cînd va fi în prezența doamnei Davers, cînd furia ei s-ar fi putut domoli și nu vor fi de față împăciuitori, ca acum. Dar ea nu are nevoie de respectul acestor vecini. Fiecare a acuzat-o pentru felul nefericit în care dă întotdeauna frîu liber firii ei violente. Ceea ce m-a făcut mai puțin zeloasă în a dezvălui adevărul, a fost faptul, că odată domnul B. a spus, cînd mă sfiam să-i arăt aspectele cele mai rele : „Nu te teme, draga mea, să-mi înfățișezi tot ceea ce ai suferit, din pricina violenței sorei mele. Oricum ar fi, tot o iubesc în cele din urmă. Știu că vine cu o dorință de reconciliere, aceasta însă trebuie împlinită după o aprigă ceartă. Ea este în stare să

răspindească multă strălucire, dar numai după o vijelie.

Domnul Peters dorind să îndulcească situația, i-a spus domnului B. :

— Îmi pare bine să văd, că puteți, ca un frate, să fiți îngăduitor cu slăbiciunile surorii dumneavoastră, și, în același timp, să fiți drept cu cea mai binevoitoare dintre soții.

La aceasta, domnul B. răspunse (ceea ce m-a încurajat să povestesc mai departe cele petrecute) :

— Sînt dispus, domnule Peters, să-i ofer sorei mele, bijuterii în valoare de o mie de lire, dacă va avea bună-tatea să o ia pe Pamela mea de mină, să-i dorească bucurie și să-i spună soră. Aceasta o voi îndeplini în primul rînd, de hatîrul dragii făpturi care-mi zîmbește aici și pentru plăcerea ei, căci altfel, aș fi nevrednic de ea.

Așa cum stăteam jos, i-am făcut o plecăciune, fără a putea scoate un cuvînt, ochii îmi erau plini de lacrimi de grațitudine. Întreagă societate, într-un singur glas, l-a binecuvîntat și m-a lăudat. Și cum eu tăgăduiam orice drept la asemenea compliment emoționant, doamna Jones a avut bună-tatea să spună :

— Draga mea doamnă B., meriți mai mult decît pot exprima, căci pentru toți cei care îți cunosc povestea, apari ca o persoană fără seamăn.

Doamna Darnford mai adăugă :

— Ești o adevărată podoabă pentru sexul nostru, draga mea, iar virtutea dumitale, deși domnul B. s-a dovedit un soț bun și generos, nu a primit decît răsplata cuvenită.

— Sînteți foarte bune față de mine, doamnelor, replică dragul meu domn B., i-am adus grele jigniri Pamelei prin încercări din care a ieșit glorioasă, dar pentru mine au fost rușinoase și nu voi considera că o merit, pînă cînd nu ajung să mă comport la fel cu ea.

— O, dragii mei părinți, ce ființă fericită sînt ! Fericirea mea o dătoresc instruirii primite de la voi și de la buna mea doamnă. Voi privi întotdeauna cu recunoștință

către acestea, știind că nu-mi datoresc fericirea și voi avea de ce să fiu mândră.

Cînd am povestit unele din acuzațiile aduse de doamna Davers, că am fost înșelată prin iscusite uneltiri și sint o ființă pierdută, iar dragul meu domn B. mă compătimea, am ținut să-i precizez :

— O, domnule, am suportat asemenea acuzații cu ușurință, oricît de grele erau, știind că nu corespund adevărului. Aș fi suferit mult, dacă ar fi fost altfel. Atunci mi-ar fi sfărîmat total inima. Aceste reproșuri adăugate vinei mele m-ar fi făcut să fiu, cu adevărat, nenorocită !

— Doamna Darnford, la dreapta căreia stăteam, mi-a cuprins mina cu multă frenezie, numindu-mă un minunat exemplar al întregului nostru sex. Domnul Peters a rostit cuvinte foarte binevoitoare, dealtfel ca și domnul Perry, iar domnul Simon, cu ochi strălucitori, se adresă stăpînului :

— Pe cîntea mea, vecine, e splendid ! Fără tăgadă că există ceva în virtute, de care nu am ținut prea bine seama. Pot să jur că de o mie de ani nu a mai coborît pe pămînt un asemenea înger și acesta ți-a fost dăruit dumitale.

Stăpînul a avut bunătatea să mă felicite pentru întreaga mea comportare și, în special, pentru faptul că am refuzat să o servesc la masă, iar mai apoi, vrînd să cunoască amănunte asupra felului cum am scăpat, am început să povestesc :

— Văzusem că nu era nimic de făcut și mă temeam că sinteți surprins de întîrzierea mea și veți fi supărat, am pîndit un prilej, pînă cînd doamna, care bătea camera în lung și în lat, s-a aflat la capătul opus, și cum știți, salonul fiind la parter, am sărit repede pe fereastră și am luat-o la fugă.

Înălțimea-sa a început să strige, dealtfel ca și camerista, am auzit-o spunînd că zbor ca o pasăre, și cum își făcuseră apariția doi dintre servitorii ei, le-a poruncit să mă

oprească, dar eu le-am spus : „vai de voi dacă mă atin-geți“, iar domnul Colbrand care se afla în apropiere, adus acolo de doamna Jewkes, le-a aruncat o privire înspăimîntătoare, cu o mină și-a tras pălăria într-o parte și cu cea-laltă pe sabie a spus că va frînge spinarea celui care ar încerca să mă atingă. A luat-o și el la fugă, dar abia putea ține pasul cu mine. Și iată-mă, dragul meu stăpîn, aici la dispoziția voastră și a acestei societăți.

Au fost foarte încințați de povestirea mea, iar stă-pinul a declarat că se bucură foarte mult că doamna Jewkes și domnul Colbrand s-au comportat atît de bine.

— Sora mea a fost întotdeauna iute la minie, mama a avut mult de furcă cu noi doi. Nici unuia nu ne lipse însofletirea. În copilărie, cînd veneam acasă de la școală sau mai tîrziu de la colegiu, cu toate că tînjeam să ne vedem, nu se termina bine prima zi și ne și certam, căci fiind cu șapte ani mai mare decît mine vroia întotdeauna să mă domine, iar eu nu puteam suporta așa ceva. Timpul ocăra fetele din casă ; adesea le pălmuia, că-i ziceam căpitanul Bab (numele ei este Barbara). Lordul Davers îi făcea curte, mama trebuia să-i împac cîte trei ori pe zi. Îi spuneam întotdeauna, că o să bată soțul, oricine ar fi acela, dacă nu-și domolește i pătimașă. Totuși, continuă el, are calități alese. A fost fiică pătrunsă de simțul datoriei, este o bună soție, nică față de slujitorii ei, o prietenă sigură, miloasă cu nevoiași și cred că niciodată o soră nu și-a iubit fra mai mult decît ea și, cu toate acestea, întotdeauna i-a plă să mă jignească și să mă tachineze, iar dacă cumva aș avea vreun resentiment față de ea mai mult timp, devine, dată, cea mai furioasă făptură din lume, ca imediat după aceea să facă totul pentru a fi iertată. Într-adevăr, făcut-o, de cîte ori era ea cea agresivă, să umele to casa și grădina după mine ca să se împace. Dar căsătoria mea o supără cel mai mult, pentru că ea mi-a găsit partidă, o persoană aleasă, de neam, dorind cu tot suflet.

să-i fi îndeplinit voia. A acționat chiar foarte departe în această direcție, fără să mă consulte, și deci nu poate suferi gândul că aş fi acum căsătorit și mai ales, cu camerista maică-sei, așa cum îmi amintește Pamela mea, că s-a exprimat.

Iată cum stau lucrurile și ținînd seama de firea ei mîndră și pătimașă și cum nu cunoștea calitățile minunate ale dragii mele fete, trebuie puțin înțeleasă pentru comportarea ei, dar nu te teme, Pamela mea, că eu cel care nu m-am luptat niciodată cu ea, atunci cînd nu era cîrînsă de ceva, îți voi face dreptate atît ție, cît și mie.

Asemenea prezentare a doamnei a fost pe gustul tuturor și nu a apărut deloc spre dezavantajul său, în general. Aș ce orice pentru a avea cîntea de a fi în grațiile sale, dar totuși mă tem că nu se va putea.

Cînd am terminat povestea mea, domnișoara Darnford și domnișoara Boroughs au ținut-o una și bună că trebuie dansăm, iar domnul Peters le-a susținut, propunînd ca să cînte la vioară, pe care o stăpînește cu măiestrie. Dragul meu domn B., deși în costum de călărie, a dansat cu domnișoara Boroughs. Este binecunoscut că un adăptabil dansator și toată lumea l-a lăudat.

Domnul Simon, pentru un bărbat de vîrsta sa a dansat foarte bine. M-a luat la dans și cum este felul lui de a fi liber mi-a spus că aş fi mai potrivită cu un bărbat tînăr ; stăpînul și cu mine fiind cei mai buni dansatori, trebuia să dansăm împreună, în fața celorlalți. Domnul B. s-a făcut pe plac. Apoi, a invitat-o pe domnișoara Darnford, care m-a întrecut cu mult. Am părăsit societatea, spre marele lor regret, pe la ora unsprezece. Pînă am ajuns acasă, s-a făcut miezul nopții. Doamna Jewkes ne-a relatat că doamna Davers ne-a așteptat, pînă la unsprezece, exprimîndu-și mereu nerăbdarea că nu mai venim și amenințîndu-ne pe amîndoi. Am fost foarte bucurasă să aflu că se retrăsese la culcare. Se pare că și-a manifestat supărarea că i-am scăpat și era puțin îngrijorată în pri-

vința relatării pe care aveam să o fac despre felul cum s-a comportat cu mine. A întrebat-o pe doamna Jewkes dacă ea credea că eram, într-adevăr, căsătorită. Doamna Jewkes i-a răspuns afirmativ, atunci a cuprins-o din nou o criză de furie și i-a spus :

— Pleacă, femeie nerușinată, nu te pot suferi, și să nu apari în fața ochilor mei pînă nu te chem ! Ai fost de vreo două ori, azi, neobrăzată cu mine, iar acum te-ai comportat mai rău ca oricînd.

A chemat-o la vremea cinei, adresîndu-i-se :

— Am să-ți pun încă o întrebare și să-mi răspunzi *da*, de cutezi (ce lucru ciudat !).

— Atunci voi zice *nu* replică doamna Jewkes, mai înainte ca înălțimea voastră să vorbească.

Doamna Davers a numit-o *insolentă* și *nerușinată*, zicîndu-i :

— Piei din fața ochilor mei, femeie neobrăzată ce ești ! Dar, stai, vino aici ! Știi, dacă tîrfa asta tînără o să se culce cu fratele meu la noapte ?

Doamna Jewkes ne-a informat că nu știa ce să răspundă, pentru că o amenințase, dacă va spune *da*.

— Voi cunoaște miezul acestei imoralități continuă înălțimea-sa. Presupun totuși, că nu vor avea atîta îndrăzneală să se culce împreună, cînd eu mă aflu sub același acoperiș, dar nu mă îndoiesc că au făcut-o.

— Voi dormi în această noapte în camera în care m-am născut, așa că pregătește-mi patul !

Acea cameră, fiind dormitorul nostru, doamna Jewkes, după o oarecare ezitare, declară :

— Acolo doarme stăpînul și nu am cheia.

— Femeie, spuse ea, cred că brodezi acum a o poveste.

— Nici gînd, doamnă, îi răspunse Jewkes, se temea, ne-a mărturisit ea, că înălțimea-sa avea să o bată, dacă s-ar fi dus sus și ar fi descoperit, după unele din obiectele mele, cum stau lucrurile. Atunci, reluă ea, voi dormi în

camera numită cea mai bună, iar Jackey în cea mică, verde. Ai cheile de la acestea, Față Durdulie ?

— Am, doamnă, și voi da poruncă să fie pregătite. Pe urmă, a întrebat-o :

— Și tinăra tîrfuliță unde doarme ?

— Uneori cu mine, doamnă.

— Și uneori, bănuiesc cu stăpînul tău virtuos. Hei, femeie ce spui la asta ?

— Nu trebuie să vorbesc, replică doamna Jewkes.

— Ei, bine, poți pleca, văd că ai aerul unei codoașe și o să-ți duci la capăt îndeletnicirea, în modul cel mai fericit.

— Biata doamnă Jewkes, făcu stăpînul și rîse din toată inima.

— Dragul meu, lasă-mă să mă închid în cabinetul meu mîine dimineată, după ce te scoli și să nu fiu chemată jos. Mă voi ocupa de jurnal pentru a putea înșirui aceste lucruri, cît le am încă proaspete în minte.

— Nu te teme, draga mea, au nu sînt eu cu tine ?

Doamna Jewkes i-a spus stăpînului că mă compătîmește pentru toate cele suferite în timpul zilei și eu am declarat :

— Ei, bine, doamnă Jewkes, totul a trecut acum și iată-mă aici bine proteguită, dar îți sînt recunoscătoare foarte mult și îți mulțumesc pentru rolul pe care l-ai avut în această împrejurare.

— Nu mi-am făcut decît datoria, răspunse ea. Înălțimea-sa era foarte violentă, am salvat-o pe doamna mea odată, dar am fost foarte supărată față de comportarea nepotului.

— Comportarea nepotului ? întrebă stăpînul, cu înfrigurare, informează-mă ce-a făcut !

— Cuvinte neghioabe, impertinente, cam asta a fost totul, și cum nu l-am iertat în măgăriile lui, nu este cazul să te superi, am intervenit eu.

— Dar cum s-a comportat camerista ei cu iubita mea, doamnă Jewkes ?

— A fost, din cînd în cînd, cam impertinentă, așa cum sînt cămeristele, răspunse doamna Jewkes.

— Dar știi, am întrerupt-o eu, că a intervenit de vreo două ori pentru mine ?

— Grăiți adevărat, și chiar doamna Worden v-a lăudat, cînd a luat masa cu mine, declarînd că sînteți cea mai dulce făptură, pe care a văzut-o vreodată, dar susținea că ați fost nervoasă și îi părea rău că i-ați răspuns stăpînei ei, așa cum ați făcut, căci pînă acum niciodată nu a contrazis-o nimeni. Dar am asigurat-o că de-aș fi fost în locul dumneavoastră, aș fi spus mai multe și că v-ați dovedit a fi prea dulce. Mi-a zis că eram cucerită de stăpîna mea.

MARȚI DIMINEAȚĂ, A ȘASEA ZI A FERICIRII MELE

Domnul și stăpînul meu a dat poruncă să nu fie deranjat pînă la ora obișnuită a micului dejun, căci stătuse de veghe o noapte întreagă, mai înainte. Dar se pare că doamna Davers, știind că ora lui obișnuită de sculare era șase, s-a trezit cam pe atunci și fiind hotărîtă să descopere dacă dormeam în aceeași cameră și pentru a avea și martori, cam la o jumătate de oră, după șase, împreună cu nepotul și camerista a bătut la ușa noastră.

Stăpînul trezindu-se, întrebă cine era.

— Deschide ușa, deschide-o chiar acum, se auzi vocea ei.

Cuprînsă de groază, m-am agățat cu mîinile de gîtul lui, zicînd :

— Dragul meu, dragul meu, nu deschide ușa, rogu-te nu o deschide !

— Nu te teme de nimic, Pamela, femeia este, desigur, nebună.

Atunci el a întrebat :

— Cine ești ? Ce dorești ?

— Îmi cunoști vocea prea bine, a răspuns ea, vreau să intru !

— Rogu-te, rogu-te, nu deschide ușa, nu o lăsa să intre !

— Nu fii speriată, draga mea, a spus el. Crede că nu sîntem căsătoriți și ne temem să fim găsiți împreună. Îi dau drumul, dar nu o să se apropie de dragostea mea.

Așa că punîndu-și halatul și papucii, a deschis ușa, iar ea a dat năvală înăuntru.

— Voi fi martora oculară a josniciei tale, în zadar crezi că-ți poți tăinui de mine, mîrșăvia.

— Cum de îndrăznești, doamnă, să pui piciorul în casa mea, după comportarea avută față de mine ?

Mă acoperisem pînă peste cap și tremuram toată ca varga, iar doamna Davers a strigat :

— Fiți martori Jackey, Worden, individa este acum în patul lui !

Stăpînul nu văzuse pe tînărul gentleman la picioarele patului, și i-a spus :

— Dumneata ce cauți aici, domnule ? Pleacă imediat. Și el a ieșit pe dată.

— Worden, a repetat înălțimea sa, vezi, individa este aici în patul lui.

— Da, doamnă, văd.

Stăpînul a venit la mine și descoperindu-mi capul (căci îmi ascunsesem fața sub pernă) a zis :

— Hai, uită-te Worden, fii martoră aici este Pamela mea ! Dragul meu inger ! apoi, adresîndu-mi-se : nu te teme prea frumoasa mea făptură, privește cu cîtă nebulie se comportă o femeie de viță aleasă.

În acea clipă am întors fața și am văzut-o pe înălțimea-sa foarte furioasă nemaifiind în stare să suporte, îndreptîndu-se spre mine.

— Nemernic, ticălos desfrînat, frate mîrșav, să mă bravezi așa ! O scot afară pe individă din pat, în fața ta

și cînd voi părăsi această casă, vă fac de pomină pe amîndoi, așa cum meritați.

A luat-o în brațe ca și cum ar fi fost un fulg, a scos-o afară din cameră, în timp ce ea striga cît o ținea gura :

— Wordén, Worden, ajută-mă, nemernicul o să mă arunce pe scări. Femeia a alergat spre el și a zis :

— Prea bun domn, pentru numele lui Dumnezeu, nu fiți violent cu stăpîna mea ! Înălțimea-sa s-a simțit rău toată noaptea.

A dus-o în camera ei, era atît de furioasă, încît nici nu putea vorbi.

— Ai grijă de stăpîna ta, îi indică el lui Worden și cînd va fi într-o situație mai demnă pentru a-i putea da atenție, voi sta de vorbă cu ea. Pînă atunci, dacă se apropie de apartamentul meu, va fi pe propriul ei risc.

Apoi, s-a întors la mine și cu dulci cuvinte liniștitoare, mi-a îngăduit să mă retrag în cabinetul meu și să rămîn acolo pînă cînd doamna Davers avea să fie mai liniștită și retrăgîndu-se, m-a lăsat, la dorința mea, să încui ușa după el.

La ora micului dejun, stăpînul a bătut la ușă și răspunzînd întrebării mele „Cine e acolo ?“, am deschis-o cu plăcere. Scrisesem o mulțime de pagini, dar le-am pus bine, cînd am fugit la ușă. Eram gata să o încui, după ce a intrat, dar mă asigură :

— Nu sînt eu oare aici ? Nu te teme !

M-a întrebat dacă doresc să vin jos la micul dejun.

— O, nu dragul meu, ai bunătatea, rogu-te, să mă scuzi.

— Nu pot admite ca stăpîna casei mele să ia micul dejun în cabinetul ei, cînd eu sînt acasă, ca și cîm nu ar îndrăzni să vină jos.

— O, domnule, rogu-te, acum, de hatîrul meu, treci peste asta, ca nu cumva prin prezența mea să se înfurie și mai rău.

— Atunci, draga mea, voi lua micul dejun, aici cu tine.

— Te implor, bunule stăpîn, ia micul dejun împreună cu doamna Davers !

— Asta, replică el, îi va desfăta foarte mult mîndria și ar fi ca un fel de lipsă de respect față de tine. Bunătatea ta este prea mare pentru mine și nu doresc o asemenea dovadă.

— Rogu-te, fii amabil cu sora-ți, ea este oaspete aici. Desigur, nu trebuie să ai scrupule, față de o soție fericită.

— E o femeie ciudată, îmi este milă de ea, a zis el. A cuprins-o un puternic acces de mînie, este o cholerică.

— Sper că atunci cînd ai dus-o jos nu ai lovit-o.

— Nu, îmi este prea dragă, ca să fac așa ceva. Am dus-o în camera ei, iar acum s-a mai liniștit și dorește să mă vadă și să iau micul dejun cu ea, căci altfel refuză să se atingă de ceva, Dar dacă Pamela vrea, pun condiția prezenței tale.

— O, nu, nu dragul meu rogu-te, nu o pune ! Nu avea nici un scrupul să-i obțin bunăvoia, în genunchi, acum, dacă ești aici, dacă mi-o îngădui. Și dacă umilința mea, fie ea cît de mare, ar încînta-o, dă-mi dezlegare să i-o arăt.

— Nu vei face nimic care nu ar putea fi în concordanță cu situația soției mele, doar pentru a încînta pe această femeie mîndră. Totuși, de data asta, sînt de acord să iei micul dejun singură, pentru că nu am văzut-o de atunci, cînd, așa cum spune, m-am purtat atît de barbar cu ea.

A plecat, după ce m-a îmbrățișat. Am încuiat din nou ușa după el.

Curînd, după aceea, doamna Jewkes a bătut la ușă. Cînd am știut cine era, am deschis.

— E foarte trist să fiți atît de speriată în propria dumneavoastră casă, a declarat ea.

Mi-a adus ciocolată și pine prăjită ; am întrebat-o cum se purta înălțimea-sa. M-a informat că nu dorea să fie servită de nimeni decît de camerista ei, pentru că vroia să nu se audă ce vorbea cu fratele său. Credea că stăpînul era foarte supărat pe tînărul lord, cum îl numea doamna Jewkes, pe nepot, căci l-a auzit grăind pe un ton ridicat, cînd a trecut prin fața ușii : „Sper domnule, că nu ați uitat cum trebuie să vă comportați“ sau niște cuvinte asemănătoare.

Pe la ora unu, stăpînul a venit sus și mi-a spus :

— Vrei să vii jos la masă, Pamela, cînd voi trimite să te chem ?

— Dorința voastră este ordin pentru mine, dar doamna Davers nu vrea să mă vadă.

— Nu are importanță ce dorește sau nu, nu admit să-mi indice ce să facă soția mea, în propria ei casă. Prin dragostea mea față de tine, îi voi înăbuși mîndria și asta nu va putea fi făcută decît în prezența ei.

— Dragul meu, lasă-mă să iau masa aici de una singură. Afecțiunea voastră față de mine o va face și mai aprigă.

— I-am spus că sîntem căsătoriți. Este foarte furioasă din această pricină și tot pretinde că nu crede. Apoi, i-am zis că nu are decît să creadă ce vrea și poate că nici nu sînt. Și ce-o privește pe ea oricare ar fi situația ? Rînd pe rînd, m-a muștrat, a înălțat rugi și m-a binecuvîntat, m-a blestemat de vreo douăzeci de ori în aceste cîteva ore. Uneori, am reușit să o potolesc, alteori, să o înfurii și mai rău. În cele din urmă, am părăsit-o și am plecat să mă plimb prin grădină, pentru a-mi veni în fire ; nici nu bănuiești cum m-a luat în răspăr, nebuna, și chiar acum am intrat repede în casă pentru a o evita, căci am văzut-o venind spre mine în grădină.

Chiar cînd a rostit aceste cuvinte, eu am început să strig : O, înălțimea-sa, înălțimea-sa ! i-am auzit vocea în cameră.

— Frate, frate, vreau să-ți spun un cuvînt. Ea s-a oprit în fața cabinetului în care mă aflam, el a ieșit, iar ea s-a îndreptat spre fereastra care dă în grădină.

— Nebună ce sînt să te urmăresc jos și sus în întreaga casă, cînd tu mă eviți, tu fratele meu. Tu un sălbatec. Să fie oare posibil să avem aceeași mamă ?

— Ei, bine, doamnă, de ce îmi impuți o comportare la care mă constrîngi să recurg prin violența ta ? Nu este oare surprinzător că te porți cu mine într-un fel cum mama nu ne-a dat niciodată vreun exemplu. Nu a fost deajuns că m-ai luat la rost prin scrisorile tale, în mod insolent, iar acum trebuie să fiu chiar insultat în propria mea casă. Să se pătrundă în intimitatea mea ? Persoana cea mai dragă mie este obiectul exceselor tale de furie.

— Ei, tocmai acea persoană mă scoate din sărite. Dar, deși am venit hotărită să fiu potolită și să te dojenesc că mă eviți în mod atît de brutal, iată simt că nu pot să mă stăpînesc cînd văd că patul în care m-am născut a devenit scena ticăloșiei tale cu o astfel de...

— Taci ! Îți cer să nu-i dai acestei dragi făpturi nici un epitet nedemn de ea. Așa cum ți-am mai spus, nu-i cunoști meritele deosebite și doresc să nu repeți libertățile luate jos.

A bătut din picior și a zis :

— Doamne, dă-mi răbdare ! Atît dispreț față de o soră și atîta afecțiune pentru o ticăloasă...

I-a pus mîna la gură.

— Taci, îți cer din nou să taci. Nu cunoști meritele acestei dragi făpturi pe care o insultă cu atîta libertate. Nu trebuie și nici nu voi suporta așa ceva.

S-a așezat jos, a început să-și facă vînt cu evantaiul și a izbucnit în hohote de plîns amestecate cu suspine pătimașe, încît auzeam și eu și tremuram.

El umbla prin cameră cuprins de emoție și, în cele din urmă, a zis :

— Dă-mi voie să te întreb de ce trebuie să fiu eu obligat de tine, într-un mod atît de insolent, să-ți dau socoteală de acțiunile mele ? Au nu sînt un om independent ? Nu sînt major ? Nu sînt liber să fac ce vreau ? Numai dacă ar fi încercat un bărbat și nu o femeie și sora mea pe deasupra să îndrăznească să-și dea aerele pe care ți le dai ! De ce nu ai trimis, în această misiune, pe soțul tău ; el a fost în stare să-mi trimită o asemenea scrisoare pe care nici un gentleman nu s-ar fi cuvenit să o scrie. Ar fi învățat cum trebuie să se comporte.

— Știu toți de la duelul tău din Italia, ai început să fii un ucigaș cu simbrie și întreaga ta atitudine lasă să se întrezărească ucigașul și libertinul.

— Aceasta nu mă derajează, căci nu am nici un motiv să mă rușinez de acel duel, de vreme ce a fost pentru a salva un prieten inocent. De asemenea, nu-mi pasă că mă insultă pe mine. Dar nu admit să-ți permiți cuvinte de ocară pentru Pamela mea.

Cuprinsă de un acces de furie, a declarat :

— Dacă accept asta, pot să accept orice. O, mica tîrfă.

Atunci a întrerupt-o și i-a zis plin de furie :

— Pleacă, femeie turbată ! Părăsește casa mea în această clipă ! Nu te mai cunosc și nu vreau să mai am nici o legătură cu tine și să nu te mai văd vreodată în ochii mei și nici frate să nu mă numești.

A luat-o de mîină și a condus-o afară.

A apucat perdelele de la fereastră și a început să spună ;

— Nu voi pleca. Nu mă vei forța, într-un mod atît de josnic, în văzul și auzul acestei fetișcane ! Și să o faci să triumfe prin purtarea ta sălbatică față de mine.

Fără a mai ține seama de nimic, am ieșit din cabinet și m-am aruncat la picioarele stăpînului tocmai cînd o apucase de mîină, fiind pe punctul să o scoată afară din cameră.

— Prea dragul meu, ascultă-mi ruga, între un frate și o soră care țin atât de mult unul la altul nu trebuie să fie nici o urmă de asprime. Dragă, dragă doamnă, am exclamat eu, în genunchi cuprinzându-i pe ai ei, rogu-vă, doamnă, acordați-mi bunăvoință și veți vedea că nu pot fi în stare de nici un triumf, decît numai dacă ați fi bună cu mine.

— Individă, am ajuns ca tu să stăruie pentru mine ! Să-ți dătoresc ție favoarea că nu sînt dată afară din casa fratelui meu ? Pleacă în colțul tău, fată, pleacă, pînă nu te calc în picioare și n-are decît atunci amantul tău să mă ucidă.

— Ridică-te, Pamela mea, spuse stăpînul, ridică-te viață prea dragă a vieții mele și nu-ți expune vrednicia ta disprețului lipsit de grațitudine al unei firi atît de pătîmșă !

Și spunînd asta, m-a condus înapoi în cabinetul meu și am rămas acolo plîngînd.

Camerista ei a apărut tocmai cînd stăpînul se întorcea spre sora lui și umilă întrebă :

— Scuzați că vă deranjez, domnule, sper că mă pot duce la doamna mea.

— Da, doamnă Worden, intră și te rog condu-o pe stăpîna dumitale jos, căci altfel aș putea uita cum să mă comport față de mine și de sora mea.

Văzînd-o atît de furioasă cu fratele ei, am început să mă gîndesc că scăpasem ușor cu o zi înainte, oricît de prost mi s-a părut că am fost tratată de ea.

Camerista a rugat-o să coboare, iar ea a spus :

— Worden, vezi tu acel pat ? Este patul în care m-am născut și tot în acest pat ai văzut atît de bine ca și mine pe Pamela cea imorală azi dimineață și pe fratele meu sculîndu-se de lingă ea.

— Cu adevărat, zise el, ați văzut amîndouă scena și mă mîndresc cu asta. Este patul meu nupțial și nu admit

ca fericirea, pe care am cunoscut-o mai înainte să vii tu aici, să fie întreruptă de o femeie atât de violentă.

— Jură-mi tu, nemernic îndrăzneț, zise ea, jură-mi că Pamela Andrews este, cu adevărat, și după lege, soția ta, fără înșelare, fără înțelesuri duble și știu ce am de spus.

— Îți voi face pe plac numai acum și îți voi jura solemn că așa este.

— Nu pot să te cred, căci în acest caz ți-aș spune că ești un ticălos și un nebun.

— Nu mă scoate din fire mai mult, replică el, căci dacă ajung să nu mai țin seama de nimic, așa cum ai făcut și tu, nu îți voi mai fi frate, după cum tu nu-mi vei mai fi soră.

— Cine v-a căsătorit ? a întrebat ea, n-a fost vreun avocat în sutană ? Spune-mi adevărul, în auzul fetei ! Dacă nu va mai fi amăgită, va ști cum să se poarte.

Mulțumesc, ție Doamne, că nu-i așa, m-am gândit în sinea mea.

— Nu, declară el, și îți voi spune că binecuvîntez pe Dumnezeu că m-a făcut să renunț la acel proiect mai înainte de a-l pune în aplicare. Ne-a căsătorit domnul Williams.

— Ei, dar mai răspunde-mi la o întrebare sau două ! Cine a condus-o la altar ?

— Domnul Peters.

— Unde a avut loc ceremonia ?

— În mica mea capelă care a fost aranjată în acest scop.

— Acum încep să mă tem că e ceva adevărat, dar cine a fost de față ?

— Ce neghiob sînt să mă las astfel interogat de o soră insolentă. Dar dacă trebuie să știi, doamna Jewkes.

— Codoașa, nimeni altcineva ?

— Da, inima mea toată și întreg sufletul meu.

— Nemernicule ! Și ce ar fi zis tatăl și mama ta, dacă ar fi trăit să vadă așa ceva ?

— Aș fi considerat de datoria mea să le cer consimțământul, dar nu și pe al tău, doamnă.

— Presupune că m-aș fi măritat cu grăjdarul tatei. Ce ai fi zis ?

— Nu aș fi putut să mă port mai rău decît tine.

— Și nu te-ai fi gîndit, a zis ea, că aș fi meritat ca familia să se comporte cît mai prost cu mine ?

— Mîndria ta, nu te face oare să vezi nici o diferență între aceste două cazuri ?

— Absolut nici una, răspunse. Ce deosebire poate fi între fiul unui cerșetor care se căsătorește cu o doamnă de viță și fiica unui cerșetor devenită soția unui gentleman ?

— O să-ți arăt eu deosebirea, replică el, un bărbat înobilează femeia cu care se căsătorește, oricine ar fi ea, și o primește în rangul lui, oricare ar fi acesta, dar o femeie cît de nobilă ar fi prin naștere se degradează printr-o căsătorie josnică și coboară de la rangul ei, integrîndu-se în acel al bărbatului cu care s-a înjosit să se căsătorească. Cînd familia regală a Stuartilor s-a înrudit cu familia mai de jos Hyde (comparativ mai de jos), și-a făcut cineva vreun scrupul că nu ar putea numi soția Alteță regală sau ducesă de York ? ¹ Și s-a gîndit cineva că fiicele ei, Regina Mary și Regina Anne au mai puțină regalitate în ele din pricina inegalității sociale dintre părinți ? Cînd nobilul sărăcit se duce în City ², să se căsătorească cu fiica unui negustor bogat, fie el duce sau conte, soția lui nu este imediat innobilată prin alegerea făcută ? Și s-ar gîndi cineva că nu ar putea să o numească ducesă sau contesă ?

Dă-mi voie, să te întreb, doamnă, căsătoria ta cu lordul Davers, deși familia din care provii este tot atît

¹ În 1660, ducele de York, mai tîrziu, Jacob al II-lea s-a căsătorit cu Anne, fiica lui Edward Hyde, un om de rînd.

² Centrul comercial al Londrei,

de veche și onorabilă (exceptînd titlul) ca și aceea în care ai intrat, nu te-a făcut oare *lady*¹ și nobilă a Marii Britanii, iar altfel ai fi rămas doar o fată bătrînă. Iar acum, *Lady Davers* nu vezi oare diferența între căsătoria mea cu camerista mamei, o fată atît de merituoasă cu deosebite calități fizice și sufletești constituind o podoabă pentru orice rang, și căsătoria ta cu un grăjdar cu o creștere, conversație și posibilități conferindu-i merite specifice mediului de unde provine ?

— Ce scuze cauți să găsești, ticălosule, pentru nemernicia ta !

— Dă-mi voie, doamnă Davers, să-ți arăt, că atunci cînd un duce ridică o persoană oarecare la rangul său, fiind soțul acelei persoane, el este șeful. Dar cînd o mărită doamnă se înjosește să se căsătorească cu un grăjdar, acesta nu devine stăpînul ei, șeful ? Nu vezi diferența ? Și ce altă femeie de neam ar respecta pe una asemenea ei care și-a luat ca domn și stăpîn un grăjdar ? Le poți numi scuze sau cum vrei, dar dacă nu vezi diferența, rămîi un judecător total *nepotrivit* pentru tine, cu atît mai incompetent pentru a mă judeca pe mine.

— Ar trebui să publici aceste raționamente ca să le cunoască întreaga lume. Dacă vreun tînăr gentleman ar fi influențat de ele și s-ar arunca la picioarele unei slujnice din familie, ai avea un tovarăș în nebunia ta.

— Dacă vreun tînăr, continuă stăpînul, așteaptă pînă va găsi o femeie ca Pamela mea înzestrată cu frumusețea chipului și a minții, atît de desăvîrșită și bine echipată pentru a împodobi rangul la care este înălțată, va fi atît de ușor iertat de lume, cum voi fi și eu, exceptînd cazul cînd ar exista mai multe persoane ca doamna Davers.

— Și, deci, reluă ea, declari că ești, de fapt, și cu adevărat, căsătorit în mod cinstit sau ca un netot cu această fetișoară ?

¹ Soție de lord.

— Sînt într-adevăr, a răspuns el, dacă vrei să o numești așa. Și de ce nu aș fi dacă îmi face plăcere. Cine are vreun drept să mă țeneză. Pe cine am rănit prin aceasta ? Nu am oare o proprietate liberă și independentă ? Sînt cumva la discreția ta sau a vreunei alte rubedenii și de ce atunci cînd îmi stă în putere aș avea scrupule să fac o femeie fericită care are pe lângă frumusețe, virtute, prudență și mai multă generozitate decît oricare mărită doamnă cunoscută mie ? Da, are toate aceste calități, în mod natural, îi sînt înnăscute și cîțiva ani de educație cu talentul ei au făcut pentru ea mai mult decît o întreagă viață pentru altele.

— Destul, destul, rogu-te, m-ai suprasaturat cu slăbiciunea ta. Ești mai rău decît un idolatru, ai făurit cu propriile mîini o imagine cioplită pe care o venerezi. Parcă ai fi Ieroboam, vrei ca toată lumea să se închine în fața vițelului tău. ¹

— Cînd patima te lasă să ajungi la vorbe de duh e semn că se mai domolește. Dar să știi că deși o ador pe această dulce făptură, nu vreau ca nimeni altcineva să o adore și aș fi fost foarte bucuros, dacă nu mi-ai fi deranjat și tulburat cursul fericirii noastre.

— Foarte bine spus, foarte bine spus, fratele meu amabil și manierat. După asta, te asigur că nu voi întreprinde decît puțin fericirea ta. Altă dată, te credeam un gentleman și mă făleam cu tine, dar nu-mi rămîne altceva decît să repet cuvintele de la serviciul de prohodire : *pămînt ești, în pămînt te vei întoarce.*

— Ei, doamnă Davers, continuă el, toți ajungem acolo, tu cu mîndria ta, eu cu averea mea și atunci unde-i deosebirea ? Toți trebuie să răspundem pentru comportarea noastră, poate tu mai puțin decît mine, în unele privințe, pe cînd minunata făptură, pe care vanitatea și nebunia ta te fac să o disprețuiești va fi cu mult deasupra

¹ Ieroboam a făcut doi viței de aur și astfel l-a supărat pe Dumnezeu și a fost pedepsit. *Cartea întâia a regilor*, 12—14.

noastră. Va sta lângă acea Forță supremă care nu ține seama de persoana nimănui, în fața sa cel mai mândru monarh de pe lume este la fel cu făptura cea mai umilă.

— Ce predicator excelent ! exclamă ea, iată fratele meu a devenit *puritan*, te felicit pentru această schimbare. (Am văzut-o că se îndrepta spre mirje și începusem să tremur, dar fratele ei o urmărea cu privirea, când s-a apropiat, m-am ridicat în picioare, iar ea îmi spuse :

— Dă-mi mîna, doamnă Pamela, doamnă Andrews, cum să te numesc ? Văd că în scurt timp ai săvîrșit minuni ! Nu numai că ai făcut dintr-un crai un soț, ci și un predicator. Dar ai grijă, adăugă ea, ca nu cumva mîndria ta să înceapă acolo unde se termină a lui și să nu ajungi să te numești sora *mea*. Ultimele cuvinte au fost rostite pe un ton ironic.

— Sper că va putea, doamnă Davers, să te scape de mîndria ta, cum m-a scăpat pe mine de libertinaj, interveni stăpînul.

Își făcu apariția doamna Jewkes, anunțînd că masa era gata.

— Hai, Pamela, grăi stăpînul, ai dorit să fii scuzată la micul dejun, dar sper că ne vei ține tovărășie doamnei Davers și mie, la dîneu.

— Cum de îndrăznești să mă insulti astfel ?

— Cum îndrăznești, doamnă să mă insulti în propria mea casă, mai ales, după ce ți-am spus că sînt căsătorit ? Cum îți închipui că poți rămîne și o clipă aici și să refuzi soției mele respectul care i se cuvine în calitate de soție a mea.

— O, Doamne, dă-mi răbdare ! strigă ea și își duse mîna la frunte.

— Rogu-vă, dragul meu, nu o supărați pe doamna !

— Taci, dragostea mea, vezi ce ai cîștigat prin condescendența ta. Te-ai aruncat la picioarele ei și insolentă cum este, te-a amenințat că te calcă. Îți va cere scuze imediat, căci altfel nimic nu mă poate face să o iert.

Biata de ea, nu a putut suporta și plină de furie a fugit spre femeia ei și apucînd-o de mîină i-a spus :

— Condû-mă jos, condu-mă jos, Worden. Trebuie să părăsim pe dată această casă, această casă pe care acum o urăsc. Spune băieților să fie gata, nu o voi mai vedea niciodată, dealtfel, ca și pe stăpînul său. A dispărut repede, iar servitorii au primit poruncă să fie gata pentru plecare.

Am văzut că dragul meu domn B. era supărat.

— Rogu-vă, duceți-vă după doamna jos și liniștiți-o. Știți că vă iubește.

— Biata femeie ! exclamă el. Starea ei mă neliniștește. Dar stărui ca să vii jos, de vreme ce lucrurile au ajuns atît de departe. Mîndria ei va căpăta noi forțe și va trebui să o luăm de la capăt iarăși.

— Prea dragul meu domn, îngăduiți-mi să nu vin de data aceasta.

— Nu, draga mea, nu sînt de acord. Nu vreau să se spună că soția mea este speriată să vină la masă, eu fiind prezent, din pricina sorei mele. Pînă aici, am suportat destule și tu, de asemenea. Îți cer să vii la masă, cînd te voi chema.

Rostind aceste cuvinte a plecat, așa cum nu am mai îndrăznit să discut, văzusem că era foarte hotărît. În el dăinuie tot atît de multă măreție ca și bunătate, după cum am avut adesea ocazia să observ.

Doamna Davers și-a pus imediat pelerina și mănușile, iar femeia ei a legat repede mai multe lucruri într-o basma, căci obiectele principale nu fuseseră despachetate. Vizitiul pregătise trăsura, iar valeții erau gata să încalece. Ea părea hotărîtă să pornească la drum, dar rubedenia ei fiind plecată pe undeva cu domnul Colbrand, s-a așezat plină de nervi pe un scaun, în curtea din față, să-l aștepte. În cele din urmă, i s-a adresat unuia dintre valeți :

— James, rămii să-l aștepti pe nepotul meu, plecăm pe același drum pe unde am venit.

Doamna Jewkes s-a apropiat de ea, spunându-i :

— Prînzul este servit, dacă înălțimea-voastră bine-voiește să poftască.

— Nu, răspunse ea, m-am săturat de casa asta, îmi ajunge. Spune-i stăpînului duminicăle salutări din partea mea și că-i doresc să fie mai fericit decît m-a făcut pe mine.

A trimis să mă cheme și l-am ascultat. Masa era pusă în cameră de unde sărisem pe fereastră și l-am găsit pe stăpîn umblînd încoace și încolo, cu un aer gînditor și supărat.

A intrat doamna Jewkes, întrebînd dacă dorește să servească masa, căci înălțimea sa nu vine, dar a însărcinat-o să-i transmită complimentele ei și că-i dorește să fie mai fericit decît a făcut-o el pe ea. Cînd stăpînul a ajuns aproape de fereastră și a văzut totul pregătit pentru plecare, s-a dus afară, la ea și i-a vorbit :

— Doamnă Davers, dacă aș ști că nu-ți rîzi de mine că vreau să fiu împăciutor, te-aș ruga să vii la masă sau cel puțin să-ți lași nepotul (care apăruse atunci) și servitorii să mănînce înainte de a porni la drum.

Plîngea, dar a întors fața de la el pentru a-și tăinui lacrimile.

Atunci, el a luat-o de mîină și i-a zis :

— Aș vrea să o conving pe sora mea să vină la masă.

— Nu, a răspuns ea. Nu mă chema. Aș vrea să te pot urî tot atît de mult cît mă urăști și tu pe mine.

— Mă urăști și încă mult mai mult, căci altfel nu m-ai vexa așa cum o faci. Rogu-te vino în casă !

— Nu-mi cere, a ripostat ea.

— Dragă doamnă, nu veți pleca, pînă nu veți lua masa, sper, spuse nepotul.

— Dă, Jackey, voi pleca, nu mai pot rămîne, sînt o intrusă aici, după cum se pare.

— Reflectează, reluă fratele ei, la ce dă naștere folosirea acestui cuvînt. Numai izbucnirile tale de furie sînt

intruse. Lasă-le la o parte și niciodată o soră nu a fost mai dragă unui frate decât îmi ești tu mie.

— Nu mai spune încă un astfel de cuvânt, te implor, căci sînt repede gata să-ți iert totul doar pentru un cuvânt bun.

— Vei avea o sută de cuvinte bune, ba, ce spun o mie, dacă sînt de folos, draga mea. Și înclinîndu-se în fața ei zise : Rogu-te, dă-mi mîna ! John, a strigat el, dezhamă caii ! Apoi, continuă, hai domnule H., condu-ți mătușa, nu-mi va îngădui să mă bucur de o asemenea onoare.

Aceasta a copleșit-o, și dîndu-i mîna fratelui glăsui :

— Da, îți îngădui să mă conduci oriunde vrei, dar să nu-ți imaginezi că totuși te pot ierta.

Au venit în salon, unde mă aflam, iar ea ripostă :

— De ce mă aduci la fetișcana asta ?

— Este soția mea, și dacă nu vrei să o iubești, de dragul meu, nu uita totuși politețea elementară de dragul tău.

— Rogu-vă, doamnă, interveni ruda ei, de vreme ce fratele dumneavoastră are plăcerea să confirme căsătoria sa, nu trebuie să uităm politețea elementară, după cum susține domnul B., și adăugă : domnule, permiteți-mi să vă urez bucurie.

— Vă mulțumesc, domnule H.

— Aș putea, reluă el, uitîndu-se cu oarecare ezitare la domnul B. și atunci, stăpînul m-a prezentat lui. S-a înclinat în fața mea cu foarte multă politețe și tot dînd din cap și făcînd plecăciuni, mi-a spus :

— Pe cîntea mea, doamnă, nu am știut asta ieri și dacă m-am făcut vinovat cu vreo necuviință, vă rog să mă iertați.

— Ești caraghios, interveni mătușa sa, nu avea nici un rost să mai faci această paradă prostească, de vreme ce-ți dădusem dezlegarea.

— Ei, bine, dacă sînt căsătoriți nu avem ce face și nu trebuie să producem neajunsuri între soț și soție.

— Dar, frate, crezi oare că voi sta la masă cu individă asta ?

— Fără epitete disprețuitoare, te rog doamnă Davers. Ți-am spus că este soția mea și nu admit să fie prost tratată. Dacă îi îngădui să te iubească, te va iubi întotdeauna și te va onora.

— Da, într-adevăr, așa va fi, doamnă, am spus eu, ridicînd mîinile.

— Nu pot și nu vreau să stau la masă cu ea. Pamela, sper că nu crezi că așa vrea ?

— Într-adevăr, doamnă, dacă bunul dumneavoastră frate îmi permite, mă voi retrage și voi lua masa de una singură, decît să produc neplăcere surorii onoratului meu binefăcător.

— Las-o să plece din cameră, atunci, dacă vrei ca să rămîn.

— Doamnă, sînteți alături de drum, cum stau lucrurile, nu se poate, spuse nepotul.

— Nu, doamnă, așa ceva nu e, cu puțință, declară stăpînul, ca să-ți fac plăcere putem sta la două mese, tu și cu nepotul tău la una, eu cu Pamela la alta, dar în acest caz, imaginează-ți, dragă doamnă Davers, ce figură vei face.

Părea nehotărită, și fratele ei o așeză pe al doilea loc, de la masă. Cum se adusese primul fel, stăpînul temîndu-se că ar putea spune unele lucruri neplăcute la adresa mea, a cerut servitorilor să se retragă și să o trimită pe doamna Jewkes.

— Worden, porunci el, ai grijă de stăpîna ta, doamna Jewkes ne va servi pe noi.

— Unde, mă întrebă ea (servitorii plecaseră), vei sta ? Vrei să-ți fac și ție loc, fată ?

— Hai, hai, interveni stăpînul, fără discuții și astfel se așeză în capul mesei, în partea superioară, iar pe mine mă luă la stînga lui.

— Te rog, să mă scuzi, draga mea, de data asta, scuză-mă !

— O, atita politețe față de o astfel... grăi ea.

— Taci, doamnă Davers, taci, nu admit să se vorbească cu dispreț de soția mea. Este de ajuns că pentru a suporta violența și capriciile tale mă faci să recurg la compromisuri cu tine. Domnule H., ia loc lângă amabila dămitale mătușă !

— Worden, rosti ea, stai colo alături de Pamela, de vreme ce asta e situația, hai să fim toți cît mai intimi !

— Sînt, din toată inima, de acord, replică stăpînul, am atita respect pentru femei, încît nu mi-ar place să văd stînd în picioare nici cea mai umilă creatură, în timp ce eu stau pe scaun.

— Ce ai să spui tu, păcătosule, care ai ridicat pe una din cele mai de jos la egalitate cu tine. Au, așa ai gîndit întotdeauna ? replică ea.

— Nu am gîndit așa, ca și alți nebuni de familie, nu știam că există merite în persoane de rînd, cu care nu s-ar fi putut lăuda mulți din cei de sus.

A venit, între timp, și doamna Jewkes.

— Pot să te servesc din crapul acesta, buna mea soră ? a întrebat-o el.

— Servește-ți iubita, a răspuns ea.

— Foarte amabil, hai, dragostea mea, dă-mi voie să te servesc !

— Strașnic ! a replicat ea, stînd într-o parte, întoarsă dinspre mine.

— Dragă mătușă, dragă doamnă Davers, i-a șoptit destul de tare nepotul, hai sărutați-vă și fiți prietene ! Dacă asta este situația, ce rost mai are să faceți opoziție ?

— Taci din gură, prostănacule, ai schimbat atît de mult tonul de ieri și pînă azi ?

— De ieri ? s-a mirat domnul B., sper că nu i s-a făcut nici un afront soției mele în casa ei. Atunci, ea i-a tras o

palma peste umăr. Primește asta, frate neobrăzat. Îți arăt eu soție și în casa ei.

Apoi, păru puțin speriată, dar el și-a păstrat voia bună.

— Mulțumesc, soră, îți mulțumesc, n-am mai primit de foarte mult timp vreo palmă de la tine.

— Pe cinstea mea, domnule, grăi nepotul, e foarte amabil din partea voastră că le luați astfel. Doamna e o femeie foarte bună, dar am avut multe chelfăneli și eu de la ea.

— Nu bag în seamă, aș vrea să mă asigur că se poartă așa și cu soțul ei.

Am atins ușurel piciorul lui cu al meu și i-am șoptit :

— Nu, dragul meu, nu mai spuneți nimic !

— Ce, vrea oare creatura să mă ferească de insulte ? Dacă bunele maniere nu-l rețin să nu-mi aducă afromturi nu, nu vreau să-ți dătoresc îngăduința lui, fetișoară.

— Doamna Davers folosește cuvântul *insultă* ? replică stăpînul. Dar, hai, vreau să te văd că măninci și atunci te voi ierta, și-i puse cuțitul într-o mînă și furculița în cealaltă. Mă simt rușinat de toate copilăriile tale.

Ea a tăiat o bucatică și apoi a lăsat-o pe farfurie.

— Nu pot înghiți. O să mă înec, cu siguranță. Domnul B. s-a ridicat de la masă și a turnat vin în pahare. Între timp, locul dintre noi rămînînd gol, s-a întors spre mine.

— Neobrăzato ! a grăit ea, cum de îndrăznești să stai lîngă mine ? De ce nu te ridici și nu iei paharul de la proprietatea ta ? ¹.

— Stai liniștită, draga mea, grăi el, o să vă servesc pe amîndouă.

Dar m-am ridicat, căci m-am temut să nu încasez și eu vreun pumn și am zis :

— Rogu-vă, domnule, lăsați-mă pe mine să o servesc pe doamna !

¹ Doamna Davers vrea să sublinieze că, acum domnul B. aparține Pamelei ca soț și nu ei cu frate.

— Da, așa și trebuie cînd însă este bine dispusă să accepte cum se cuvine ce i se oferă. Doamna Davers, a continuat el, dîndu-i un pahar cu vin, rogu-te, primește-l din mîinile mele !

— Asta e ca să mă insultî ?

— Nu, numai ca să te fac să mîncîci.

A luat paharul și a declarat :

— Domnul să te ierte, ticălos nemernic, pentru felul cum te-ai purtat cu mine astăzi. Acum este puțin ca altădată. Pe atunci mă iubeai, dar acum totul e schimbat, și pentru cine ? Asta mă scoate din fire. I s-au umplut ochii de lacrimi și a lăsat paharul din mînă fără a bea.

— Nu te comportî bine. Nu te porî cu mine nici ca un frate, nici ca un bărbat. Te iubesc atît de mult ca întotdeauna. Dar pentru o femeie cu cap, te comportî ca un copil.

— Hai, zise el, fă-i pe plac, fratelui pe care-l iubeai altădată.

Apoi, a băut. El i-a luat mîna și a spus :

— Cum deformează patima cugetele nobile ! Nu trebuie să pierzi acea drăgălășenie care odinioară îi era caracteristică sorii mele. Aș vrea să te conving că ar fi bine să-ți vii în fire și să fii din nou soră mea. Totuși, ea este o femeie minunată și are o prestanță de o adevărată mărită doamnă după cum fratele ei impune ca un autentic gentleman.

Apoi, m-a condus la scaunul meu, s-a așezat între noi din nou și, cînd s-a servit al doilea fel, domnul B. a spus :

— Dacă ai cumva treabă afară, doamnă Jewkes, să vină bărbații să servească !

I-am atins din nou piciorul, dar nu mi-a dat nici o atenție și apoi am văzut că a avut dreptate, căci de data asta doamna Davers părea că-și venise în fire și s-a comportat ceva mai normal, dar nu-și putea stăpîni, din cînd în cînd, cîte un suspin.

A mai cerut încă un pahar din vinul din care mai băuse.

— Să te servesc din nou doamnă Davers ?

Și, în același timp s-a ridicat de pe scaun, s-a dus la bufet și i-a umplut paharul.

— Îmi place să fiu alinată de fratele meu. În sănătatea ta, domnule !

— Draga mea, mi se adreseă stăpînul, mă scol acum să umplu și paharul tău, căci trebuie să servesc pe amîndouă surorile la fel.

Doamna Davers și-a îndreptat privirile spre vaeții care serveau, ca și cum ar fi fost o opreliște pentru ea, și-l întrebă pe stăpîn :

— Cum vine asta, acum, domnule ?

El i-a șoptit :

— Nu arăta nici un dispreț în fața servitorilor mei pentru persoana pe care a meritat atît să o fac stăpîna lor. Gîndește-te că faptul este împlinit și nu ai ce face !

— Ei, da, ăsta e lucru ce mă ucide.

El mi-a dat un pahar.

— În sănătatea dumneavoastră doamnă, am zis eu, ridicîndu-mă în picioare.

Asta nu merge, a zis ea, aplecîndu-se spre mine, și era gata să-mi spună *fetișcană* sau *individă* sau vreun nume de acesta. Iar acum stăpînul îl văzuse pe Abraham uitîndu-se spre ea, iar ochii îi erau roșii și umflați, îi spuse :

— Cu adevărat, să știi, nu m-aș necăji, dacă aș fi în locul vostru.

— La ce te referi, de ce nu te-ai necăji ?

— Pentru că soțul tău nu a venit așa cum ți-a promis, răspunse el.

El s-a așezat jos, iar ea l-a bătut cu palma peste umăr.

— Ah, ticălosule, nu-i chiar atît de simplu.

— Poți fi sigur, a adăugat el, ar jigni o femeie cu meritele tale să fie disprețuită, dacă ar fi adevărat, dar nu știi ce s-a putut întâmpla.

A dat din cap, grăind :

— Astea sînt abilitățile tale. Rămîne oricine uimit văzînd că ai fost astfel prins.

— Cine să fie prins, lord Davers ? întrebă el. Dar nu te știam geloasă mai înainte. Nici acum nu ai vreun motiv să crezi așa, replică ea.

Apoi se adresă servitorilor, spunînd :

— Cinstiți prieteni, nu mai este necesar să serviți la masă, femeia mea va avea grijă de toate cele ce mai dorim.

— Abraham, zise stăpînul, umple-mi paharul ! Hai, lordul Davers să-ți facă așa ceva. Sper însă că va avea grijă să nu fie dezvăluit.

— Ești foarte provocator, frate, a spus ea. Aș vrea să fii măcar pe jumătate un bărbat atît de bun cum este lordul Davers. Dar nu merge prea departe cu gluma ta !

— Ei, bine, recunosc că este un punct delicat. Uite, am făcut-o !

Cu aceste menajamente atît de binevoitoare, masa s-a desfășurat mai bine decît m-am așteptat. Cînd servitorii s-au retras, stăpînul rămînînd, în continuare, la locul său între noi, i se adresă :

— O întrebare, doamnă Davers, anume dacă ești dispusă să mă întovărășești la Bedfordshire ? Aveam intenția să pornesc într-acolo mine. Dar pot pleca oricînd îți convine, dacă vrei să mergi cu mine.

— Soția voastră, așa cum îi spuneți, va merge și ea cu dumneavoastră, prietene ?

— Bineînțeles, că va merge, draga mea soră quaker ¹,

¹ *Quaker*, adept al unei secte protestante, fondată în Anglia, la mijlocul secolului al XVII-lea, denumită *Societatea Prietenilor*, care se împotriva războiului. Domnul B. o numește pe sora sa Quaker pentru politețea ei exagerată de a folosi persoana a II-a plural și a-i spune prieten în loc de frate.

I-a răspuns el, luîndu-i mîna și zîmbind:

— Vrei să mă vezi defilînd cu ea pe drum ? Și să o onorez cu prezența mea, făcînd parte din suita ei ? Hei, ia spune-mi, cum ai plănuit, dacă mă conformez dorințelor tale, cîstit prieten ?

— Iată, îți voi spune cum m-am gîndit. Tu și cu Pamela mea...

— Te rog, numai folosi cuvîntul *mea*, dacă dorești să te ascult în liniște.

— Nu, asta nu o pot face, ripostă el. Deçi, tu și cu Pamela *mea* veți merge împreună în trăsura ta, dacă vrei, iar nepotul și cu mine vom călări, și uneori, voi mai merge și cu voi.

— Ți-ar place așa ceva creatură ? m-a întrebat ea.

— Dacă nu socotești că este o cinste prea mare, doamnă, am răspuns eu.

— Da, a replicat ea, cred că ar fi o cinste prea mare. Și apoi ?

— Apoi, cînd sosim acasă, îl vom chema și pe lordul Davers să stea o lună sau două cu noi.

— Și dacă va veni ?

— Cum știu că ai gust bun, te voi ruga să o sfătuiști pe Pamela, în privința unor rochii, pentru care voi primi modele de la Londra.

— Păcătos enervant ce ești ! a zis ea. Aș vrea să pot doar să-mi stăpînesc mîinile.

— Nu o spun ca să te enervez, a replicat el, și nici nu ar trebui să fie așa. Dar cînd te anunț că m-am căsătorit, nu urmează în mod logic că avem nevoie de un trusou ?

— Mai ai să-mi spui încă multe din aceste binevoitoare lucruri ?

— Îți voi face un dar, replică el, care va merita să-l accepți, dacă ne vei onora cu prezența ta la biserică, cînd ne vom face apariția.

— Ține asta de la mine, răspunse ea, ticălos ce ești și ridică mîna să-l lovească, dar el i-o prinse, ținînd-o locului.

Nepotul grăi :

— Dragă doamnă, mă mir foarte mult de dumneavoastră. Toate acestea sînt firești, desigur.

Am cerut permisiunea să mă retrag și, în timp ce ieșeam din cameră, stăpînul declară :

— Ia te uită ce făptură, ce forme, cîtă dulceață ! O, doamnă Davers, dacă ai fi bărbat, ai iubi-o tot atît de mult ca și mine.

— Da, a replicat femeia rea, pe tîrfa mea, nu pe o soție. La auzul acestor cuvinte, m-am întors și am vorbit :

— Într-adevăr, doamnă, sînteți crudă și cum să nu-și permită bărbații tot felul de libertăți, cînd femeile alese pot vorbi astfel. Mi s-au umplut ochii de lacrimi și am adăugat, repulsia pe care o dovediți m-ar face foarte nefericită, dacă fratele dumneavoastră n-ar fi cel mai generos dintre bărbați.

— Nu te teme, fetișcană, nu te teme nu o să-l ții prea mult. Biata Sally Godfrey l-a iubit tot atît.

— Stai, Pamela mea, nu pleca, a zis el furios. Te rog stai, ai auzit două acuzații mîrșave în contra mea. Pentru că dragostea mea față de tine este atît de plină de sinceritate, vreau să arăt aici, în fața acestei acuzatoare că nu trebuie să te gîndești că ți-ai legat virtutea de un nemernic mult prea mare.

Nepotul ei părea că se simte stîngenit și a învinuit-o. M-am întors, dar tremuram toată. El mă așeză pe scaun, și luîndu-mi mîna, vorbi :

— Am fost acuzat, draga mea, de a fi un duelist¹ și un destrăbălat, într-un alt sens. A existat o vreme, cînd

¹ Richardson nutrea o mare aversiune împotriva duelurilor, așa cum arată în lucrarea sa *Șase scrisori originale despre duel*, *Candid Review*, martie 1765 și în concluzia de la romanul său *Sir Charles Grandison*.

nu aş fi primit aceste imputări cu atîta îngrijorare ca acum, cînd doresc să mă conformez, prin purtarea mea, virtuţilor tale şi să arăt fiecăruia puterea exercitată de exemplul tău asupra mea. Iată pe scurt cum s-a întîmplat cu duelul :

Am avut un prieten în contra căruia se pusese la cale, în mod josnic să fie asasinat de ucigaşi cu simbrîie, în slujba unui nobil din Italia. Acesta, asemenea multor nobili, nu ştia ce-i onoarea, iar la Padova, am avut norocul să pot dezarma pe unul din ucigaşi, apărîndu-l pe prietenul meu şi am reuşit să-l facă să declare cine era cel care-l angajase, recunosc că l-am ameninţat. Ne-am întîlnit la Siena şi el a murit, după o lună, de friguri, dar sper că nu au fost provocate de uşoarele răni primite de la mine, deşi m-am văzut obligat să părăsesc Italia, mai curînd decît intenţionam, din cauza resentimentelor rudelor şi numeroşilor săi prieteni, care mă considerau drept cauza morţii sale.

Aceasta este una dintre binevoitoarele aluzii care te-ar putea şoca la o reflectare mai profundă că ai fi legată de un ucigaş. Cealaltă...

— Ajunge, frate, nu spune mai mult, interveni ea, căci, dacă mergi mai departe, te dai de gol.

— Trebuie să ştie totul, continuă stăpînul, desfid exagerările izvorîte din răutatea ta.

— Cînd eram la colegiu, am fost bine primit de o doamnă, o văduvă care avea mai multe fete, dar o avere foarte mică pentru a le înzestra. Doamna a desemnat pe una din ele (era o fată bună, merituoasă) să mă prindă în mreje, pentru ca să ajung, în cele din urmă, să mă căsătoresc cu ea. Doamna a căutat prilejuri ca noi doi să fim cît mai mult împreună, singuri. La acea vreme eram minor. Tînăra fată nefiind nici pe jumătate atît de iscusită ca maică-sa, a cedat stăruinţelor mele, mai înainte ca planul mamei să se fi concretizat şi astfel l-a zădărnicit. Iată, Pamela mea, ce este cu Sally Godfrey despre care

te-a informat cu cele mai rele intenții doamna Davers. Și pentru aceasta, ca și alte libertăți pe care mi le-am luat (căci nu am trăit o viață fără pată), doresc foarte mult ca cerul să mă ierte, pînă cînd voi izbuti să răscumpăr injuriile aduse Pamelei mele.

Iar acum, dragă Pamela, te poți retrage, căci neprețuita mea soră a debitat toate relele știute despre mine și asupra căroră aș fi vrut să te conving la momentul oportun că nu mă mîndresc cu ele. Acestea constituie preocuparea mea și ți le-aș fi adus la cunoștință, căci nu-mi place să fiu considerat mai bun decît sînt în realitate, dar acum nădăjdiesc că din clipa în care m-am devotat unei virtuți atît de mari și pînă în ultimul ceas al vieții, comportarea mea va fi fără cusur.

Doamna Davers a fost foarte mișcată în fața acestei relatări și a felului elegant în care și-a recunoscut necesitatea penitenței.

A izbucnit în plîns, declarînd :

— Nu, Pamela, nu pleca încă, te rog, patima m-a făcut să merg prea departe, și venind spre mine, mi-a luat mîna și a spus : Trebuie să rămii, să auzi cum îi cer iertare și vroia să-l apuce și pe el de mînă, dar, spre mirarea mea, s-a desprins brusc de ea și s-a dus în grădină cuprins de o furie atît de mare, încît m-a făcut să tremur.

Doamna Davers s-a așezat jos și și-a sprijinit capul de pieptul meu, ținîndu-mă de mîini, mi-am simțit gîtul umezit de lacrimile ei și am început și eu să plîng. Nepotul își purta pașii în sus și în jos în cameră, speriat, și mai apoi ieși afară ; cînd s-a întors, ne informă :

— Domnul B. a poruncit să se pregătească trăsura și nu vrea să stea de vorbă cu nimeni.

— Unde este ? întrebă ea.

— Se plimbă prin grădină pînă va fi gata trăsura, răspunse el.

— Da, a continuat ea, într-adevăr, am mers prea departe. Cred că mult timp nu mă va ierta, căci să știi, că dacă este jignit, nu uită ușor.

Eram încântată de bunătatea ei față de mine, deși împrejurarea se dovedea a fi una tristă.

— Te încumeți să mergi cu mine la el ? Îndrăznești să urmărești un leu în vizuina sa ?

— Vă voi însoți oriunde doriți.

— Ei, bine, fetișoară, vreau să spun Pamela, tu ești, la drept vorbind, foarte bună. Te-aș fi iubit ca și mama, dacă... Dar totul s-a terminat acum. Nu ar fi trebuit să te căsătorești cu fratele meu. Dar, nu pot să nu-l iubesc. Hai să-l găsim. Se va purta cu mine mai rău decât cu un câine. Nu ar fi trebuit, adăugă ea, să-l enervez atît de mult. Căci de cîte ori am făcut-o a fost foarte rău. El știe că-l iubesc.

Așa mi-a vorbit, sprijinindu-se de brațul meu, în timp ce mergeau în grădină.

L-am văzut că era încă furios și a apucat pe o altă potecă, pentru a ne evita. Ea l-a strigat :

— Frate, frate, ascultă-mă, vreau să-ți vorbesc !

Și cum ne-am grăbit spre el și ne-am apropiat, a zis :

— Nu mai suport să mă asaltezi cu violența ta. Am avut prea multă răbdare cu tine. Și jur că douăsprezece luni de azi înainte...

— Tac!, îl întrerupse ea, te rog, nu jura, căci știu că-ți vei ține jurămîntul, te cunosc. Vezi, m-am aplecat să o rog pe Pamela să-mi fie avocat. Asta, sigur, te va liniști.

— Nu vreau să vă văd pe nici una din voi, de data asta, și doresc să fiu lăsat de unul singur.

— Și cum se îndepărta, ea stărui :

— Doar un cuvînt lasă-mă, să-ți grăiesc. Dacă mă ierți, te iert și eu.

— Pentru ce să mă ierți ? Întrebă dragul de el, cu semeție.

— Păi, îngăimă ea (dar își dădu seama că era prea supărat pentru a mai pomeni de căsătoria lui, ca subiect care necesita o iertare din partea ei), să te iert pentru cum te-ai purtat cu mine azi.

— Îți voi vorbi cu seriozitate, doamnă Davers, continuă el, îți doresc numai bine, dar din această zi, să rămînem la depărtare pentru a fi fiecare liniștit și să nu ne mai apropiem unul de altul niciodată.

— *Niciodată* ? Au poți, frate prea crud, să dorești asta ?

— Da, pot prea bine și ce-mi rămîne de făcut decît să mă ascund de tine, căci nu-ți sînt frate, ci un ucigaș, un desfrînat, nevrednic de a-ți fi rubedenie. Și lasă-mă să fac penitență pentru ticăloșiile mele din trecut, și această penitență nu o vreau întreruptă de o acuzatoare atît de pătimășă.

— Pamela, mi se adresează el, făcîndu-mă să tremur, cum de cutezi să te apropii de mine, fără a-ți fi îngăduit, cînd mă vezi atît de tulburat ? *Niciodată*, să știi, pentru viitor, să nu vii la mine cînd mă aflu într-o stare de neliniște sufletească, decît numai dacă te chem.

— Dragă domnule, am încercat eu să deschid gura...

— Lasă-mă, m-a întrerupt el, pornesc chiar acum la Bedfordshire.

— Cum, fără mine ? Ce am făcut ?

— Te-ai aplecat cu josnicie în fața acestei femei furioase, ceea ce nu era de demnitatea soției mele. Pînă cînd îmi revin sînt supărat pe tine, dar Colbrand și încă doi din servitorii mei te vor conduce la mine, iar doamna Jewkes te va însoți o bucată de drum. Sper că mă vei găsi într-o dispoziție mai bună, să te primesc acolo, decît sînt acum cînd mă despart de tine.

Dacă nu aș fi nădărduit că această atitudine a fost luată în parte pentru a o intimida pe sora sa, nu aș fi putut să suport.

— M-am temut că va fi furios și pe tine și pe mine, căci îi cunosc prea bine violența lipsită de rațiune, atunci cînd este enervat. Dar un singur cuvînt, iart-o măcar pe Pamela, dacă nu mă ierți și pe mine, căci nu are nici o vină. Doar bunmătatea ei față de mine este singura greșeală. Eu i-am cerut să mă întovărășească, aș fi venit singură, așa cum am mai făcut și altădată, dacă nu m-ai fi împiedicat.

— Te-am împiedicat prin dragoste, dar tu m-ai provocat prin ură. Cît despre Pamela mea, știu că nu pot fi supărat pe ea decît acum. Dar doresc să nu mă vadă niciodată în asemenea împrejurări, căci vreau ca atunci cînd o astfel de dulceață se apropie de mine să mă aflu într-o stare corespunzătoare. Iar acum, draga mea, lasă-mă !

— Dar, trebuie să vă părăsesc și să vă las să plecați la Bedfordshire fără mine ? O, dragă domnule, cum aș fi în stare ?

— Puteți pleca mîine amîndoi, interveni doamna Davers, așa cum ai plănuit, iar eu voi porni în după-masa asta, și de vreme ce nu sînt iertată, voi căuta să uit că am un frate.

— Dați-mi voie, domnule, să vă rog, ca toată furia voastră să se răsfrîngă asupra mea, cu condiția să vă împăcați cu doamna Davers.

— Să presupunem, Pamela, că aș fi de acord, spuse el, făcîndu-mă să tresar, ești capabilă să suporti atît de bine supărarea mea, supărare care m-am așteptat că, datorită afecțiunii și tandreței tale, ai fi dorit întotdeauna să o eviți ? Acum, zise el, luîndu-mi mîna, dar apoi aruncîndu-mi-o, dispari din fața ochilor mei și gîndește-te la cele afirmate.

Am fost atît de speriată, încît am căzut la picioarele lui, cuprinzîndu-i genunchii, în timp ce se îndepărta de mine și am zis :

— Iertați-mă, domnule, vedeți nu sînt chiar așa de curajoasă. Nu pot să vă suport supărarea ! Și eram gata să leșin.

Sora lui spuse :

— Iart-o pe Pamela, asta-î tot ceea ce-ți cer. O să-i frîngi inima. Stăruie în patima ta tot atît de mult, cum am făcut și eu.

— Nu este cazul să declar cît o iubesc, dar nu trebuie să mă stînjenească în clipele de furie, cînd nu mă pot stăpîni. M-ai scos din sărite, doamnă Davers, cu violența dumitale. Intenționez, de îndată ce aș fi putut să-mi înăbuș, prin rațiune, această minie provocată de comportarea dumitale, să vin și să-mi iau rămas bun de la amîndouă, așa cum se cuvine unui soț și frate, dar a apărut nechemată, a dat năvală peste mine și acum trebuie să suport consecințele unei furii, care atunci cînd este atîțată devine tot atît de necontrolabilă ca și a ta.

— Dacă nu te-aș fi iubit așa cum nici o soră nu și-a iubit vreodată fratele, nu ți-aș fi produs toată această tulburare.

— Și dacă nu te-aș fi iubit mai mult decît ai merita, reluă el, aș fi indiferent la toate spusele tale. Dar pomenirea cazului bieteii Sally Godfrey, după aluzia la duel (și acesta nu l-ai fi menționat, dacă nu ai fi știut că este un subiect pe care nu-l pot auzi niciodată fără supărare) are în ea o urmă de dușmănie și josnicie care îmi insuflă dorința de a uita că am o soră.

— Ei, bine, replică ea, sînt convinsă că am greșit. Îmi este și mie rușine. A fost mizer, a fost josnic, a fost nedemn de sora ta și, din această convingere, mi-am călcat pe inimă să te urmez, pentru a-ți cere iertarea, chiar să-mi iau o apărătoare, despre care credeam, după propriile tale mărturisiri că reprezenta ceva pentru tine ceea ce acum mă face să bănuiesc că nu ai spus-o decît în mod special, ca să mă insultă.

— Nu-mi pasă ce crezi, după josnicia de care te-ai făcut vinovată, nu pot să te privesc decît cu milă, căci în adevăr ai coborît foarte mult în ochii mei.

— Da, e drept. Dar voi pleca. Și astfel, frate, lasă-mă să te mai numesc așa acum pentru ultima oară. Dumnezeu să te binecuvînteze, ca și pe tine Pamela ! Plîngînd, m-a îmbrățișat.

Eu nu am mai scos nici un cuvînt, doamna despărțindu-se de el, l-am auzit spunînd :

— Voi femeile sînteți diavolul, cît de ușor puteți să ne tulburați, să ne liniștiți, să ne învîrțiți cum vă place pe noi bărbații, biete sfîrleze de vînt.

Apoi, ne-a luat de mîină pe fiecare și ni le-a împreunat, iar doamna Davers s-a apropiat de mine și m-a sărutat pe amîndoi obrazii, din nou, cu lacrimi în ochi. El ne-a prins pe fiecare pe după talie și a sărutat-o mai întîi pe ea, apoi pe mine, cu înflăcărare, zicînd :

— Domnul să vă binecuvînteze pe voi, ființele pe care le iubesc cel mai mult pe lumea asta.

— Ei, bine, vei uita total greșeala mea, cu privire la cazul domnișoarei...

El o opri mai înainte de a rosti numele și grăi :

— Dă-l uitării pentru totdeauna. Dar, Pamela, aș vrea să sper că pe viitor nu se va mai întîmpla ca supărarea mea pe tine să reprezinte chiar atît de puțin ca acum.

— Nu a privit-o deloc cu ușurință, interveni doamna Davers, cu cît i s-a părut mai greu de suportat, cu atît a fost complimentul mai mare pentru mine, spunînd că va lua totul asupra ei ca să ne vadă reconciliați.

— A fost totuși o lipsă de respect, continuă el (cel puțin prin ceea ce implica), pe care gustul meu greu de satisfăcut nu o poate suporta. S-ar zice că ar fi sigură, dat fiind afecțiunea mea pentru ea, că orice ar face aș putea să o iert oricînd ar vrea. O asigur totuși că nu va fi posibil, atunci, cînd în mod voit m-ar contraria prin atitudinea ei.

— Pot să-ți spun, Pamela, că vei avea mult de furcă cu fratele meu. Prin firea și bunul simț pe care-l are, se va comporta întotdeauna foarte bine, dar dacă îl ofenzezi cu ceva, e vai de tine. Ai observat, din exemplul meu cum stău lucrurile. Totuși nu mi s-a întâmplat niciodată să-l văd că iartă atît de curînd.

— Voi avea cea mai mare grijă posibilă, am declarat eu, căci m-am speriat foarte tare, mai ales că am supărat avînd intenția să fiu binevoitoare.

În acest fel fericit a trecut furtuna, iar doamna Davers era total subjugată și liniștită ; cînd am ieșit în grădină dînd cu ochii de trăsura cu caii înhămați, stăpînul preciză :

— Ei, bine, doamnă Davers, dacă lucrurile nu ar fi luat o asemenea întorsătură fericită, aș fi plecat, în mod sigur, la Bedfordshire. Dar în loc de această, dacă îți face plăcere îți propun să mergem împreună, noi doi, într-o plimbare cu trăsura. Ne întîlnim la cină, draga mea.

Domnul B. i-a cerut domnului H. să-și escorteze mătușa călare.

— Cu plăcere, a răspuns el și sînt foarte bucuros să vă văd că ați făcut pace.

Dragul meu stăpîn (chiar și după această neplăcută întîmplare tot nu pot să mă abțin să nu-l numesc așa), și-a ajutat sora să se urce în trăsura, nepotul și servitorul stăpînului îi însoțeau călare, iar eu m-am dus în cabinetul meu să mă gîndesc la toate cele petrecute. Proastă cum sînt, acea domnișoară Sally Godfrey nu-mi iese din cap. Cît de curînd calitatea de soție îți dă anumite privilegii ! Aș vrea să știu mai mult despre ea, căci mi se pare curios eu care sînt de ani de zile în familie să nu fi auzit nimic. Eram tot timpul lîngă buna mea doamnă și deci, cu atît mai mult trebuia să știu, bănuiesc că nici ea habar nu a avut, căci altfel mi-ar fi spus.

Dar nu îndrăznesc să-l întreb nimic despre această sărmană domnișoară Godfrey. Totuși mă gîndesc ce s-o

fi întimplat cu ea ? Pe unde o fi ? Și dacă a avut întimplarea vreo consecință ? Poate că voi afla pe larg în curînd. Dar sper că toate urmările rele au trecut.

Cît despre cealaltă întîmplare nefericită, îmi amintesc că s-a discutat înainte de a fi eu luată în familie. A fost implicat de asemenea în vreo două scandaluri și ca tînăr se vorbea de curajul lui deosebit fiind binecunoscut ca un iscusit mînuitor al sabiei. Fie ca să nu trebuiască vreodată să o folosească și întotdeauna să fie ocrotit în onoare și siguranță.

Pe la ora șapte, mi-a trimis vorbă ca să nu-l aștept la cină, căci el, doamna Davers și domnul H. au fost reținuți la doamna Jones unde va veni doamna Darnford împreună cu familia domnului Peters. M-am bucurat că nu au trimis după mine și m-am gîndit că eu nefiind de față, aceste familii care mă simpatizează o vor influența pe doamna Davers în favoarea mea.

Pe la zece jumătate, obosită de scris, am venit jos, în camera de zi a menajerei unde erau doamna Jewkes și doamna Worden, pe care le-am rugat să stea alături de mine, în ciuda opoziției lor. Doamna Worden mi-a cerut scuze foarte încurcată pentru comportarea ei cu o zi mai înainte. Lucrurile fuseseră prezentate cu totul altfel și nu și-a închipuit că eram căsătorită și ea s-a purtat atît de nepoliticos cu stăpîna casei.

Am asigurat-o că am iertat-o din toată inima și că sper că noua mea situație nu mă va face să uit cum se cuvine să mă comport cu fiecare, dar, în același timp, trebuie să mă străduiesc să nu fiu nedemnă de această situație, la care am fost ridicată cu atîta generozitate.

Doamna Jewkes a spus că situația mea mi-a dat prilejul să dovedesc pe deplin calitatea deosebită a naturii mele de a uita atît de repede jignirile. Ea trebuie întotdeauna să-mi mulțumească cu foarte mare jenă.

— Oamenii, doamnă Jewkes, am replicat eu, nu știu cum să se comporte, cînd voința lor depinde de aceea a

stăpînilor. M-am gîndit întotdeauna că este necesar să deosebesc între acte de răutate și cele de ascultare față de voia superiorilor, deși nici o poruncă a altuia nu trebuie să ne facă să comitem lucruri greșite. Cei mari, am continuat ar putea să fie supărați, cînd nu sînt ascultați, cu toate acestea nu vor avea o părere rea despre o persoană care li s-ar împotrivi în poruncile lor nelegiuite.

Doamna Jewkes părea puțin îngrijorată, dar am asigurat-o că tot ceea ce am spus se referea la propria mea experiență, de vreme ce amîndouă cunoșteau povestea mea, pot susține că nu m-am lăsat impresionată nici de amenințări, nici de ispite, căci altfel dacă aș fi fost intimidată de unele și m-aș fi conformat altora, nu aș fi fost ceea ce sînt acum.

— A, doamnă, răspunse doamna Jewkes, nu mi-a fost dat încă să înlînesc o persoană ca dumneavoastră și mi se pare că ați devenit și mai blîndă de la ziua fericită, decît înainte și mi-aș îngădui să vă dau un sfat, să nu luați mereu totul asupra voastră.

— A fost poate și un motiv, pentru aceasta, doamnă Jewkes, am replicat eu. M-am crezut în pericol, am considerat pe fiecare ca dușman al meu și era imposibil să nu fiu speriată, stînjinită, geloasă. Dar cînd dragul meu domnul B. mi-a îndepărtat toate temerile și m-a făcut fericită, ar fi trebuit să fiu de condamnat, dacă nu aș fi arătat că sînt satisfăcută și liniștită și nu m-aș fi străduit să cuceresc respectul și dragostea tuturor. În mare parte, comportîndu-mă astfel, m-am gîndit că trebuia să-l susțin pe dragul meu stăpîn. Dacă prin atitudinea mea mi-aș fi făcut dușmani, aș fi ajutat să crească și numărul celor potrivnici lui, pentru că s-a coborît atît de mult. Felul cum am vorbit le-a plăcut amîndurora.

Și tocmai stăteam astfel de vorbă, cînd prietenul meu cel mai bun, doamna Davers și nepotul au sosit acasă și m-au făcut fericită prin buna lor dispoziție cu care s-au

întors. Stăpînul a venit la mine și îmbrățișîndu-mă, spuse :

— Sper, draga mea, că nu vei fi prea necăjită din pricina absenței noastre, cînd-vei afla că nu a fost spre dezavantajul tău, căci nu am făcut altceva decît să vorbim despre tine. *

Doamna Davers se îndreaptă către mine, zicînd :

— Ei, bine, copilă, să știi că ai fost subiectul nostru tot timpul. Ai reușit să faci două sau trei familii bune din vecinătate să te admire tot atît de mult ca prietenul tău, aici de față.

— Doamna Davers, interveni el, a auzit laude la adresa ta din cel puțin zece guri chiar cu mai multă plăcere decît i-ar îngădui mîndria ei să recunoască.

— Nu pot să-mi exprim bucuria pe care aș avea-o, am grăit eu, dacă doamna Davers m-ar privi cu un ochi binevoitor.

— Să știi, copilă, că inimile mîndre nu se apleacă dintr-o dată, deși fratele meu, azi, m-a făcut să cedez foarte mult, ca nicicînd. Îți voi spune că-ți doresc bucurie.

— Sînt acum, draga mea doamnă, fericită, am declarat eu, bunăvoința voastră era tot ceea ce așteptam ca să fiu așa. Pînă în ultima clipă a vieții mele, vă voi arăta că încerc sentimentul cel mai plin de grațitudine și respect pentru bunăvoința dumneavoastră.

— Dar, copilă, nu voi fi alături de tine, cînd îți vei face intrarea în societatea din Bedfordshire. Să lăsăm propriile tale merite să cucerească prieteni din rîndul vecinilor de acolo, așa cum au făcut aici ; nu ai nevoie de prezența mea și a nimănui altcuiva.

— Acum, a vorbit nepotul, este rîndul meu, să vă doresc fericire din toată inima, doamnă, prin ceea ce am văzut și prin ceea ce am auzit, pe cîntea mea, cred că nu ați obținut mai mult decît meritați și așa spune toată lumea pretutindeni pe unde am fost, și rogu-vă, iertați toate prostiile mele față de dumneavoastră.

— Sper, domnule, că voi respecta întotdeauna o rudă atât de apropiată a lordului Davers și a soției sale și vă mulțumesc pentru complimentul amabil.

— Worden, a continuat el, și dumneata ai de cerut niște scuze, căci toți sîntem de condamnat să o facem pe doamna B. să fugă cum a fugit. Nici prin minte nu ne trecea că o silisem să-și părăsească propria casă.

— Întotdeauna, interveni doamna Davers, spui prea multe sau prea puține.

Doamna Davers a stat de vorbă cu mine o bună jumătate de oră și mi-a spus că fratele ei a plimbat-o și a fermecat-o cu felul cum s-a purtat cu ea și prin cele spuse i-a confirmat foarte mult buna părere pe care a început să și-o formeze despre comportarea mea discretă și plină de bunăvoință.

— Dar, continuă ea, cînd m-am dus să vizitez pe vecinii mei vecini, fără a avea intenția să rămînem (am mers întii la doamna Jones, ea fiind prima în drumul nostru. A adunat apoi întreaga societate), toți te lăudau atât de mult, încît am rămas uimită, eram într-adevăr ca Saul printre proroci.¹

Vă puteți închipui cît de încîntată am fost și nu am precupețit recunoștința.

Cînd s-a retras, a zis :

— Noapte bună, ție și dragului tău soț. Acum te sărut, cu adevărat, și nu de formă.

Alăturați-vă, dragii mei părinți, bucuriei mele pentru această schimbare fericită, care pînă acum m-a frămîntat mult și a reprezentat singura piedică de care m-am lovit. Mă tot întreb ce o fi devenit acea biată domnișoară Sally Godfrey, sărmana de ea. Aș vrea să-l aud din propria lui inițiativă menționîndu-o din nou. Nu că aș fi foarte stin-

¹ Saul, mai înainte de a deveni rege al Israelului, a prorocit între proroci, în loc să se lupte cu ei, și astfel a rămas zicala : „Oare și Saul este printre proroci ?” *Cartea întii a lui Samuil*, 10, 12.

gherită, acum de cînd am aflat despre ea. Veți considera că probabil mă preocupă cam mult.

Dragul meu domn B., cînd ne-am retras în camera noastră, mi-a făcut o relatare despre toate greutățile avute cu sora sa și lucrurile amabile pe care societatea unde au fost le-a rostit la adresa mea. Mi-a spus, că atunci cînd s-a ridicat un pahar în sănătatea mea, ca doamna B. și cînd i-a venit rîndul și ei, a băut, rostind aceste cuvinte :

— Hai, frate, să bem pentru Pamela ta și pentru tine ! Dar nu prea știu cum o s-o scot la capăt, cînd o anumită doamnă și fiicele ei vor veni să mă viziteze (una dintre acele fete, dragii mei părinți, era persoana pe care dorea atît de mult să o vadă devenind soția fratelui ei) știu că Betty o să mă muștruluiască serios și o să mă zeflemisească, căci nu-i lipsește duhul.

— Sper, a răspuns el, că Betty, cînd se va mărita, va găsi un bărbat mai bun decît aș fi fost eu, căci în sinea mea, cred că nu aș fi putut fi un soț tolerabil pentru altcineva decît pentru Pamela.

Mi-a istorisit că l-au luat peste picior în privința firii lui trufașă și au fost de aceeași părere cu el că va fi un soț extrem de bun în situația de față, dar aceasta se va datora mai mult blîndeței mele decît amabilității lui. Domnișoara Darnford a subliniat (adresîndu-se doamnei Davers) :

— Am putut vedea foarte bine că atunci, cînd înălțimea voastră ați reținut-o și nu a reușit să ajungă la timp aici, s-a arătat foarte supărat pentru că nu a găsit-o, așa cum îi ceruse, încît sora mea și cu mine departe de a o invidia, am compătimit-o din suflet.

— Ei, este o făptură semeață, a declarat doamna Davers, și nu poate suferi nici o dezamăgire și nici nu a putut vreodată.

— Uite, doamnă Davers, dintre toate persoanele, ești cea mai puțin indicată să-mi găsești vină, căci ți-am su-

portat cu răbdare toanele și violența, înainte de a mă enerva.

— Da, dar cînd am întrecut puțin măsura, după cum recunosc, m-ai făcut cu multă severitate să plătesc cu vîrf și îndesat. Și trebuie să vă spun că s-a purtat cu biata făptură tare prost. O luasem cu mine ca apărător și prin atitudinea lui m-a făcut să sufăr pentru ea. Știu că parte din acțiunea lui era ticluită pentru a mă determina să-mi formeze o părere cît mai bună despre ea.

— Să știi că nu a fost deloc așa, căci la acea vreme îmi era perfect egal dacă ai o părere bună sau proastă despre ea sau despre mine.

Recunosc că nu mi-a plăcut că voi două ați dat buzna peste mine, după ce, tu, sora mea, mă enervaseși. Pamela are de învățat o lecție, să nu se apropie de mine niciodată cînd sînt înfuriat. Asemenea enervări, evident, trebuie să se producă cît mai rar. Dacă sînt lăsat singur, după cîtva timp, îmi revin și îmi pare rău de un astfel de acces de violență, atît de asemănător cu ale dragii mele surori, aici de față. Din acest motiv este mai bine să nu fie nimeni în apropiere, cînd sînt nervos. Martorii unei asemenea situații, fie că o merită sau nu (cum e cazul Pamelei), pot avea de pățimit, dacă-mi ies în cale fără a fi chemați.

Mi-a repetat că trebuie să învăț această lecție și cînd am fost singuri și a mărturisit că era cu adevărat furios pe mine, în acel moment, deși mai tîrziu s-a necăjit că s-a purtat astfel.

— Dar, Pamela, continuă el, atunci cînd ai vrut să iei asupra ta întreaga mea supărare, m-am gîndit că nu făceai altceva decît să te grozăvești față de mine, cu meritele tale și fiind sigură de slăbiciunea mea, erai convinsă că aveam să uit repede enervarea. Nu pot suferi nici măcar gîndul, draga mea, că ai vrea să mă vezi supărat pe tine sau să nu consideri neplăcerea mea ca cel mai greu necaz pe care ai putea să-l ai.

— Dragul meu, știți prea bine, că am făcut-o numai pentru a o împăca pe doamna Davers, și așa cum și-a dat și ea singură seama, pentru a-i dovedi o înaltă considerație.

— Da, așa a fost, replică el, dar să nu te gîndești niciodată să faci vreun compliment unei ființe sau ei pe socoteala mea. În plus, s-a comportat, într-un mod de nesuportat, încît începusem să cred că te-ai umilit în fața ei, mai mult decît s-ar fi cuvenit să o faci soția mea. Înjosirile sînt acte pe care nu le pot suferi la nimeni, cu atît mai mult la cei iubiți, iar cum ea s-a făcut vinovată de unul foarte important, aș fi preferat mai curînd să renunț la sora mea decît să mă împac cu ea.

— Domnule, am reluat, sper că mă voi comporta întotdeauna astfel, încît în viitor să nu fiu niciodată în mod voit ofensatoare. Sînt sigură că ceea ce-mi trebuie este doar să știu voința voastră, pentru a mă conforma. Dar această întîmplare îmi arată că pot ofensa, fără a avea nici cea mai mică intenție.

— Draga mea Pamela, a replicat el, nu trebuie să fie chiar prea serioasă, sper că nu voi fi un soț tiran, deși nu pretind să fiu perfect sau să fiu mereu călăuzit de rațiune în primele momente de enervare, și mă aștept datorită afecțiunii tale, că mă vei suporta chiar și atunci cînd voi fi în culpă. Nu am o fire nerecunoscătoare și, cînd mă liniștesc, pot deveni același om imparțial ca mai înainte și apoi, sînt întotdeauna bun și recunoscător și știu să recompensez clipele în care mi-am ieșit din fire.

Apoi continuă :

— Dar ca să te conving de vina ta fără intenție (mă gîndesc la considerația pe care trebuie să o ai față de impetuozitatea firii mele, căci recunosc că ai avut cele mai bune intenții), îți voi aminti, că atunci cînd ai venit la mine, iar eu eram atît de tulburat, ai avut o primire la care nu te așteptai și cuvinte aspre, pe care nu le meritai. Dacă nu ai fi dat buzna peste mine, în timp ce eram enervat, și ai fi așteptat pînă cînd mă îndreptam eu spre

ține sau trimiteam să te cheme, nu ai fi văzut nimic din toate acestea, ci te-ai fi bucurat de acea comportare afectuoasă, pe care nu mă îndoiesc că o meriți. Numai într-o asemenea situație vei putea avea o influență asupra mea, dar nu trebuie să-ți treacă prin minte, că atunci cînd sînt prost dispus, dacă ai încerca să te opui enervării mele, ai putea să o frînezi. Din contra, dacă vei fi așa de bună să te îndoii ca trestia, în mijlocul furtunii și nu vei căuta să rezisti ca stejarul cel falnic¹, te vei bucura în mod neclintit de o bună apreciere a mea, pe cînd o comportare contrară te-ar îndepărta de sufletul meu, cu toate calitățile tale minunate.

— Domnule, am grăit eu (dar ochii îmi erau plini de lacrimi și am întors capul pentru a le tăinui), așa cum am arătat și mai înainte, mă voi strădui mereu să fiu pe placul vostru.

— Iar eu, draga mea, voi căuta să mă comport cît mai rațional posibil. Și aș vrea să mai adaug că am fost convins că tu te vei supune voinței mele întotdeauna și aceasta a constituit un îndemn în plus pentru a mă căsători. Căci nimeni nu era mai potrivit căsătoriei decît eu, iar acum, pentru că am atins acest subiect, îți voi arăta și motivul aversiunii mele. Noi oamenii cu avere și de neam ales, de ambele sexe, în general, primeam o educație greșită. Ai atins acest aspect în jurnalul tău de cîteva ori și într-un mod atît de just, încît voi spune puțin acum. Sîntem de obicei încăpățînați și cum nu avem deprinderea unui control din partea părinților nu știm cum să ne purtăm.

Răsfățați de nursele noastre, prin greșelile părinților, ne manifestăm această încăpăținare, în primul rînd, față de ele și dăm dovadă de o insolență care ar trebui să fie controlată și înfrînată.

¹ În una din fabulele lui Esop, publicate de Richardsom, *Un stejar și o salcie*, salcia se încovoie și nu este frîntă, pe cînd stejarul rămîne neclintit și este distrus.

Urmează apoi anii școlii, unde, de asemenea, sîntem răsfațați și priviți cu bunăvoință și avem grijă să răsplătim pe dascălii noștri pentru bunătatea lor cu alte și alte manifestări turbulente. După ce înțelepții noștri părinți au deschis cale prin tot felul de mituiri, pentru noi, prin clasele obișnuite, căpătînd foarte puțină învățătură, sîntem aduși acasă și atunci părinții își împlinesc rolul binemeritat. Le facem necazuri, printr-o comportare fără respect, dovadă a lipsei noastre de grațitudine ; ceea ce reprezintă doar o consecință naturală a indulgenței lor culpabile încă din anii primei copilării.

După ce poate că le-am sfișiat inimile, se caută o soție. Primele motive de care trebuie să se țină seama sînt nașterea și averea, afecțiunea situîndu-se pe ultimul plan (dacă se preocupă cumva, cineva de ea). Doi oameni astfel educați, astfel pregătiți, deprinși cu o îngratitudine nenaturală, sursă de chin și încăpăținare pentru toți cei care au avut un rol în educarea lor, ca și pentru părinți, sînt uniți. Atunci ce se poate aștepta de la această unire decît să se tortureze unul pe altul ? Și într-adevăr așa trebuie să fie, pentru că ei în acest fel răzbună pe toți cei chinuți și insultați de fiecare în parte.

Nici unul dintre ei nu a fost controlat sau contrazis și astfel cum ar putea să suporte bărbatul, din partea unei persoane care i-a făcut jurămint de ascultare să nu se supună total voinței lui.

Doamnei (îmbuibată cu o literatură romanțioasă) i se pare total lipsit de galanterie să fie pentru prima oară controlată și de cine ? de un bărbat de la care nu așteaptă nimic altceva decît tandrețe.

Atît de mare este diferența între ceea ce amîndoi se așteaptă și ceea ce găsesc unul la altul, încît nu-i de mirare că apar neînțelegerile. Acestea se dezvoltă în certuri și chiar dacă primul motiv al unirii lor ar fi fost afecțiunea, ceea ce de obicei nu este cazul, orice încercări de tandrețe sînt șterse și de o parte și de alta.

Urmează adesea apeluri adresate părinților sau tutorelui, iar dacă prin medierea prietenilor se produce o reconciliere, arareori durează, căci vina dăinuie în mințile amîndurora, dar nici unul dintre ei nu va crede, așa că rana nu este vindecată decît la suprafață și se dezvoltă în adîncime și, în cele din urmă, răbufnește cu mai multă violență decît înainte. O consecință imediată sînt camerele separate de culcare. Vreo fugă în ascuns cu iubitul sau iubita, ori o indiferență totală, a unuia față de altul, chiar aversiune. Și de cîte ori, pentru a salva aparențele sînt obligați să fie împreună, toți cei din jur observă că soțul care cascade și soția cu un aer deprimat nu se pot suferi unul pe altul, dar separat, fiecare în parte poate constitui o tovărășie foarte plăcută.

Acum, Pamela mea, aș vrea să te gîndești și sper că ai toate motivele să-ți dai seama că e așa, că dacă m-aș fi căsătorit cu cea mai aleasă doamnă din țară, nu m-ș fi purtat cu ea mai bine decît cu tine, căci soția mea este soția mea și de aceea nu mă hotăram să mă căsătoresc pentru că știam cerințele și mă îndoiam de comportarea mea.

Cred că sînt mai drăguț decît mulți bărbați, dar asta pentru că am observat îndeaproape conduita persoanelor căsătorite și arareori, mi-a fost dat să văd că se comportă așa cum mi-ar place mie. Poate că voi fi în stare să-ți dau mai multe exemple în acest sens, cînd vom fi fost mai mult timp împreună.

Dacă m-aș fi căsătorit, avînd ideile celor mai mulți bărbați cînd fac asemenea pas, soția mea ar fi fost o femeie aleasă crescută foarte mult în același fel cu mine și obișnuită să-și manifeste voința în orice împrejurare.

Unii bărbați ajung la un compromis și după cîteva lupte se așează la casele lor mulțumiți parțial. Dar chiar dacă m-aș fi căsătorit cu o principesă, nu aș fi putut face așa ceva. Evident ar fi trebuit să o prefer oricărei alte femei, înainte de a mă hotărî să mă duc cu ea la biserică,

căci și în cel mai bun caz, în general, apar în căsătorii deosebiri, ceea ce uneori ar putea face unui bărbat neplăcut căminul său și sînt puține cazuri, cred, de bărbați care își iubesc mai mult soțiile după căsătorie, decît femeile, dar despre acest aspect nu am de gînd să mă ocup acum.

Apoi, ar fi trebuit să fiu sigur că mă preferă tuturor bărbaților și pentru a mă convinge de aceasta ar fi fost necesar să-mi suporte părțile slabe fără a le agrava, să se împace cu imperfecțiile mele, să fi studiat și observat firea mea și dacă ar fi avut anumite obiecțiuni, vreo dorință ca eu să le depășesc ar fi trebuit să mă convingă prin dulceață și bunăvoință. Dar comportarea să nu apară ca una servilă și condescendența ei să nu pară un efect al insensibilității ei al judecății și afecțiunii. Să nu lase niciodată să se întrezărească faptul că prin conduita mea aș fi dat cîndva dovadă de constrîngere și forță. Aș fi șters din vocabularul meu cuvintele *poruncă* din partea mea și *ascultare* dintr-a ei. Și pentru acest motiv, aș fi considerat de datoria mea să nu fi dorit nimic de la ea care nu ar fi fost rezonabil sau just, și atunci și ea ar fi fost necesar să dovedească întotdeauna că nici din partea ei nu putea fi vreo urmă de împotrivire, stînghereală sau îndoială și să caute să-mi facă mie pe plac cît de cît.

Nu aș fi scuțat-o, dacă m-ar fi lăsat să-i cer de două ori să împlinească ceva pentru mine, în timp ce eu mă străduiam ca să mă conformez tuturor cererilor ei, lăsîndu-i deplină libertate de acțiune în activitățile care i-ar fi revenit. Chiar dacă nu aș fi avut întotdeauna dreptate, m-aș fi așteptat din partea ei să fie de aceeași părere, dacă m-ar fi văzut foarte hotărît și că ar fi trebuit să mă mustre în mod rațional și să rezulte limpede, că dacă avea o altă părere nu era pentru a mă contrazice, ci să mă convingă ca altă dată să iau hotărîri mai potrivite.

O asemenea comportare mi-ar fi fost foarte plăcută, încît pe drept cuvînt aș fi stimat-o dublu văzînd-o că este dispusă pentru a mă cînsti să renunțe la propria ei

judecată și să pot observa că în obiecțiunile ei nu se reflecta decât dorința de a-mi rectifica în viitor ideile și astfel aș fi ajuns să am o deosebită considerație pentru părerea și sfatul ei în chestiunile cele mai importante.

Întotdeauna când ne-am fi aflat în societate, ar fi fost de datoria ei să arate că are o excelentă părere și considerație pentru mine și asta cu atât mai mult cu cât o asemenea părere ar fi constituit chiar o siguranță pentru ea, de vreme ce noi, libertinii când încercăm să ne apropiem de o femeie măritată, prima încurajare, după ce este flătăta propria noastră vanitate provine din părerea pe care femeia o are despre soțul ei, și anume dacă este indiferentă sau disprețuitoare.

De aceea, m-aș fi așteptat ca soția mea să tragă un fel de vâl peste defectele mele, iar cele pe care nu le-ar fi putut tăinui, să caute să le atenueze și să situeze acțiunile mele bune într-o lumină cât mai avantajoasă și să arate că mă bucur de părerile ei bune, orice ar zice lumea despre mine.

Să-mi prețuiască prietenii de hatîrul meu, să fie veselă și amabilă cu oricine aș fi dus acasă și niciodată să nu-mi condamne defectele în prezența prietenilor, cel puțin să nu-și ia un aer care ar fi dovedit că ar fi avut mai multă încredere în judecata ei decât în a mea.

Acum, Pamela mea aceasta nu este decât o slabă schiță a comportării pe care aș fi așteptat să o aibă soția mea, dacă ar fi fost din înalta societate, altfel nu m-aș fi putut înțelege cu ea. Judecă dacă, după gustul meu, o femeie la modă, ar fi fost de suportat.

Perversitatea și contradicția, pe care le-am văzut adesea chiar în rîndul oamenilor de bun simț, mă refer la cei căsătoriți, m-au făcut să fiu în contra și cum știam că nu aș fi suportat să fiu contrazis, bineînțeles că aveam dreptul să declin angajarea mea într-o asemenea situație cu o femeie care prin educația ei era foarte probabil gata să mă contrarieze. Vezi, draga mea, nu m-am dus să-mi

caut soție în rîndul unor asemenea oameni și, la drept vorbind, nu știu în ce clasă aș fi putut găsi o femeie după placul meu, așa cum ești tu. Căci vezi, aici stă nenorocirea mea, nu m-aș fi putut mulțumi cu o soție care nu mi-ar fi dăruit o fericire completă.

Judecă, după toate acestea, cum puteam primi ideea ca, tu să te consideri atît de sigură de afecțiunea mea, încît să poți lua greșelile altora asupra ta și printr-un presupus merit pe care l-ai avea, să consideri intervenția ta îndeajuns pentru ca eu să le iert. Îmi cunosc prea bine defectele, sînt multe și mari, dar totuși nu pot să le scuz pe cele ale soției mele sau să o fac să creadă că ar trebui să fiu răbdător față de ale ei și că le-ar putea corecta, pentru că vede la mine defecte mai mari.

În general, mă aștept de la tine să mă suporti cu răbdare și să reflectezi asupra firii mele îndelung pînă cînd și numai pînă cînd vei vedea că aș fi în stare să răspund cu insultă la condescendență și vei gîndi că nu pot accepta cu bunăvoință o comportare neatentă și îndărătnică. Voi mai adăuga încă un lucru, să știi că m-aș disprețui, dacă nu aș răsfăța-o și nu i-aș acorda toate privilegiile, ca și cum aș fi căsătorit cu o principesă, căci tu ești soția afecțiunii mele. Nu mi-am dorit niciodată înaintea ta o soție și nici nu mă gîndesc că voi avea vreodată o alta.

I-am mulțumit pentru toate aceste recomandări binevoitoare și asigurări generoase. I-am spus că acestea și poruncile atît de înțelepte, pe care mi le-a dat mai înainte, vor fi regulile indispensabile pentru comportarea mea viitoare.

Intr-adevăr, sînt bucuroasă, că am ajuns să țin un jurnal în care notez toate cele petrecute în primele etape ale fericirii mele, pentru că astfel impresiile se vor grefa mai adînc și voi putea să mă aplec asupra lor cînd va fi necesar să-mi verific comportarea și nu voi fi sigură pe memoria mea.

Dar să vedem regulile pe care trebuie să le respect ca urmare a acestei importante prelegeri ? Iată-le :

1. Nu trebuie, ca atunci cînd este foarte furios să mă apropii de el, fără îngăduința sa. *Voi ține foarte bine minte aceasta.*

2. Trebuie să consider supărarea lui pe mine ca cel mai mare necaz care s-ar abate asupra mea. *Nu încapе îndoială că așa va fi.*

3. Trebuie să doresc să nu aibă nici o pricină pentru așa ceva și nici alții să nu se facă vinovați. *Dacă greșesc, să sufăr pentru vina mea.*

4. Să am grijă să nu manifest față de nimeni bunăvoință pe socoteala sa.

5. Să nu mă fac vinovată în mod voit de nici un act josnic. În această regulă se subînțeleg multe, mă voi strădui să le observ. Situația la care s-a gîndit o explică foarte bine. Nu trebuie, nici chiar la supărare, să spun nimic dușmănos, pizmaș, lipsit de bunăcuviință sau să nu respect obligațiile conjugale.

6. Trebuie să-l tolerez cu răbdare, chiar și atunci cînd știu că nu ar avea dreptate. Aceasta s-ar putea să fie puțin cam greu de îndeplinit, situația putînd fi legată de anumite condiții.

Mă întreb dacă sărmana domnișoară Sally Godfrey trăiește sau a murit.

7. Trebuie să fiu tot atît de flexibilă ca trestia din fabulă, căci altfel, dacă aş rezista furtunii, asemenea stejarului aş putea fi dezrădăcinată. Mă voi strădui să fac cit mai bine. Nu există o probabilitate prea mare, că, aş putea fi îndărătnică, totuși, sigur că furtuna nu mă va culca chiar la pămînt, dacă nu am intenții rele.

8. Educația tinerilor de neam în general este, greșită, spune el. A nu se uita : Dacă o parte din educația copiilor mi-ar reveni mie, nu-i voi răsfăța niciodată și nu le voi face hațîrul cînd ar trebui să fie înfrînați.

9. Trebuie să-i deprind să suporte dezamăgirile și controlul.

10. Să nu îngădui să fie răsfățați în primii ani ai copilăriei.

11. Nici la școală.

12. Nici cînd vin acasă să nu-i deprind cu răzgîieli.

13. Căci copiii, în general, continuă să rămînă îndărătnici nu numai cu nursa, ci și cu dascălii la școală și apoi cu părinții.

14. Iar mai apoi ca o pedeapsă, pentru toate acestea, binemeritată, ajung să se simtă nefericiți.

15. Copii nerespectuoși față de părinți și îndărătnici, așa cum observă el, sînt soți și soții răi, și foarte probabil stăpîni răi.

16. Și mai observă, că nefiind obișnuiți cu un control de timpuriu, cînd se căsătoresc nu pot să se suporte unii pe alții.

17. Această greșeală fiind adînc înrădăcinată în firea lor, nici unul din ei nu o va îndrepta.

18. De aici urmează neînțelegeri, certuri, reconcilieri ineficiente, separări, fugi în ascuns — sau în cazul cel mai bun, o totală indiferență, poate aversiune. A nu uita : O imagine perfectă a unei cununii nefericite este așa cum spune el : UN SOȚ CARE CASCĂ și O SOȚIE DEPRIMATĂ, cînd se află împreună, dar separați sînt și unul și altul bine dispuși și plini de viață.

19. Puține persoane căsătorite, declară el, se comportă așa cum îi place lui. *Să chibzuiesc cît mai bine aceasta pentru a-mi îmbunătăți comportarea.*

20. Unii bărbați pot ajunge la compromisuri cu soțiile lor, pentru a-și asigura doar liniștea, dar el nu ar fi în stare. Într-adevăr, socotesc că-i așa, nici nu doresc să cunoască o asemenea situație.

21. Dragostea înaintea căsătoriei o consideră în mod absolut necesară. *Vorbind în general, cred că așa este.*

22. El spune că sînt mai puține exemple de bărbați care și-ar iubi soțiile după căsătorie decît femei. Dar de ce să fie așa. Aș fi vrut să-mi fi spus motivele ! Bănuiesc că nu sînt spre cîntea sexului său.

23. Stăruie asupra faptului că o femeie trebuie să-i dovedească soțului ei că-l preferă înaintea tuturor altor bărbați. *Nu încapă îndoială că așa trebuie.*

24. Se cere să fie cucerită prin dulceață și bunăvoință. O lecție grea. Ne place la toate să fim considerate ca avînd dreptate în orice discuție. Mă tem că această părere, dacă este pusă în aplicare, ar putea să facă dintr-o soție cinstită, o ipocrită.

25. În buna ei voință nu trebuie să manifeste o atitudine slugarnică, căci ar dovedi mai curînd o insensibilitate din partea ei, decît manifestarea unei afecțiuni. *Destul de acceptabil.*

26. Cuvintele *a porunci* și *a asculta*, spune el, trebuie să fie scoase din vocabularul bărbatului. *Foarte bine ! Subscriu la aceasta cu cea mai mare bucurie !*

27. Un bărbat nu trebuie să dorească de la soția lui nimic decît ceea ce este rațional și just. *Bineînțeles așa ceva este adevărat. Și totuși, întreb din nou : Cine va fi judecătorul ?*

28. Făcîndu-i soțului pe plac, soția nu trebuie să manifeste vreo ezitare, stînjeneală sau îndoială. Să nu fie necesar să i se spună de două ori să îndeplinească ceva. *Foarte măreț ! Dar nu ar putea exista unele împrejurări în care să nu se țină seama de aceasta ?* Într-adevăr, o spune după aceea.

29. Aceasta trebuie să aibă loc atunci cînd soțul are grijă ca învoiala ei să fie rațională și în conformitate cu liberul ei arbitru în subiecte în care îi poate fi îngăduit. Dacă mă gîndesc bine, este ceva just, dar întreb din nou cine va judeca ?

30. Dacă el ar avea de gînd să comită un lucru greșit soția nu trebuie să discute cu soțul în contradictoriu, ci

să-l lase să săvîrșească ceea ce și-a pus în cap și să încerce să-l convingă că nu a avut dreptate, după aceea. Nu știu ce să spun în acest caz. Pare puțin cam greu. Așa ceva ar implica o dezbatere cam usturătoare, îmi imaginez că s-ar potrivi într-un parlament al femeilor. Dar apoi, spune :

31. Presupunînd că ar fi doar chestiuni minore asupra cărora nu se înțeleg, nu trebuie să se reziste. N-aș putea oare adăuga și de o parte și de alta ?

32. Cele mai mari certuri între prieteni (soțul și soția sînt sau ar trebui să fie prieteni), susține el, provin din chestiuni mici. *Cred că asta e foarte adevărat.*

33. O soție nu trebuie să încerce să-și convingă soțul, de dragul contradicției, ci de al lui.

34. Soția trebuie să-i arate soțului respect și dragoste în orice societate s-ar afla.

35. Și aceasta de dragul propriei sale reputații și siguranțe, pentru că,

36. Libertinii nu pot găsi o încurajare mai mare atunci cînd încearcă să atenteze la virtutea unei femei căsătorite, decît dacă aceasta are o părere disprețuitoare față de soțul ei. Fără îndoială, că așa ceva este limpede ca lumina zilei, fiind totodată o bună lecție.

37. O soție trebuie să tragă un vâl binevoitor peste defectele soțului ei.

38. Cele pe care nu le poate tăinui se impune să le atenueze.

39. Ea trebuie să vadă virtuțile lui într-o lumină avantajoasă.

40. Să demonstreze lumii că soțul se bucură de buna ei apreciere.

41. Trebuie să-i prețuiască bine prietenii de-hatîrul lui.

42. Să se dovedească veselă și bine dispună față de toți prietenii pe care soțul i-ar aduce acasă.

43. Orice greșeală ar vedea la el nu trebuie să-l condamne în fața societății.

44. Să nu dea dovadă de superioritate, arătînd că are o părere mai puțin bună de judecata lui decît de a ei.

45. Declară că nu se poate mulțumi cu o soție care să nu-i dăruiască o fericire deplină.

46. O soție se cere să aibă grijă să nu-și asume meritul de a lua asupra sa greșelile altora, pentru a le obține iertarea. Da, cred că este foarte bine, dacă sîntem în stare să ni le ducem pe ale noastre. Aceasta se referă în special la mine și a dus de fapt la prelegerea de față atît de utilă.

47. Imperfecțiile lui nu constituie o scuză pentru ale ei. Desigur, că femeile nu pot fi chiar prea bune, dar bărbații despre care el pare să creadă, spre cîntea noastră, că nu sînt tot atît de buni ca și noi, trebuie să aibă oarecare îngăduință. Și într-adevăr sugerează că :

48. Un bărbat cu asemenea pretenții va fi incapabil să răspundă la condescendență cu insultă și nu trebuie să o deposeze pe soția lui de nici unul din privilegiile sexului ei.

E, bine, dragii mei părinți, cred că aceasta din urmă le încununează pe toate și le face foarte tolerabile, cu atît mai mult cu cît unui bărbat generos și de bun simț nu i se arată niciodată destulă sollicitudine. Și de vreme ce am fericirea să declar că un asemenea om este soțul meu așa fi nedemnă, dacă nu-mi fac comportarea cît mai binevoitoare față de el, preocuparea mea totală.

Veți vedea că la drept vorbind nu am deloc o sarcină ușoară. Dar cum îmi cunosc prea bine inima și că nu voi ajunge să greșesc cu bună știință îmi este mai puțin frică.

Nu a făcut nici o aluzie despre biata domnișoara Sally Godfrey. Aș fi vrut mai bine ca doamna să nu o fi pomenit, căci mi-a trezit o curiozitate, care mi se pare și mie că nu e prea în regulă, în special găsindu-mă la începutul căsătoriei, și mai ales fiind vorba de o întîmplare de demult. Totuși, el i-a dat de înțeles sorei lui că are și

alte greșeli (bănuiesc de acest fel), dar nu mă îndoiesc că și-a dat seama de vina sa și va fi foarte bun în viitor. Doresc și mă rog să fie așa mai mult pentru el decât pentru mine.

MIERCURI, A ȘAPTEA ZI

Dimineată, după ce m-am sculat, trecînd pe lîngă camera doamnei Davers și văzînd ușa deschisă și cum am auzit-o vorbind cu femeia de serviciu, am intrat înăuntru și m-am interesat cum s-a odihnit noaptea.

Era în pat și a primit cu bunăvoință vizita mea și m-a întrebat cînd plecăm la Bedfordshire.

— Nu pot să vă spun, doamnă, era hotărît pentru azi, dar n-am mai auzit nimic.

— Stai jos, uite, aici pe marginea patului, am descoperit prin discuțiile de aseară și de azi că ai avut mari necazuri, Pamela (așa trebuie să-ți spun acum), de cînd ai fost adusă în această casă, pînă mai deunăzi. Doamna Jewkes i-a făcut o relatare, de asemenea lui Worden care mă îndeamnă să-mi fie milă de tine.

— Așa este doamnă, dacă ați fi știut toate m-ați fi compătimit, căci niciodată nu a fost atît de maltratată o biată făptură. Dar acum trebuie să uit totul și să fiu recunoscătoare.

— Ei, bine, după cum pot să-mi dau seama este o adevărată binecuvîntare că ești aici. Am fost profund mișcată de unele părți ale poveștii tale. Ai avut într-adevăr o comportare aleasă și meriți toate laudele întregului nostru sex.

— Numai bunătatea celui de sus m-a susținut, doamnă, am răspuns eu.

— Cu atât e mai extraordinar, căci înțeleg că nu-l iubeai deloc pe păcătos. Vorbește deschis, copila mea ! Poți spune orice în fața lui Worden.

— Cît timp au durat încercările mele, doamnă, nu am avut nici un gând la dragoste, ceea ce mă preocupa era să-mi păstrez inocența, nu m-am gândit și nici nu puteam să mă gândesc la dragoste.

— Dar spune drept, nu l-ai iubit deloc în tot acest timp ?

— Am avut întotdeauna o mare venerație pentru el, am apreciat toate acțiunile sale bune și deși eram îngrozită de tentativele pe care le-a făcut față de mine, nu l-am putut urî și întotdeauna i-am dorit binele, dar nu știam că era dragoste, nu am avut nici o presupunere, într-adevăr.

— Dulce fată, zise ea, cît de drăguț ai spus. Dar cînd a văzut că nu-și poate atinge scopurile și a început să se căiască de felul cum s-a comportat cu tine și să-ți admire virtutea și să-ți declare o dragoste onorabilă, ce ai crezut ?

— Ce am crezut ? Nu știam ce să cred. Nu am putut nici să sper, nici să cred că o onoare atât de mare putea să-mi revină mie, și o bucată de timp, m-am temut mai mult de bunătatea lui decît mă temeam de comportarea lui rea. Și aflînd în mod confidențial despre o căsătorie fictivă pe care vroia să o pună la cale cu ajutorul unei persoane urmînd a veni îmbrăcată în preot, am fost foarte agitată și nici nu m-am putut bucura de declarația sa prea mult.

— Cred că a încercat, de două sau trei ori, să se dea la tine, la Bedfordshire, nu ?

— Da, doamnă, a fost foarte nemernic, nu încapе în doială.

— Dar aici, în această casă a declarat că ți-a făcut propuneri foarte importante materiale pentru a-i ceda.

— Da, doamnă, dar le-am respins cu mare dispreț, și eram hotărîtă mai bine să mor decît să fiu o femeie întreținută.

— Și după asta, a făcut o nouă încercare de a te silui, nu-i așa ?

— O, da, doamnă, o prea tristă încercare, și am fost pe punctul de a fi pierdută, căci doamna Jewkes nu s-a purtat cum s-ar fi cuvenit.

Apoi, la cererea ei, i-am povestit acea încercare oribilă și cum am leșinat, ceea ce mi-a adus salvarea.

— Alte încercări după aceasta atît de josnică a mai făcut ? a întrebat ea.

— Nu s-a comportat chiar atît de bine cum ar fi trebuit, odată, în grădină, după aceea, dar atenția mea...

— Dar nu te-a amenințat uneori și nu și-a luat aerele lui severe, din cînd în cînd.

— Dacă nu m-a amenințat ? O, da eram sătulă de amenințări, de mai multe ori, am crezut că o să mor de frică.

— Cum ai putut suporta amenințările lui. Căci este una dintre cele mai îndrăznețe fapte. El nu are o inimă plăpîndă ca a ta, ci este cutezător ca un leu și nici cînd era mic, și nici mai tîrziu nu s-a temut de nimic. Și eu sînt destul de neînfrică, dar cînd l-am enervat cu adevărat, m-am văzut silită să mă împac cu el cît am putut mai repede, căci să știi că nu-i deloc așa cum m-ai auzit, un om ușor de reconciliat. Dar, spune-mi, după ce ți-a declarat dragoste onorabilă, nu a mai încercat să te convingă să-i cedezi ?

— Nu, doamnă, într-adevăr, nu a mai încercat. Dar s-a luptat mult timp cu el și cu mîndria lui, așa cum îi plăcea să zică, pînă cînd s-a hotărît să se aplece atît de jos și a tot examinat și iarăși a examinat situația. Odată cînd am rostit doar cîteva cuvinte care l-au supărat, tocmai cînd era foarte bun cu mine, m-a dat afară din casă, așa într-o oră doar și m-a expediat cale de o zi spre tata. Imediat a

trimis un om călare în mare goană să mă aducă înapoi, iar de atunci, a fost foarte bun și binevoitor față de mine și în fine m-a făcut fericită.

— Faptul că te-a dat afară într-o oră și apoi curînd a trimis să te aducă înapoi este exact genul lui. Dacă l-ai fi supărat în mod voit, nu m-aș fi mirat să văd că te pornește dintr-o casă în cealaltă și apoi ar fi expediat pe cineva după tine să te cheme înapoi chiar mai înainte de a ajunge la destinație. Dacă s-ar fi căsătorit cu cea mai aleasă doamnă din țară, am fi avut adesea asemenea surghiunuri și rechemări, pînă cînd ar fi făcut să-i fie supusă. Totuși, are calități alese — generozitate, noblete sufletească ; nu poate suferi josniciile și nutrește o mare bucurie în a face bine. Este un om plin de înțelepciune, prudent, sobru și mărinimos și nu-și va tăinui niciodată defectele, dar nu trebuie să te aștepti să-ți aparțină în întregime numai ție, m-aș îndoi. Totuși, nu voi mai stărui asupra acestui aspect, ai văzut cum s-a enervat cînd am făcut o aluzie sau două, deși cred că era și oarecare prefăcătorie în comportarea lui. Nu crezi la fel ?

— Ca să vă spun drept, doamnă, nu cred. După ce ne-am retras mi-a făcut o prelegere foarte aleasă și am descoperit că se supărase cu adevărat pe mine și că nu va fi o sarcină ușoară să te porți cu el fără să-ți găsească vreun cusur, căci are anumite idei deși este însuflețit de delicatețe, generozitate și bunătate, așa cum spuneți.

— Ei, bine, mă bucur, a zis ea, că ai avut un mic specimen al supărării lui, credeam că era prefăcătorie și nu-mi place să fiu tratată cu prefăcătorie de proastă calitate, dealtfel ca și el. Dar am înțeles, a continuat ea, că ții un jurnal și a reușit de mai multe ori să pună mîna pe el, ai vrea să mi-l dai și mie să-l citesc ? Nu poate fi în defavoarea ta, căci văd că l-a impresionat în bine în privința ta. Mi-ar face mare plăcere să iau cunoștință de toate stratagemele, uneltirile, încercările, amenințările, ofertele făcute pe de o parte, și comploturile tale laudate

atît de mult, rezistența ta hotărîită și eforturile nobile făcute pentru a-ți păstra virtutea și etapele prin care a fost cucerită mîndria lui, pînă cînd ai devenit ceea ce ești acum, căci trebuie să fie o poveste rară și cu totul neobișnuită. Îmi va face mare plăcere să o citesc și poate mă va împăca cu hotărîirea luată. Și trebuie să-ți spun că nu m-am gîndit niciodată că s-ar putea întîmpla așa ceva, căci m-am străduit foarte mult pentru a pune la cale o căsătorie între el și Betty C. și m-am trudit din greu, încît lordul C. a fost de acord ca și Ducele de... unchiul ei și Betty erau binevoitoare unei asemenea căsătorii, iar acum voi fi făcută praf și asta m-a determinat să fiu atît de violentă cu tine. Cînd voi lua cunoștință din însemnările tale că virtutea este răsplătită în mod convenabil, voi putea găsi o scuză pentru Betty și prietenii ei, iar el va fi mai bine justificat pentru ce a făcut și te voi putea iubi.

— Sînt oricînd gata să fac orice pentru plăcerea voastră, am răspuns eu, dar tata și cu mama (care mai curînd ar fi preferat să mă vadă moartă decît sedusă de către cel mai mare dintre prinți) au la ei însemnările mele acum. Domnul B. le-a cerut înapoi după ce le vor fi citit, dar dacă îmi permite, vi le arăt cu toată inima, și nu mă îndoiesc de generoasa dumneavoastră îngăduință, cum am avut-o și pe a sa (deși l-am tratat cu foarte multă libertate tot timpul, cînd nutrea intenții nemernice), și înălțimea-voastră, sper că le va considera ca sentimentele autentice ale sufletului meu exprimate din cînd în cînd celor de a căror înțelegere eram sigură. Și numai pentru ochii lor au fost scrise.

— Îngăduie-mi să te sărut pentru asentimentul tău atît de binevoitor, nu mă îndoiesc că fratele meu va consimți să le citesc, pentru că sînt spre onoarea ta și văd că te iubește mai mult decît oricine pe acest pămînt.

Apoi continuă :

— Mi s-a prezentat o descriere foarte frumoasă a părinților tăi, ca oameni harnici, cinstiți, cu capul pe umeri și cum nu mă îndoiesc de generozitatea fratelui meu, mă bucur la gândul că vor putea face o figură bună în ochii lumii cu ajutorul lui.

— Cred că nu există în întreaga lume o pereche mai cinstită, mai afectuoasă, mai conștiincioasă. Altă dată au trăit și ei foarte onorabil, au crescut o familie numeroasă din care eu sînt cea mai mică și singura în viață. Nenorocirea li s-a tras din ceea ce au făcut pentru doi frați nefericiți, azi amîndoi morți. Au fost garanții datoriiilor acestora și din cauza unor creditori aspri (îi numesc astfel pentru că datoriile nu au fost făcute de părinții mei) au pierdut totul. Tata începuse, fără succes, o mică școală de țară (avea unele cunoștințe pentru socoteli și scria binișor). S-a văzut obligat însă să se ducă la muncă grea, dar au fost mereu mulțumiți, nu s-au plîns și au continuat să nutrească aceeași dragoste unul pentru altul. Se temeau foarte mult ca sărăcia lor să nu-mi deschidă calea ispitei și tot timpul m-au prevenit să nu cad în păcat. Datorită lecțiilor bune primite de la ei, ca și celor învățate de la draga mea doamnă, mama dumneavoastră, mi-am păstrat neîntinată inocența și am ajuns să fiu înălțată la situația de azi.

I-a făcut plăcere să mă îmbrățișeze din nou și să declare :

— Se desprinde o atît de dulce simplitate din povestirea ta, atîta cinste și lipsă de artificiu în cugetul tău, o umilință plină de amabilitate în întreaga ta comportare, încît cred că voi fi obligată să te iubesc. Citirea însemnărilor tale va încununa întreaga ta atitudine.

Apoi, adresîndu-se femeii :

— Worden nu discuți despre această conversație, observ că ești emoționată de ea.

— Cu adevărat, doamnă, și mă bucur să văd că ați ajuns la o fericită împăcare, așa cum se cuvine, cînd sînt atîtea merite.

— Am descoperit, am reluat eu, că doamna Worden dovedește atîta prudență, încît pentru aceasta și ținînd seama de încrederea acordată de dumneavoastră nu am avut nici o reținere pentru a nu vorbi cît mai deschis în fața ei și pe măsură ce se desfășura povestirea mea, să condamn pe fratele vostru, atunci cînd era de acuzat și să-l laud pentru bunătatea sa care depășește tot ceea ce merit.

— Sper că veți fi fericiți unul cu altul, adăugă ea. Acum mă voi scula și îi voi împărtăși gîndurile mele cerîndu-i să mă lase să citesc jurnalul tău. Nu voi cruța o călătorie și o vizită la casa cealaltă pentru a-ți lua însemnările.

— Dacă, doamnă, mă voi bucura de favoarea voastră și în continuare de bunătatea fratelui, voi fi nemărginit de fericită.

M-am retras și am auzit-o spunînd doamnei Worden :

— E o făptură fermecătoare, Worden ! Nu știu ce e mai minunat persoana ei sau mintea. O făptură atît de tînără ! Fie ca fratele meu să o iubească.

Mă tem, dragii mei părinți, că voi deveni acum prea mîndră cu adevărat.

M-am gîndit să o întreb despre Sally Godfrey, dar mi-am zis că e mai bine să nu spun nimic, de vreme ce ea nu a mai pomenit-o. Mă întreb dacă este în viață sau nu.

Doamna a fost la fel de amabilă cu mine și la micul dejun și întrebîndu-l pe dragul meu prieten, i-a dat îngăduința imediat să citească toate însemnările mele.

El a adăugat că era sigur că atunci cînd va citi, va spune că am meritat pe deplin norocul care l-am avut

și va fi de părere că întreaga bunătate a vieții lui viitoare cu greu va putea compensa toată suferința îndurată de mine.

Doamna Davers a hotărît să se îndrepte spre casă, joi dimineată, iar stăpînul a dat poruncă să fie totul gata pentru plecarea noastră la Bedfordshire și în această seară, bunii noștri vecini vor lua cina cu noi și o vor vedea astfel și pe doamna Davers înainte de plecare.

MIERCURI NOAPTEA

Cina a decurs în cele mai bune condiții. Doamna Davers mi-a manifestat multă afecțiune și amabilitate, dealtfel ca și vecinii noștri. Ne-am adresat urări reciproce. Domnul B. al meu (iată un cuvînt cutezător) a promis că se va strădui să petreacă două săptămîni sau chiar trei prin aceste meleaguri, înainte de începutul iernii. În încheierea zilei de azi, voi menționa că am dispus de banii pe care stăpînul a avut mărinimia să mi-i dea, după cum mă povățuise. I-am dăruit doamnei Jewkes suma respectivă în așa fel, încît i-a făcut mare plăcere. Mi-a urat cu lacrimi în ochi toată fericirea și m-a rugat să iert nemernicia ei din trecut, după cum singură a numit-o. I-am cerut voie stăpînului să-i ofer doamnei Worden cinci lire pentru o pereche de mănuși. A găsit că am avut un gînd foarte bun.

Ar fi trebuit să amintesc că am convenit cu domnișoara Darnford să purtăm corespondență, ceea ce va constitui o adevărată plăcere pentru mine, căci ea este o tînără cu admirabile calități pe care o prefer persoanelor știute și fără îndoială că prin scrisorile ei, voi progresa, căci este o persoană educată, citită și cu talent la scris.

Joi dimineată, doamna Davers, așa cum intenționa, a plecat spre domiciliul său, iar dragul și cel mai bun prieten al meu și cu mine, spre casa noastră prețuită, întovărășiți de Abraham, Thomas și domnul Colbrand. Doamna Davers s-a despărțit de fratele său și de mine cu multă căldură și mi-a cerut să-i promit că-i voi trimite jurnalul, cu care am aflat că intenționează să distreze pe doamna Betty și încă alte prietene alese, ca dealtfel și pe lordul Davers. Îmi place să cred că prin această lectură spera să găsească scuze pentru alegera făcută de fratele ei.

Dragul meu stăpîn a fost în tot timpul drumului plin de afecțiune și dragoste, așa cum se dovedește dealtfel în fiecare împrejurare, în orice loc. Cît de diferită și încîntătoare este această călătorie față de aceea întreprinsă de aici înspre Lincolnshire, plină de temeri și po-trivnică dorințelor mele.

Am ajuns ieri după masă. Abraham a plecat mai înainte pentru a anunța sosirea noastră. Am avut satisfacția să găsesc acolo pe toți cei care doream să-i văd.

Cînd trăsura a intrat în curte m-a cuprins o puternică emoție, amintindu-mi cum am fost trimisă de aici, cînd am văzut ultima dată această casă, rămasul bun luat, pericolele prin care am trecut o biată slujnică izgonită iar acum întorcîndu-mă ca o soție veselă, stăpîna aceleiași case nobile, de unde am fost dată afară. În acele momente, abia mai eram în stare să suport bucuria care îmi umplea sufletul.

Dragul meu și-a dat seama de emoția încercată și m-a întrebat cu multă căldură de ce sînt atît de tulburată ? I-am mărturisit și i-am dus mîna la buze, grăind :

— O, domnule, sentimentul pe care-l simt în privința mizericordiei divine și al unității voastre îmi dă o fericire neasemuită, acum cînd intru în acest drag loc.

— Fii binevenită, de trei ori binevenită, mîndrie a vieții mele, în propria ta casă, glăsui el, sărutîndu-mi mîna.

Personalul de serviciu stătea în spatele ferestrelor, ascunși să ne poată urmări. Mi-a luat mîna cu cea mai desăvîrșită condescendență, afecțiune și politețe și m-a condus în salon, înclinîndu-se apoi în fața mea :

— Fii din nou binevenită, draga mea soție, de o mie de ori binevenită, pentru a stăpîni o casă care așa cum este a mea este și a ta.

M-am aruncat jos în genunchi, declarînd :

— Îngăduiți-mi, domnule, ca în felul acesta să binecuvîntez pe Dumnezeu și să aduc mulțumiri pentru binefacerile sale și bunătatea voastră. Fie ca să nu mă dovedesc total nevrednică și apoi cît de fericită mă voi simți.

— Domnul să-mi dea sănătate cu lungime de zile, pentru a o răsplăti pe Pamela mea și nici un om nu va putea fi mai norocos ca mine.

— Unde este doamna Jervis ? îl întrebă el pe Abraham care tocmai trecea.

Atunci a dat buzna în cameră, spunînd :

— Aici prea bunule domn, aici prea bună doamnă, așteptînd cu nerăbdare să fiu chemată, pentru a vă felicita pe amîndoi.

Am fugit spre ea, am cuprins-o cu mîinile de după gît și am sărutat-o.

— O, draga mea, doamnă Jervis ! cealaltă mamă a mea primește-o pe fericita, fericita ta Pamela și alătură-te mie să-l binecuvîntăm pe Dumnezeu și pe stăpînul nostru.

Eram pe punctul de a mă prăbuși în brațele ei de prea mare bucurie, cînd am văzut-o pe această atît de bună femeie care a fost adesea martora îndurerată a supărării mele, după cum era acum a triumfului meu.

— Dragă mea doamnă, grăi ea, mă cinstiți prea mult. Fie ca întreaga mea viață să vă arăt bucuria pe care o încerc pentru norocul dumneavoastră atît de bine meritat

și obligația pe care o am pentru bunătatea dovedită, rechemîndu-mă imediat.

— O, doamnă Jervis, am răspuns eu, toate mulțumirile sînt din partea noastră a amîndurora pentru dragul nostru stăpîn, căci el mi-a acordat această fericire, cum pe drept o pot numi chiar din prima clipă, cînd l-am rugat.

— Voi fi întotdeauna recunoscătoare față de bunătatea dumneavoastră, domnule, zise ea, și îmi cer iertare pentru greșeala comisă de a mă adresa doamnei Davers.

— Acum, totul s-a încheiat, doamnă Jervis, declară el. Voi uita că m-ai nemulțumit cîndva. Te-am respectat mereu, iar de aici înainte, te voi prețui și mai mult; de hatîrul acestei prea dragi făpturi, pe care cu bucurie neprefăcută o numesc soția mea.

— Dumnezeu să vă binecuvînteze neîncetat și să trăiți împreună mulți, mulți ani, pentru încîntarea celor din jur, replică doamna Jervis.

— Dar unde este cinstitul Longman ? întrebă stăpînul, unde e Jonathan ?

— Doamnă Jervis, am reluat eu, va trebui să-mi prezinți pe toți slujitorii, acești oameni vrednici. Dar acum aș vrea să mergem împreună sus, să revăd încăperile pe care altă dată le priveam cu emoții diferite.

Ne-am urcat la etaj și am trecut pe rînd prin camera unde m-am refugiat, cînd stăpînul mă urmărea, în apartamentul doamnei Jervis, fără a uita cabinetul ei, în dormitorul bunei mele doamne, în camera sa de toaletă, în cămăruța unde dormeam, în camera verde și în toate celelalte, binecuvîntînd pretutindeni pe Dumnezeu pentru că scăpasem în trecut și pentru fericirea prezentă. Buna femeie a fost foarte impresionată de mulțumirile pe care le aduceam Providenței.

— O, minunata mea doamnă ! exclamă ea, ați rămas mai departe acel suflet pios, umil, cunoscut de mine din totdeauna. Căsătoria v-a mărit și mai mult farmecul, după cum sper că și fericirea voastră.

— Draga mea doamnă Jervis, nu știi prin câte am trecut. Nu bănuiești ce făptură fericită sînt acum ! Am o mie și una de lucruri să-ți povestesc. O întreagă săptămînă nu va fi îndeajuns, chiar, dacă ți-aș povesti clipă de clipă toate cîte s-au abătut asupra mea. Nu mă îndoiesc că vom fi fericite împreună. Dar, ți-o cer, doamnă Jervis, oricum îmi vei spune în fața străinilor, atunci cînd ne aflăm numai noi, să nu mă numești altfel decît Pamela dumitale. Cînd ai avut atîta milă față de mine, aș fi o făptură total nerecunoscătoare, dacă mi-aș lua aere însolește. Să știi, prea draga mea doamnă Jervis, că nutresc speranța că voi fi din ce în ce mai recunoscătoare, și modestă, cu cît sînt mai fericită.

Ne-am dus apoi din nou jos, în salon la stăpînul nostru.

— Cheamă-l pe domnul Longman, bunul om abia așteaptă să te vadă, draga mea.

A venit, spunînd :

— Domnul să vă binecuvînteze, prea dulce mea stăpînă, așa cum pot să vă numesc acum ; Nu v-am spus oare, doamnă, că Providența va avea grijă de dumneavoastră.

— O, domnule Longman, fie numele Domnului lăudat pentru toate binefacerile primite ! Mă bucur să te văd ! Și am pus mîna mea pe a lui și am zis :

— Bunule domn Longman, cum o duci ? Te voi prețui întotdeauna și nu știi cît de mult dătoresc fericirea mea prezentă foilor de hîrtie, tocurilor și cernelci pe care mi le-ai dat. Sper că dragul meu domn B. s-a împăcat cu dumneata.

— O, doamnă, cît de bună sînteți, mă simt atît de fericit !

Și i-am văzut că-și ștergea ochii de lacrimi — ce om bun !

— Da, i-am arătat domnului Longman, interveni stăpînul, că îi sînt recunoscător pentru că a acceptat să revină la mine atît de prompt și că voi uita complet apelul

adresat doamnei Davers și sper că se va simți la îndemână și fericit, după placul inimii sale. Draga mea tovarășă, pot să-ți promit, domnule Longman, va face tot ceea ce-i va sta în putere pentru mulțumirea dumatăle.

— Cerul să vă binecuvînteze pe amîndoi ! zise el. Aceasta este mîndria inimii mele de a vă vedea fericiți împreună ; am fost foarte încîntat cînd am aflat vestea minunată, și sînt sigur, domnule, continuă el (rețineți cuvintele bătrînului Longman). Cerul o să vă binecuvînteze an de an, din ce în ce mai mult. Nici nu bănuîți cite inimi ați făcut fericite prin fapta voastră generoasă.

— Sînt sigur, a replicat stăpînul, că, în primul rînd, mi-am făcut fericită *propria mea inimă*, și domnule Longman, deși te știu că ai fost CINEVA ¹, cum nu ești un tînăr, îți îngădui să-i dorești fericire soției mele, în felul cel mai afectuos.

— Pe legea mea ! domnule, a exclămat el, făcîndu-mi această favoare, mă umpleți de bucurie, căci după așa ceva tinjeam, dar nu cutezam să sper,

— Draga mea, reluă stăpînul, primește complimentele unuia dintre cei mai cinstiți oameni din Anglia, care întotdeauna a slăvit virtutea ta.

Vrednicul om m-a îmbrățișat cu respect și a grăit (îngenunchind) : Domnul să vă binecuvînteze pe amîndoi, dar acum trebuie să plec. Într-adevăr, așa trebuie.

Și a părăsit camera.

— Bunătatea voastră, am reluat eu, nu cunoaște hotare, fie ca nici gratitudinea mea să nu aibă margini !

— Am văzut, declară stăpînul, cînd vrednicul om s-a apropiat de tine, a făcut-o cu atîta dragoste și respect, încît m-am gîndit că dorea foarte mult să îmbrățișeze pe ingerul meu și nu puteam decît să-i fac pe plac inimii lui oneste.

¹ Aluzie la semnătura lui Longman pe scrisoarea anonimă trimisă Pamelei prin țigancă.

Cînd cînstitul Jonathan a venit să ne servească la masă, atît de pus la punct cu părul lui argintiu bine pieptănat și lucios, m-am adresat lui :

— Ei, bine, domnule Jonathan, cum o duci ? Mă bucur să te văd, slavă Domnului, arăți mai bine ca oricînd.

— O, doamnă, mai bine ca oricînd, pentru că am în fața ochilor o atît de fericită priveliște. Cerul să vă binecuvînteze pe dumneavoastră și pe bunul meu stăpîn. Și sper, domnule, că veți ierta toate lipsurile mele din trecut.

— Da, bineînțeles, Jonathan, pentru că nu ai avut nici una, decît cele datorite griiei față de soția mea iubită. Iar acum, nu mai poți greși niciodată, pentru că o respecti atît de mult.

— O, răspunse el, domnia voastră este mult prea bun. Mă voi ruga întotdeauna pentru stăpînii mei amîndoi.

După prînz, domnul Longman, venind din nou pentru a discuta anumite probleme din grija sa, zise :

— Toți slujitorii domniei-voastre sînt acum fericiți. Robert care a plecat a primit o moștenire frumușică, căci altfel nu ar fi părăsit serviciul. A fost ieri pe aici să se intereseze cînd vă întoarceți, sperînd că va primi învoiala să vă salute cu respect.

— Mă bucur să-l văd pe cînstitul Robin, replică stăpînul, căci și el este unul din favoriții tăi, Pamela. Era de mult timpul să mă căsătoresc cu tine, dacă nu ar fi fost decît doar să-mi dobîndesc respectul întregului meu personal de serviciu.

— Vroiam să spun, continuă domnul Longman, că toți servitorii sînt fericiți, cu excepția unuia.

— Te gîndești la John Arnold ? întrebă stăpînul.

— Da, într-adevăr, să nu vă fie cu supărare !

— O, am intervenit eu, rugăciunea mea pentru sărmanul John a fost împlinită, cum aș fi putut dori mai bine.

— Da, bineînțeles, reluă domnul Longman, John nu a avut un rol prea frumos, dar el vă onora atît de mult,

domnule, și vă respecta, doamnă, încît ar fi fost tare bucuros să vă poată servi pe amîndoi și astfel s-a dovedit a nu fi credincios nici unuia. Dar, cu adevărat, bietul de el este cu inima sfărîmată și nu e în stare să-și caute un alt loc ; spune că trebuie să fie mai departe în serviciul dumneavoastră ori de nu, va muri curînd ca un ticălos.

Doamna Jervis se afla și ea de față, cînd vorbea domnul Longman și interveni :

— Sărmanul de el a tot fost pe aici zi de zi, de cînd a auzit știrile care ne-au bucurat pe toți și speră să fie iertat.

— E aici, acum ? întrebă stăpînul.

— Da, a fost cînd ați sosit și se tot juca de-a v-ați ascunselea, nădăjduind să vă zărească pe amîndoi cînd ați coborît din trăsură, era gata să-și iasă din minți de bucurie, văzîndu-vă că o conduceți pe doamna în casă.

— Pamela, mi se adresează stăpînul, ești liberă să-l folosești pe John cum vrei, ai putere deplină.

— Atunci, rogu-vă să vină John aici !

Sărmanul de el a apărut cu un chip care părea că exprimă deplina recunoaștere a greșelilor sale, amestecată cu sentimente de bucurie și rușine.

— Ce faci John ? l-am întregat. Sper că ești bine. Abia putea rosti o vorbă și se uita plin de venerație și teamă spre stăpîn și cu atîta plăcere la mine.

— Ei, bine, John, grăi, domnul B. nu mai este cazul să mai spun nimic unui om atît de îngrijorat. Am fost informat că vrei să mă servești, fie că eu doresc sau nu, dar ^{tu} pun total la dispoziția soției mele și ea te va folosi cum va pofti.

— Vezi, John, am grăit eu, cît e de mare îngăduința bunului stăpîn. În fața unui asemenea exemplu de generozitate, nu pot decît să iert și eu. Am fost întotdeauna convinsă de intențiile tale cinstite. Erai doar descumpănit, neștiind ce să faci între obligația ta față de stăpîn și bună-

voința față de mine. Acum, datorită bunătății sale nu vei mai avea nici o încurcătură în această privință.

— Voi fi prea fericit, zise sărmanul om. Domnul să vă binecuvînteze, domnia voastră, domnul să vă binecuvînteze, doamnă ! Acum sufletul meu este, pe deplin, împăcat pentru că pot să vă slujesc pe amîndoi și mă voi strădui să fiu cel mai bun servitor.

— Ei, bine, atunci, John, leafa ta va merge înainte ca și cum nu ai părăsit locul, pot să spun așa domnule ?

— Da, bineînțeles, draga mea, răspunse stăpînul, și să o majorezi, dacă vei considera că felul cum își împlinește datoria merită.

— Un milion de mulțumiri, îngăimă bietul de el, nu vreau nici o majorare.

S-a retras copleșit de bucurie. Doamna Jervis și domnul Longman au fost încîntați, căci deși furioși pe el din pricina comportării lui față de mine, atunci cînd mă aflam într-o situație grea, totuși ei și restul slujitorilor l-au iubit întotdeauna pe John.

Stăpînul umplînd apoi un pahar cu vin, zise :

— Domnule Longman, să bem acum pentru sănătatea uneia dintre cele mai fericite și cinstite perechi din Anglia, tatăl și mama Pamelei mele. Mi s-au umplut ochii de lacrimi și simțeam că nu pot scoate un cuvînt de atîta fericire.

— Cred, continuă el, că mica noastră achiziție din Kent situată mai departe de celelalte domenii și cu administrarea căreia ai destulă bătaie de cap, ar fi în mîini foarte bune, dacă domnul Andrews s-ar osteni să se ocupe de ea. Vom echipa ferma, numită a lui Hodges, care se află situată chiar în centrul proprietății, iar ochiul său diriguitor asupra întregii moșii va fi o cheazășie că lucrurile vor merge bine și o ușurare pentru dumneata, și eu voi beneficia.

— Domnia-voastră nu s-ar fi putut gîndi mai bine. Mi-a ajuns la urechi că dacă doriți să măriți suprafața

existentă, ați mai putea achiziționa o parte egală, adiacentă. Dacă sînteți dispus să cheltuiți, ar fi un plasament foarte bun.

— Ei, bine, dă-mi altă dată toate informațiile necesare și voi reflecta. Dar, draga mea, adăugă el, înștiințează-l pe tatăl tău ! Și continuă, am prea mulți bani nefolosiți, domnule Longman, iar acum cu această plăcută împrejurare, voi cheltui cît mai mult cu livrele și cele necesare pentru călătorii, ca și cum m-aș fi căsătorit cu o femeie de neam, cu merite egale cu ale Pamelei, dacă este posibil. Și socotesc că ai mulți bani gheață, nu-i așa ?

— Da, domnule, mai mult decît aș fi dorit să am. Dar mă gîndesc la o ipotecă, dacă nu cumpărați acea proprietate din Kent, care cred că va fi foarte bună. Cînd lucrurile se vor mai concretiza, vă voi înștiința.

— Am luat cu mine, cînd am plecat în Lincolnshire șase sute cincizeci de guinee, crezînd că aveam să investesc cea mai mare parte din ei acolo. (Slavă domnului, m-am gîndit eu, că nu ai făcut, căci știți că-mi oferise mie cinci sute din ei.) Dar nu am cheltuit mai mult de vreo două sute cincizeci și am lăsat două sute în *escritoire*¹, căci intenționez să mă duc acolo pentru două sau trei săptămîni înainte de căderea iernii, iar două sute le-am adus înapoi. Și pe lîngă aceștia, mai am încă nu știu cîți bani aici, în trei locuri, socotelile sînt în bibliotecă.

Ai făcut cîteva daruri acolo, Pamela, cu ocazia cununiei noastre, slujitorilor, iar aceste două sute pe care le-am adus cu mine ți le las la dispoziție pentru a folosi o parte din ei, aici, ca și acolo.

— Îmi este rușine, domnule, să fiu atît de costisitoare și de nevrednică.

— Rogu-te, draga mea, nu vreau să mai aud nici un cuvînt în acest gen.

¹ Un birou astfel construit pentru a se putea păstra documente și lucruri de papetărie.

— Păi, ce credeți doamnă, interveni domnul Longman, cu banii din acțiuni și din alte părți, Domnia-sa poate cumpăra jumătate din gentlemenii din jurul său. Nu-i lipsesc banii și face depuneri în fiecare an. Și ar fi fost păcat, dacă s-ar fi căsătorit altfel decât a făcut.

— Foarte adevărat, domnule Longman, a zis stăpînul și scoțînd punga mi-a spus să număr două sute de guinee. Am făcut cum mi-a cerut, iar el a continuat :

— Păstrează-i pentru scopurile despre care am vorbit ! Dar te rog, domnule Longman, mai înainte de asfințit, adu-i dragii mele fete cincizeci de guinee cuvenite azi, așa cum i-am promis și la fiecare trei luni plătește-i cîte cincizeci, ceea ce va face două sute de guinee pe an, bani pe care să-i folosească cum va dori, fără a da nici o socoteală, în așa fel încît să ne aducă mulțumiri și binecuvîntări tuturor. Ea a fost persoana însărcinată de mama cu distribuirea pomenilor și va continua această activitate acum pentru mine și în numele ei.

— Mă duc să aduc banii chiar în această clipă, declară domnul Longman.

După ce a plecat, m-am uitat la dragul meu domn B. și la doamna Jervis, și el mi-a făcut un semn de consimțămînt și am luat atunci douăzeci de guinee și am spus :

— Bună doamnă Jervis, primește acești bani, sumă egală cu aceea pe care stăpînul meu mi-a cerut să o ofer doamnei Jewkes, pentru o pereche de mănuși cu ocazia cununiei mele.

— Doamna Jewkes a fost la fața locului, în momentul fericit, doamnă.

— Da, a replicat stăpînul, dar Pamela s-ar fi bucurat să te aibă acolo pe dumneata în locul ei.

— Da, așa este, în locul oricui, cu excepția doar a mamei.

Ea a acceptat banii cu recunoștință și ne-a mulțumit amîndurora. Dar nu prea știu de ce să-mi mulțumească mie. Nu valoram nici a patra parte din ei.

— Aș vrea, draga mea, ca într-un chip foarte elegant, așa cum știi, să-l rogi și pe domnul Longman să accepte un dar similar.

Domnul Longman s-a întors din biroul, său și mi-a adus cele cincizeci de guinee, spunînd :

— Am înregistrat cu mare plăcere un nou articol : *Doamnei mele, cincizeci de guinee. Suma va fi plătită trimestrial.*

— O, domnule, am zis eu, cum să mă simt fiind așa de bogată datorită mărinimiei voastre și atît de săracă în sinea mea. Sînt copleșită și îmi este jenă de această profuziune de bunătate care se revarsă asupra mea, dar, într-adevăr, nu va fi fără să dau socoteală.

— Nu mai spune nici un cuvînt, draga mea. Nu ești tu soția mea ? Nu te-am înzestrat cu bunurile mele pămîntești ? Pînă acum ai avut o foarte neînsemnată parte din ele.

— Domnule Longman și doamnă Jervis, am grăit eu, vedeți amîndoi cît sînt de împovărată de obligații.

— Domnul să binecuvînteze pe donator și pe cel care primește, de asemenea, a spus domnul Longman, și apoi a continuat. Sînt sigur că vor aduce o dobîndă bună, căci doamnă ați avut întotdeauna o inimă generoasă și am văzut plăcerea pe care o încercați de a distribui donațiile răposatei noastre stăpîne.

— Vreți, domnule Longman, ca eu care sînt onorată, dincolo de meritele mele, să accept sume oricît de mari, fără a-mi face scrupule, vă rog și eu, acum, nu vă faceți nici un scrupul și primiți acești bani pentru o pereche de mănuși, ca un dar cu prilejul cununiei mele fericite.

A ezitat și părea încurcat, iar domnul B. a spus :

— Dacă domnul Longman te refuză, draga mea, înseamnă că îți refuză chiar prima ta atenție.

Atunci am pus cele douăzeci de guinee în mîna lui. S-a rugat să-i fie îngăduit să înapoieze cincisprezece.

— Nu mă faceți să-mi închipui că v-am jignit.

— Ei, bine, dacă trebuie, replică el, știu eu ce știu.

— Ce este, domnule Longman ? l-am întrebat.

— Păi, doamnă, nu-i voi cheltui pînă la ziua de naștere a tînărului meu stăpîn, care sper că va fi în următoarele douăsprezece luni.

Nu mă așteptam deloc la așa ceva de la bunul bătrîn și atunci am privit cînd în jos, cînd într-o parte și m-am roșit toată.

— Ce bine spus, domnule Longman, interveni stăpînul și mă strînse în brațe.

— O, sufletul meu drag. Dea Domnul să fie așa ! M-ai încîntat, domnule Longman !

— Doamnă, rogu-vă, iertați-mă, mi se adresează bătrînul domn, sper că nu v-am supărat. Dar să știți că o spun din toată inima, și de zece ori, oricum ați privi dumnea-voastră, de vreme ce stăpînul é atît de încîntat.

— Doamnă Jervis, zise domnul B., sper că te alături bunelor urări ale domnului Longman ?

Ea a răspuns că se alătură din toată inima.

Domnul Longman s-a retras curînd și apoi stăpînul mi s-a adresat :

— Dragostea mea, de ce roșești și îți lași privirea în jos ? Bătrînul nu a spus nimic ca să te tulbure.

— Nu m-am așteptat de la el.

— Ceea ce a spus era inocent și plăcut, reluă stăpînul, și nu te voi ierta, dacă nu spui și tu la fel cu el. Hai, să te aud vorbind, în fața doamnei Jervis.

— Fie să se întîmple tot ceea ce vă face bucurie, am grăit eu. Mi-a zis dragostea lui dragă și m-a îmbrățișat cu multă afecțiune.

După ce personalul de serviciu și-a luat prînzul, am dorit să văd fetele și ele, toate patru au venit sus împreună.

— Fiți binevenită acasă, doamnă, a vorbit Rachel, ne bucurăm toate să vă vedem aici și mai mult să vă știm doamna și stăpîna noastră.

— Vechile și bunele mele cunoștințe, am spus eu. Îmi pare bine că vă văd. Ce faci Rachel ? Dar tu Jane ? Cum o duci Hannah, ce faci Cicely ? Și le-am luat pe fiecare în parte de mână și eram gata să le sărut, căci îmi spuseseam în sinea mea, v-am sărutat ultima oară, când eram atît de mîhnită, de ce nu v-aș săruta acum pe toate, cînd sînt bucuroasă ? Dar m-am reținut, din cauză că stăpînul era de față.

Păreau toate foarte transportate de prezența mea, iar stăpînul a fost încîntat de această scenă.

— Ascultați, fetelor a zis el. Nu am nevoie să vă atrag atenția să vă respectați stăpîna, căci întotdeauna ați iubit-o și îi va sta în putere să fie bună cu cea merituoasă.

— Într-adevăr, am continuat eu, voi fi întotdeauna o prietenă apropiată. Bunul vostru stăpîn mi-a zis să vă dăruiesc asta pentru ca să vă bucurați împreună cu mine de fericirea mea. Și am dat fiecareia cîte cinci guinee. Sînt foarte bucuroasă că vă văd și vă doresc numai bine. Ele s-au retras pline de grațitudine și plăcere, rugîndu-se pentru amîndoi.

Apoi, m-am întors către dragul meu domn B., grăind :

— Vouă se datorește întreaga-mi fericire. Inima mea revarsă bucuria și grațitudinea, aș fi vrut să-i sărut mîna, dar el m-a cuprins în brațe și mi-a șoptit :

— O meriți, draga mea, o meriți pe deplin.

A venit apoi doamna Jervis.

— Mi-a fost dat să văd o scenă foarte emoționantă, a declarat ea, să știți, doamnă, că ați făcut fetele cu totul fericite, cu bunătatea și condescendența voastră. Le-am văzut cînd am trecut prin hol pe toate patru îngenunchiate în rugăciune pentru stăpînii lor.

— Ce fapte bune. S-a rugat și Jane ? Fie ca rugile să se întoarcă și asupra lor.

Stăpînul a trimis să-l cheme pe Jonathan și am ridicat amîndouă mîinile cu toate degetele desfăcute, iar el făcînd

un semn aprobator din cap, pe cînd preacinstitul om intra, m-am apropiat de el și am vorbit :

— Ei, bine, domnule Jonathan, nu puteam fi liniștită fără a nu te vedea de unul singur și a-ți mulțumi pentru toată bunătatea pe care mi-ai arătat-o. Și i-am dat zece guinee și i-am luat mîna între ale mele. Te rog să primești aceasta pentru o pereche de mănuși, cu prilejul fericitei mele cununii. Și i-am spus : Domnul să te binecuvînteze cu părul dumitale cărunt, ca al tatălui meu ! Voi prețui întotdeauna un asemenea vrednic și bătrîn slujitor al celui mai bun stăpîn.

— Cîtă mărinimie, ce cuvinte pline de căldură, zise el. Sînt un adevărat balsam pentru inima mea. Fie Domnul binecuvîntat că am trăit să ajung ziua de azi. S-a retras cu ochii plini de lacrimi.

Au venit apoi Harry, Isaac și Benjamin, cei doi grăjdari ai casei și grădinarul Arthur, căci dragul meu stăpîn i-a cerut doamnei Jervis să-i cheme pe toți.

— Unde este John ? întrebă el.

Bietul John era rușinat și nu a cutezat să intre pînă cînd nu a fost chemat. Am stat de vorbă cu fiecare, rostindu-le numele și dîndu-le cîte cinci guinee, pentru a se bucura de fericirea mea. Harry a răspuns, în numele tuturor, mulțumind și binecuvîntîndu-ne și s-au felicitat în sinea lor pentru cinstea făcută de stăpîn, dîndu-le drept stăpînă o persoană pe care au iubit-o întotdeauna și au respectat-o pentru virtutea și temperamentul ei atît de blind.

Cînd am ajuns la John, i-am spus din nou că mă bucur că-l văd. El mi-a răspuns că era tare rușinat și încurcat. Atunci am adăugat :

— Trebuie să privești înainte, John, și să uiți trecutul ! Bunul stăpîn e dispus să facă așa și eu îi voi urma exemplul, căci, în cele din urmă, am ajuns la situația fericită de azi tocmai prin împrejurări și mijloace atît de dureroase pentru mine.

— Arthur, i-a vorbit stăpînul grădinarului, ți-am adus o stăpînă care se pricepe foarte bine la grădinărit. O să-ți arate o nouă metodă de a planta fasole ; nimeni ca ea nu s-a priceput vreodată mai bine în cultivarea florii soarelui.

Cred că am luat un aer cam prostesc. Mi-am simțit obrajii arzînd, dar răspunsul cel mai bun era (servitorii fiind prezenți) tăcerea.

Grăjdarilor și ajutoarelor lor le-am dat cîte trei guinee, așa cum mi-a făcut semn stăpînul, numind pe fiecare în parte. El are aici, ca și în Lincolnshire, cinci cai pentru vînătoarea călare, de toată frumusețea. Vînătoarea este sportul lui preferat. Nici bietul Tommy, băiatul care spală vasele nu a fost uitat. L-am chemat și i-am dăruit două guinee, sfătuiindu-l să nu le cheltuiască fără rost și să le dea mai bine maică-sei să cumpere ce are nevoie. Domnul Colbrand, Abraham și Thomas au primit darurile lor la cealaltă casă.

Cînd toți au plecat și a rămas doar doamna Jervis, am spus :

— Și acum, prea dragul meu, îngăduie-mi, ca în genunchi, să înalț rugăciuni pentru voi. Să vă dea Domnul lungime de zile și onoruri noi și fie ca Pamela voastră atît de fericită, să apară, prin inima ei plină de recunoștință, vrednică în ochii voștri mereu, deși nu poate fi așa în ochii ei și în acei ai altora.

— Doamnă Jervis, a zis stăpînul, ridicîndu-mă cu afecțiune. Vezi calitățile desăvîrșite ale acestei atît de dulci făpturi ! Și cînd ți-aș spune că farmecul persoanei ei, oricît de frumoasă este nu mă leagă atît de puternic de ea, ca frumusețea sufletului său. Știu că îți vei da seama că fericirea mea este clădită pe o temelie solidă și mă vei felicita pentru aceasta.

— Într-adevăr, vă felicit în modul cel mai sincer, domnule, spuse ea. Este o zi foarte fericită pentru mine.

În timp ce vorbea astfel cu doamna Jervis, m-am strecurat în bibliotecă, reflectînd asupra situației mele din trecut și a celei de azi și aducînd rugi de mulțumire. Se pare că doamna Jervis i-a șoptit despre manifestarea mea de recunoștință pentru binefacerile primite. Atunci el s-a apropiat de ușa bibliotecii, și, fără a fi văzut de mine, m-a observat cum stăteam acolo în genunchi cu spatele spre el, a închis apoi ușa și a plecat încetîșor, tot așa după cum o deschisese. Și cînd m-am alăturat din nou lui, i-am spus ; neștiind că mă văzuse :

— Aveți cîteva tablouri frumoase în bibliotecă.

— Da, am sufletul meu drag, dar nici unul nu depășește pe cel oferit de pietatea ta. Fie ca cerul să te binecuvînteze din ce în ce mai mult, îngerul meu !

— Sînteți bunătatea personificată.

— Sper că după exemplul tău voi deveni și eu mai demn de fericirea mea prezentă.

Puteți crede oare, dragii mei părinți, că a existat cîndva o faptură mai fericită decît Pamela voastră ? Fără îndoială, că ar fi o dovadă de lipsă de grațitudine să mă gîndesc cu oarecare stînjeneală sau altfel decît cu compasiune la biata Sally Godfrey.

I-a dat poruncă lui Jonathan ca toată lumea să se veselească în acea seară, dar cu înțelepciune, și fiecare să bea ce dorește fie vin sau bere tare, din aceea preparată în octombrie.

A avut plăcere, după aceea, să mă conducă sus și să-mi dea în posesie camera de toaletă și cabinetul bunei mele doamne cu ceasul cu repetiție și bijuteriile sale, ca și cerceii cu diamante, cele două inele și colierul menționate în propunerile lui îndrăznețe. Doamna intenționa să le dăruiască domnișoarei Tomlins, o moștenitoare bogată care îi fusese propusă drept soție, curînd după ce s-a întors din călătorie, totul fusesse aranjat și dintr-o parte și din alta, și deși ea îl plăcea, el a obiectat din pricina

înfățișării ei prea masculine. Mi-a oferit, de asemenea, cărți, lenjerie, tablouri, dantele și toate cele aflate în apartamentul doamnei mele și m-a rugat să-l numesc apartamentul meu. Nu doresc decît să am cît mai multă modestie și gratitudine.

DUMINICĂ NOAPTEA

În această zi, cum lucrurile nu au putut fi pregătite pentru a ne face apariția într-un loc mai bun, am rămas acasă, dragul meu stăpîn a petrecut mai mult timp în bibliotecă. Cît despre mine, am fost foarte ocupată în noul meu cabinet.

Mai mulți dintre vecini i-au trimis salutări cu prilejul întoarcerii lui, dar nici un cuvînt despre căsătorie nu a fost pronunțat. Printre aceștia s-au numărat, în special, domnul Arthur, domnișoara Towers, domnul Brooks și domnul Martin.

LUNI

Am fost foarte ocupată cu alegerea modelelor pentru veșmintele mele noi. Domnului B. nu i s-a părut nimic prea frumos și a avut bunătatea să aleagă șase din cele mai elegante pentru a-mi comanda din ele trei, zicînd că atunci cînd ne vom duce la Londra, vom lua multe altele. Un material era alb cu flori argintii și a avut amabilitatea să spună că deoarece am fost de curînd mireasă, va trebui să-mi fac apariția în acesta, duminica viitoare. Așa că timp de cîteva zile casa va fi plină de

croitori și croitorese. Pe cinstea mea, ce făptură costisitoare sînt pentru acest bărbat, cel mai generos dintre toți. Dar averea și situația sa socială o cer. Prețuirea lui pentru mine îl îndemna să nu facă mai puțin decît dacă s-ar fi căsătorit cu o persoană din lumea sus pusă, cu o avere egală cu a lui și a spus că aceasta se va reflecta și asupra sa. Oricum, știu că lumea va avea ceva de criticat. M-a pus să aleg unele dantele și lenjerie din cele mai fine și a trimis un mesaj pentru a fi expediate aici cît mai repede. Tot ceea ce se poate lucra la Londra, de către modiste și altele asemenea, vor fi terminate acolo și apoi expediate aici cu un curier special pînă sîmbătă după masă.

L-am trimis azi dimineața pe John cu mai multe din însemnările mele și vă rog, să fiți buni și să-mi restituiți cele citite, pentru a-mi putea ține cuvîntul față de doamna Davers. Rogu-vă răspundeți la propunerea domnului B. în legătură cu ferma din Kent. Am mare dorință să știu că vă cumpărați fiecare cîte două rînduri de veșminte dintr-un bun material, stofă pentru tata și mătase pentru mama, lenjerie de calitate, ca și alte lucruri de care aveți nevoie și tare doresc să vă văd cît mai curînd posibil. Va trimite trăsura pentru voi, dacă îi spuneți ziua exactă lui John. Cît tînjesc de mult să vă văd pe amîndoi, dragii mei părinți, și să mă bucur aici, împreună cu voi în carne și oase, de fericirea mea.

Vă mai rog, să aveți bunătate și să luați legătura cu toți creditorii voștri, care, în cea mai mare parte, sînt cei ai nefericiților mei frați, să obțineți toate socotelile pentru a ști ce datorați și vor fi plătiți pînă la ultimul ban, plus toate dobinzile, deși unii au fost foarte cruzi și necruțători cu voi. Dar au dreptul să se adreseze justiției, vor fi însă plătiți.

Acum, mi-a venit gîndul să vă trimit și ceea ce am scris de cînd sînt aici, ca să aveți ceva de la copilul vostru să vă distrați în locul celor de care vă despărțiți. Voi continua să scriu pînă mă instalez aici și voi vă veți hotări să

veniți, iar apoi mă consacru îndatoririlor casei, pentru a deveni folositoare dragului meu stăpîn, cît voi putea mai bine după slabele mele posibilități. Dacă credeți că vreo două guinee i-ar prinde bine doamnei Mumford, bănuiesc că nu are prea mult, rogu-vă, dați-i din partea mea (și vă trimit banii înapoi), așa ca să-și cumpere o pereche de mănuși cu ocazia căsniciei mele. Vă rog, vedeți printre cunoștințele și vecinii voștri și trimiteți-mi o listă a celor mai destoinici și mai nevoiași care ar merita să fie ajutați și nu au pe nimeni să-i sprijine. Mă gîndesc, în special, la cei orbi, infirmi, bolnavi și la unele familii cu mulți copii reduse la sărăcie din cine știe ce împrejurare nenorocită, așa cum s-a întîmplat și cu noi. Voi căuta să aleg cît mai bine, căci tare doresc să fac un început cu suma de bani pe care stăpînul mi-o dă la fiecare trei luni pentru a fi cheltuită în astfel de scopuri bune.

M-am hotărît să țin socoteala tuturor acestor probleme. Domnul Longman mi-a și dat un caiet în pergament și cu foi din hîrtie albă. Sper să umplu curînd paginile cu nume în acest scop. Cu toate că dragul meu stăpîn mi-a pus la dispoziție acești bani și nu-mi cere nici o socoteală, totuși el (și nimeni altcineva) va vedea cum cheltuiesc banii de la un pătrar la altul, și dacă cumva rămîne ceva, voi trece pentru răstimpul următor, ținînd cît mai bine socotelile și la sfîrșitul fiecărui pătrar, voi face o situație a cheltuielilor, apoi una la încheierea anului. Am scris acolo ca titlu : *Modeste restituiri pentru binefaceri divine*. Am încuiat caietul în noul meu cabinet.

Mă poartă gîndul să nu-i dau doamnei Davers decît însemnările mele pînă la scrisoarea ei, căci nu vreau să-mi vadă reflecțiile asupra acesteia. Astfel, va putea afla pînă atunci destule pentru a-și satisface curiozitatea, ca diferitele stratageme folosite în contra mea și rolul cinstit pe care am putut să-l îndeplinesc și sper că după ce le va citi pe toate va fi complet împăcată că a fost hărăzit de Providență să se întîmple așa ; un om ca domnul B. nu

putea fi îmbrobodit de o biată făptură tînă ră și neexperimentată ca mine.

Dar nu vreau să-l mai rețin pe John. Vă va spune să citiți ultima parte a celor trimise mai întii, cît stă el acolo.

Astfel, cu toată umilința și îndatorirea mea față de voi doi și cu bunele gânduri ale domnului B., rămîn

*fiica voastră prea supusă,
fericită și recunoscătoare.*

MIERCURI SEARA

Acum, onorații mei părinți, îmi continui jurnalul. Marți dimineată dragul meu domn B. a plecat să călătorească și s-a întors împreună cu domnul Martin, domnul Arthur, domnul Brooks și un oarecare domn Chambers. Venind spre mine, mi-a spus că a călărit prea departe pentru a se mai putea întoarce la micul dejun, dar a adus cîțiva prieteni vechi să ia prînzul cu mine.

— Îți pare rău Pamela ?

Mi-am adus aminte de lecțiile sale și am răspuns pe dată :

— Bineînțeles că nu. Cum aș putea să-mi pară rău de lucrurile care vă fac plăcere ?

— Știi ce-i poate pielea domnului Martin și l-am dojenit cu severitate ca pe un confrate de depravare, cît și pentru cele trei nașteri care i s-au datorat. I-am întilnit pe toți, continuă el, la domnul Arthur. Soția lui m-a întrebat dacă sînt căsătorit, cu adevărat, și i-am răspuns : „Da, cu adevărat“, iar domnul Martin a vrut să știe cu cine, eu l-am informat direct : „păi, cu camerista mamei mele“. La auzul acestora, nu prea au știut ce să spună și au rămas uitîndu-se unul la altul și am văzut că le-am tăiat

vorbele de haz pe care vroiau probabil să le rostească. Doamna Arthur vorbi mai departe :

— Aveți, domnule într-adevăr, o faptură cum nu am mai văzut de fermecătoare și ce noroc strașnic are.

— Cu adevărat și același noroc îl am și eu.

— Păi, grăi domnul Arthur, dacă ai păcătuț, ai făcut-o cu ochii deschiși. Cunoști doar lumea așa cum se cuvine unui bărbat de vîrsta ta.

— Să știți, domnii mei, am replicat eu, mi-ar face plăcere să bucur pe toți prietenii mei, dar vă asigur că sînt foarte mulțumit.

— Am auzit pe soția mea lăudîndu-ți consoarta foarte mult, pentru frumusețea ei, așa că tare doresc să o văd și eu.

— Dacă veniți toți cu mine, să prînzim împreună, o veți vedea chiar la locul ei, cînorîndu-mi masa. Doamnă Arthur, vreți să ne țineți tovărășie ?

— Nu, nu-mi este cu putință a răspuns ea.

— Presupun că vă este greu să vă împăcați cu gîndul că soția mea este camerista mamei, nu-i așa ? Spuneți adevărul, doamnă Arthur !

— Nu, nu m-aș rușina să fac o vizită soției duminică în tovărășia celorlalte doamne din vecinătate, dar faptul că am refuzat această invitație făcută pe moment nu trebuie să vă stînjenească, domnilor.

— Desigur că nu, și fiecare trimetînd vorbă acasă, împreună cu domnul Chambers, nou stabilit în părțile noastre, au venit cu mine. Astfel, draga mea, cînd îți vei face apariția duminică viitoare, poți de pe acum fi sigură de un grup de persoane care îți vor fi favorabile ; căci toată lumea cînd te vede trebuie să te admire.

Apoi, s-a dus la ei, iar cînd masa a fost gata, a avut plăcerea să mă ia de mînă, la intrarea mea în sufragerie.

— Dragostea mea dragă, am adus cîțiva prieteni la masă cu noi.

— Sînteți foarte bun, am replicat eu și apoi mi i-a prezentat pe fiecare în parte, începînd cu domnul Chambers.

Toți s-au înclinat în fața mea și ne-au urat amîndurora fericire.

— Cît despre mine, glăsui domnul Brooks, vă doresc, din adîncul inimii, bucurie. Soția mea mi-a vorbit mult despre frumusețea dumneavoastră, dar nu mi-am închipuit că avem o asemenea floare în regiunea noastră.

Mi-am simțit fața în flăcări mai mult chiar decît atunci cînd am intrat, nu am fost chiar așa de proastă ca să iau un compliment drept un adevăr strict. Am făcut o reverență, păstrînd tăcerea, iar domnul B. m-a condus la locul meu. Păreau că ar dori să spună ceva cît mai politicos. Totuși, erau foarte liberi în discuțiile dintre ei (domnul Martin în special) în cele privind căsătoria în general. Cei căsătoriți, doritori, după cum se părea să mă facă să vorbesc, mi-au cerut să apăr această instituție în care intrasem atît de curînd.

Am spus că îmi pare rău să văd o asemenea instituție atît de sacră că are nevoie să fie apărată. Și am cутezat să adaug că nu e cazul în fața domnilor prezenți, căsătoriți. Păreau că se cam îndoiesc, dar nu am căutat să cercetez de ce și cîtă dreptate au, pentru a protegui această instituție în contra reflecțiilor, unora din cei mai aleși gentlemeni.

Am primit complimente de la fiecare din ei. Domnul Martin lăsa să se vadă ca ar fi fost făcut praf, dar nu era decît afectare din partea lui. Nu-i dintre acei care să-și iasă ușor din fire.

Domnul Brooks i-a șoptit domnului B. că mă poate numi oricum, și la fel pot și măritele doamne din vecinătate, dar în privința comportării, a bunului simț, a politeței (lăsînd frumusețea la o parte) nu a văzut încă o persoană mai desăvîrșită.

— Dragul meu prieten, ți-am spus că frumusețea ei m-a făcut să o iubesc, dar mintea ei m-a făcut să-i fiu soț, a răspuns încântat stăpînul meu.

După ce s-a adus primul fel de mîncare, domnul Arthur a avut amabilitatea să laude îndemînarea și degajarea cu care am făcut onorurile mesei. El a mai adăugat că își va aduce soția pentru a fi martoră și; în același timp, să învețe din felul meu de a fi. Am observat că domnul B. mi-a aruncat o privire, ca și cum ar fi dorit să mă audă vorbind. Atunci am zis că aș fi mîndră dacă doamna Arthur mi-ar face această favoare și m-aș simți onorată să primesc vizita și a celorlalte doamne, soțiile gentlemanilor prezenți, nădăduind ca prin exemplul lor voi reuși să fiu mai bine calificată pentru locul la care bunătatea domnului B. m-a ridicat, căci îmi dădeam seama că acum îl ocup cu foarte multe lipsuri.

Domnul B. păru mulțumit cu felul cum au primit cei de față spusele mele.

Domnul Arthur a băut în sănătatea și fericirea mea și a glăsuț :

— Soția mea i-a declarat domnului B., doamnă, că aveți un mare noroc cu un asemenea soț, dar acum văd cine are mai mult noroc.

— Hai, hai, interveni domnul Brooks, să lăsăm complimentele, adevărul este că generozitatea și judecata vecinului nostru au găsit în frumusețea și meritele soției sale o pereche egală, așa că nici nu mai știu cine are norocul cel mai mare. Dar fie să trăiți fericiți împreună un timp cît mai îndelungat. Și bău un pahar de vin, pentru noi.

Domnul B. mi se adresa mereu în modul cel mai respectuos și afectuos. Pînă într-atît încît, domnul Martin care e foarte liber și nu se sinchisește de nimic a spus :

— V-ați închipuit vreodată că bunul nostru prieten, aici de față, care obișnuia să-și rîdă de căsătorie atît de

mult, avea să devină un soț plin de atenție și afecțiune ? Cît timp intenționezi să dureze aceasta ?

— Atîta timp cît buna mea fata o va merita și sper că va fi mereu. Dar, a continuat dragul de el, nu trebuie să vă mirați că mi-am schimbat părerea cu privire la căsnicie, căci nu m-am așteptat niciodată că aș fi putut da peste o persoană a cărei conduită și blîndețe de caracter ar fi fost în măsură să mă facă atît de fericit.

După masă, am închinat un pahar în sănătatea soțiilor lor, apoi m-am retras, iar ei au rămas și au băut, după cum se lăudau, cîte două sticle de vin de Burgundia fiecare și au plecat aducîndu-mi laude și jurîndu-se să vină și cu soțiile lor pentru a mă cunoaște.

John mi-a adus scrisoarea voastră. I-am spus stăpînului, dragă tată, că primești cu toată recunoștința intențiile lui generoase să te ocupi de ferma din Kent și că ai promis că te vei strădui cît vei putea mai bine pentru a-i fi de folos acolo, și, prin vrednicia și grija voastră va avea puțină bătaie de cap ; nu va fi cazul să se mai ocupe pentru asigurarea unei alocății bănești, iar ceea ce primeai depășea dorințele tale.

A fost foarte mulțumit cu acceptarea atît de voioasă. Mă bucur că datoriile tale nu sînt prea mari și de îndată ce vei avea o socoteală exactă, te rog să mi-o trimiți împreună cu lista cerută a celor nevoiași. Rogu-vă, nu șovăiți să cheltuiți bani pentru voi ! Dragul meu domn B., nu-ți va îngădui, cînd vei veni la noi, să te întorci la vechiul vostru sălaș. Te va ține aici, pînă cînd te vei instala la fermă. Așa că în consecință, aveți toată grija de voi.

Sper, dragă tată, că ai renunțat complet de a mai face munci grele. Dat fiind că fermierul Jones, după cum mi-ai spus, a fost binevoitor, dăruiește-le trei guinee pentru a-și cumpăra cărți bune, ca de exemplu o biblie de

familie, o *Carte de rugăciuni* și cartea *Datoria Omului*¹ sau oricare alta, căci locuiesc departe de biserică și iarna căile de la ei într-acolo nu sînt practicabile.

John mi-a adus însemnările mele în bună stare, le voi trimite doamnei Davers, la locul pe care l-am menționat în ultima mea epistolă.

Dragul meu domn B. îmi spune chiar acum că mă va duce dimineată cu trăsura la o depărtare de vreo zece mile pentru a lua micul dejun la o fermă vestită pentru lăptăria ei și unde din cînd în cînd boierimea din împrejurimi se adună în acest scop. Îl va trimite pe Abraham călare înainte pentru a ne anunța sosirea. Cît aș vrea să împărtășii și voi împreună cu mine bucuriile, plăcerile și onoarea cu care mă copleșește acest soț, cel mai bun dintre toți.

JOI

Fiți pregătiți, dragii mei părinți, să auziți ceva cu totul deosebit. Am pornit pe la șase și jumătate dimineată și am sosit la casa cu adevărat de bun gust despre care am amintit în ultima mea epistolă, la opt și jumătate.

Am fost foarte bine primiți și îngrijiți de femeie și fiica ei. Stăpînul a întrebat-o pe vrednica gospodină :

— Doamnă Dobson, te mai vizitează tinerele fete de la școala internat ?

— Da, domnule, aștept vreo trei sau patru dintre ele de la un minut la altul.

— La vreo trei mile de aici, mă informă el, se află, draga mea, un pension pentru fete. Directoarea are o trăsura cu patru cai, iar vara, cînd elevele și-au îndeplinit

¹ O carte de povește, foarte populară, publicată în 1658, în care sînt examinate pe larg obligațiile omului.

bine sarcinile, le face favoarea de a le trimite la plimbare în acest loc, cîte trei, patru pentru a lua micul dejun aici și le servește și ca răsplată și ca un bun exercițiu pentru a lua aer. Tinerele fete care se bucură de această plăcere sînt foarte mîndre și le face să fie mai cutezătoare în discuțiile lor.

— O metodă foarte bună, am zis eu. Și tocmai cînd vorbeam așa, a apărut trăsura cu patru fete, cam toate de aceeași statură, întovărășite de o slujnică. Au fost conduse, într-o altă mică încăpere, care se afla lîngă a noastră. Cînd au trecut pe lîngă noi, ne-au făcut cîte o reverență. M-am dus în cameră după ele și le-am întrebat despre lecțiile lor și ce îndepliniseră pentru a merita o plimbare atît de frumoasă și a lua micul dejun aici. Toate mi-au răspuns foarte drăguț. Le-am întrebat cum le cheamă. Una era domnișoara Burdoff, alta Nuget, a treia domnișoara Booth și ultima Goodwin.

— Nu știu care este cea mai drăguță, dar toate sînteți, dragile mele, și aveți o directoare foarte bună ca să vă răsfețe oferindu-vă o plimbare atît de plăcută și o smîntînă gustoasă, unt și pîine. Cred că sînteți de aceeași părere.

A venit și stăpînul și le-a sărutat pe fiecare în parte, uitîndu-se însă cu un aer mai plin de regret la domnișoara Goodwin decît la toate celelalte. Dar pentru moment, nu m-am gîndit la nimic, dacă s-ar fi numit Godfrey, mi-ar fi atras atenția pe dată.

Cînd ne-am întors în camera unde era masa noastră, mă întrebă :

— Care ți se pare că este cea mai drăguță dintre aceste fete ?

— E greu de spus, domnule, iată domnișoara Booth e o copilă drăguță, brunetă cu ochi frumoși, domnișoara Burdoff are multă dulceață în ea, dar trăsăturile nu sînt prea regulate, domnișoara Nuget posedă un ten atît de frumos, domnișoara Goodwin are ochi negri frumoși și

mi se pare cea mai bine făcută dintre ele. Dar toate sînt drăguțe.

Femeia de serviciu care era cu ele le-a dus în grădină, pentru a le arăta stupii, iar domnișoara Goodwin i-a făcut stăpînului o reverență mai deosebită. Atunci eu i-am spus :

— Cred că vă cunoaște, și luînd-o de mină, am întrebat-o. Îl cunoști pe acest domn drăguța mea ?

— Da, doamnă, a răspuns ea, este doar unchiul meu.

— De ce nu mi-ai spus că aveți o nepotică printre aceste fete ? Am săruta-o, iar ea a plecat repede după celelalte.

— Dar rogu-vă, domnule, explicați-mi și mie, cum se poate să vă fie nepoată, căci nu aveți frați și doar o singură soră, pe doamna Davers.

A zîmbit, iar eu am continuat :

— Prea dragul meu, spuneți-mi adevărul, cu această fetiță drăguță nu vă este o rudă mai apropiată decît o nepotică ? Știu că așa e, o știu !

— Chiar așa e, draga mea, și îți amintești aluzia sorei mele la domnișoara Sally Godfrey ?

— Da, îmi amintesc, dar fetița asta este Goodwin și nu Godfrey.

— Maică-sa i-a ales acest nume, pentru că nu a vrut să-l poarte pe al ei.

— Trebuie să mă scuzați, am zis, dar mă duc să sporovăiesc cu ea.

— Trimit să o cheme din nou, replică el.

Fetița a venit repede. Am luat-o în brațe și am întrebat-o :

— Vrei să mă iubești, drăguța mea ? Vrei să-ți fiu mătușă ?

— Da, doamnă, răspunse ea, și o să vă iubesc mult, dar pe unchiul nu-l voi iubi.

— De ce ? întrebă el.

— Pentru că nu ai vorbit de la început cu mine și nu mă lași să-ți spun *nene* (se pare că i se interzisese pentru ca să nu ghicesc eu) și nu te-am văzut de mult timp.

— Ei, bine, Pamela, poți oare să-mi îngădui să iubesc pe această micuță nevinovată ?

— Să vă îngădui ? Ar fi foarte crud din partea voastră, dacă nu ați iubit-o și aș fi și eu la fel, dacă nu aș face tot ce-mi stă în putere ca să vă dau prilejul și nu aș iubi pe mica nevinovată eu însămi, de hatîrul vostru, pentru ea și din compasiune pentru viața ei mamă, deși nu o cunosc. Mi se umpluseră ochii de lacrimi.

— De ce, dragostea mea, cuvintele tale sînt atît de blinde și chipul îți este așa de trist ? M-am îndreptat spre fereastră, mai departe de copil, iar el m-a urmat și i-am spus :

— Nu sînt tristă, dar încerc un ciudat amestec de durere și plăcere.

— Adică, draga mea, cum ?

— Ei, bine, nu pot să nu mă simt îndurerată, cînd mă gîndesc la mama acestui copil ; dacă trăiește, fetița, bucuria cea mai mare, este rușinea ei, iar dacă nu se mai află pe acest pămînt, trebuie să fi avut grele remușcări cînd a părăsit lumea și copilașul său. Apoi, sînt mîhnită că acest biet sufletel nu știe cît de apropiată de ea este ruda pe care o are. Să-mi fie cu iertare, domnule, nu o spun nici cituși de puțin ca să vă reproșez. Dar am și o dublă pricină de bucurie. Mai întîi, că am avut marele noroc să nu fi căzut în păcatul acelei nenorocite femei și în al doilea rînd, descoperirea mi-a dat prilejul să-mi dovedesc sinceritatea afecțiunii mele plină de grațitudine, pentru dumneavoastră, prin dragostea pe care o voi nutri întotdeauna acestui drag copil.

Pe urmă m-am îndreptat din nou spre fetiță, am sărutat-o și i-am spus :

— Vino cu mine să-l rugăm pe unchiul tău să te lase să locuiești cu noua ta mătușă, da, micuța mea, te voi iubi din inimă.

— Vreți domnule ?, grăi micuța fermecătoare, să mă lăsați să locuiesc cu mătușa mea ?

— Ești foarte bună, Pamela. Nu am fost niciodată decepționat în nădejțile, pe care inima mea dragăstoasă le-a nutrit, în privința înțelepciunii tale.

— Dar vreți, vreți să-mi acordați această favoare ? Voi iubi, într-adevăr, pe micuța fetiță fermecătoare și se va bucura de tot ceea ce voi putea face pentru ea atât prin exemplu, cât și prin afecțiune. Prea dragul meu, făceți-mi această plăcere, inima mea s-a și înflăcărat. Ce ocupație plăcută și ce tovărășie voi avea !

— Vom mai vorbi altă dată, dar trebuie să pun totuși unele limite generozității tale atât de cuprinzătoare. M-am gândit întotdeauna foarte mult cât te voi surprinde cu această descoperire. Sora mea a deschis calea direct, din sărăcia disprețului ei, abia am putut să o iert. Îți sînt recunoscător dincolo de orice limită pentru felul cum ai primit știrea, nu aș putea spune că ai depășit cu mult așteptările mele, căci am o părere atât de bună despre tine încît nimic nu ar putea-o zdruncina și nici într-o împrejurare ca aceasta nu ai dovedit o comportare contrară.

— Ei, bine, grăi micuța, nu vrei să merg acasă la mătușa mea, nu-i așa ? Ar fi tăntița mea draguță și sînt sigură că mă va iubi.

— La vacanța viitoare, drăguța mea, a replicat el, dacă ești cuminte, vei face o vizită mătușii tale.

— Vă mulțumesc domnule, zise ea și a făcut o reverență pînă la pămînt.

Eu am adăugat :

— Da, drăguța mea, și o să-ți pregătesc cîteva cărți cu poze. Cred că-ți place să citești.

— Da, cu adevărat, îmi place.

— Ți-aș fi adus cărți acum, dacă aș fi știut că te voi întâlni, dragostea mea.

— Vă mulțumesc, doamnă, mi-a răspuns ea.

L-am întrebat câți ani avea. Și mi-a spus că între șase și șapte anișori.

— A fost vreodată la dumneavoastră acasă ?

— Sora mea a adus-o odată, zicînd că este o rudă de a lordului Davers.

— Da, îmi aduc aminte că doamna Davers a venit cu o fetiță cîndva și doamna Jervis și cu mine am luat-o drept o nepoțică a lordului Davers.

— Sora mea a știut chiar de la început întreaga poveste și a păstrat, cu sfințenie, secretul fără ca să afle tata care atunci trăia, tănuind și mamei pînă la stingerea ei din viață, iar acum s-a coborît atît de jos în furia ei ca să vorbească în fața ta.

Fetițele au plecat curînd, după aceea. Nu știu de ce dar sînt tare prinsă de micuța. Aș vrea să mă lase domnul B. să o iau acasă. Ar fi o mare plăcere pentru mine să am o asemenea ocazie, cum îi datoresc atîtea, să-mi manifest dragostea pentru el, în atașamentul față de această copilă.

În drum spre casă, mi-a mai spus pe lîngă cele știute și următoarele amănunte în această problemă.

Persoana era de neam ales, zise el, fiind o nestemată a familiei, iar mama sa, o ființă deosebită cu înclinări spre artă. Sperînd să-l atragă, știind că era moștenitorul unei mari averi, a încurajat vizitele lui la fată, dar cum el era cunoscut ca fiind nedecis și furtunos, iar fata tină și neexperimentată și nu-i era indiferentă nu s-a gîndit după cum se părea că domnișoara Godfrey ar fi avut de ce să se teamă din partea lui, mult mai mult decît ar fi fost el în pericol datorită ei. Fata era dirijată de mamă.

În cele din urmă, tînăra pereche fiind găsită într-o situație nu prea de cinste pentru o fată suspusă, iar cum, el nu sufla nici un cuvînt de căsătorie, mama s-a gîndit să profite de tinerețea lui și să-l intimideze. În consecință, cînd a venit data următoare, iar iubiții se aflau împreună și într-o situație nu mai puțin familiară decît cea dinainte, o rîdă de a ei, un ofițer în rezervă, însoțit de un fost servitor al familiei au dat buzna peste iubiți și reproșîndu-i pentru intențiile dezonorabile pe care le dovedea au scos săbiile, amenințîndu-l că-l ucid pe loc, dacă nu se căsătorește cu fata imediat, avînd și un preot la îndemînă ; acesta aștepta să-i unească în căsnicie.

El a suspectat din unele împrejurări evidente că tînăra era amestecată în poveste și foarte furios că ar fi putut fi așa, a rănit servitorul în braț cu sabia, iar apoi, s-a repezit la celălalt, în timp ce se retrăgea, și ajungînd în capul scărilor, l-a împins, acesta căzu lovindu-se. Domnul B. a recunoscut că ar fi putut să o pățească, dar, de fapt, cei doi vroiau mai mult să-l intimideze decît să-l ucidă. Apoi sub ochii doamnei, a fetelor și a preotului, a părăsit casa, jurîndu-se că nu va mai călca acolo și nici pe tînără nu o va mai vizita.

După aceasta, domnișoara Godfrey a găsit modalitatea de a-l face să se întîlnească cu ea la Woodstock unde s-a ocupat să lămurească situația, pentru a-i risipi orice bănuială, în privința comportării ei. Dar acolo, sărmana de ea s-a văzut trădată (om nemernic) ajungînd la cea mai mare greșală pe care o tînără o poate comite pentru a-l convinge de inocența ei.

După aceea, s-au întîlnit adesea la Godstow, la Woodstock și în toate locurile din jurul Oxfordului, unde el studia, pe atunci, luînd lecții de vinovăție mai curînd decît de luminare a minții. În cele din urmă, efectul întîlnirilor lor prea frecvente devenise evident pentru a mai fi tănuț. Familia a încercat, în zadar, să-l forțeze să se căsă-

torească, pentru a salva onoarea tinerei fete. În cele din urmă, s-au hotărît să se plîngă tatălui și mamei sale. Dar el aducîndu-i la cunoștință sorei lui, pe atunci nemăritată și acasă, întîmplarea, ea a reușit să-l convingă să mușamalizeze povestea, de dragul propriei lor reputații. Domnișoara Godfrey a fost trimisă pe cheltuiala sorei lui, la Marlborough unde s-au făcut pregătiri pentru a putea naște acolo. Domnișoara B. (mai apoi, doamna Davers) a luat în grija ei fetița, pînă cînd a fost dusă la internat, unde se află și acum. Domnul B a depus o sumă de bani pe numele fetei ; în decursul anilor, cu dobînda respectivă va forma un capital frumușel de care va putea beneficia din plin, și va ajunge la o mică avere bine potrivită pentru o femeie cînd își atinge majoratul.

— Iată, draga mea, aceasta este povestea lui Sally Godfrey, trebuie să mărturisesc că nu-mi face deloc cinste, dar pentru că faptul s-a consumat, voi căuta cît voi putea mai bine să ajut la fericirea copilului.

— Așa să fie, am declarat eu. Cît de mult va adăuga la fericirea mea, dacă aș aduce o contribuție și eu. O, dacă mi-ai îngădui să o iau acasă. Nu a spus nimic, dar mi-a strîns mîna cu tandrețe și arăta mulțumit.

L-am întrebat dacă fetița avea vreo idee, în privința părinților ei ?

— Nu, mi-a răspuns el, sora mea i-a spus la școală că este fiica unui gentleman, rudă îndepărtată a lordului Davers, și acum ei locuiesc în Jamaica ; ea îmi zice mie unchiule, numai pentru că sînt fratele doamnei Davers. Acesteia îi spune tanti și o iubește foarte mult, ca dealtfel și pe lordul Davers, el cunoaște povestea. În micile vacanțe de la școală, o iau întotdeauna la ei. Bănuiesc că această chestiune este foarte puțin cunoscută sau suspectată, căci mama fiind de familie bună, prietenii se străduiesc să păstreze secretul, tot atît de mult ca și mine, iar doamna Davers pînă zilele trecute, cînd nu și-a mai putut

stăpini minia, s-a ocupat de problemă cu foarte multă dexteritate și bunătate.

Doream foarte mult să aflu dacă mama fetei trăiește, cuvintele lui „mama este de familie bună“ nu mi-au mai lăsat nici o urmă de îndoială și am spus :

— Dar cum poate oare biata mamă, să-și tăgăduiască bucuria de a avea o fetiță atât de dulce lângă ea ?

— Văd că vrei să știi ce s-a întâmplat cu mama. Îmi plăcea să observ cum operează asupra ta această stare de suspensie.

— Dragul meu !

— Nu, draga mea, e foarte natural, ai avut destulă răbdare și ai ajuns, în mod atât de firesc la întrebare, încît meriți să ți se răspundă.

— Trebuie să știi că există un oarecare adevăr, în privința faptului că maică-sa e în Jamaica. Ea locuiește acolo și este foarte fericită. A suferit foarte mult la naștere, și nimeni nu mai spera că va putea supraviețui. Suferință i-a produs o asemenea impresie, încît nu se temea de nimic altceva mai mult decît să nu se vadă căzînd din nou în vina ei anterioară. Pentru a spune adevărul, doream chiar să mă duc să-i fac o vizită după o lună de la naștere. Se temea că voi veni și pentru a mă evita, s-a aranjat să plece în Jamaica împreună cu două tinere născute acolo, care se reîntorceau la familiile lor după ce fuseseră patru ani, în Anglia, la studii. Mi-a lăsat o scrisoare foarte emoționantă, recomandîndu-mi să am grijă de copil, cerînd ca să nu poarte numele ei, ci pe cel de Goodwin, pentru a se putea mai bine tăinui rușinea adusă asupra familiei sale. A stăruit pe lângă ai ei să-i dea cinci sute de lire, nemaiavînd nici o altă pretenție. A plecat la Londra, iar apoi s-a îmbarcat cu tovarășele ei la Garvesend pentru Jamaica. De atunci este stabilită acolo în condiții bune, măritată și fericită, trecînd pentru soțul ei ca o tînără văduvă cu o fiică de care au grijă rudele primului soț, așa

că vezi, Pamela, și de o parte și de alta, se păstrează pe cât posibil adevărul.

— Biata de ea, am grăit eu, și cât de mult mă întristează povestea ei. Mă bucur că, în sfârșit este atât de fericită.

— Și draga mea, nu ești bucuroasă, de asemenea, că se află la o atît de mare depărtare ?

Cît despre asta, nu pot fi necăjită, mai cu seamă, pentru că nu a găsit fericirea aici. Căci, nu ați lăsat să se înțeleagă... m-am oprit.

— Da, dragostea mea, știu ce vrei să spui sufletul odată întinat... și nu a mai continuat.

Ah, dragul meu, m-am gîndit, *odată întinat*. Mă tem, dar sper că totul va fi cît mai bine.

— Această nefericită femeie este de admirat. Cît de mult trebuie să fi dorit să fie corectă, dacă și-a părăsit țara, rudele, pe dumneavoastră atît de iubit, copilul, pentru a încerca o nouă viață, într-o lume nouă, printre străini, înfruntînd mări și furtuni. Mă îndurerez la gîndul suferinței adînci pe care a încercat-o, pentru a lua o asemenea hotărîre. Mă gîndesc cu tristețe la remușcările în timpul durerilor facerii cît de mari trebuie să fi fost ca să aibă un astfel de efect. Onorez hotărîrea și orînduiesc o penitență atît de adevărată în categoria celor mai virtuoși. Fericirea ei de azi este o răsplată a Providenței pentru penitența ei.

— Dar, domnule, nu ați văzut-o, mai înainte de a pleca.

— Nu am crezut că era atît de convinsă, răspunse el, și m-am dus la Marlborough, unde am aflat că plecase la Calne¹ și am pornit într-acolo. Dar nu mai era, mi s-a spus că se îndreptase spre Reading, la o rudă. Nici la Reading nu am găsit-o, căci plecase la Oxford. Am urmat-o acolo, am dat peste ea, dar nu a vrut să mă vadă.

¹ Localitate în Wiltshire.

A primit, în cele din urmă, o scrisoare din partea mea, în care îi ceream să ne întâlnim, căci descoperisem că se hotărâse să plece și că-și vizita rudele pentru a-și lua rămas bun și să-și primească partea ei de bani asupra căreia se convenise. A fixat să ne întâlnim sîmbătă, atunci era miercuri, la vechiul loc, la Woodstock. M-am gîndit că în fine acum aveam să o regăsesc și nu mă îndoiam că i-aș putea răsturna planurile, privind călătoria ei (Ce om rău, m-am gîndit în sinea mea). Joi, am plecat la Gloucester cu prieteni, iar sîmbătă m-am dus la locul stabilit. Cînd am sosit acolo, am găsit doar o scrisoare în care îmi cerea iertare că mă dezamăgise, își exprima îngrijorarea pentru greșelile ei anterioare, afecțiunea față de mine, temerile încercate că nu-și va putea ține bunele hotărîri, dacă m-ar întâlni. Joi plecase către portul de îmbarcare, temîndu-se că nici o altă măsură nu ar putea-o salva. Fixase întâlnirea sîmbătă, la locul păcatului nostru comun, ca să mă impresioneze, să o compătimesc și să fiu îngăduitor cu ea, în timp ce va fi departe de mine. Îmi recomanda, chiar acolo, la locul căruia mititica își datorează existența, să am grijă de copil, de dragul ei, asta fiind tot ceea ce avea de cerut de la mine. Mai adăuga că nu va uita să se roage pentru mine în toate pericolele prin care va trece și orice greutate va avea de înfruntat.

La auzul acestei povești emoționante, mi-au dat la crimile.

— Nu v-a produs o impresie adîncă, domnule? am întrebat, o lecție atît de afectuoasă chiar pe locul păcatului trebuie să fi avut un mare efect asupra voastră, era suficient să vă facă să vă întoarceți la ea (admir planul pios pus la cale de biata femeie). Sper că toate scopurile rele avute erau schimbate atunci.

— Păi, draga mea, mi-a răspuns el, eram foarte afectat, poți să-ți imaginezi, cînd am stat să analizez mai bine lucrurile, dar, la început, mă simțeam foarte sigur de mine, știindu-mă întotdeauna un seducător plin de suc;

ces, încît nu suportam gîndul că ar putea să-mi scape, atît de mult m-a întrecut prin bravada ei eroică. Atunci m-am dus în grabă la lordul Davers și l-am rugat să-mi dea o trată, pentru a ridica de la bancherul lui de la Londra cinci sute de lire, și am pornit spre această metropolă, după ce mai înainte mă oprisem la Oxford, unde am făcut unele investigații privind locul în care aş fi putut da peste ea. Am sosit la Londra numai luni dimineată și, pe dată, m-am îndreptat spre o piață numită Crosby-Square, unde locuiau prietenii celor două doamne. Acolo am aflat că plecase cu o diligență rapidă și a ajuns la tovarășele ei de drum în aceeași noaptea, iar sîmbătă a pornit cu ele spre Gravesend, cam pe la vremea cînd îmi spusese mie să o întîlnesc la Woodstock.

Poți să-ți închipui că eram destul de îngrijorat la aflarea acestor știri. Am încasat totuși banii și am plecat chiar în acea după masă și eu spre Gravesend, unde am sosit noaptea. Aici am fost informat că împreună cu cele două doamne, plecase să se îmbarce chiar în acea dimineată, de la același han unde trăsesem și eu. Iar nava aștepta să sufle vîntul pentru a ridica ancora și tocmai atunci începuse o briză prielnică.

Am luat o șalupă și m-am dus direct la bordul navei, întrebînd despre doamna Godfrey. Imaginează-ți emoția și surpriza ei cînd m-a văzut. Era pe punctul de a leșina. Am oferit oricît ca nava să-și amîne plecarea pentru a doua zi, dar nu s-a putut. Aș fi fost bucuros să o conving să debarce și i-am promis (dacă vrea totuși să plece) să o însoțesc pe uscat pînă în oricare loc din Anglia unde ar fi ajuns nava. Dar a rămas de neclintit.

Toată lumea a conchis că eram total robit de ea și a fost afectată de întrevederea noastră atît de afectuoasă, în special fetele tinere și slujnicele lor. Cu foarte mare dificultate, abia după ce i-am făcut cele mai solemne asigurări, s-a încrezut să vină cu mine într-o cabină, iar acolo m-am străduit cît am putut mai mult ca să o conving să

renunțe la scopul pe care și-l fixase, dar totul a fost în zadar. Mi-a spus că prin această întrevvedere am făcut-o destul de nefericită. Avusese multe greutăți mai înainte pînă ce a luat hotărîrea, iar acum i-am amărit întreaga călătorie și i-am adus o adîncă suferință.

Am putut să o conving doar să-mi acorde o singură favoare, și aceea a acceptat-o cu foarte multă ezitare, și anume să primească cinci sute de lire ca un dar din partea mea și mi-a promis, la stăruința mea foarte susținută, să ceară de la mine o sumă mai mare, ca și cum eu aș fi fost o persoană care aveam toate bunurile ei în mîinile mele, cînd va sosi acolo, dacă va constata că i-ar fi de folos. Aceasta a fost, cum spuneam, singura favoare din partea ei, căci nu mi-a promis nici măcar să corespundă cu mine și era atît de hotărîtă să plece, încît sînt înclinat să cred că, dacă chiar m-aș fi căsătorit cu ea (ceea ce nu-mi trecea prin minte să o fac), nu ar fi putut fi abătută de la țelul pe care și-l stabilise.

— Dar cum v-ați despărțit de ea ?

— Aveam de gînd să plec cu ea și să debarc la primul port din Anglia sau Irlanda, unde ar fi acostat nava, dar era prea înspăimîntată pentru a fi de acord, iar căpitanul, un tip aspru, nu a vrut să zăbovească nici o clipă. A fost foarte categoric cu mine, spunîndu-mi că sau cobor sau plec și eu în călătorie. L-aș fi aruncat peste bord, căci avînd și eu o fire impetuoasă și știi, draga mea, prea răsfățat de mama și nefiind obișnuit să mă stăpînesc, mi s-a părut foarte curios că vîntul sau marea sau mai știu eu ce, poate să-mi fie preferat mie sau banilor mei și pînă în cele din urmă, văzîndu-mă obligat să mă supun, am urat doamnelor și celorlalți pasageri bun voiaj. Am dat cinci guinee echipajului pentru a se purta bine cu doamnele. Nefericita femeie mi-a recomandat încă o dată să am grijă de dragul *oaspete*, așa cum a numt copilul, doamnele fiind prezente și mi-a mulțumit pentru toate momentele de solitudine de care am dat dovadă acum, ceea ce avea să

lăse asupra ei o impresie prea puternică, pentru a mai putea să-și păstreze liniștea. În clipa despărțirii, m-a cuprins cu brațele pe după gât și ne-am luat rămas bun într-un fel care a afectat pe toți cei prezenți.

Cu o inimă într-adevăr grea, m-am întors la șalupa mea și am stat acolo în picioare, uitându-mă la ea — atîta timp cît am mai putut-o vedea — și ea la mine, ținînd mereu batista la ochi și apoi am rămas cu privirile ațintite spre navă, pînă cînd am ajuns la țărm și cît am mai perceput imaginea care dispărea.

M-am întors la hanul meu foarte tulburat. M-am culcat, dar nu am putut dormi, dimineața am plecat la Londra și în aceeași după masă, la țară. Iată, draga mea, povestea bieteii Sally Godfrey.

De cîte ori are prilejul, am înțeles că trimite, cu știrea soțului ei, să afle ce face copilul din prima căsătorie și are satisfacția să i se aducă vestea că fetița este bine îngrijită. Cu vreo jumătate de an în urmă, soțul ei a trimis un băiețas, un negru de vreo zece ani ca să o servească, dar s-a îmbolnăvit de vărsat de vînt și a murit la o lună după ce a debarcat.

— Desigur că ați fost mult timp afectat de această împrejurare atît de tristă.

— Trebuie să mărturisesc că întreaga poveste m-a apăsât greu cîtva timp, dar eram plin de voie bună și lipsă de considerație. Alte noi obiecte de plăceri se conturau în fața ochilor mei și țineau orice încercare de reflecție departe de mine. M-am bucurat de ele chiar pînă la saturație și în cele din urmă, am fost pătruns de un fel de virtute care m-a hotărît să mă consacru unei singure femei și nădăjduiesc să fim împreună un timp îndelungat.

— O, ce relatare tristă, prea tristă. Mulțumesc cerului pentru această dezamăgire, domnule, pentru binele dvs. cît și pentru al meu.

— Și eu, de asemenea, draga mea, a răspuns el. Și ți vei îndoi mai puțin de sinceritatea mea, cînd îți voi spune că mă bucur că am pornit pe calea transformării mele morale, văzîndu-mi greșelile devreme ; cu atîta tinerețe și sănătate lingă mine pot cu adevărat să privesc plin de dezgust desfriul meu din trecut și să o compătinesc pe biata Sally Godfrey, din același motiv pentru care admir virtutea Pamelei mele, să fiu hotărît și cît mai demn de ea. Dă-mi voie să mai adaug, vorbind cu toată seriozitatea, nădăjduiesc ca rugăciunile tale, dragă Pamela, pentru iertarea mea și perseverarea în această direcție, ca și exemplul tău nu vor fi lipsite de eficacitate.

Cu aceste reflecții interesante asupra tristei, dar instructivei povestiri, am ajuns chiar în fața casei, ne-am oprit, am coborît din trăsură și ne-am plimbat prin grădină pînă la ora mesei. Iar acum sîntem atît de ocupați cu pregătirile pentru ieșirea noastră în lume, încît nici nu știu dacă o să am timp să mai scriu pînă cînd totul se va termina.

LUNI DIMINEAȚA

Ieri am plecat însoțiți de John, Abraham, Benjamin și Isaac în noile lor livrele, în cea mai bună caleașcă, care a fost pusă la punct, reparată și echipată, încît arăta ca una cu totul nouă. Dar eu nu aveam armorii care s-ar fi putut alătura celor ale dragului meu soț¹. Cum am subliniat obscuritatea mea și în această împrejurare, zîmbind, el mi-a spus că se gîndea tocmai, ca ramura de măslin² din

¹ Aluzie la obiceiul de a așeza armoriile familiei unui soț alături de ale celui alt.

² Ramura de măslin reprezintă copiii : „...copiii tăi ca niște mlădițe de măslin în jurul mesei tale“. *Psalmul 128*, 3.

armoriile sale care reprezintă o aluzie la speranțele lui, să fie separată și alăturată, ca a mea. Eram îmbrăcată, așa cum am amintit, cu acel costum din mătase albă cu flori argintii cu o parură bogată pe cap și bijuteriile despre care v-am scris. Domnul B. avea o jiletcă din dantelă și mătase albastră, iar haina dintr-un material foarte fin, sidefiu la culoare cu nasturi de argint, căptușit cu mătase albă. Arăta fermecător, într-adevăr.

I-am spus că eram prea elegantă și așa fi fost bucuroasă să nu mai pun și bijuteriile, dar el nici nu a vrut să audă.

— Nu ești tu oare soția mea ? Prefer mai curînd să vorbească lumea orice vrea decît să zică despre mine că nu te pun pe același picior de egalitate cu oricine m-aș fi căsătorit. Se pare că boierimea din vecinătate ne aștepta și biserica era plină (în contra dorinței mele), am sosit cam printre ultimii, așa că în timp ce ne îndreptam spre locul său, parcurgînd biserica am fost întovărășiți de nenumărate șoapte și priviri. Dragul meu domnul B. s-a comportat cu un aer atît de vesel și degajat și era așa de atent cu mine, încît a făcut cinste alegerii lui, iar eu fiind foarte preocupată de această zi sfîntă, de serviciul religios, de gratitudinea pe care trebuia să o manifest, am dat foarte puțină atenție lumii din jur, privirilor și șoptelor doamnelor și domnilor prezenți și cu ochii mereu îndreptați spre strana noastră.

După ce s-a terminat predica, am rămas pînă cînd biserica aproape s-a golit, dar am găsit multă lume la ușă sau în pridvor și am avut plăcerea de a auzi multe complimente în privința persoanei mele, a comportării și a vestimentelor și nici o remarcă de dispreț. Domnul Martin care nu este căsătorit era și el acolo ca și domnii Chambers, Arthur și Brooks cu familiile lor. Cei patru gentlemen s-au apropiat de noi, înainte de a ne sui în caleașcă și de o manieră foarte binevoitoare și politicoasă ne-au făcut complimente amîndurora. Doamnele Arthur și Brooks au

fost excesiv de amabile, ele mi-au adresat urări de bucurie. Doamna Brooks mi-a spus :

— Când a venit acasă, zilele trecute, domnul Brooks de la dumneavoastră era total fermecat de comportarea voastră atât de naturală și blajină cu care ați convins o mie de persoane azi ; aceasta vă este cu totul firească. I-am făcut o reverență plină de grațitudine și i-am zis că mă simt foarte onorată.

Dragul meu domn B. m-a ajutat să mă urc în caleașcă, dar când a vrut și el să se suie, a fost împiedicat de excesul de zel al lui Sir Thomas Atkyns, un tânăr baronet foarte simandicos, care în mod nepotrivit, așa cum mi s-a părut, l-a prins într-o discuție, deși domnul B. a făcut câteva mișcări pentru a se urca lângă mine. În același timp, m-am simțit foarte rușinată, la auzul laudelor oamenilor simpli și să-i văd cum se adunaseră în jurul caleștii. Cîteva nevoiași mi-au cerut de pomană. I-am făcut semn lui John cu evantaiul și i-am dat tot mărunțișul, vreo douăzeci-treizeci de șilingi și i-am zis să-i împartă între ei în celălalt capăt al curții bisericii și să le spună să vină mîine la domnul B. și atunci le voi da mai mult, dar acum să nu mă mai importuneze. Și astfel solicitările lor zgomotoase au fost îndepărtate de la mine.

În timp ce Sir Thomas Atkyns îl pisa fără rost pe domnul B., istorisindu-i o poveste de care rîdea el în primul rînd, cu poftă, domnul Martin a venit la mine de cealaltă parte a caleștii și s-a sprijinit de ușă.

— Ați fermecat întreaga congregație. Toată lumea vă aduce laude. Vecinul meu a știut mai bine ca oricine ce să-și aleagă. Chiar și preotul se uita mai mult la dumneavoastră decît la cartea lui, a continuat el.

— Este foarte generos din partea voastră, domnule, am replicat eu, să încurajați o inimă neîncrezătoare în sine.

— Vă jur că nu spun decît adevărul și m-aș căsători chiar mîine, dacă aș ști că înțilnesc o femeie care măcar pe jumătate să aibă meritele dumneavoastră. Sinteți, și să

știți că nu-mi stă în fire să aduc laude, o frumoasă po-doabă a sexului feminin, o cinste pentru soțul vostru și un adevărat credit pentru religie. Fiecare o spune, căci prin pietatea de care ați dat dovadă ați fost un exemplu constructiv pentru întreaga biserică.

Preotul mi-a făcut un compliment, când a trecut pe lângă mine. Și în fine, domnul B. a reușit să se desprindă de Thomas care mi-a cerut scuze în mod stingaci, pentru că l-a reținut atât.

Domnul Martin i-a spus domnului B. că dacă va veni în fiecare duminică la biserică împreună cu mireasa lui, nu va fi nici el absent vreodată.

I-am zis domnului B. că i-am fost recunoscătoare domnului Martin, pentru că mi-a ținut de urât cât a vorbit el cu Sir Thomas.

Domnul B. de o manieră foarte elegantă i-a întors complimentul, domnului Martin, care apoi s-a îndreptat spre șareta lui. Când am pornit, lumea din jur ne binecuvînta și zicea că sîntem o pereche încîntătoare.

Repetînd toate acestea, nu o fac din mîndrie, sper, ci numai pentru a prezenta aprobarea generală primită de dragul meu stăpîn pentru faptul că s-a coborît atât. Știu că mă veți ierta.

După masă, ne-am dus din nou la biserică, de data asta puțin mai devreme, la rugămintea mea, dar era plină aproape, și în curînd a devenit chiar aglomerată, atât de mult atrage noutatea ochii lumii. Domnul Martin, a venit după noi și s-a îndreptat spre strana noastră, spunînd :

— Dacă nu te deranjez, dragul meu prieten, voi sta în această după masă aici.

Domnul B. i-a făcut loc. M-a cam necăjit prezența sa, dar eram hotărîtă că obligațiile mele nu trebuie să fie acoperite de sfială sau mai știu eu ce alte considerente și

cînd serviciul a început, m-am retras în capătul celălalt al stranei, lăsînd domnii mai în față.

Preotul a ținut o nouă predică ; de obicei, după masă nu mai predica, dar acum a făcut-o din condescendență față de noi. A vorbit excelent despre obligațiile creștinului. Domnul Martin mi s-a adresat de vreo două trei ori în timpul predicii, dar atenția mea era total îndreptată spre predicator, încît de fiecare dată s-a tras la locul lui. Totuși, am avut grijă, conform lecțiilor primite mai înainte să am o comportare veselă și amabilă față de prietenii domnului B. Stăpînul l-a invitat la cină, iar el a glăsuț :

— Îmi place atît de mult doamna, încît dacă mă încurajezi, voi fi mereu cu voi.

— Cu cît mai des, cu atîta mai plăcut, a replicat domnul B. Și cine știe, poate exemplul meu va îndrepta pe un alt fante.

— Mai știi ? se pronunță domnul Martin.

— Eu o știu prea bine, căci pe jumătate m-am și corectat.

Cînd tocmai vroiam să mă urc în caleașcă, au venit spre mine, aduse de soții respectivi, doamnele Arthur, Brooks, Chambers, cărora li s-a alăturat domnișoara Towers cea plină de viață. Ea m-a tachinat și altă dată, așa după cum v-am mai scris... Doamna Arthur a declarat că toate doamnele din vecinătate se vor strînge pentru a-mi face împreună o vizită.

— Aceasta, doamnă, va fi o adevărată cinste, pentru care nu vă voi putea niciodată mulțumi îndeajuns.

— Aveam o ușoară răceală care m-a ținut în casă azi dimineață, dar am auzit vorbindu-se atît de soția domnului B., încît m-am hotărît ca după masă, să ies și să mă alătur celorlalți, urîndu-ți bucurie, a precizat domnișoara Towers ; apoi întorcîndu-se spre stăpîn, a adăugat : Te-am considerat întotdeauna un hoțoman șiret. De unde ai furat-o pe această doamnă ? Cît de crud ești să o aduci așa dintr-odată pentru a ne eclipsa pe toate ?

— O, doamnă, cine se poate exprima cu atîta generozitate așa cum face domnișoara Towers, a intervenit stăpînul, dovedește o mare noblete sufletească și aceasta nu poate fi eclipsată niciodată.

— Mărturisesc că m-am numărat printre persoanele care te-am criticat, continuă ea cu blîndețe, dar, nu mi-ai plăcut niciodată atît de mult ca acum văzînd cît de capabilă este mireasa dumitale să faci cînte situației ei.

— Draga mea vecină, mi se adresează ea, scuză-mă te rog, pentru o anumită impolitețe de care m-am făcut cîndva vinovată. Ar fi o compensare, dacă aș spune că acum te văd cu ochii domnului B. ?

— Cum aș putea oare să vă mulțumesc în mod corespunzător ? Fericirii mele nu-i lipsește nimic pentru a fi completă, decît exemplul și povețele unor doamne atît de deosebite ca acele din vecinătate. Dați-mi, doamnă, în special calmul dumneavoastră pentru a mă ajuta să suport onorurile la care cel mai generos dintre bărbați m-a ridicat.

— Dacă aș fi în alt loc, te-aș săruta pentru acest răspuns, și întorcîndu-se spre domnul B., continuă : fericit, fericit domnule B. ce reputație ai făcut judecății dumitale ! Vă voi vedea în curînd, a mai adăugat, te asigur, dacă vin de una singură.

— Dacă te duci fără noi, va fi vina dumitale, domnișoară Towers, interveni doamna Brooks.

S-au îndreptat apoi spre trăsurile lor. I-am dat mîna dragului meu stăpîn.

— Primiți-o, dragul meu, am șoptit eu, în ea este și inima mea. Cît de fericită m-ați făcut ! Cum tocmai trecea preotul pe lîngă noi, domnul B. mi-a șoptit că l-a felicitat pentru fericirea lui.

— Toată lumea nu făcea decît să vorbească despre aceasta, declara el.

Domnul B. i-a arătat că s-ar simți onorat, dacă ar primi vizita sa.

— Soția și fiicele mele se află acum la Bedford, la fratele meu, răspunse el dar cînd se vor întoarce vom vizita împreună mireasa și rostind acestea, s-a înclinat în fața mea.

Am făcut o reverență și i-am spus că o asemenea vizită mă va onora, apoi i-am mulțumit pentru predica sa iscusită, iar el mi-a mulțumit pentru atenția cu care l-am ascultat, declarînd că este exemplară.

Stăpînul m-a ajutat să mă sui în trăsură și am plecat amîndoi spre casă, foarte fericiți.

Seara a venit domnul Martin cu un prieten, un oarecare domn Dormer. Ei ne-au întreținut despre părerea bună pe care fiecare o are despre mine și alegerea făcută de bunul meu domn B.

Azi-dimineață au apărut săracii, vreo douăzeci și cinci în total. Au plecat toți cu inimile ușoare.

MARȚI

Generosul meu stăpîn mi-a dat azi dimineață dovadă de una din cele mai curtenitoare, deși prin natura ei tristă, mărturie a atenției sale față de mine, la care nu aș fi putut să mă gîndesc vreodată, nici să o doresc sau să o sper.

După micul dejun, ne-am dus să ne plimbăm în grădină, și dintr-o dată, cîzînd o ploaie repede, m-a condus în chioșcul din grădina mică, acolo unde altă dată mi-a insuflat temeri și așezîndu-se lîngă mine, mi-a vorbit :

— Am terminat acum cu tot ceea ce aveam pe inimă și mă simt ușurat. Dar nu te-ai întrebat de ce am rămas atît de mult timp în bibliotecă ? Am stat așa de mult acasă, fără a mă bucura de compania ta ?

— Nu am fost niciodată atît de necuviincioasă. Și mai mult chiar, știu că aveți de examinat multe probleme

ce necesită timp, încît trebuie să fiu foarte atentă pentru a nu vă tulbura.

— Ești plină de grijă, draga mea, dar îți voi povesti despre ultima mea activitate. M-am gîndit la faptul că în prezent familia mea este aproape stinsă, iar partea principală a proprietăților mamei, în cazul cînd aș muri fără urmași, vor trece unei alte familii și nu trebuie să o las pe Pamela mea la discreția celor cărora le-ar reveni, în aceeași situație se află și proprietățile mele din partea tatei. Astfel, cum viața omului este nesigură, am luat unele dispoziții, privind proprietățile mele prin care vei fi total independentă, pentru că îți va asigura posibilitățile de a împlini mult bine și vei putea trăi, așa cum se cuvine, văduvei mele și în același timp să nu-i stea nimănui în putere să hărțuiască pe părinții tăi, în privința sumei alocate lor pentru restul vieții. Am terminat toate acestea chiar acum, rămînîndu-mi doar să numesc pentru tine curatori și dacă cunoști anumite persoane de deosebită încredere, în acest scop, te-aș ruga să mi le spui.

Am fost atît de emoționată de exemplul trist al bunătății lui excesive față de mine și gîndurile care au prins formă din cele spuse de el m-au copleșit încît nu am mai fost în stare să vorbesc și, în cele din urmă, izbucnind în plîns, am putut doar grăi, cuprinzîndu-l în brațe :

— Cum pot să primesc aceasta dovadă atît de crudă, totuși așa de plină de bunătate !

— Sufletul meu drag, nu vreau ca ceea ce-mi face mie plăcere să-ți procure ție durere. Luînd o astfel de hotărîre nu înseamnă că sînt aproape de sfîrșitul meu, dar socotesc că neglijînd și amînînd asemenea lucruri materiale, viața fiind atît de precară, este una din cele mai de nescuzat vine ale unui om prudent. Bietul meu prieten, domnul Carlton, care și-a dat duhul în brațele mele nu de mult, m-a convins de acest adevăr că asemenea lucruri temporale nu trebuie să fie lăsate pentru ultima oră, cînd

sînt alte considerații mai importante care trebuie avute în vedere în acele momente : el, sârmanul om, a avut de luptat în același timp cu o situație încurcată a bunurilor matrimoniale, o slăbiciune fizică și alte preocupări spirituale. Am avut fericirea să-l pot ajuta în prima situație și să-i aduc ușurare, dar dificultățile care i-au stat în față și sentimentul încercat al incapacității sale de a fi în stare să le rezolve, gîroaza, confuzia în care se afla uneori, în timp ce viața se apropia de ultimele limite, atît de multe lucruri lăsate neîmplinite, pe seama altora, să le ducă la bun sfîrșit în locul lui, toate acestea au produs o asemenea impresie asupra mea, că am devenit cu atîta mai nerăbdător să mă întorc aici, unde se aflau cele mai multe din hîrțile mele, pentru a lua măsurile pe care le-am încheiat acum și, de vreme ce este atît de dureros pentru draga mea fată, mă voi gîndi eu la curatorii pe care îi voi numi, vreau să te asigur, draga mea, că în această clipă te-am făcut liberă și independentă.

Nu puteam scoate nici un cuvînt. El a continuat :

— Și, draga mea făptură, deoarece sînt hotărît de aici înainte să evit orice subiect ce ți-ar produce vreo neplăcere, voi menționa acum o singură cerere, singura pe care am să ți-o fac. Iată despre ce este vorba, dacă Domnul ar vrea ca pentru păcatele mele să mă despartă de draga mea Pamela, te rog să nu te căsătorești cu o anumită persoană. Nu voi fi asemenea lui Herod¹ să te opresc să-ți refaci viața cu altcineva, oricît de mult nu mi-ar plăcea să mă gîndesc că o altă persoană îmi ia locul în afecțiunea și stima ta.

Am crezut că avea să mi se sfărîme inima și nu eram în stare să rostesc măcar o vorbă.

¹ Aluzie la povestea privind gelozia lui Herod și uciderea soției sale Mariamne, istorisită de Flavius Josephus și tradusă în engleză de l'Estrange. Tema este reluată de Richardson și în romanul său *Clarissa*, unde Anna Howe se plînge că Lovlace o iubește pe Clarissa cu „o dragoste ca aceea cu care Herod o iubea pe Mariamne“.

— Acum ca să închei acest capitol atît de dureros pentru tine, a continuat el, îţi voi spune că acea persoană este domnul Williams. Iată şi motivul, a pornit tocmai din afecţiunea mea pentru tine şi nu că aş avea ceva în contra lui sau aş nutri cine ştie ce temere. Dar dacă Pamela ar face un asemenea pas, s-ar putea crede că, de fapt, în adîncul inimii tale, îl iubeai pe domnul Williams şi te-ai căsătorit cu mine doar pentru averea mea. Iartă-mă, Pamela, dar nu pot suporta nici cel mai îndepărtat gînd, că nu m-ai preferat oricărui alt om de pe pămînt, aşa după cum ţi-am dovedit eu că te-am preferat oricărei alte femei indiferent de situaţia socială.

Am rămas tăcută. Pentru nimic în lume nu aş fi putut vorbi. M-a luat în braţe.

— Am dezvăluit tot ceea ce aveam pe suflet şi nu mă aştept la nici un răspuns şi văd că eşti prea emoţionată pentru a putea spune ceva. Zi numai că mă ierţi ! Sper că nu mai am nici un lucru neplăcut să-i spun îngerului meu cît voi trăi.

Durerea înăbuşea încă cuvintele mele.

— Ploaia a trecut, a grăit el, şi am plecat. Revenindu-mi puţin, aş fi fost gata să vorbesc despre acest subiect atît de plin de tristeţe, dar el mă opri :

— Nu vreau să aud nici un cuvînt rostit de dragostea mea ca răspuns la cererea de mai înainte, ca să aştept asigurarea ta că te vei conforma celor solicitate de mine, ar părea că o doresc. Nu mă voi gîndi niciodată la acest subiect.

Apoi a schimbat discuţia.

— Ce zici de acest parfum minunat care se ridică acum din straturile cu flori, după ploaie ? Tovărăşia ta pentru mine este atît de înviorătoare, încît aş putea să-mi imaginez că nu ploii o datorez, ci prezenţei tale. Întreaga natură mi se pare că înfloreşte în jurul meu, atunci cînd o am pe Pamela lingă mine. Vreau să-ţi cînt doar cîteva versuri scrise de mine într-o împrejurare asemănătoare,

cînd prezența unei prea dulci tovarășe și prospețimea ver-
deței după o ploaie repede în urma unei secete s-au re-
flectat în întreaga natură, înviorînd-o. [...]

VINERI

Ieri am avut plăcerea să primim vizita aproape a tu-
tutor boierilor din vecinătate cu soțiile lor, care s-au
înțeles unele cu altele să se întâlnească la noi pentru a ne
exprima felicitările lor. Doamnele au fost foarte bine-
voitoare, ba chiar afectuoase cu mine, bărbații, extrem
de politicoși. Totul s-a desfășurat (căci au fost convinși
să petreacă seara cu noi) cu decență și în perfectă ordine și
foarte mult pentru satisfacția fiecăruia, ceea ce s-a datorat
în principal grijii și priceperii doamnei Jervis care este
o foarte bună organizatoare.

Cît despre mine, eram gătită pentru a fi doar admirată.
Și dacă nu aș fi știut că nu am nici un merit în felul cum
arăt, căci doar nu m-am făcut eu, așa după cum, tu, dragă
tată, mi-ai atras odată atenția și dacă aș fi avut vanitatea
să nutresc păreri bune despre mine la fel cu întreaga
societate prezentă, aș fi putut eventual fi chiar mîndră. Dar
știu prea bine, așa cum a spus doamna Davers, deși ea
era furioasă, că nu sînt decît o nevrednică sulemenită.
Singurul lucru pe care-l prețuiesc este că soarta m-a
ridicat la o situație în care pot fi folositoare unor per-
soane mai vrednice decît sînt eu. Tot binele ce-l pot face
este de mîna a treia, chiar prea dragul meu stăpîn, el
însuși este mîna a doua, de fapt, mîna întii rămîne aceea
a Providenței.

Cum aștept să am fericirea, fericirea nespusă, prea
dragii și prea onorații mei părinți, de a mă bucura de tovă-

rășia voastră a amîndurora (și rogu-vă, veniți cît puteți mai repede) nu voi intra în amănuntele ultimei seri atît de plăcute. Pe lîngă acestea, voi avea o mie de lucruri despre care să vă povestesc direct. Mă tem că veți fi prea obosiți de sporovoiala mea, cînd mă vă veți vedea. Trebuie să răspund la toate vizitele primite și au fost aici opt doamne din diferite familii. Va fi destul de făcut. Mă îndoiesc dacă timpul meu va fi atît de bine folosit, așa cum i-am promis cîndva celui mai bun prieten al meu. Dar el este mulțumit, este vesel, bun, afectuos. Ce făptură fericită sînt ! Dacă aș putea să-i mulțumesc întotdeauna lui Dumnezeu și să-i fiu recunoscătoare soțului meu !

Cînd voi termina cu aceste vizite agitate, sper că voi intra într-o stare de liniște casnică și voi putea să mă fac utilă gospodăriei domnului B. al meu, sau, altfel, voi fi, într-adevăr, o slujnică nefolositoare.

Doamna Davers ne-a trimis azi dimineată un bilet la amîndoi cu complimentele ei și bunele urări și felicitări din partea lordului Davers. Și-a manifestat dorința să-i expediez însemnările mele prin curierul lor, anunțîndu-mă că mi le va aduce înapoi personal de îndată ce le va citi, iar ea și lordul Davers vor fi oaspeții *mei*, două săptămîni (un cuvînt drăguț din partea sa).

• Aștept lista celor nevoiași, căci stau cu banii la mine și nu aduc nici o dobîndă. Vedeți, am devenit un adevărat cămătar, vreau să trag cît mai mult folos din ei și cînd voi fi făcut totul, nu voi putea zice că am făcut atît de mult cît ar fi trebuit.

Îi voi spune domnului B. că doresc să merg din nou la lăptărie. Dacă pentru moment, nu vrea să-mi împlinească această plăcere, îl voi cicăli, asemenea oricărei soții răsfățate, să-mi îngăduie, cînd fetița va fi puțin mai mare să-i formez caracterul cît pot mai bine. Pregătesc mai multe daruri drăguțe pentru ea, cînd o voi vedea data viitoare.

Chiar acum am primit binecuvîntatele ştiri că marţi dimineaţă porniţi spre această casă fericită. Trăsura va fi la voi negreşit. Să ne dea Domnul o întîlnire fericită ! Cum o doresc ! Iertaţi-o pe fiica voastră nerăbdătoare care vă trimite rîndurile de faţă să vă distreze pe drum, este şi va fi

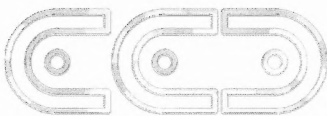
*întotdeauna a voastră prea
ascultătoare.*

Lector : SUZANA CARMEN DUMITRESCU
Tehnoredactor : VASILE CIUCA

Bun de tipar : 14.08.1987.
Coli tipar 9.5.

Comanda nr. 70 206
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”,
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti,
Republica Socialistă România

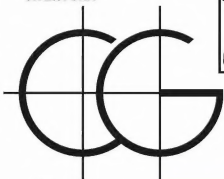
Scanare și prelucrare digitală

EM

de
Anonim

și
CAT Graur

Antwerpen
2025

